

De arbeten, för vilka kostnader bestridas från förevarande båda anslag, stå i ett mycket nära samband med varandra. Därtill kommer att alla hit-hörande arbeten bedrivs under samma tekniska ledning. Något bärande skäl att uppdelna de för arbetena avsedda medlen på olika anslag synes således icke föreligga. Efter samråd med överdirektören och chefen för ämbetsverket vill jag därför förorda, att medel till de arbeten, varom här är fråga, anvisas över ett anslag. Anslaget, som bör erhålla reservationsanslags natur, bör lämpligen betecknas Malmletning och förberedande gruv-arbeten.

Enligt Sveriges geologiska undersöknings förslag är det sammanlagda medelsbehovet för utförande av de nu ifrågasatta arbetena 666 000 kronor. För innevarande budgetår är ett sammanlagt belopp av 648 000 kronor anvisat för motsvarande ändamål. Då de nya ändamålen torde kunna tillgodoses inom ramen för en i huvudsak oförändrad medelsanvisning, hemställer jag att det nya anslaget bestämmes till 650 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Malmletning och förberedande gruvarbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 650 000.

[26.] **4. Sveriges geologiska undersökning: Jordartskartering inom Norrbottens län, reservationsanslag.** Anslaget är för budgetåret 1946/47 bestämt till 33 600 kronor.

Såsom framgår av redogörelsen å s. 37 i 1946 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, ha arbetena med ifrågavarande jordartskartering beräknats kunna genomföras på en tid av 5 å 6 år, räknat från och med löpande budgetår.

I sin under punkterna 23—24 anmälda skrivelse den 31 augusti 1946 har *Sveriges geologiska undersökning* anmält, att ämbetsverket förutsatte att arbetena i fråga finge fortsättas under budgetåret 1947/48. Kostnaderna för arbetena ha av ämbetsverket beräknats till samma belopp som för innevarande år, 33 600 kronor.

Arbetena med jordartskarteringen inom Norrbottens län synas böra fortsätta under nästa budgetår. Då jag icke har något att erinra mot storleken av det av ämbetsverket för ändamålet begärda beloppet, 33 600 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Sveriges geologiska undersökning: Jordartskartering inom Norrbottens län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 33 600.

[27.] **5. Sveriges geologiska undersökning: Agrogeologiska kartor över sydvästra Skåne, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 11 300 kronor.

Beträffande arbetsplan och kostnadsberäkning för här ifrågavarande kartläggningsarbeten torde jag få hänvisa till 1946 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, s. 39.

I sin förut omnämnda skrivelse den 31 augusti 1946 har *Sveriges geologiska undersökning* i enlighet med förenämnda plan beräknat medelsbehovet under budgetåret 1947/48 för ifrågavarande ändamål till samma belopp som det för innevarande år anvisade, 11 300 kronor.

Departements-
chefen. Då ämbetsverkets anslagsberäkning icke föranleder någon erinran från min sida hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Agrogeologiska kartor över sydvästra Skåne* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 11 300.

[28.] **6. Sveriges geologiska undersökning: Instrumentutrustning, reservationsanslag.** I sin tidigare omnämnda skrivelse den 31 augusti 1946 har *Sveriges geologiska undersökning* hemställt, att å ämbetsverkets stat för budgetåret 1947/48 måtte jämväl upptagas ett reservationsanslag å 25 700 kronor till instrumentutrustning för ämbetsverkets kemiska och geokemiska laboratorier.

Till stöd för framställningen anför ämbetsverket i huvudsak följande.

Det kemiska laboratoriet har under de senaste åren varit mycket starkt belastat med bestämningar å malmer och bergarter, oljeskiffrar, torvarter, saltvatten från djupborrningar, m. m. Emellertid har sedan länge icke någon som helst motsvarande förbättring och modernisering av laboratoriets instrumentutrustning ägt rum, bortsett från en år 1943 inköpt polarograf. För att laboratoriet skall kunna fullgöra sin del i ämbetsverkets arbetsuppgifter blir därför en viss komplettering med moderna instrument ofrånkomlig, liksom också ersättning av en del förbrukad utrustning.

Ett nytt behov, som aktualiserats genom de senaste årens erfarenheter, gäller en röntgenanläggning, som kan tillåta en noggrannare diagnostik av malmmineral och andra jämförliga naturprodukter än vad som kan vinnas på enbart optisk väg. Hittills ha dylika undersökningar i begränsad utsträckning kunnat utföras genom tillmötesgående från andra institutioner, främst riksmuseets mineralogiska avdelning, men den ökade belastningen på dennas apparatur tillåter icke att densamma disponeras för regelbundet arbete för ämbetsverkets räkning. Den anläggning, som kräves för ämbetsverkets arbeten, behöver endast avse att fylla de mest trängande kraven för sådan diagnostik, som pulverröntgenogram åsyfta. Aggregatet har med installation enligt anbud beräknats att kosta 12 500 kr.

Sveriges geologiska undersökning är endast i besittning av relativt enkla anordningar för mineral separation. Till en god utrustning höra numera anläggningar, som på elektrostatisk väg möjliggöra uppdelning av de olika mineralslagen. Kostnaden för en sådan anläggning, som består av en för

densamma avpassad högspänningsanläggning med tillhörande mekaniska aggregat, drager enligt anbud en kostnad av 3 500 kr.

För prövning av malminerals och andra naturprodukters förändring vid olika grad av upphettning saknar ämbetsverkets laboratorium hanterbara, reglerbara laboratorieugnar. Det är i högsta grad önskvärt att dylika anläggningar anskaffas, då arbeten över strukturförändringarnas beroende av temperaturen hos naturprodukter (kalk, skiffer, malmineral) snarast skola påbörjas. Enligt infordrat anbud drager den åsyftade ugnsanläggningen en kostnad av 1 100 kr.

Vissa av laboratoriets utensilier ha delvis förbrukats. Hit höra bl. a. de vattenbad, som använts i närmare 40 år. En förnyelse av dessa är nödvändig. Kostnaden för två sådana i fullgott material belöper sig till 800 kr.

En del ändringar inom verkets laboratorielokaler äro nödvändiga, särskilt för uppsättning av dörrar och väggar i samband med uppställningen av högspännings- och röntgenaggregaten; efter beräkning av byggnadsstyrelsen kommer dessa förändringar att kosta 1 700 kr.

Geokemiska laboratoriet har i huvudsak erhållit en för dess verksamhet tillfredsställande utrustning. Nyanordningar äro dock av behovet med avseende på emissionsaggregat för spektralanalysen. Dylika anordningar torde kunna vara möjliga att genomföra med verkets egna resurser och personal, men endast till kostnader överstigande inköpspriset för i marknaden tillgänglig apparatur. Ett dylikt både- och gnistaggregat drager enligt tillgängligt anbud för närvarande en kostnad av 6 100 kr.

Kostnaderna för ifrågavarande nyanskaffningar skulle alltså enligt ämbetsverkets framställning utgöra för kemiska laboratoriet (12 500 + 3 500 + 1 100 + 800 + 1 700 =) 19 600 kronor och för geokemiska laboratoriet 6 100 kronor eller tillhoppa 25 700 kronor.

Det kemiska laboratoriet inom Sveriges geologiska undersökning är avsett *Departements-* för kemisk analys av malmer, jord- och bergarter. Sedan år 1915 har labora- *chefen.* toriets utrustning icke i nämnvärd grad förbättrats. Den betydande utveckling, som skett beträffande ämbetsverkets verksamhet under de senaste decennierna, har emellertid även berört det kemiska laboratoriets arbetsområde. En komplettering och modernisering av laboratoriets utrustning torde därför böra ske. Mot det av ämbetsverket framlagda förslaget till utvidgning av laboratoriet synes icke vara något att erinra. Jag tillstyrker därför, att det begärda beloppet, 19 600 kronor, anvisas för nyanskaffningar till laboratoriet.

Det geokemiska laboratoriet, som är avsett huvudsakligen för spektralanalytiska undersökningar av spårelementens utbredning och fördelning i malmer, jord- och bergarter, inrättades år 1939. Till utrustning m. m. av laboratoriet ha 1939 års lagtima riksdag och 1944 års riksdag anvisat reservationsanslag å tillhoppa 56 400 kronor. Ämbetsverket har således under de senaste åren erhållit ett icke obetydligt belopp för anskaffningar till laboratoriet. Enär emellertid det föreslagna inköpet av viss utrustning för laboratoriet torde utgöra en förutsättning för ett effektivt bedrivande av arbetet vid detsamma, vill jag icke motsätta mig att inköpet kommer till stånd.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Instrumentutrustning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 25 700.

[29.] **7. Vissa kostnader för statens gruvegendom, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 100 000 kronor. Anslaget var för budgetåren 1943/44—1945/46 uppfört med samma belopp. Dessförinnan utgick anslaget under en följd av år med 20 000 kronor.

I skrivelse den 15 augusti 1946 har *kommerskollegium* hemställt, att anslaget måtte upptagas till oförändrat belopp, 100 000 kronor, i riksstaten för nästa budgetår. Kollegium anför:

I kollegii utgifter för kronans gruvegendom ingå numera ej blott försvarsavgifter och gruvföreståndararvodet, vilka beräknas komma att under budgetåret 1947/48 uppgå till 14 300 kronor, utan även skatter och utgifter, som stå i samband med de för gruvdriften anskaffade fastigheterna. Dessa utgifter uppgingo under budgetåret 1945/46 med avdrag för vissa smärre inkomster till ungefär 5 550 kronor. Därutöver hava för kontroll å Bolidens gruvaktiebolags efterlevnad av det s. k. legodriftsavtalet rörande vissa kronans gruvor i Skelleftefältet på grund av särskilt medgivande utbetalningar skett från anslaget. För detta ändamål hava från den 22 februari innevarande år utgivits 3 748 kronor 88 öre. För ett helt år skulle med ledning härav kunna förutses en kostnad av 7 000 å 7 500 kronor. För samtliga dessa utgifter skulle alltså böra beräknas 27 350 kronor, eller avrundat uppåt 30 000 kronor. Hårtill komma kostnaderna för Mertainens gruvaktiebolag, som i regel icke överskrida 8 000 kronor per år, och för Ruotivare gruvaktiebolag, som pläga uppgå till 1 400 kronor, ävensom några hundra kronor för gruvvarrendenämnden.

Förlust å legodriften har plägat ersättas av medel från ifrågavarande anslag. Visserligen hyser kollegium förhoppning, att för detta ändamål icke skola behöva disponeras medel från anslaget för budgetåret 1947/48, men möjligheten att förlust uppstår bör icke förbises.

Med hänsyn till det anförda och enär oförutsedda utgifter för kronans gruvegendom kunde tillkomma anser kollegium, att anslaget borde upptagas till samma belopp, som sedan budgetåret 1943/44 beviljats för ändamålet, eller 100 000 kronor.

Departements-
chefen.

Nettoutgifterna å ifrågavarande anslag uppgingo under budgetåret 1945/46 till i runt tal 21 400 kronor. Kommerskollegium har uppskattat medelsåtgången under budgetåret 1947/48 bortsett från oförutsedda utgifter till omkring 40 000 kronor. Mot denna beräkning har jag icke något att erinra. Till oförutsedda utgifter har kollegium avsett omkring 60 000 kronor. Emellertid torde ett belopp av 10 000 kronor vara tillräckligt för detta ändamål. Jag förordar därför, att anslaget för nästa budgetår bestämmas till 50 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för statens gruvegendom* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 50 000.

[30.] 8. **Statens provningsanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** Under rubriken Statens provningsanstalt äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda två förslagsanslag, nämligen ett till avlöningar å 560 000 kronor och ett till omkostnader å 132 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 fastställt stater för anslagens användning (statsliggaren s. 881).

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 26 oktober 1945 givna bemyndigande tillkallades den 3 november samma år en utredningsman för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande frågan om den statliga provningsverksamhetens organisation. Utredningsmannen har den 28 augusti 1946 avgivit betänkande med förslag i ämnet. Över utredningsmannens förslag ha yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar. I ett flertal yttranden ha invändningar rests mot förslaget.

I skrivelse den 12 oktober 1946 har *styrelsen för statens provningsanstalt* framlagt förslag om medelsanvisning för budgetåret 1947/48. Styrelsen har därvid framhållit, att om utredningsmannens förslag genomfördes, anstaltens verksamhet i varje fall icke skulle minskas. Styrelsen har därför i sitt statförslag för nästa budgetår utgått från att verksamheten skulle fortgå i minst oförändrad omfattning. Statförslaget innebär, att provningsanstaltens anslag till avlöningar och till omkostnader för nästa budgetår upptagas till 702 600 kronor respektive 137 500 kronor.

Över förslaget ha infortrade utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *allmänna lönenämnden*.

Jag är ännu icke beredd att taga ställning till utredningsmannens förslag rörande den statliga provningsverksamhetens organisation. Med hänsyn här- *Departements-*
chefen. till och då anstaltsstyrelsens framställning om anslag för nästa budgetår bör upptagas till prövning samtidigt med utredningsmannens förslag, torde de av styrelsen begärda anslagen upptagas i förslaget till riksstat för nästa budgetår allenast med beräknade belopp. Anslaget till provningsanstaltens avlöningar torde därvid i anslutning till den allmänna löneregleringen böra uppräknas till 891 100 kronor. Anslaget till omkostnader synes lämpligen böra uppföras med det av styrelsen föreslagna beloppet, 137 500 kronor.

Beträffande anslaget till omkostnader gör jag framställning under nästföljande punkt.

Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens provningsanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 891 100.

[31.] 9. **Statens provningsanstalt: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens provningsanstalt: Omkostnader* beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 137 500.

[32.] **10. Statens provningsanstalt: Komplettering och modernisering av anstaltens maskinutrustning m. m., reservationsanslag.** I skrivelse den 28 augusti 1944 hemställde styrelsen för statens provningsanstalt, att för budgetåret 1945/46 måtte anvisas ett reservationsanslag av 304 000 kronor — eventuellt 299 000 kronor — för komplettering och modernisering av anstaltens maskinutrustning m. m. Vid ärendets föredragning (1945 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, punkten 31) förordade min företrädare i ämbetet en medelsanvisning för ändamålet av 216 000 kronor med fördelning över flera budgetår. I anslutning härtill har på Kungl. Maj:ts hemställan riksdagen för komplettering och modernisering av anstaltens maskinutrustning m. m. för vardera av budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisat ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

I skrivelse den 9 september 1946 har *styrelsen för statens provningsanstalt* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1947/48 anvisas återstoden av det förordade beloppet eller 76 000 kronor.

Departements-
chefen.

Med tillstyrkan av styrelsens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen

att till *Statens provningsanstalt: Komplettering och modernisering av anstaltens maskinutrustning m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 76 000.

[33.] **11. Flygtekniska försöksanstalten: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget med 388 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 för flygtekniska försöksanstalten fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 882), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	53 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	203 000
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	100 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	31 500

Summa kronor 388 000.

I skrivelse den 26 augusti 1946 har *styrelsen för flygtekniska försöksanstalten* avgivit förslag rörande anstaltens medelsbehov för nästa budgetår.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslår styrelsen, att medel måtte beräknas för en förste avdelningsingenjör vid försöksanstaltens mättekniska laboratorium. Styrelsen anför till stöd härför följande.

Vid det mättekniska laboratoriet finnes i gällande lönestat uppförd en avdelningsingenjörsbefattning i lönegraden Eo 24. Mättekniska laboratoriet har alltmer självständigt fått sig anförtrott lösandet av anstaltens mättekniska uppgifter såväl för anstaltens egna behov som för uppdragsgivarnas räkning. Med hänsyn härtill och den betydelse, som mättekniken alltmer fått för den tekniska forskningen, synas avlöningsförmånerna för befattningen i fråga icke vara rättvist avvägda. Styrelsen får härvid även framhålla vikten av att hava möjlighet att kunna kvarhålla vid befattningen en högt kvalificerad arbetskraft. Ett oeftergivligt villkor härför är, att löneställningen förbättras.

Styrelsen hemställer, att förenämnda avdelningsingenjörsbefattning i lönegraden Eo 24 måtte omändras till förste avdelningsingenjörsbefattning i lönegraden C 3 i överensstämmelse med vad som gällde beträffande förste avdelningsingenjörsbefattningen vid försöksanstaltens aerodynamiska avdelning. Vid bifall till förslaget borde enligt styrelsens beräkning anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjas med 10 300 kronor till 63 800 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal föreslår styrelsen beträffande aerodynamiska avdelningen dels inrättande av en avdelningsingenjörsbefattning i lönegraden Eo 24 och en befattning såsom ingenjör i lönegraden Eo 20 dels ombildning av två befattningar såsom ritare och mättekniker i lönegraden Eo 15 till befattningar såsom ingenjörer i lönegraden Eo 18 dels ock uppflyttning av en befattning såsom ritare och mättekniker från lönegraden Eo 11 till lönegraden Eo 15 samt beträffande hållfasthetsavdelningen inrättande av en avdelningsingenjörsbefattning i lönegraden Eo 24 och en befattning såsom ingenjör i lönegraden Eo 18. Till stöd för sitt förslag om nämnda personaländringar yttrar styrelsen i huvudsak följande.

På grund av de redan nu ökade arbetsuppgifterna på den aerodynamiska avdelningen bör personalen vid avdelningen ökas med en avdelningsingenjör i lönegraden Eo 24 och en ingenjör i lönegraden Eo 20. Avdelningsingenjören avses närmast för undersökningar och utredningar av matematisk natur. Å ingenjören i lönegraden Eo 20 skulle ankomma att konstruera och övervaka iordningställandet av försöksanordningar samt att leda arbetet å ritkontoret. Närmast torde arbetsuppgifterna kunna jämföras med dem, som åvila den i lönegraden Eo 20 placerade försöksledaren å hållfasthetsavdelningen.

Försöksanstaltens ingenjörer med lägre ingenjörskompetens än civilingenjörsexamen tjänstgöra i regel som ritare och mättekniker och kunna såsom sådana enligt nuvarande löneplan placeras i högst lönegraden Eo 15. Då en del av dessa befattningshavare arbeta relativt självständigt och med uppgifter, som fordra större erfarenhet och kunnighet än vad som i allmänhet fordras av ritare, torde deras arbetsuppgifter vara fullt jämställda med dem, som tillkomma konstruktörer av 3 klass vid försvarsverken. Härtill kommer, att med hänsyn till de löneförmåner, som erbjudas ingenjörer av denna kategori på den allmänna arbetsmarknaden och då inga befodringsmöjligheter inom försöksanstalten finnas med nuvarande lönestat, det har visat sig svårt att behålla i tjänst de ingenjörer, som blivit förtrogna med försöksanstaltens speciella och särartade arbetsuppgifter. Att ständigt behöva lära upp nytt folk blir mycket betungande för anstaltens avdelningsingenjörer

och inverkar i hög grad menligt på arbetet vid försöksanstalten. Vid aerodynamiska avdelningen böra därför två ritare och mättekniker i lönegraden Eo 15 uppflyttas till ingenjörer i lönegraden Eo 18 och en ritare och mättekniker i lönegraden Eo 11 uppflyttas till lönegraden Eo 15.

Även inom hållfasthetsavdelningen har inträtt en avsevärd ökning av arbetsuppgifterna, speciellt i fråga om de för vissa nya, högvärdiga material mycket väsentliga utmattningsfrågorna. Det ifrågasatta inrättandet av en avdelningsingenjörsbefattning i lönegraden Eo 24 skulle ha till uppgift att självständigt bearbeta de aktuella utmattningsproblemen och leda härför erforderliga utmattningsförsök.

Vid försöksanstaltens hållfasthetsavdelning har det vidare visat sig, att i synnerhet behandlingen av s. k. skalkonstruktionsproblem kräver ett avsevärt konstruktions- och ritarbete för konstruktion av de provföremål, med vilka undersökningarna måste utföras. En avsevärd utökning av konstruktörs- och ritarpersonalen vid hållfasthetsavdelningen är därför sedan länge erforderlig. Innehavaren av den föreslagna ingenjörsbefattningen i lönegraden Eo 18 skall under avdelningsingenjörs överinseende leda nämnda konstruktionsarbete.

Vidare upprepar styrelsen sina i anslagsäskandena för budgetåret 1946/47 gjorda framställningar om uppflyttning dels av befattningen såsom kassör i lönegraden Eo 14 till befattning såsom redogörare (kassör) i lönegraden Eo 17 dels ock av verkmästarbefattningen vid anstalten från lönegraden Eo 15 till lönegraden Eo 16. Beträffande styrelsens motivering härför torde jag få hänvisa till 1946 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, s. 47 och 48. Slutligen föreslår styrelsen dels uppflyttning av expeditionsvaktsbefattningen i lönegraden Eo 5 till lönegraden Eo 6 dels ock överförande till extra ordinarie stat såsom kontorsbiträde i lönegraden Eo 4 av ett skrivbiträde i lönegraden Ex 2. I fråga om expeditionsvaktsbefattningen anför styrelsen, att åt innehavaren av befattningen hade anförtrotts göromål, som i verk med flera expeditionsvakter utfördes av förste expeditionsvakt. Rörande biträdesbefattningen framhåller styrelsen, att befattningen vore av stadigvarande natur och att arbetsuppgifterna å befattningen helt vore av den art, som brukade åligga kontorsbiträde.

De sålunda föreslagna personaländringarna medföra enligt styrelsens beräkningar en ökning av utgifterna å anslagsposten med i runt tal 32 200 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Ökningen hänför sig, räknat i runda tal, dels med tillhoppa 28 000 kronor på inrättandet av de nya befattningarna — varav 8 000 kronor på envar av de båda avdelningsingenjörsbefattningarna i lönegraden Eo 24, 6 400 kronor på befattningen såsom ingenjör i lönegraden Eo 20 samt 5 600 kronor på befattningen såsom ingenjör i lönegraden Eo 18 — dels med 1 700 kronor på ombildningen av de båda befattningarna såsom ritare och mättekniker dels med respektive 800, 300, 200 och 800 kronor på uppflyttningarna av kassörs-, verkmästar- och expeditionsvaktsbefattningarna och av befattningen såsom ritare och mättekniker, dels ock med 400 kronor på överföringen till extra ordinarie stat av skrivbiträdesbefattningen. Därutöver räknar styrelsen med en höjning av anslagsposten med 1 500 kronor för löneklassuppflyttningar. Å andra sidan har en minskning med 8 000 kronor beräknats uppstå å posten

vid ett genomförande av förslaget om inplacering i lönegraden C 3 av förste avdelningsingenjörsbefattningen.

Styrelsen yttrar därefter, att de anförda äskandena föranleddes av behov, som vore hänförliga till anstaltens normala drift. Härutöver föreläge emellertid ett ytterligare behov av personalökning. Grunden till detta behov vore införandet av reaktionsdrift för flygplan. De problem, som därigenom blivit aktuella, vore till sin omfattning och grundläggande karaktär fullt jämförbara med dem man stått inför vid flygets genombrottsår på 1910-talet. Vid anstaltens planerande för omkring tio år sedan hade man icke kunnat förutse ett så hastigt stegrat behov av flygteknisk forskningsverksamhet, som nu inträtt. För försvarets och industriens vidkommande vore det av största betydelse, att vårt land aktivt deltog i forskningsarbetet och icke enbart sökte utnyttja utländska erfarenheter. Den snabba utvecklingen på det flygtekniska området skulle i annat fall medföra, att vårt land bleve ohjälpligt efter på ifrågavarande område. En ökning av såväl experimentella möjligheter som teknisk personal vid anstalten skulle därför vara behövlig. Emellertid kunde en ökning av försöksutrustningen i någon större omfattning av flera skäl icke komma till stånd så hastigt som önskvärt vore. En avsevärd utvidgning av anstaltens verksamhet kunde dock ske enbart genom personalökning. Styrelsen hade därför för avsikt att nu begära avsevärt ökade anslag för i första hand en utvidgning av personalen för ifrågavarande forskningsarbete. Då det icke vore möjligt att för närvarande exakt bedöma den för nästa budgetår för detta forskningsarbete erforderliga personalökningen, finge styrelsen föreslå, att ett mindre antal ovedersägligen erforderliga befattningar i de högre lönegraderna inrättades å extra ordinarie stat, nämligen två förste avdelningsingenjörsbefattningar i lönegraden Eo 27 och två avdelningsingenjörsbefattningar i lönegraden Eo 24, lika fördelade å aerodynamiska avdelningen och hållfasthetsavdelningen, ävensom att medel ställdes till förfogande för anställande av viss personal mot arvode. Vid bifall till styrelsens förslag om inrättande av nämnda ingenjörsbefattningar erfordrades en ökning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 34 600 kronor. För anställandet av den arvodesanställda personalen ansåge styrelsen ett belopp av 100 000 kronor vara erforderligt.

Anslagsposten har därför i styrelsens förslag uppförts med 363 300 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden föreslår styrelsen en höjning med 50 000 kronor till 150 000 kronor samt anför till motivering härav följande.

Denna post har för budgetåret 1945/46 överskridits med i runt tal 30 000 kronor med anledning av att arbetsuppgifternas ökade omfattning nödvändiggjort anställande av ökat antal arbetskrafter. Vidare hava arbetarna i försöksanstaltens verkstäder erhållit förhöjda timpenningar inom gällande kollektivavtals ram. Då det nya kollektivavtalet redan innevarande budgetår kommer att medföra en merutgift i avlöningar till anstaltens arbetare av omkring 9 000 kronor och vissa justeringar i den övriga tillfälliga personalens arvoden torde vara ofrånkomliga med hänsyn till att provisoriska lönetillägg tillerkänts lönegradsplacerade befattningshavare, synes en ökning av posten nödvändig. Posten bör därför höjas till 150 000 kronor.

Därjämte föreslår styrelsen att ifrågavarande anslagspost måtte betecknas Avlöningar till verkstadsarbetare och tillfälliga biträden, enär tre fjärdedelar av postens belopp användas till avlöningar åt anstaltens arbetare.

Anslagsposten till rörligt tillägg har uppräknats med 11 300 kronor till 42 800 kronor.

Över förslaget ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret yttrar beträffande styrelsens förslag i vad det avser anslag till anstalten vid fortsatt normal drift följande.

Angående den föreslagna ombildningen av befattningen såsom avdelningsingenjör i lönegrad Eo 24 vid mättekniska laboratoriet till en tjänst i lönegrad C 3 må anföras att frågan huruvida arbetsuppgifterna vid laboratoriet till följd av utvecklingen inom mättekniken numera motiverar en omorganisation av detsamma till en mera självständig avdelning än som tidigare avsetts undandraget sig statskontorets bedömande. Ej heller äger ämbetsverket möjlighet avgöra, huruvida det för ledningen av de mättekniska försöken oundgängligen erfordras en befattningshavare med så höga kvalifikationer som den nuvarande innehavarens, vilken förutom civilingenjörsexamen avlagt licentiatexamen i teknisk fysik. Därest skäl skulle anses föreligga för att redan nu vidtaga en ytterligare förbättring av löneställningen för ifrågavarande tjänsteman, torde emellertid tjänsten icke — såsom föreslagits — böra inplaceras å löneplan C utan allt fortfarande bibehållas såsom extra ordinarie.

Statskontoret vill icke motsätta sig en viss förstärkning av personalen å aerodynamiska avdelningen och hållfasthetsavdelningen till följd av de redan nu ökade allmänna arbetsuppgifterna. Med hänsyn till den nuvarande personalorganisationen å avdelningarna vill ämbetsverket ifrågasätta, om icke behovet av ytterligare personal för de mera kvalificerade göromålen skulle kunna tillgodoses — förutom med de två ingenjörerna i lönegrad Eo 18, respektive Eo 20 — genom anställande av två extra ordinarie ingenjörer i 22 i stället för 24 lönegraden.

Förslaget att uppflytta vissa ritare och mättekniker samt en verkmästare till högre lönegrad lär böra prövas i samband med den undersökning av den tekniskt utbildade personalens löneställning, som utföres av 1944 års personalutredning och som torde komma att slutföras inom en snar framtid.

Beträffande anstaltens ånyo gjorda hemställan om uppflyttning av kassörstjänsten från lönegrad Eo 14 till lönegrad Eo 17 ansluter sig statskontoret till vad riksräkenskapsverket i detta avseende vid tidigare tillfällen anført (1945 års statsverksprop., X ht., s. 68 och 1946 års statsverksprop., X ht., s. 50) och vill sålunda icke motsätta sig bifall till framställningen i denna del, dock allenast under förutsättning att — med ändring av den för anstalten gällande instruktionen — en partiell överflyttning av redogöraransvaret från överdirektören till innehavaren av befattningen i fråga kommer till stånd.

Mot uppflyttningen av expeditionsvakten från 5 till 6 lönegraden och av skrivbiträdet från lönegrad Ex 2 till lönegrad Eo 4 har statskontoret icke något att erinra.

Vad angår spörsmålet om en utbyggnad av anstalten för undersökningar rörande reaktionsdrift för flygplan anför statskontoret följande.

Kraven å en utvidgning av ifrågavarande forskningsverksamhet böra givetvis vägas mot anspråken på statsunderstöd för forskning inom andra områ-

den. Statskontoret kan icke ingå på ett bedömande av den lämpliga avvägningen mellan de olika intressen, som i detta hänseende kunna göra sig gällande, och ej heller göra något uttalande angående storleken av de statsanslag, som kunna ställas till förfogande för ändamål, om vilka här är fråga. Ämbetsverket vill endast understryka nödvändigheten av att den etappvis skeende utbyggnaden av anstalten verkställas med största möjliga återhållsamhet och icke i hastigare takt, än som kan finnas oundgängligen erforderligt.

Den för utbyggnaden erforderliga personalen bör enligt statskontorets mening till en början i sin helhet givas arvodesanställning. Ämbetsverket kan sålunda icke tillstyrka inrättandet av de föreslagna fyra extra ordinarie ingenjörsbefattningarna, därav två i lönegrad Eo 27 och två i lönegrad Eo 24.

Allmänna lönenämnden yttrar.

Allmänna lönenämnden, som icke funnit anledning motsätta sig förslaget angående omändring av avdelningsingenjörsbefattningen å försöksanstaltens mättekniska laboratorium till en befattning såsom förste avdelningsingenjör, får för sin del förorda, att befattningen i likhet med förste avdelningsingenjörstjänsten å hållfasthetsavdelningen uppföres i Eo 27.

Vidkommande förslagen om inrättande av befattningar såsom avdelningsingenjör i Eo 24 och ingenjör i Eo 20 å aerodynamiska avdelningen samt avdelningsingenjör i Eo 24 å hållfasthetsavdelningen ävensom av två förste avdelningsingenjörstjänster i Eo 27 och två avdelningsingenjörstjänster i Eo 24 för forskningsarbete inom reaktionsdriftstekniken, finner lönenämnden, som icke ansett sig kunna i sak bedöma behovet av ifrågavarande befattningar, icke anledning till erinran mot de föreslagna lönegradsplacementerna.

I anledning av den föreslagna uppflyttningen till Eo 18 och Eo 15 av vissa i Eo 15 och Eo 11 placerade befattningar såsom ritare och mättekniker å aerodynamiska avdelningen får lönenämnden erinra, att frågan om beföringsgången för teknisk personal inom statsförvaltningen ingår i det å 1944 års personalutredning lämnade utredningsuppdraget. Lönenämnden kan med hänsyn härtill icke tillstyrka, att spörsmålet om löneställningen för nu avsedd lägre teknisk personal upptages till fristående prövning. Av samma skäl anser lönenämnden, att den till inrättande i Eo 18 å hållfasthetsavdelningen föreslagna ingenjörsbefattningen tillsvidare icke bör placeras högre än i Eo 15.

Vad angår förslaget om ombildning av kassörstjänsten i Eo 14 till en redogörar-(kassörs-)befattning i Eo 17 får lönenämnden till en början framhålla, att nämnden (majoriteten) i sitt utlåtande över fjolårets petitaframställning uttalade, att enligt nämndens mening tillsvidare borde anstå med ändrad lönegradsplacement av tjänsten. Vid det förnyade övervägande, som nu förevarit inom lönenämnden, har nämnden kommit till den uppfattningen, att frågan om tillgodoseendet av anstaltens behov av kvalificerad befattningshavare för utförande av det kamerala och administrativa arbetet synes böra göras till föremål för närmare utredning.

En uppflyttning av verkmästarbefattningen från Eo 15 till Eo 16 ansåg sig lönenämnden i sitt utlåtande över fjolårets petitaframställning icke kunna tillstyrka. Då i den nu remitterade framställningen icke anförts några nya vägande skäl för ifrågavarande förslag, får lönenämnden återropa sitt tidigare uttalande på denna punkt.

Förslagen om uppflyttning av en expeditionsvakt från Eo 5 till Eo 6 och ett skrivbiträde från Ex 2 till kontorsbiträde i Eo 4 finner sig lönenämnden kunna tillstyrka.

I övrigt har förevarande remiss icke föranlett särskilt uttalande från lönenämndens sida.

Ledamöterna i allmänna lönenämnden *Englund* och *Wahlmark* ha uttalat, att de ansett att lönenämnden bort tillstyrka framställningen om inrättande av en redogörar-(kassörs-)tjänst i Eo 17 vid anstalten.

Det må tilläggas, att *riksräkenskapsverket* i utlåtanden över styrelsens petitaskrivelser för åren 1944 och 1945 tillstyrkt, att kassörstjänstens innehavare placerades i lönegraden Eo 17, därvid ämbetsverket dock förutsatt, att 9 § i den av Kungl. Maj:t utfärdade instruktionen för anstalten ändrades därhän, att kassören i egenskap av redogörare gjordes solidariskt ansvarig med anstaltschefen.

I detta sammanhang må vidare nämnas, att överbefälhavaren den 11 juli 1946 med tillstyrkan överlämnat en den 28 juni 1946 dagtecknad framställning av flygförvaltningen, däri förvaltningen med hänvisning särskilt till framstegen i fråga om reaktionsdrift av flygplan hemställt, att Kungl. Maj:t ville anbefalla utredning beträffande frågan om ordnande av vetenskaplig försöksverksamhet med avseende å flygplan och flygmotorer.

Departements-
chefen.

Under det nu löpande decenniet har utvecklingen på det flygtekniska området varit utomordentligt hastig. Sålunda har exempelvis flygplanens maximala hastighet kunnat nära fördubblas och därmed bringas i närhet av ljudhastigheten. Effekten hos de största flygmotorenheterna har kunnat tre- till fyrdubblas. Dessa framsteg ha nåtts väsentligen därigenom att flygmotortekniken slagit in på helt nya banor. Den viktigaste nyheten härvidlag är att s. k. reaktions- eller raketmotorer tagits i bruk för att framdriva flygplan.

Självfallet följes denna utveckling även i vårt land med största intresse. I sin nu förevarande framställning har också styrelsen för flygtekniska försöksanstalten framhållit vikten av att anstalten tillfördes personal och utrustning i sådan grad att anstalten kunde aktivt deltaga i forskningsarbetet och icke vore hänvisad till att enbart utnyttja utländska erfarenheter. Styrelsen har därför låtit sina anslagsäskanden omfatta icke endast de behov, som vore hänförliga till anstaltens utveckling i linje med den hittills skedda utbyggnaden, utan även de ytterligare behov, som betingades av flygteknikens utomordentligt snabba utveckling under senare år. Vidare har från militärt håll hemställan gjorts om utredning rörande frågan om ordnande av vetenskaplig försöksverksamhet med avseende å flygplan och flygmotorer.

Givetvis böra statsmakterna följa utvecklingen på det flygtekniska området med största uppmärksamhet. Det nuvarande läget påkallar utan tvivel betydande insatser från statens sida för att främja den flygtekniska forsknings- och försöksverksamheten. Jag är emellertid icke nu beredd att utan närmare utredning taga ståndpunkt till frågan om omfattningen och arten av dessa insatser. Det är min avsikt att snarast hemställa om bemyndigande att verkställa en sådan utredning. I avbidan på resultatet av den utredning, som sålunda torde komma att igångsättas, kan jag endast i begränsad omfattning förorda bifall till de av styrelsen för flygtekniska försöksanstalten framställda äskandena.

Styrelsens förslag om bättre löneställning för innehavaren av avdelningsingenjörsbefattningen i lönegraden Eo 24 å mättekniska laboratoriet genom att inplacera befattningen i lönegraden C 3 finner jag mig endast såtillvida kunna tillstyrka, att jag förordar att befattningen uppflyttas till lönegraden Eo 27. Medelsanvisningen å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle sålunda förbli oförändrad. Den allmänna löneregleringen föranleder emellertid en uppräknig av anslagsposten med 23 500 kronor till 77 000 kronor.

Förslaget om tillskapande av nya extra ordinarie befattningar avsedda för den normala driften å aerodynamiska avdelningen och hållfasthetsavdelningen vid anstalten anser jag mig i så måtto böra biträda, att jag föreslår att en avdelningsingenjörsbefattning i lönegraden Eo 22 inrättas. Jag tillstyrker vidare styrelsens förslag om uppflyttning av kassörsbefattningen från lönegraden Eo 14 till lönegraden Eo 17. Vid bifall härtill torde instruktionen för anstalten ändras på sätt riksräkenskapsverket förutsatt. Jag tillstyrker även styrelsens förslag om uppflyttning av expeditionsvaktsbefattningen från lönegraden Eo 5 till lönegraden Eo 6. Ett genomförande av vad jag nu förordar föranleder ett ökat medelsbehov för avlöningar till extra ordinarie personal av $(7\ 200 + 800 + 200 =)$ 8 200 kronor. I enlighet med styrelsens beräkning av medelsbehovet för löneklassuppflyttningar torde vidare för detta ändamål få avses 1 500 kronor. Jag har tidigare vid anmälan av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän tillstyrkt, att en avdelningsingenjörsbefattning uppflyttas från lönegraden Eo 24 till lönegraden Eo 27. Härför erfordras en höjning av medelsanvisningen med 1 300 kronor. Styrelsens förslag rörande vissa ritare och mättekniker samt en verkmästare kan jag icke biträda.

I fråga om styrelsens förslag om ökad medelsanvisning för utbyggnad av anstalten för undersökningar i samband med användning av reaktionsdrift för flygplan anser jag i likhet med statskontoret att den för dessa undersökningar erforderliga personalen till en början bör arvodesavlönas. Jag tillstyrker, att för arvoden och andra ersättningar till sådan personal avses ett belopp av 50 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter framställning av styrelsen, bestämma arvoden och ersättningarnas storlek. Medelsanvisningen för detta ändamål bör ske över en särskild anslagspost, lämpligen betecknad Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Beteckningen å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör i anslutning härtill ändras till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Regleringen av beföringsgången för biträdespersonalen — vilken lärer tillgodose styrelsens önskemål om överförande till extra ordinarie stat i lönegraden Eo 4 av en skrivbiträdesbefattning i lönegraden Ex 2 — medför en uppräknig av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 5 300 kronor. Den allmänna löneregleringen föranleder en ökning av anslagsposten med 120 600 kronor. Anslagsposten bör således upptagas till $(203\ 000 + 8\ 200 + 1\ 500 + 1\ 300 + 5\ 300 + 120\ 600 =)$ 339 900 kronor.

Vad angår styrelsens förslag rörande avlöningar till verkstadsarbetare och tillfälliga biträden tillstyrker jag, att för ändamålet anvisas ett belopp av 125 000 kronor. Jag har icke något att erinra mot att anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden betecknas *Avlöningar till verkstadsarbetare och tillfälliga biträden*. För arvodeshöjningar, föranledda av den allmänna löneregleringen, torde vidare avses ett belopp av 600 kronor. Anslaget torde därför upptagas till 125 600 kronor.

För rörligt tillägg torde avses ett belopp av 25 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under flygtekniska försöksanstaltens avlöningsanslag kan alltså uppskattas till (77 000 + 50 000 + 125 600 + 339 900 + 25 000 =) 617 500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för flygtekniska försöksanstalten, som betingas av vad jag i det föregående anförts;

dels godkänna följande avlöningsstat för flygtekniska försöksanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	77 000
2. Arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	50 000
3. Avlöningar till verkstadsarbetare och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	125 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	339 900
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	25 000

Summa kronor 617 500;

dels ock till *Flygtekniska försöksanstalten*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 617 500.

[34.] **12. Flygtekniska försöksanstalten: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget till 186 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för flygtekniska försöksanstalten (statsliggaren s. 882 och 883). I staten ingå bland annat en anslagspost till sjukvård m. m. å 1 000 kronor, en anslagspost till reseersättningar å 2 000 kronor, en anslagspost till expenser å 67 900 kronor, en anslagspost till publikationstryck å 2 000 kronor samt under anslagsposten till övriga utgifter en delpost till bibliotek å 2 500 kronor, en delpost till underhåll av tomten å 1 000 kronor, en delpost till drifts- och un-

derhållskostnader för personbil å 2 000 kronor och en delpost till verkstadsutrustning å 6 000 kronor. Samtliga poster äro förslagsposter. Av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk till bränsle, elektrisk energi och vatten förslagsvis 40 700 kronor samt till övriga expenser högst 27 200 kronor.

I sin förutnämnda skrivelse den 26 augusti 1946 har *styrelsen för flygtekniska försöksanstalten* hemställt, att anslaget till omkostnader måtte uppföras med 203 100 kronor.

Med anledning av den föreslagna ökningen av personalen vid anstalten har styrelsen hemställt om höjning av envar av anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar med 1 000 kronor samt av delposten till övriga expenser med 2 100 kronor. Posterna ha därför uppförts med respektive 2 000, 3 000 och 29 300 kronor. Beträffande anslagsposten till publikationstryck har styrelsen framhållit, att nuvarande medelsanvisning icke medgivit publicering av anstaltens tekniska meddelanden i den omfattning som varit önskvärd. Då vidare anspråken på utbyte av publikationer mellan anstalten och institutioner i in- och utlandet stegrats, vore en ökning av publikationernas upplaga ofrånkomlig. Kungl. Maj:t hade också medgivit överskridande av posten under budgetåret 1945/46 med högst 3 500 kronor för nämnda ändamål. På grund av det ökade samarbetet med utlandet vore det även nödvändigt, att anstaltens publikationer i större utsträckning än hittills översattes till främmande språk. Styrelsen uppskattade den härigenom uppkomna merkostnader till 2 000 kronor. Under hänvisning till vad sålunda anförts har styrelsen föreslagit, att anslagsposten måtte höjas med 5 500 kronor till 7 500 kronor. Vad angår anslagsposten till övriga utgifter har delposten till bibliotek med hänsyn till belastningen under budgetåret 1945/46 upptagits till ett med 2 000 kronor förhöjt belopp eller till 4 500 kronor. Utgifterna å delposten till underhåll av tomten ha till följd av ökade arbetslöner och skötsel av planerat område beräknats stiga med 500 kronor till 1 500 kronor, varför posten uppförts med sistnämnda belopp. Beträffande delposten till drifts- och underhållskostnader för personbil har föreslagits en höjning med 1 000 kronor till 3 000 kronor. I fråga om delposten till verkstadsutrustning har styrelsen framhållit, att erfarenheten visat att posten icke varit tillräcklig på grund av den ökade verksamheten vid anstalten. Med hänsyn till att verkstaden i enlighet med beslut av 1945 års riksdag utvidgats syntes en höjning av posten vara oundviklig. Posten har av styrelsen upptagits till ett med 4 000 kronor förhöjt belopp, eller till 10 000 kronor.

Övriga i omkostnadsstaten ingående poster ha uppförts med oförändrade belopp.

Över framställningen ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret samt, i vad framställningen avser höjning av delposten till underhåll av tomten, av byggnadsstyrelsen.

Statskontoret anför, att uppräknningen av delposten till drifts- och underhållskostnader för personbil borde begränsas till högst 600 kronor. — I öv-

rigt hade framställningen icke givit statskontoret anledning till särskilt uttalande.

Byggnadsstyrelsen yttrar, att höjningen av delposten till underhåll av tomten icke föranledde erinran från styrelsens sida.

Departements-
chefen.

På grund av att jag ansett mig förhindrad att till fullo tillstyrka styrelsens för flygtekniska försöksanstalten under nästföregående punkt anmälda hemställan om ökning av personalen vid anstalten torde de av styrelsen föreslagna höjningarna av anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar samt av delposten till övriga expenser böra begränsas. Jag förordar, att ifrågasatt poster höjas, anslagsposterna med vardera 700 kronor och delposten med 1 500 kronor. Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar böra således bestämmas till 1 700 respektive 2 700 kronor. Då jag i likhet med styrelsen icke ifrågasätter någon ändring beträffande delposten till bränsle, elektrisk energi och vatten, bör anslagsposten till expenser uppföras med 69 400 kronor.

Anslagsposten till publikationstryck synes i enlighet med styrelsens förslag böra höjas med 5 500 kronor till 7 500 kronor.

Beträffande de under anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna kan jag icke biträda att delposten till bibliotek ökas med hela det av styrelsen begärda beloppet, 2 000 kronor. Jag förordar, att delposten höjes med 1 000 kronor och således uppföres med 3 500 kronor. Däremot har jag icke något att erinra mot styrelsens beräkningar av övriga delposter. I enlighet härmed böra delposterna till underhåll av tomten, till drifts- och underhållskostnader för personbil samt till verkstadsutrustning upptagas till respektive 1 500, 3 000 och 10 000 kronor, medan återstående poster böra uppföras med oförändrade belopp. Anslagsposten bör därför upptagas till 119 600 kronor.

Omkostnadsanslaget skulle således uppgå till ett belopp av $(1\,700 + 2\,700 + 69\,400 + 7\,500 + 119\,600 =) 200\,900$ kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygtekniska försöksanstalten*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 200 900.

[35.] **13. Statens hantverksinstitut: Avlöningar, förslagsanslag.** Under rubriken Statens hantverksinstitut äro i gällande riksstat uppförda tre anslag, nämligen ett förslagsanslag å 246 400 kronor till avlöningar och ett förslagsanslag å 10 000 kronor till omkostnader samt ett reservationsanslag å 30 000 kronor till utrustning och inredning.

Beträffande av Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 meddelade beslut angående anslagens användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 883—886.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 25 januari 1946 givna bemyndigande tillkallades den 19 februari samma år fyra utredningsmän för att utarbeta en plan för den fortsatta utbyggnaden av statens hantverksinstitut. Utredningsmännen ha den 30 september 1946 avlämnat betänkande med förslag i ämnet. I betänkandet förordas *dels* att å driftbudgetens utgiftssida för budgetåret 1947/48 under rubriken Statens hantverksinstitut anvisas följande anslag, nämligen ett förslagsanslag å 367 000 kronor till avlöningar, ett förslagsanslag å 168 000 kronor till omkostnader och ett reservationsanslag å 70 000 kronor till utrustning och inredning, *dels* att å driftbudgetens inkomstsida införes en särskild inkomsttitel, benämnd »Inkomster vid statens hantverksinstitut», å 227 000 kronor, *dels ock* att anslagen till avlöningar och till omkostnader samt inkomsttiteln disponeras på så sätt att medelförbrukningen sättes i viss relation till inkomsterna enligt av utredningsmännen angivna principer. Vad angår kapitalbudgeten föreslå utredningsmännen, att till Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut anvisas ett investeringsanslag av 85 000 kronor under statens allmänna fastighetsfond. Över utredningsmännens förslag ha yttranden avgivits av ett antal myndigheter och sammanslutningar.

Beredningen av ifrågavarande ärende har ännu icke kunnat slutföras. Med *Departements-*
chefen. hänsyn härtill förordar jag, att anslagen upptagas i förslaget till riksstat för nästa budgetår allenast med beräknade belopp. Anslaget till avlöningar torde med hänsyn till den allmänna löneregleringen preliminärt böra uppföras med 428 500 kronor. Övriga anslag synas lämpligen böra upptagas till de av utredningsmännen föreslagna beloppen. Jag torde få erinra om, att å riksstatsförslagets inkomstsida beräknats ett belopp av 227 000 kronor såsom inkomster vid institutet.

Det är min avsikt att under kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, göra vederbörlig framställning i fråga om det för ombyggnadsarbetena avsedda anslagsbeloppet.

Beträffande anslagen till omkostnader samt till utrustning och inredning ämnar jag göra hemställen under följande två punkter. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens hantverksinstitut: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 428 500.

[36.] **14. Statens hantverksinstitut: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under närmast föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens hantverksinstitut: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 168 000.

[37.] **15. Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 35 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av . . kronor 70 000.

[38.] **16. Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Akademien.** Under rubriken Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda ett anslag till akademien å 80 000 kronor samt ett anslag till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet å 170 000 kronor. Beträffande av Kungl. Maj:t den 28 juni 1946 för akademien fastställd inkomst- och utgiftsstat, slutande å 190 000 kronor, får jag hänvisa till statsliggaren s. 886. Av anslaget å 170 000 kronor ha 120 000 kronor avsetts för den egentliga forskningsverksamheten och 50 000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna vid den under akademiens ledning stående försöksstationen.

Till statens tekniska forskningsråd har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag å 45 000 kronor. Beloppet motsvarar de i propositionen nr 282 till 1942 års riksdag för rådet beräknade årliga kostnaderna, fördelade med 15 000 kronor å rådets ordförande och ledamöter, 20 000 kronor å sekretariat och expeditionskostnader, 4 000 kronor å resekostnader samt 6 000 kronor å särskilda sakkunniga och diverse kostnader.

Till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. har i riksstaten för detta budgetår upptagits ett reservationsanslag å 700 000 kronor

Under åttonde huvudtiteln i gällande riksstat är under rubriken Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna uppfört ett reservationsanslag till bidrag till främjande av teknisk forskning å 220 000 kronor. Detta anslag, som första gången beviljades för budgetåret 1942/43, uppfördes under ettvart av budgetåren 1942/43—1944/45 med ett belopp av 150 000 kronor, varav 100 000 kronor brukat disponeras för tekniska högskolan i Stockholm och 50 000 kronor för Chalmers tekniska högskola. För budgetåret 1945/46 höjdes anslaget till 190 000 kronor, varav 40 000 kronor avsågs såsom bidrag till professorn vid tekniska högskolan i Stockholm H. Alfvén för forskning inom elektronikens område. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 29 juni 1946 skall av anslaget såsom bidrag till sådan forskning utgå dels i likhet med föregående budgetår till professorn H. Alfvén ett belopp av 40 000 kronor och dels till professorn vid Chalmers tekniska högskola O. E. H. Rydbeck ett belopp av 30 000 kronor. Beträffande av Kungl. Maj:t den 12 juni 1942 meddelade bestämmelser i övrigt angående fördelningen av nu förevarande anslag torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 599.

Vid anmälan i statsrådet av anslaget till ingenjörsvetenskapsakademien i föregående års statsverksproposition anförde jag, att tiden syntes vara inne att till övervägande upptaga frågan om formerna för statens medverkan till

den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och att jag hade för avsikt att vidtaga åtgärder för att få till stånd en utredning i detta syfte. Inom handelsdepartementet har därefter frågan varit föremål för undersökningar, varjämte överläggningar förts med myndigheter och institutioner. Enighet har därvid uppnåtts om att principerna för statens medelsanvisning till tekniskt-vetenskaplig forskning borde i vissa formella hänseenden ändras.

I skrivelser den 31 augusti, den 3 och den 5 september samt den 14 oktober 1946 har *ingenjörsvetenskapsakademien* framlagt förslag angående statsanslag för nästa budgetår. Såsom bidrag till akademien hemställs om ett anslag å 120 000 kronor. Såsom bidrag till driftkostnaderna vid försöksstationen begär akademien ett anslag å 50 000 kronor. Vidare hemställer akademien om anvisande av 12 000 kronor för brådskande nytillkommande arbeten och andra oförutsedda utgifter vid försöksstationen, 20 000 kronor för anskaffning och underhåll av instrument och apparater vid stationen samt 18 000 kronor för dokumentation och utredningar inom kraft- och bränsleområdet.

Därjämte har akademien — i skrivelsen den 3 september 1946 — begärt ett anslag å 12 000 kronor för utförande av ny golvbeläggning i försöksstationen. Till detta anslagsyrkande torde jag få återkomma under nästföljande punkt.

Beträffande anslaget till akademien framhålles i skrivelsen den 31 augusti 1946, att akademien redan i äskandena för innevarande budgetår hemställt att anslaget skulle ökas med 40 000 kronor till 120 000 kronor. För den nu ifrågasatta höjningen av anslaget åberopar akademien i huvudsak samma skäl som anförts i föregående års petitaskrivelse. Akademien uttalar att akademien till följd av den ökade arbetsbördan för personalen måst vidtaga särskilda organisationsåtgärder av provisorisk natur för innevarande verksamhetsår. Akademien anser det emellertid oundgängligt att dessa provisorier undanröjas. Den föreslagna höjningen av anslaget hänför sig bl. a. till ökning av verkställande direktörens arvode, ökning av dennes medarbetarstab samt stegrade pensioneringskostnader. I jämförelse med den för innevarande år fastställda utgiftsstaten upptager akademiens förslag ökade utgifter för löner till de vid akademien anställda samt till särskilda medarbetare och övrig personal med sammanlagt 34 000 kronor. Vidare räknar akademien med ett ökat medelsbehov för dyrtidstillägg med 4 500 kronor och för pensioneringskostnader med 4 000 kronor. Slutligen beräknas höjda kostnader komma att uppstå för expenser och resor samt avskrivningar och oförutsett med sammanlagt 1 500 kronor samt för forskningsunderstöd, belöningar, sammanträden, tryck, litteraturtjänst och årsbidrag med 6 000 kronor. De sammanlagda utgifterna för nästa budgetår beräknar akademien sålunda ökade med $(34\ 000 + 4\ 500 + 4\ 000 + 1\ 500 + 6\ 000 =)$ 50 000 kronor, eller till $(190\ 000 + 50\ 000 =)$ 240 000 kronor. Av ökningen anses ett belopp av 10 000 kronor kunna täckas genom ökade inkomster från akademiens egna fonder, medan återstoden, 40 000 kronor, enligt akademiens hemställan skulle bestridas med statsmedel.

Vad angå de begärda bidragen till driftkostnaderna vid försöksstationen samt till brådskande nytillkommande arbeten och andra oförutsedda utgifter vid försöksstationen, till anskaffning och underhåll av instrument och apparater vid stationen samt till dokumentation och utredningar inom kraft- och bränsleområdet må omnämnas att akademien till en början — i skrivelsen den 5 september 1946 — hemställde att anslag skulle, i likhet med vad som skett för innevarande budgetår, beviljas till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet med 170 000 kronor. Av dessa medel avsågos 50 000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna vid försöksstationen, medan återstoden, 120 000 kronor, skulle till ett belopp av 108 000 kronor användas för forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet samt till resterande belopp, 12 000 kronor, för brådskande nytillkommande arbeten och andra oförutsedda utgifter. I skrivelsen den 14 oktober 1946 har akademien emellertid ändrat anslagsäskandena såtillvida, att akademien i stället för bidraget till forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet å 108 000 kronor begär anslag å 20 000 kronor till anskaffning och underhåll av instrument och apparater vid försöksstationen samt å 18 000 kronor för dokumentation och utredningar inom kraft- och bränsleområdet. Äskandena beträffande driftkostnaderna vid stationen samt brådskande nytillkommande arbeten och andra oförutsedda utgifter kvarstå däremot oförändrade.

I fråga om bidraget till täckande av driftkostnaderna vid försöksstationen anför akademien i sin skrivelse den 5 september 1946, att den i tidigare års petitaskrivelse framförda principen att av de fasta driftkostnaderna hälften skulle täckas av de inom stationen arbetande forskningsgrupperna och hälften av statsmedel enligt akademiens mening alltjämt borde bibehållas. På grund av den mycket stora efterfrågan på laboratorielokaler hade akademien sett sig föranlåten att dels sammantränga arbetsgrupperna och dels till laboratorier tillfälligt upplåta vissa utrymmen, som ursprungligen avsetts för andra ändamål. Denna onormala belastning av stationens utrymmen, vilken kunde förväntas sträcka sig över budgetåret 1947/48, medförde att de fasta driftkostnaderna torde komma att överstiga det belopp å 100 000 kronor, som tidigare brukat åtgå. Det vore emellertid akademiens förhoppning att denna ökning skulle kunna täckas av en motsvarande ökning av forskningsgruppernas bidrag. Akademien ifrågasatte därför icke någon höjning av statsanslaget för detta ändamål.

Akademiens motivering beträffande återstående tre anslagsäskanden, nämligen om bidrag till brådskande nytillkommande arbeten och andra oförutsedda utgifter, till anskaffning och underhåll av instrument och apparater samt till dokumentation och utredningar inom kraft- och bränsleområdet, utvecklas i skrivelsen den 14 oktober 1946 jämte en därvid fogad promemoria. I nämnda skrivelse erinras till en början om att akademien vidtagit åtgärder i syfte att frigöra sig från det direkta ansvaret för forskningen på vissa områden. I anslutning härtill anför akademien bland annat.

Dessa åtgärder få ses som ett led i en på lång sikt upplagd plan att successivt överföra alla direkt under akademiens hägn bedrivna forskningsarbeten till självständiga forskningsgrupper, så att akademien med större koncentration kan ägna sig åt centrala arbetsuppgifter sammanhängande med den naturvetenskapligt-tekniska forskningens stödande och främjande. Enligt planen skulle de återstående båda forskningsområdena, nämligen det bränsle- och förbränningstekniska området och det torvkemiska området, successivt överföras under budgetåret 1947/48. Akademien har därför skisserat ett arbetsprogram under detta år och begärt medel för dess genomförande.

Det synes emellertid nu som om övergångstiden skulle kunna göras betydligt kortare, så att de nya arbetsformerna kunde börja tillämpas redan före innevarande budgetårs utgång. För vinnande av större enhetlighet synes det därför önskvärt att redan från och med 1 juli 1947 dirigera alla forskningsanslag direkt över forskningsrådet och sålunda ur akademiens äskanden utbryta de poster, som avse direkta forskningsarbeten. Härigenom vinnes även klarare riktlinjer för samarbetet mellan statens tekniska forskningsråd och ingenjörsvetenskapsakademien. Akademien förutsätter dock, att den föreslagna omläggningen icke kommer att medföra en inskränkning av forskningen beträffande inhemska bränslen och bränsleekonomi, och förutser, att forskningsrådet kommer att begära en ökning av det av rådet disponerade centrala anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning, som motsvarar minskningen i akademiens forskningsanslag. Akademien förutsätter även, att de belopp i akademiens underdåniga äskanden för budgetåret 1947/48, som icke avse direkta forskningsutgifter utan som avse driften av försöksstationen och annan med den centrala forskartjänsten sammanhängande verksamhet, alltså jämt måtte få utgå direkt till akademien.

De sålunda anförda synpunkterna utvecklas närmare i nyssnämnda, vid skrivelsen den 14 oktober 1946 fogade promemoria. Denna innehåller även en översikt över akademiens aktuella arbetsuppgifter. Jag får beträffande dessa förhållanden hänvisa till handlingarna i ärendet.

Om det begärda bidraget till brådskande nytillkommande arbeten och andra oförutsedda utgifter vid försöksstationen uttalas i promemorian, att ett belopp å 12 000 kronor, avsett för sådana ändamål, under senare år ingått i anslaget för forskningsverksamheten inom kraft- och bränsleområdet och att det varit av stor betydelse för akademien att ha tillgång till dessa medel som en slags reserv. Det vore därför önskvärt att detta reservbelopp kunde tillföras akademien även i fortsättningen.

Beträffande det föreslagna bidraget till anskaffning och underhåll av instrument och apparater vid försöksstationen anföres i promemorian, att en viktig del av den tjänst stationen kunde erbjuda de där arbetande forskarna vore tillgången till den gemensamma instrument- och apparatsamlingen. Denna hade anskaffats delvis genom engångsanslag och delvis genom donationer i samband med stationens uppförande. I övrigt utvidgades och förnyades instrumentsamlingen liksom stationens samling av större apparater genom inköp och tillverkning i samband med särskilda forskningsprogram. Det innebure vissa olägenheter, uttalas vidare i promemorian, att alla inköp av instrument och verktyg måste passera genom ett eller annat forskningsanslag, i den mån medel ej kunde förskötteras från akademiens egna fonder. Då akademien i fortsättningen icke direkt skulle uppbära forskningsanslaget

inom kraft- och bränsleområdet, kunde det förväntas, att dessa olägenheter skulle bli mer framträdande. Det vore därför angeläget, att akademien för försöksstationens räkning erhöle tillräckliga medel att successivt anskaffa behövliga instrument och verktyg. Om därvid skulle tillämpas principen att halva kostnaden tillsköttes av medel från stationens egen stat och halva från forskningsanslag, skulle härför erfordras ett årligt anslag å ca 20 000 kronor.

Vad slutligen angår bidraget till dokumentation och utredningar inom kraft- och bränsleområdet framhålles i promemorian härom, att en väsentlig gren av den allmänna forskartjänsten, nämligen den som avsåge kraft- och bränsleforskning, hittills bekostats från det allmänna kraft- och bränsletekniska anslaget. Det vore enligt promemorian av betydelse, att akademien även i fortsättningen erhöle anslag för nämnda gren av forskartjänsten för att icke denna skulle lida avbräck.

Över akademiens anslagsäskanden ha statskontoret och statens tekniska forskningsråd avgivit utlåtanden.

Statskontoret avstyrker bifall till framställningen om förhöjning av anslaget till akademien. Ämbetsverket anför vidare bl. a. följande.

Enligt statskontoret bör man vid den nu pågående översynen av anslagen för teknisk forskning sträva efter att sammanföra de olika forskningsbidragen under anslaget för tekniskt-vetenskaplig forskning m. m., för innevarande budgetår uppfört med 700 000 kronor. Med denna utgångspunkt har ämbetsverket kommit till den uppfattningen, att hela medelsanvisningen för forskningen på kraft- och bränsleområdet bör ske över det stora forskningsanslaget, som i så fall bör uppräknas till (700 000 + 170 000 =) 870 000 kronor. En dylik omläggning synes genomförbar, om avgifterna för nyttjandet av försöksstationen så avvägas, att akademiens självkostnader för drift och anskaffningskostnader därigenom täckas.

Statens tekniska forskningsråd yttrar i sitt utlåtande bl. a. följande.

Rådet vill framhålla att om än rådet kan övertaga akademiens anslagsförmedlande funktioner i vissa avseenden, så bör trots detta alltfört anslag ställas till akademiens förfogande för upprätthållande av den omfattande och mycket värdefulla forskartjänst, som akademien utvecklat. I denna forskartjänst intager akademiens försöksstation det främsta rummet. Rådet anser den verksamhet, som där bedrives, vara av mycket stor vikt och vill tillstyrka, att begärda 70 000 kronor till stationens drift och till instrumentanskaffning beviljas. Ävenledes av stort värde är den service, vartill anslag om 18 000 kronor begäres under rubriken dokumentation m. m. Rådet vill slutligen understryka nyttan av det beredskapsanslag om 12 000 kronor för oförutsedda utgifter, som akademien upptagit i sin framställning.

I skrivelser den 22 augusti och den 25 oktober 1946 har statens tekniska forskningsråd framlagt sina anslagsäskanden för budgetåret 1947/48. Anslaget till statens tekniska forskningsråd föreslås skola höjas med 5 000 kronor till 50 000 kronor. Vidare hemställer rådet att anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. måtte ökas från 700 000 kronor till 1 100 000 kronor.

Om anslaget till statens tekniska forskningsråd anföres i skrivelsen den 22 augusti 1946 följande.

För bestridande av rådets administrationskostnader ha under de senaste åren anvisats förslagsanslag om 45 000 kronor per år. Så länge rådet icke hade helt eget kansli eller särskilt anställd personal, togs icke hela detta belopp i anspråk. Sålunda utnyttjades under året 1945/46 endast 33 539:50 kronor. Från och med den 1 oktober 1945 har rådet emellertid en heltidsanställd biträdande sekreterare och har den 21 juni 1946 fått bemyndigande att även anställa en registrator. Räknas liksom tidigare med att vattenfallsstyrelsen även under år 1946/47 tillhandahåller skrivhjälp till självkostnad, och att utgifterna till resor inom rådet bli av normal storleksordning, beräknas det för år 1946/47 anvisade beloppet bli nätt och jämnt tillräckligt. Därvid bör dock observeras, att utbetalningen till vattenfallsstyrelsen för ett budgetår brukar äga rum strax efter budgetårets slut och därigenom belastar det påföljande årets anslag. Då rådet icke i längden torde komma att som hittills anlita skrivhjälp från vattenfallsstyrelsen utan själv torde få anskaffa sådan, synes det riktigast, att administrationsanslaget för år 1947/48 ökas med skrivhjälpkostnaden cirka 5 000 kronor, så att anslaget kommer i fas med utbetalningarna.

Beträffande anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. yttrar rådet i skrivelsen den 22 augusti 1946, att anslaget under krigsåren icke tillfullo utnyttjats. Detta hade främst haft sin orsak i den rådande bristen på arbetskrafter, som kunnat ägna sig åt forskning. Efter krigets upphörande hade emellerid förhållandena ändrats, och en markerad ökning av anspråken på bidrag ur forskningsanslaget hade inträtt på nyåret 1946. Efter att ha lämnat en summarisk redogörelse för anslagets användning och de nu aktuella ansökningarna om bidrag uttalar rådet, att rådet ansåge det önskvärt, att anslaget för budgetåret 1947/48 beräknades till det belopp, som redan av utredningen rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande föreslagits, nämligen 1 000 000 kronor.

I skrivelsen den 25 oktober 1946 förklarar rådet, att sedan ingenjörsvetenskapsakademien framlagt förslag om överflyttande av de anslagsförmedlande funktionerna på den kraft- och bränsletekniska forskningens område från akademien till rådet, en förnyad beräkning beträffande anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning verkställt. Rådet hade därvid funnit, att det tidigare beräknade beloppet 1 000 000 kronor skulle bli otillräckligt för att även tillgodose de anspråk, som komme att ställas från forskargrupperna inom kraft- och bränsleområdet. Den ytterligare ökning som bleve nödvändig beräknade rådet till 100 000 kronor. Under förutsättning att akademiens nyssnämnda förslag vunne bifall hemställde rådet sålunda om ett sammanlagt anslag till tekniskt-vetenskaplig forskning å 1 100 000 kronor.

Statskontoret har — såsom i tidigare sammanhang angivits — i infordrat utlåtande förklarat, att enligt ämbetsverkets mening hela medelsanvisningen för forskningen på kraft- och bränsleområdet borde ske över anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m., vilket anslag i så fall borde uppräknas till (700 000 + 170 000 =) 870 000 kronor. Statskontoret uttalar i utlåtandet vidare, att det i huvudsak undandroge sig ämbetsverkets bedömande i vad mån nämnda anslag borde uppräknas till högre belopp än 870 000 kronor. Ämbetsverket inskränkte sig till att ifrågasätta, om icke uppräkningskunde stanna vid 1 000 000 kronor.

I detta sammanhang må nämnas att *statens tekniska forskningsråd* i skrivelse den 19 juni 1946 hemställt att formerna för tilldelning av särskilda forskningsbidrag från anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. måtte ändras. För närvarande ankommer det på Kungl. Maj:t att, i regel efter förslag av rådet, bevilja sådana bidrag. Rådet föreslår i nämnda skrivelse, att rådet skall få bemyndigande att på egen hand besluta i fråga om forskningsbidrag till vissa i förslaget specificerade ändamål. Beslut om beviljande av anslag å mer än 20 000 kronor i engångsbidrag eller mer än 10 000 kronor i periodiskt bidrag skola dock enligt förslaget underställas Kungl. Maj:t för avgörande.

Anslaget till bidrag till främjande av teknisk forskning under rubriken Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna är såsom förut nämnts för innevarande budgetår uppfört med 220 000 kronor varav (40 000 + 30 000 =) 70 000 kronor till elektronikforskning. Beträffande detta anslag har *lärarkollegiet vid tekniska högskolan i Stockholm* i skrivelse den 25 juli 1946 framlagt förslag angående medelsanvisningen för högskolans del. Lärarkollegiet hemställer — med instämmande av *högskolans styrelse* — att för nästa budgetår anvisas ett med 35 000 kronor förhöjt belopp eller alltså 75 000 kronor till elektronikforskning samt ett belopp å 225 000 kronor till sådan teknisk forskning i övrigt, som brukat tillgodoses från förevarande anslag. *Styrelsen för Chalmers tekniska högskola* hemställer i skrivelse den 18 september 1946 om anvisande för nästa budgetår av ett oförändrat belopp å 30 000 kronor för elektronikforskning samt ett till 100 000 kronor beräknat belopp till allmän teknisk forskning vid högskolan. Från högskolornas sida begäres sålunda till ifrågavarande ändamål sammanlagt (300 000 + 130 000 =) 430 000 kronor varav till elektronikforskning (75 000 + 30 000 =) 105 000 kronor.

Departements-
chefen.

Statligt stöd till tekniskt-vetenskaplig forskning lämnas i flera olika former. Till behandling föreligga nu fem särskilda anslag till främjande av sådan forskning, vilka för innevarande budgetår äro uppförda med ett sammanlagt belopp å 1 215 000 kronor. De utredningar, som under det gångna året utförts inom handelsdepartementet på förevarande område, ha bl. a. föranletts av önskemålet att till anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. i största möjliga utsträckning sammanföra de medel, som äro avsedda för direkta bidrag till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet i egentlig mening. Att en sådan koncentration skulle medföra avsevärda fördelar synes vara uppenbart. Den bidragsförmedlande verksamheten skulle därigenom bli förbehållen den institution, som torde ha de bästa bedömningsmöjligheterna, nämligen statens tekniska forskningsråd. En mera samlad överblick över forskningsverksamheten skulle vidare ernås icke minst för statsmakterna, vilka ytterst bära ansvaret för att statsbidragen komma till rationell användning. Därjämte skulle vinnas att forskningsarbetet på sådana områden, där enhetlighet och kontinuitet äro önskvärda, kunde bättre

än förut samordnas. Med hänsyn härtill anser jag mig böra i princip förorda att de delar av anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet, vilka hittills avsetts för egentlig forskningsverksamhet, undantagas från ingenjörsvetenskapsakademiens direkta disposition och tillföras anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. Jag föreslår vidare, att till sistnämnda anslag även överföras de för de tekniska högskolorna avsedda medel, som för närvarande utgå från det under åttonde huvudtiteln upptagna anslaget till bidrag till främjande av teknisk forskning.

Samtliga anslagsäskande institutioner — ingenjörsvetenskapsakademien, tekniska forskningsrådet samt de tekniska högskolorna — ha hemställt om ökad medelsanvisning för nästa budgetår. I nuvarande läge är jag emellertid icke beredd att på någon punkt tillstyrka förhöjt bidrag från statens sida. Beträffande tekniska forskningsrådets begäran att anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. skulle, oavsett överföringar från andra anslag, höjas med 300 000 kronor vill jag särskilt framhålla, att enligt budgetredovisningen för budgetåret 1945/46 reservationen å anslaget den 1 juli 1946 uppgick till icke mindre än 844 655 kronor 27 öre. De höjningar och sänkningar, som jag i fortsättningen kommer att förorda beträffande vissa anslag, äro endast betingade av den nyss angivna omläggningen av medelsanvisningen.

Anslaget till akademien under rubriken Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien är för innevarande budgetår uppfört med 80 000 kronor. Såsom bidrag till driftkostnaderna vid den under akademiens ledning stående försöksstationen har för detta budgetår avsetts ett belopp av 50 000 kronor från anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet. Jag förordar, att båda dessa belopp för budgetåret 1947/48 upptagas i anslaget till akademien, vilket sålunda bör uppräknas till 130 000 kronor.

Nyssnämnda anslag till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet innefattar för innevarande budgetår, förutom bidraget till försöksstationen å 50 000 kronor, även ett belopp å 120 000 kronor avsett för den egentliga forskningsverksamheten. Akademien föreslår att akademien av sistnämnda belopp alltjämt skall under sin direkta disposition få bibehålla vissa delbelopp, nämligen 12 000 kronor för brådskande nytillkommande arbeten och andra oförutsedda utgifter vid försöksstationen, 20 000 kronor för anskaffning och underhåll av instrument och apparater vid stationen samt 18 000 kronor för dokumentation och utredningar inom kraft- och bränsleområdet. De ändamål, som akademien avser att tillgodose med nämnda tre delbelopp, synas emellertid i huvudsak vara sådana, för vilka sedvanliga forskningsbidrag torde böra begäras från anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. Det för egentlig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet avsedda beloppet, 120 000 kronor, bör därför i sin helhet överföras till nämnda anslag. I följd härav bör det under Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien uppförda anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet från och med budgetåret 1947/48 utgå ur riksstaten.

Anslaget till statens tekniska forskningsråd bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp 45 000 kronor.

Av vad jag förut yttrat framgår att anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m., som för innevarande budgetår är bestämt till 700 000 kronor, bör uppräknas med dels 220 000 kronor, motsvarande det under rubriken Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna uppförda anslaget till bidrag till främjande av teknisk forskning, och dels 120 000 kronor från anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet. Jag förordar sålunda, att till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. för nästa budgetår anvisas (700 000 + 220 000 + 120 000 =) 1 040 000 kronor.

Den nu föreslagna omläggningen av medelsanvisningen bör icke få föranleda att de tekniska högskolorna och deras personal komma i sämre läge beträffande möjligheterna att erhålla statsbidrag till tekniskt-vetenskaplig forskning. Jag förutsätter sålunda i första hand, att även för nästa budgetår för tekniska högskolorna i Stockholm och Chalmers tekniska högskolas räkning reserveras bidrag till allmän teknisk forskning med 100 000 respektive 50 000 kronor och vidare att högskolorna erhålla bidrag till elektronikforskning med oförändrade belopp. Därutöver böra emellertid högskolorna och hos dem anställda forskare tillgodoses med forskningsbidrag efter samma principer som hittills tillämpats då de ansökt om medel från det nuvarande anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. I fråga om forskningen inom kraft- och bränsleområdet bör tillses att denna, i den mån med hänsyn till utvecklingen så finnes ändamålsenligt, blir tillgodosedd i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande praxis.

Tekniska forskningsrådets förslag att rådet i viss utsträckning på egen hand skulle få utdela bidrag från anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. synes välmotiverat. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot torde det sålunda få ankomma på Kungl. Maj:t att åtminstone tills vidare lämna rådet det begärda bemyndigandet.

Beträffande anslagen till statens tekniska forskningsråd och till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. kommer jag att göra hemställan under punkterna 40 och 41. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Akademien* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 130 000.

[39.] **17. Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Ersättning för viss inredning av försöksstationen, reservationsanslag.** Såsom jag under nästföregående punkt omnämnt har *ingenjörsvetenskapsakademien* i skrivelse den 3 september 1946 hemställt om anvisande för budgetåret 1947/48 av ett anslag å 12 000 kronor för utförande av ny golvbeläggning i akademiens försöksstation. Till stöd härför har akademien anfört i huvudsak följande.

Vid granskningen av byggnadsanbudet för akademiens försöksstation, uppförd med medel anvisade av 1941 och 1942 års riksdagar, visade det sig nödvändigt att göra en nedprutning av byggnadskostnaderna. Vid en konferens med byggnadsstyrelsen i augusti 1942 beslöts vissa ändringar i det ursprungligen uppgjorda programmet för byggnaden. Härvid bestämdes bl. a. att golv av ek skulle utbytas mot golv av furu behandlade med bets och olja. Golven utfördes sedermera i enlighet härmed. På grund av krigsförhållandena kom dock den för golven använda oljan att bli av låg kvalitet. Det är emellertid uppenbart, att vid den stora påfrestning, för vilken ett laboratorium utsattes, ett golv av denna beskaffenhet ej kan vara tillfredsställande. Detta gäller i särskilt hög grad i försöksstationen, där försök i halvstor skala lätt medför nedsmutsning och arten av de produkter (kol, torv, tjära och olja), som bearbetas, försvårar rengöringsarbetet. Det visar sig nu också att golven äro slitna och fula och dra höga kostnader för städning och rengöring. Det är därför i högsta grad önskvärt att golven beläggas med linoleummattor eller behandlas på annat lämpligt sätt. Den sammanlagda ytan av de golv, som behöva omläggas, uppgår till omkring 760 m².

Akademien uttalar vidare, att kostnaderna för golvens beläggning med linoleummatta enligt preliminärt anbud kunde beräknas till omkring 12 kronor 50 öre per m² eller sammanlagt 9 500 kronor. I de mera utsatta laboratorierummen, som hade en golvyta av omkring 250 m², borde en mera motståndskraftig beläggning än linoleummatta användas. Merkostnaden härför beräknade akademien till cirka 7 kronor 50 öre per m² eller tillhoppa 2 000 kronor. Härjämte beräknades 500 kronor åtgå för flyttningsarbeten och oförutsedda utgifter. Den sammanlagda kostnaden skulle sålunda uppgå till 12 000 kronor.

Över framställningen ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret och byggnadsstyrelsen.

Statskontoret föreslår, att särskilt anslag för de ifrågasatta ändringsarbetena å golvbeläggningen vid försöksstationen äskas under statens allmänna fastighetsfond.

Byggnadsstyrelsen yttrar i huvudsak följande.

Byggnadsstyrelsen bekräftar ingenjörsvetenskapsakademiens uppgift att för nedbringande av byggnadskostnaderna vid försöksstationens uppförande golven lades av furu i stället för av ek såsom i byggnadsprogrammet angivits.

Vid nu verkställd besiktning har befunnits att golvbeläggningen är ur underhållssynpunkt mindre lämplig och bör omläggas. Detta är dock icke fallet beträffande de rum, som användas till verkstadslokaler, där golven fortfarande kunna användas i befintligt skick. Framtida underhåll och eventuella omläggningar av golven i dessa lokaler böra hänföras till vanligt underhållsarbete och kostnaderna betraktas såsom underhållskostnad.

I övriga rum, som i huvudsak utgöras av laboratorier och kontorslokaler, äro furugolven starkt förslitna och böra utbytas mot annan golvbeläggning.

I vissa rum om tillsammans 319 m² böra golven beläggas med linoleummattor på underlag av träfiberplattor, för vilket kostnaden efter 15 kronor per m² uppgår till 4 785 kronor, vartill kommer omflyttning av möbler m. m. för 215 kronor eller tillsammans 5 000 kronor.

I ett antal rum med en golvyta av 192 m² bör inläggas ekparkett å befintliga furugolv för en kostnad av 4 224 kronor efter 22 kronor per m².

Härtill komma omflyttning och justering av laboratoriebord samt komplettering av socklar för 676 kronor eller tillsammans 4 900 kronor.

I återstående rum, som ha en golvyta av 128 m², bör inläggas asfaltgolv på befintliga furugolv. Kostnaden härför utgör 3 328 kronor eller 26 kronor per m². Härtill komma omflyttning och justering av laboratoriebord samt komplettering av socklar för 472 kronor eller sammanlagt 3 800 kronor.

Med tillägg av 300 kronor för oförutsedda utgifter skulle sålunda kostnaden för nödig omläggning av golv inom försöksstationen uppgå till 14 000 kronor.

Departements-
chefen.

Handlingarna i ärendet giva vid handen, att en omläggning av vissa golv i försöksstationen är nödvändig. Såsom byggnadsstyrelsen anfört böra kostnaderna härför beräknas till 14 000 kronor. Medlen torde lämpligen böra i form av ett särskilt reservationsanslag anvisas å driftbudgeten.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Ersättning för viss inredning av försöksstationen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av .. kronor 14 000.

[40.] **18. Statens tekniska forskningsråd, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under punkten 38 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tekniska forskningsråd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 45 000.

[41.] **19. Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m., reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag under punkten 38 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1 040 000.

[42.] **20. Statens kommitté för byggnadsforskning, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 40 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 meddelat beslut rörande anslaget användning (statsliggaren s. 887).

Därjämte har till Byggnadsforskning för samma budgetår anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Det må i detta sammanhang nämnas, att 1946 års riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 365; r. skr. nr 549) till samarbetskommittén för byggnadsfrågor å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisat ett anslag av 85 000 kronor.

I skrivelse den 16 september 1946 har *statens kommitté för byggnadsforskning* hemställt, att anslagen till statens kommitté för byggnadsforskning och till byggnadsforskning måtte för nästa budgetår upptagas till 56 000 kronor respektive 300 000 kronor.

Den föreslagna höjningen av anslaget till kommittén avser att möjliggöra dels en förstärkning av personalen å kommitténs sekretariat med en assistent och ett kontorsbiträde, dels ock en ökning av arvudet till sekreteraren. Till stöd för sin framställning anför kommittén i huvudsak följande.

Med hänsyn till den ökade arbetsbördan på sekretariatet anställdes förhösten 1945 tillfälligt ytterligare ett kontorsbiträde. Denna anställning har sedermera blivit stadigvarande, och ifrågavarande kontorsbiträde avlönas inom ramen för anvisat förslagsanslag till kommittén.

För närvarande är arbetet på sekretariatet av mycket stor omfattning och förväntas öka ännu mer, särskilt beroende på att de forskningsresultat, som nu i allt större utsträckning framkomma, skola bekantgöras i lämplig form. Vidare åligger det kommittén att bl. a. följa och främja den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet samt söka ordna god samverkan med och mellan olika intressenter i denna forskningsverksamhet och åvägbringa systematisering av densamma. Denna del av kommitténs arbetsuppgifter, som i stor utsträckning bör förläggas till sekretariatet, är av uppenbar betydelse för utvecklingen av byggnadsforskningen men har hittills ej kunnat bli föremål för uppmärksamhet i den omfattning som kommittén anser önskvärd, då personalen på sekretariatet i första hand måst ägna sig åt löpande ärenden. Kommittén anser det därför för nöjaktig behandling av föreliggande arbetsuppgifter vara ofrånkomligt att från och med ingången av budgetåret 1947/48 utöka personalen på sekretariatet med ytterligare en teknisk assistent.

Sekreteraren i kommittén har sedan han tillträdde sin befattning av statsmedel uppburit ett arvode av i ett för allt 12 000 kronor per år. Därjämte har hittills varje år Svenska byggnadsindustriförbundet välvilligt ställt 3 000 kronor till kommitténs förfogande att användas som löneförbättring åt sekreteraren. Detta bidrag har för relativt kort tid (intill utgången av 1946) ökats till 4 000 kronor per år.

Sekreterarens göromål måste anses vara minst lika krävande som de, vilka åligga motsvarande befattningshavare i bl. a. byggstandardiseringen, jordbrukets byggnadsstudiekommitté och statens forskningskommitté för lantmannabyggnader. För att kunna hålla platsen som sekreterare besatt med kompetent och intresserad innehavare anser sig kommittén böra hemställa, att sekreteraren i kommittén från och med ingången av budgetåret 1947/48 måtte åtnjuta ett årligt arvode av samma storlek som de arvoden, som utgå till nämnda befattningshavare, eller 18 000 kronor. Härvid förutsätter kommittén, att bidrag från enskilt håll ej längre skall ställas till förfogande som löneförbättring åt sekreteraren.

Kommittén har beräknat kostnaderna för dess verksamhet under budgetåret 1947/48 på följande sätt, nämligen till arvoden åt ordföranden och ledamöterna i kommitténs arbetsutskott förslagsvis 2 500 kronor, till arvode åt sekreteraren högst 18 000 kronor, till avlöningar till övrig personal (två tekniska assistenter och två kontorsbiträden) högst 28 500 kronor, till reseersättningar högst 3 000 kronor, till utrustning och expenser högst 4 000 kronor eller tillhoppa 56 000 kronor.

I fråga om anslaget till byggnadsforskning anför kommittén, att möjlighet nu icke funnes att tillförlitligt beräkna medelsbehovet under nästa budgetår, då tillgången på laboratorier och forskare icke kunde fastställas så lång tid i förväg. På grundval av hittills vunnen erfarenhet samt med kännedom om ett flertal angelägna forskningsuppgifter på olika områden, som snarast möjligt borde upptagas till behandling, kunde emellertid beräknas att för nöjaktigt bedrivande av byggnadsforskning under budgetåret 1947/48 erfordrades åtminstone 300 000 kronor.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av byggnadsstyrelsen, statskontoret och 1946 års utredning för byggnadsfrågor.

Byggnadsstyrelsen anför, att styrelsen icke hade något att erinra mot de framställda anslagsäskandena. Styrelsen förutsatte därvid att å arvodesbeloppen, som syntes relativt höga, icke skulle utgå särskilda tillägg.

Statskontoret anför i huvudsak följande.

Frågan om inrättande av ett centralt organ för samordning av den tekniska och ekonomiska forskningsverksamheten på husbyggandets område med särskilt avseende på bostadsbyggandet är för närvarande föremål för utredning genom tillkallade sakkunniga. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat, torde förslag i ämnet vara att förvänta före utgången av innevarande år. Under sådana förhållanden lärer spörsmålet om en höjning av anslaget till statens kommitté för byggnadsforskning icke böra upptagas till bedömning för sig utan prövas i samband med ställningstagandet till utredningens förslag.

Vad angår den ifrågasatta uppräknningen av reservationsanslaget till byggnadsforskning, får statskontoret föreslå att anslaget i fråga för nästkommande budgetår uppföres med oförändrat belopp eller 200 000 kronor.

1946 års utredning för byggnadsfrågor tillstyrker bifall till framställningen i vad den avser anslaget till byggnadsforskning och har för sin del intet att erinra emot framställningen i övrigt.

*De departements-
chefen.*

Jag torde få erinra om att 1946 års utredning för byggnadsfrågor i ett i dagarna avgivet betänkande föreslagit inrättande av ett statens byggnadsinstitut med huvuduppgift att utföra tekniskt-ekonomiska utredningar i syfte att sänka byggnads- och boendekostnaderna. Utredningen har därvid utgått ifrån att statens kommitté för byggnadsforskning skall fortbestå och jämväl i framtiden utöva forskningsunderstödjande verksamhet. Utredningens förslag innebär emellertid vissa modifikationer i fråga om kommitténs sammansättning och befogenheter. Nämnda förslag äro dock icke avsedda att förverkligas förrän den 1 juli 1948. Utredningen har därför icke framlagt förslag beträffande medelsanvisningen till här ifrågavarande ändamål under budgetåret 1947/48. Under sådana förhållanden förordar jag att även för nämnda budgetår medel anvisas under tionde huvudtiteln till såväl statens kommitté för byggnadsforskning som till byggnadsforskning.

Beträffande medelsbehovet till kommittén tillstyrker jag, att medel beräknas för ytterligare en assistent. Kostnaden härför kan uppskattas till 9 000 kronor. Jag förordar även ökad medelsanvisning för avlönande av erforder-

lig kontorsbiträdespersonal. Härför torde en höjning av anslaget med 1 800 kronor vara tillräcklig. I fråga om arvudet till sekreteraren är jag icke beredd tillstyrka annan ändring, än att detsamma i anslutning till den allmänna löneregleringen uppräknas med 1 200 kronor till 13 200 kronor. Vad jag sålunda föreslagit medför en ökning av anslaget till kommittén med 12 000 kronor. Å andra sidan har kommittén räknat med minskade kostnader för arvoden åt ordföranden och ledamöterna i kommitténs arbetsutskott samt för reseersättningar. Dessa poster ha nedräknats med respektive 2 500 och 1 000 kronor. Nettoökningen skulle således uppgå till 8 500 kronor och anslaget upptagas med 48 500 kronor.

Vad härefter angår anslaget till byggnadsforskning förordar jag, att detsamma för nästa budgetår upptages till det av kommittén begärda förhöjda beloppet 300 000 kronor. Jag förutsätter därvid att anslaget även användes för bestridande av eventuella kostnader för samarbetskommittén för byggnadsfrågor. Jag ämnar under nästföljande punkt göra hemställan om medelsanvisning till byggnadsforskning.

Under förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Statens kommitté för byggnadsforskning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 48 500.

[43.] **21. Byggnadsforskning, reservationsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Byggnadsforskning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 300 000.

[44.] **22. Bidrag till svenska träforskningsinstitutet, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för budgetåret 1946/47 uppfört med 463 300 kronor.

Jämlikt avtal, som träffats med stiftelsen svensk träforskning, skall staten enligt i avtalet angivna grunder genom årliga anslag bidra till kostnaderna för den grundläggande forskningen vid institutet och dettas allmänna administration (prop. nr 284 och r. skr. nr 397 för år 1942). Avtalets innebörd härutinnan anges i propositionen, s. 65, sammanfattningsvis sålunda, att staten är skyldig att underhålla institutsbyggnaden för en beräknad årskostnad av mellan 12 000 och 25 000 kronor ävensom att bidra till årskostnaderna för institutet med 370 000 kronor jämte ett till 60 000 kronor beräknat belopp för lönetillägg och 10 000—15 000 kronor för pensioneringskostnader. Av beloppet 370 000 kronor avsågos 231 000 kronor till personalkostnader och återstoden till andra driftutgifter. I den personalplan, för vilken redogöres å s. 38 i propositionen, finnas bland befattningshavarna upptagna en chef för papperstekniska avdelningen med en årlig avlöning av 12 000 kronor samt tre laboratorer (i träkemi, i pappersteknik och pappersprovning samt i fysikalisk kemi), envar med en grundlön av 9 000 kronor. Därjämte har enligt medgivande av Kungl. Maj:t den 14 juli 1944 genom

sammanslagning av en assistenttjänst och en laboratoriebiträdestjänst från och med den 1 november 1944 tillskapats en laboratorstjänst i organisk kemi (årlig grundlön 9 000 kronor). I fråga om statsbidragen till pensioneringskostnader stadgas i avtalet att bidragen skola omfatta de kostnader som förorsakas institutet genom anslutning till Svenska personal-pensionskassan av de i personalplanen angivna befattningshavare, till vilka enligt bedömande av institutets styrelse pension bör utgå. Av vad som anföres å s. 40 i propositionen framgår, att till pensionering genom institutets försorg närmast varit avsedda att komma i fråga vaktmästare, verkmästare, kamrerare, styresman samt innehavarna av de högre forskarebefattningarna.

Beträffande av Kungl. Maj:t den 19 juli 1946 fastställd utgiftsstat för svenska träforskningsinstitutet, att gälla tills vidare under budgetåret 1946/47, torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 888.

I skrivelse den 23 augusti 1946 har *styrelsen för svenska träforskningsinstitutet* hemställt om bidrag med 479 350 kronor för institutets verksamhet under budgetåret 1947/48.

Styrelsen har därvid föreslagit följande ändringar beträffande utgifterna för avlöningar och arvoden.

Kostnaderna för avlöningar åt gemensam personal ha av styrelsen beräknats till 33 100 kronor, innebärande en höjning av posten övrig arbetshjälp med 600 kronor för att bereda institutets telefonist en mot det allmänna löneläget svarande avlöning. Utgifterna för avlöningar åt övrig personal har styrelsen uppskattat till 205 200 kronor. Posten till avlöning åt chefen för papperstekniska avdelningen har därvid höjts med 5 000 kronor till 12 000 kronor eller till samma belopp som enligt den inledningsvis omnämnda personalplanen avsetts skola utgå till denne befattningshavare. Vidare har styrelsen framlagt förslag om utbyte av en assistenttjänst mot en laboratorstjänst i träteknik. Tjänsten skulle avses åt en väl kvalificerad forskare, som kunde underlätta arbetet för avdelningschefen för den trätekniska avdelningen och bidra till ernående av kontinuitet i arbetet vid avdelningen. Då behovet av denna laboratorstjänst, anför styrelsen, ej kunnat vara möjligt att förutse, när 1942 års avtal upprättades, funne styrelsen det skäligt att de kostnader, som följde med utbytet, bestredes av staten, helst som den trätekniska avdelningen i dess helhet sysslade med grundläggande forskning. Beträffande posten till assistenter, laboratoriebiträden och extra biträden har styrelsen räknat med en nettominskning av 4 800 kronor. Styrelsen har därvid å ena sidan räknat med en minskning av 6 000 kronor till följd av förslaget om utbyte av en assistenttjänst mot en laboratorstjänst, medan å andra sidan utgifterna för arvoden åt extra biträden beräknats öka med 1 200 kronor, motsvarande kostnaderna för provisoriskt lönetillägg. För rörligt tillägg och kristillägg har styrelsen upptagit 65 450 kronor eller 2 610 kronor mer än för innevarande budgetår. Beträffande posten till pensioneringskostnader har styrelsen anfört bland annat följande.

Institutets tre forskningsavdelningar äro organisatoriskt uppdelade i institutioner, vilka under vederbörande avdelningschefer förestås av laboratorer

och i vissa fall av assistenter. Samtliga laboratorer ha tillerkänts pensionsförmåner. I forskningsutredningens förslag (SOU 1942: 12, s. 62) anföres, att bland annat de högre forskarebefattningarna böra förenas med pensionsrätt. I avtalet mellan Kungl. Maj:t och Stiftelsen Svensk Träforskning (§ 8) stadgas även, att det ankommer på institutets styrelse att bedöma, till vilka pension bör utgå. Institutets styrelse har funnit, att de assistenter, som förestå en institution, ha så kvalificerade arbetsuppgifter, att de böra hänföras till kategorien högre forskare och alltså beredas pension. I gemen kvarstanna assistenterna, som förut framhållits, endast relativt kort tid vid institutet, varefter industrien, som har möjlighet att betala högre löner, assimilerar dem. Institutet som sådant har visserligen ej intresse att bereda pension åt anställda, som icke kunna förväntas kvarstanna, men bör å andra sidan ha möjlighet att göra de assistentbefattningar, vilkas innehavare skola vara institutionsföreståndare, något mera lockande än andra. Härigenom underlättas såväl institutets arbete som rekryteringen. För att bättre kunna bedöma vederbörande assistenters kvalifikationer och träffa ett riktigt urval synes det lämpligt att fastställa en anställningstid av förslagsvis två år för dessa assistenter, innan de beredas pensionsrätt. Styrelsen får därför anhålla, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att pension får utbetalas till assistenter, som förestå en institution, sedan de varit anställda vid institutet under en tid av minst två år.

Under återopande av det sålunda anförda föreslår styrelsen en höjning av pensioneringskostnaderna med 5 600 kronor till 24 600 kronor för beredande av pensionsförmåner åt nyssnämnda assistenter samt åt innehavaren av den förslagna befattningen såsom laborator i träteknik.

I fråga om utgifterna för omkostnader och för uppvärmning, belysning och städning har styrelsen icke föreslagit någon ändring.

Styrelsen har slutligen hemställt, att, därest lönerna för statens tjänstemän höjdes från och med den 1 juli 1947, motsvarande ökning vidtoges beträffande arvoden åt de med statliga medel avlönade befattningshavarna vid institutet.

I ett över framställningen avgivet utlåtande yttrar *statskontoret* följande.

I anledning av föreliggande framställning från styrelsen för svenska träforskningsinstitutet om anvisande för budgetåret 1947/48 av ett förslagsanslag å 479 350 kronor såsom bidrag till institutets verksamhet må erinras, att jämlikt det avtal, som enligt bemyndigande av 1942 års riksdag träffats mellan Kungl. Maj:t och stiftelsen »Svensk Träforskning», statens årliga bidrag till personalkostnader (löner), fastställts till 231 000 kronor. I överensstämmelse härmed bör vid anslagsavvägningen till avlöningar åt gemensam samt åt övrig personal under delposterna A 2) och 3) beräknas ett belopp av högst 231 000 kronor mot av styrelsen begärda (33 100 + 205 200) 238 300 kronor. Beträffande storleken av de olika befattningshavarnas avlöningsförmåner vill statskontoret fästa uppmärksamheten vid att hinder icke synes möta för Kungl. Maj:t att sedermera vid meddelande av föreskrifter angående dispositionen av anslaget inom ramen av sålunda anvisade medel och i den mån, detta befinnes ändamålsenligt, medgiva avvikelser från den personalplan med däri angivna grundlöner, som vid planläggningen av institutet uppgjorts, och som lagts till grund för beräkningen av sagda bidragsbelopp å 231 000 kronor (prop. 284/1942, s. 38). — Mot förslaget om en justering av löneförmåner i anslutning till en eventuell lönereglering för statstjänstemännen synes icke vara något att erinra. De ökade avlönings-

kostnader, vilka härigenom kunna uppkomma, torde lämpligen böra belasta den förslagsvis betecknade delposten till rörligt tillägg och kristillägg. Tillika synes Kungl. Maj:t av riksdagen böra bemyndigas att med anlitande av denna anslagspost medgiva den uppräknade av arvoden, som av sådan anledning kan befinnas påkallad. — Styrelsens framställning om beredande av pension åt vissa befattningshavare har icke givit anledning till erinran från statskontorets sida.

*Departements-
chefen.*

Verksamheten vid träforskningsinstitutets avdelningar för grundläggande forskning ha numera utbyggts i den omfattning, som förutsatts i det mellan staten och stiftelsen svensk träforskning träffade avtalet. Enligt detta avtal skall statens årliga bidrag till personalkostnader (löner) utgöra 231 000 kronor. I denna summa inräknas då ej tilläggsbelopp, motsvarande rörligt och provisoriskt tillägg samt kristillägg.

För nu löpande budgetår äro till avlöningar åt gemensam personal beräknade 32 500 kronor och till avlöningar åt övrig personal 196 000 kronor. Till grundavlöningar har sålunda sammanlagt beräknats 228 500 kronor. I sina petita för nästkommande budgetår har institutstyrelsen upptagit samma poster till 33 100 respektive 205 200 kronor eller sammanlagt 238 300 kronor. Ett bifall till styrelsens förslag skulle sålunda innebära, att den i avtalet angivna ramen skulle överskridas med 7 300 kronor.

De i avtalet upptagna bestämmelserna om statens bidrag till institutets personalkostnader äro att anse såsom ett led i en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen att stödja arbetet på träforskningens område. Bestämmelserna böra enligt min mening icke frångås utan en allsidig utredning av frågan huruvida avvägningen nu bör ske på annat sätt än tidigare. Innan en sådan utredning skett kan jag icke förorda, att statens bidrag höjes utöver den ram, som avtalet angiver. Då emellertid den i avtalet angivna slutsumman i följd av ett räknemisstag kommit att upptagas till 231 000 kronor i stället för rätteligen 231 500 kronor finner jag mig böra tillstyrka att sistnämnda belopp anvisas till grundavlöningar. Beträffande frågan huruvida detta belopp bör fördelas på olika befattningshavare torde Kungl. Maj:t sedermera, efter förslag av institutstyrelsen, vilja meddela beslut. Såsom statskontoret framhållit synes Kungl. Maj:t därvid äga att i den mån det befinnes ändamålsenligt medgiva avvikelser från den personalplan med däri angivna grundlöner, som uppgjorts vid institutets planläggning.

Enligt avtalet skola lönebidragen justeras i enlighet med de grunder för rörligt tillägg och kristillägg, som gälla för tjänstemän vid statens nyreglerade verk. Avsikten med denna bestämmelse torde ha varit att bereda anställningshavarna vid institutet samma dyrtidskompensation som skulle ha tillkommit dem, om de åtnjutit motsvarande grundlön enligt de statliga löneplanerna. Kungl. Maj:t, som utgått från denna tolkning av bestämmelsen, har genom särskilda beslut medgivit institutet rätt att till flertalet anställda utbetala dels under budgetåret 1945/46 avlöningstillägg motsvarande tillfälligt lönetillägg, dels under innevarande budgetår avlöningstillägg motsvarande provisoriskt lönetillägg. I enlighet härmed torde även huvudparten av

institutets tjänstemän under budgetåret 1947/48 böra komma i åtnjutande av en avlöningsförbättring, motsvarande den som genom allmänna löneregleringen är avsedd att tillkomma löneplansplacerade statstjänstemän i motsvarande löneställning. På Kungl. Maj:t torde, om riksdagen icke har något att däremot erinra, få ankomma att fastställa beloppet av avlöningstilläggen. Kostnaderna för tilläggen böra belasta den förslagsvis beräknade posten till rörligt tillägg och kristillägg. Såvitt nu kan bedömas bör nyssnämnda post, som lämpligen bör erhålla beteckningen avlöningstillägg, med hänsyn till den väntade belastningen upptagas till 111 700 kronor.

Jag vill icke motsätta mig att de assistenter, som förestå en institution och varit anställda vid institutet under minst två år, erhålla pensionsrätt. Med beaktande härav bör den förslagsvis upptagna posten till pensioneringskostnader beräknas till 24 600 kronor.

Då posten till arvoden åt av Kungl. Maj:t förordnade styrelseledamöter och revisor bör upptagas till oförändrat belopp, 2 000 kronor, böra sålunda till avlöningar och arvoden beräknas sammanlagt ($231\,500 + 111\,700 + 24\,600 + 2\,000 =$) 369 800 kronor.

I fråga om posten omkostnader, som i gällande utgiftsstat upptagits till 116 500 kronor, samt posten uppvärmning, belysning och städning, som i samma stat upptagits till 32 500 kronor, föreslår styrelsen ingen ändring. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle sålunda uppgå till ($369\,800 + 116\,500 + 32\,500 =$) 518 800 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska träforskningsinstitutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 518 800.

[45.] **23. Bidrag till svenska textilforskningsinstitutet, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 72 800 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 meddelat bestämmelser angående anslagets användning (statsliggaren s. 888).

Jämlikt avtal, som träffats med stiftelsen svensk textilforskning, skall staten bestrida kostnaderna för uppvärmning och yttre underhåll av institutets byggnad ävensom för skötsel av vägar, planteringar och dylikt samt betala arvoden till statens representanter i institutets styrelse, varjämte staten förbundit sig att enligt grunder, som angivits i avtalet, genom årliga anslag bidra till kostnaderna för den grundläggande forskningen vid institutet ävensom för dettas administration (prop. nr 201 och r. skr. nr 327 för år 1943).

Styrelsen för svenska textilforskningsinstitutet har i skrivelse den 19 augusti 1946 framlagt förslag angående medelsbehovet för nästa budgetår. Styrelsen har därvid föreslagit höjning av den till avlöning till föreståndare avsedda posten med 495 kronor i syfte att bereda ålderstillägg åt föreståndaren, som varit anställd i sin befattning sedan den 1 juli 1944. Därjämte har styrelsen hemställt, att posten till rörligt tillägg och kristillägg måtte ökas med 3 540 kronor för avlöningstillägg motsvarande provisoriskt löne-

tilllägg åt de av statliga medel avlönade befattningshavarna vid institutet. Slutligen har styrelsen upprepat i anslagsäskandena för budgetåret 1946/47 gjord framställning om ett belopp av 5 000 kronor till yttre underhåll av institutets byggnad och tomt.

Anslaget skulle således enligt styrelsens förslag uppföras med (72 800 + 495 + 3 540 + 5 000 =) 81 835 kronor.

I ett över framställningen avgivet utlåtande yttrar *statskontoret* följande.

Då arvodestjänster regelmässigt icke äro förenade med ålderstillägg, kan statskontoret icke tillstyrka förslaget om lönetillägg åt institutets föreståndare. För övrigt må erinras, att en översyn av samtliga arvoden inom statsförvaltningen torde ingå som ett led i det pågående löneregleringsarbetet.

Medel till avlöningstillägg motsvarande provisoriskt lönetillägg torde icke böra redovisas under posten rörligt tillägg och kristillägg utan upptagas under en särskild delpost.

Rörande den begärda medelsanvisningen till yttre underhåll av byggnad och tomt får statskontoret hänvisa till vad därom anförts i innevarande års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, s. 77.

*Departements-
chejen.*

Enligt det med stiftelsen svensk textilforskning träffade avtalet skall staten bland annat bidra med ett belopp av 44 000 kronor till bestridande av kostnaderna för textilforskningsinstitutets administration. Beloppet är avsett att användas för avlöning åt, förutom föreståndaren, åtta tjänstemän vid institutet. Avtalet innehåller härjämte samma bestämmelse angående justering av lönebidragen som det avtal med stiftelsen svensk träforskning, för vilket jag redogjort under nästföregående punkt. Med hänvisning till vad jag där anför om förbättring av arvoden till vissa befattningshavare vid träforskningsinstitutet förordar jag att även de befattningshavare vid textilforskningsinstitutet, som äro avlönade med statliga medel, komma i åtnjutande av en avlöningsförbättring, motsvarande den som genom allmänna löneregleringen är avsedd att tillkomma löneplansplacerade statstjänstemän. På Kungl. Maj:t torde ankomma att, därest riksdagen icke har något att däremot erinra, fastställa beloppet av avlöningstilläggen.

Statskontoret har erinrat om att arvodestjänster regelmässigt icke äro förenade med ålderstillägg. Då avtalet icke heller förutsätter att sådant tillägg skall utgå till befattningshavarna vid institutet, kan jag icke tillstyrka styrelsens hemställan om medelsanvisning till institutets föreståndare.

Styrelsens ånyo framförda förslag om anvisning av ett belopp å 5 000 kronor till yttre underhåll av institutets byggnad och tomt ger mig anledning att liksom föregående år framhålla, att medel härför torde böra äskas i annat sammanhang.

Då kostnaderna för förbättring av arvoden för befattningshavarna vid textilforskningsinstitutet kunna uppskattas till 9 600 kronor, torde anslaget till bidrag till institutet för nästa budgetår böra upptagas med 82 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska textilforskningsinstitutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 82 400.

[46.] **24. Bidrag till institutet för konserveringsforskning.** Enligt skrivelse den 26 juni 1946, nr 406, har riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition den 1 mars 1946, nr 140, därom gjorda förslag *dels* godkänt vid statsrådsprotokollet över handelsärenden för sistnämnda dag fogat avtal med stiftelsen Svensk konserveringsforskning angående ordnande av forskning m. m. rörande konservering av livsmedel *dels* bemyndigat Kungl. Maj:t, att, i den mån så befinnes påkallat och lämpligt, överenskomma med stiftelsen om jämkningar i förenämnda avtal, *dels* till Uppförande av byggnader för institutet för konserveringsforskning för budgetåret 1946/47 under statens allmänna fastighetsfond anvisat ett investeringsanslag av 500 000 kronor, *dels ock* till Bidrag till institutet för konserveringsforskning för nämnda budget år under tionde huvudtiteln anvisat ett anslag av 20 000 kronor.

Enligt avtalet skall staten tillhandahålla tomt och bekosta uppförandet av byggnaderna jämte fast inredning, medan kostnaderna för utrustning skola, liksom årskostnaderna, delas mellan staten och stiftelsen. Byggnadskostnaderna ha uppskattats till 1 250 000 kronor. Utgifterna för utrustningen till den del de skola bestridas av staten ha beräknats till 256 000 kronor. Av årskostnaderna skola vid full drift av institutet 260 000 kronor täckas av statsmedel.

Genom beslut den 30 augusti 1946 har Kungl. Maj:t godkänt förenämnda avtal med viss ändring samt fastställt stadgar för institutet. Därjämte har Kungl. Maj:t enligt beslut den 25 oktober samma år förordnat ordförande och ledamöter i styrelsen för institutet, varjämte Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser beträffande ersättningar för ifrågavarande uppdrag att utgå från driftbudgetanslaget å 20 000 kronor. Från detta anslag skola i övrigt bestridas kostnader, som kunna uppstå på grund av att personal måste anställas för vidtagande av förberedelseåtgärder av olika slag före och under byggnadstiden.

I överensstämmelse med vad som i propositionen 140: 1946 förutsattes torde återstoden av de för uppförande av institutsbyggnaderna erforderliga medlen, 750 000 kronor, böra anvisas å riksstaten för budgetåret 1947/48. Det är min avsikt att under kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, göra framställning om ifrågavarande medelsanvisning. Likaså synes det belopp å 256 000 kronor, som beräknats utgöra statens andel i kostnaderna för institutets utrustning, böra beviljas för nästa budgetår. För denna utgift, vilken har engångskaraktär, torde böra anvisas ett särskilt reservationsanslag. Hemställan om medelsanvisning för detta ändamål ämnar jag göra under nästföljande punkt.

För statens avtalsenliga årliga bidrag till institutets driftkostnader torde för nästa budgetår böra anvisas samma belopp som för innevarande budgetår eller 20 000 kronor. Med hänsyn till svårigheten att nu bedöma medels behovet torde anslaget böra upptagas såsom förslagsanslag.

Under åberopande av det anförda hemställer jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för konserveringsforskning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20 000.

[47.] **25. Utrustning för institutet för konserveringsforskning.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning för institutet för konserveringsforskning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 256 000.

[48.] **26. Bidrag till Aktiebolaget Ceaverken för vissa forskningsarbeten, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 40 000 kronor.

Enligt beslut den 25 oktober 1946 har Kungl. Maj:t förordnat, att anslaget finge användas i huvudsaklig överensstämmelse med följande plan, nämligen: avlöning till forskare vid bolagets fabrik i Strängnäs 25 000 kronor, materialförbrukning 5 000 kronor, konsultationer och resor 5 000 kronor, apparatur och driftkostnader för laboratorier 5 000 kronor.

I skrivelse den 20 september 1946 har *Aktiebolaget Ceaverken* uttalat, att det vore bolagets avsikt att fortsättningsvis bedriva ur beredskapssynpunkt erforderlig forskning, avseende de fotografiskt kemiska processerna vid framställning av ljuskänsligt, fotografiskt material för sjukvårdens och försvarets behov. Bolaget hemställde därför, att till ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett anslag å enahanda belopp som det för innevarande budgetår beviljade, 40 000 kronor.

Departements-
chefen.

Aktiebolaget Ceaverkens verksamhet var under kriget i främsta rummet betingad av beredskapsskäl. I samband med att avspärningen av vårt land upphävdes, aktualiserades frågan om bolagets fortsatta drift. Av verkställda undersökningar framgick, att bolaget syntes ha vissa förutsättningar att under fredsförhållanden hävda sig i konkurrens med utländska företag och att det därför vore motiverat att låta bolaget under några år pröva sin konkurrensförmåga under fria marknadsförhållanden. På grund härav föreslog Kungl. Maj:t (prop. nr 303:1946) riksdagen bl. a. att bevilja anslag till teckning av ytterligare aktier i bolaget. Propositionen bifölls av riksdagen (skr. nr 441). Såsom jag redan vid anmälan i statsrådet av nämnda proposition uttalade är det av stor betydelse att det pågående forskningsarbetet hos bolaget fortsättes åtminstone så länge slutlig ståndpunkt icke tagits till bolagets framtid ur beredskapssynpunkt. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslag för bolagets forskning beviljas även för nästa budgetår. Mot storleken av det av bolagets begärda beloppet har jag icke något att erinra.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Aktiebolaget Ceaverken för vissa forskningsarbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40 000.

[49.] 27. **Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 225 000 kronor.

Anslaget har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 november 1946 fördelats på följande sätt, nämligen Norrbottens småindustriförening u. p. a. 30 000 kronor, Västerbottens företagareförening u. p. a. 30 000 kronor, Jämtlands läns företagareförening u. p. a. 25 000 kronor, Västernorrlands läns företagareförening u. p. a. 29 000 kronor, Gävleborgs läns företagareförening u. p. a. 27 000 kronor, Värmlands läns företagareförening u. p. a. 19 000 kronor, Bohusläns företagareförening u. p. a. 30 000 kronor samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation 35 000 kronor.

I skrivelse den 31 oktober 1946 har *kommerskollegium* meddelat, att till kollegium inkommit ansökningar från förut angivna föreningar och organisation om fortsatt statsbidrag för budgetåret 1947/48 å tillhopa 281 400 kronor. Den begärda ökningen utgjorde således 56 400 kronor i förhållande till bidragstilldelningen för innevarande budgetår. Anledningen till ökningen vore å ena sidan att arbetsuppgifterna för flertalet föreningar ökats, i följd varav kostnaderna höjts, samt å andra sidan att ränteinkomsterna nedgått. Då kollegium med hänsyn till föreningarnas växande arbetsuppgifter ansågo sig böra föreslå en ej oväsentlig ökning av statsbidraget för budgetåret 1947/48, förutsatte kollegium, att föreningarna sökte utverka ökat bidrag från annat håll. Kollegium ansågo nämligen, att vid fördelning av anslaget i fråga större hänsyn än hittills borde tagas till storleken av de bidrag, som lämnades från andra än staten.

Med hänsyn till nämnda synpunkter förklarar sig kollegium kunna tillstyrka en höjning av anslaget för budgetåret 1947/48 med 50 000 kronor till 275 000 kronor.

Jag torde få erinra därom, att småföretagsutredningen avgivit dels den 4 februari 1946 betänkande med förslag till ordnande av kreditgivnings- och rådgivningsverksamhet för hantverk och småindustri samt bildande av företagarnämnder dels ock den 27 maj samma år betänkande angående hantverkets och småindustriens befrämjande. Över betänkandena ha yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och organisationer. På grundval av det sålunda föreliggande materialet är frågan om lämpliga åtgärder för främjande av hantverk och småindustri föremål för prövning inom handelsdepartementet. Såvitt nu kan överblickas torde det icke vara möjligt att förelägga årets riksdag de förslag, till vilka dessa överväganden kunna giva anledning. Vid detta förhållande synes anslag för upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri nu böra begäras av

riksdagen. I likhet med kommerskollegium finner jag det befogat att anslaget för nästa budgetår på grund av föreningarnas växande arbetsuppgifter uppföres med förhöjt belopp. I avbidan på de åtgärder, vartill de inom departementet pågående övervägandena i ämnet kunna leda, finner jag mig dock böra föreslå att höjningen av anslaget begränsas till 25 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 250 000.

[50.] **28. Resestipendier till teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, reservationsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 000 kronor.

Enligt kungörelsen den 14 september 1944 (nr 621), vilken innehåller närmare bestämmelser om anslagets användning, skall från anslaget endast utdelas stipendier för företagande av studieresa utomlands.

I skrivelse den 6 augusti 1946 har *kommerskollegium* föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte bestämmas till 15 000 kronor. Till stöd härför har kollegium — liksom i föregående års petitaskrivelse — åberopat de vidgade möjligheterna till utlandsresor samt den inträdda fördyringen i resekostnader ävensom sannolikheten för att ett visst antal av de blivande stipendierna komme att avse resor till Amerika.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till önskvärdheten av att ifrågavarande stipendieverksamhet erhåller större omfattning förordar jag en ökad medelsanvisning för ändamålet. Höjningen av anslaget torde emellertid böra begränsas till 5 000 kronor. Anslaget bör således upptagas till 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier till teoretiskt och praktiskt bildade tekniker* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 10 000.

[51.] **29. Tekniska och industriella specialstudier i utlandet, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 40 000 kronor.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 1 november 1946 beviljat ingenjörsvetenskapsakademien ett belopp av högst 40 000 kronor från anslaget såsom bidrag till bestridande av kostnader för en teknisk expert i Amerikas förenta stater under tiden 1 juli 1946—30 juni 1947.

I skrivelse den 16 september 1946 har *ingenjörsvetenskapsakademien* hemställt att i riksstaten för nästa budgetår måtte uppföras ett reservationsanslag å 80 000 kronor för tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet. Denna representation borde, anför akademien, omfatta —

förutom Amerikas förenta stater — även England, Schweiz och Sovjetunionen. Akademien föreslår, att till svenska beskickningen i vart och ett av dessa länder knytes en teknisk representant, vid beskickningen i Amerikas förenta stater under hela nästa budgetår och vid beskickningarna i övriga nämnda länder åtminstone under vissa delar av året. Akademien har därvid förutsatt, att representanten i förstnämnda land jämväl i någon mån kunde ha kontakt med Canada.

Beträffande de fördelar, som stå att vinna genom ifrågavarande representanters verksamhet, yttrar akademien i huvudsak följande.

Även under nuvarande mer fredsmässiga förhållanden finner akademien, att en personlig representation för teknisk vetenskap och industri är mycket värdefull. Den tekniske representanten kan hålla direkt kontakt med fackmän genom att deltaga i möten, konferenser och utställningar, och det möjliggöres härigenom att representanterna snabbt kunna hemsända aktuell litteratur, upplysningar om nyheter samt prover, som eljest särskilt under de försvårade förhållanden, som alltjämt råda, skulle bli avsevärt fördröjda. Så har också skett och akademien har från representanten i Amerikas förenta stater mottagit en stor mängd tryckt material liksom även promemorior över nyheter och utvecklingstendenser. Representanten kan vidare på uppdrag av enskilda företag i hemlandet, företaga eller organisera särskilda undersökningar. Dessa bekostas av beställaren i den mån de kunna anses ligga utanför representantens normala verksamhet.

Ett annat område där representantens uppgifter kan väntas växa, är planerandet av studieresor för svenskar till utlandet och vice versa. Det har för sådana fall visat sig fördelaktigt att vid en första planläggning ha en person på platsen. Samma förhållande gäller för kongresser. Under de närmaste åren kan förväntas ett livligt utbyte genom specialkonferenser, även om förkrigstidens kongressverksamhet ej kommer att återupplivas i oförändrad form.

Slutligen skall kraftigt understrykas betydelsen av att representanten kan till det främmande landet i utbyte lämna upplysningar om tekniska framsteg och industriell utveckling i Sverige. Något organ för denna uppgift existerar knappast, och man kan i regel ej räkna med att enskilda företag eller fackorganisationer äro benägna att på eget initiativ lämna sådana upplysningar. Genom representantens förmedling underlättas sådan förmedling. Denna är en nödvändig förutsättning för att göra representanter för det främmande landet beredvilliga att lämna upplysningar till vårt land.

Kostnaderna för verksamheten i Amerikas förenta stater har akademien beräknat till omkring 65 000 kronor, varav 10 000 kronor beräknats inflyta från enskilt håll. För det arbete, som är avsett att bedrivas i England, Schweiz och Sovjetunionen räknar akademien med en sammanlagd kostnad av 25 000 kronor.

Över akademiens framställning har infordrat utlåtande avgivits av kommerskollegium, som överlämnat ett från Sveriges industriförbund införskaffat yttrande.

Sveriges industriförbund anför, att det med hänsyn till att Sverige endast under en relativt kort tid haft en teknisk representation i Amerikas förenta stater syntes förbundet lämpligt att ytterligare erfarenheter därifrån inhämtades, innan verksamheten utsträcktes till andra länder. Kostnaderna

borde helt bestridas av statsmedel. Förbundet ville sålunda tillstyrka att för budgetåret 1947/48 medel beräknades för tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i Amerikas förenta stater.

Kommerskollegium yttrar för egen del i huvudsak följande.

I likhet med vad industriförbundet uttalat, anser kollegium att ytterligare erfarenheter böra inhämtas, innan särskild representation på området utsträcker till andra länder. Kollegium delar dock akademiens uppfattning att den tekniske representanten i Washington bör beredas möjlighet att upprätthålla kontakt med förhållandena i Canada. Med hänsyn härtill synes anslaget på denna punkt böra höjas med förslagsvis 10 000 kronor till 65 000 kronor. *Kommerskollegium* tillstyrker sålunda att i riksstaten för budgetåret 1947/48 upptages ett reservationsanslag av 65 000 kronor för teknisk representation i Amerikas förenta stater.

Departements-
chefen.

I avbidan på ytterligare erfarenhet av den verksamhet, som bedrivs med anlåtande av ifrågavarande anslag, torde medel nu böra beviljas allenast för fortsatt teknisk och industriell representation i Amerikas förenta stater. Kostnaden härför kan för budgetåret 1947/48 beräknas till samma belopp som anvisats för innevarande budgetår eller 40 000 kronor. Jag utgår från att, såsom i akademiens skrivelse förutsatts, ytterligare medel ställas till förfogande från enskilt håll.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om anslagets användning.

Under återopande av vad såhunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska och industriella specialstudier i utlandet*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40 000.

[52.] **30. Befrämjande av hemslöjden, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för löpande budgetår uppfört med 50 000 kronor. Beträffande av Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 meddelat beslut angående anslagets användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 889.

I skrivelse den 30 september 1946 har *kommerskollegium* avgivit utlåtande över till Kungl. Maj:t ställda ansökningar från Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund och Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap om understöd för budgetåret 1947/48. Riksförbundet anhåller, att till befrämjande av hemslöjden måtte anvisas tillhoppa 56 000 kronor, varav 30 000 kronor till förbundets verksamhet, 17 000 kronor till de provinsiella hemslöjdsföreningarna och 9 000 kronor till särskilda hemslöjdsändamål. Hushållningssällskapetets ansökning avser ett understöd av 7 000 kronor till främjande av hemslöjden i Bohuslän.

Kommerskollegium tillstyrker, att ifrågavarande anslag höjes till 56 000 kronor med fördelning på sätt riksförbundet föreslagit. Kollegium återopar därvid, att kollegium i utlåtande över motsvarande framställningar om an-

slag för budgetåret 1946/47 tillstyrkt att riksförbundet tilldelades 30 000 kronor, varjämte kollegium upplyser, att Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap erhållit 5 000 kronor av det för innevarande budgetår avsedda beloppet å 9 000 kronor till särskilda hemslöjdsändamål. Kollegium framhåller, att kollegium i likhet med riksförbundet funne önskvärt att hemslöjdsbidraget till Bohuslän kunde beräknas efter ungefärligen likartade grunder som för andra län. Å andra sidan hade ifrågavarande bidrag tidigare upptagits separat och sålunda icke kommit att inverka på storleken av anslaget till de provinsiella hemslöjdsföreningarna. Kungl. Maj:t hade genom beslut den 12 april 1946 uppdragit åt kollegium att verkställa utredning angående organiserandet av undervisnings- och upplysningsverksamheten på hemslöjdens område. Innan denna fråga blivit löst, räknade kollegium med att för nästkommande budgetår enahanda belopp som för innevarande budgetår, 5 000 kronor, borde utgå till hemslöjden i Bohuslän från en blivande post till särskilda hemslöjdsändamål.

I avvaktan på det resultat, vartill ifrågavarande inom kommerskollegium pågående utredning kan leda, synes någon ändring i anslagets storlek icke böra ske. Jag förordar därför, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 50 000 kronor. Anslagets fördelning torde få bero på prövning framdeles av Kungl. Maj:t.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av hemslöjden* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50 000.

[53.] **31. Bidrag till svenska slöjdföreningen.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 35 000 kronor.

I skrivelse den 14 september 1946 har *styrelsen för svenska slöjdföreningen* hemställt om statsbidrag för budgetåret 1947/48 med 75 000 kronor för genomförande av en utökning av föreningens verksamhet samt har till stöd härför anfört i huvudsak följande.

Den sida av föreningens verksamhet, som direkt syftar till upplysning och undervisning, är för närvarande föremål för kraftig utveckling. Genom artiklar i pressen, som spridas genom föreningens Presstjänst, genom utställningar, studieverksamhet etc. verkar föreningen för rationell planering av hemmens inredning och för den allmänna smakens höjande.

För att driva fram denna studieverksamhet, särskilt på industriorter, där nya arbetarbostäder byggas, vilkas rätta utnyttjande man vill underlätta, bildades 1944 den s. k. Bo-kommittén som inom slöjdföreningen, men med särskilda anslag från industriförbundet och landsorganisationen, igångsatt studiecirkel på ett flertal orter i landet. De anslag å sammanlagt ca 18 000 kronor per år, som landsorganisationen och industriförbundet beviljade, angavs från början endast gälla en försöksverksamhet på 2 år och från den 1 juli 1946 ha dessa indragits.

Slöjdföreningen har nu beslutat att införliva Bo-kommittén i sin allmänna verksamhet och är i färd med att organisera sin upplysnings- och studie-

verksamhet i form av Svenska slöjdföreningens studieavdelning. Inom ramen för denna studieavdelning avser föreningen att kunna på bred bas lägga upp den undervisning rörande bostädernas förnuftiga utnyttjande och rörande hemmets inredning och utrustning, vilken under de senaste åren i stigande utsträckning efterlysts inom vårt samhälle. — Föreningen har under senaste åren samarbetat med såväl teckningslärare som skolkökslärarinnor inom olika skoltyper för uppläggnings av ämnet bostadskunskap inom skolans ram. Föreningen avser nu att i samarbete med skolmyndigheterna och lärarorganisationerna söka stimulera till ett allmänt upptagande av olika sidor av bostadskunskap inom ramen för ämnena teckning, skolkök, syslöjd, träslöjd etc. Detta vill föreningen uppnå dels genom att vända sig direkt till lärare med undervisning i dessa ämnen och dels genom att ställa undervisningsmaterial till deras förfogande. För genomförande av detta omfattande studieprogram fordras främst att föreningen får möjlighet att anställa ytterligare arbetskraft. Den nuvarande ekonomiska ramen har möjliggjort engagerandet av en direktör för sociala frågor, som blir studieavdelningens chef. Dessutom inrymmer årets budget två studieledare, men föreningen anser att minst två ytterligare dylika arbetskrafter äro behövlige, och räknar med en kostnad för dessa på sammanlagt 12 000 kronor — slöjdföreningens utvidgade verksamhet har skärpt behovet av ett systematiskt ordnat bildarkiv över konstindustri, konsthantverk, hantverk, hemslöjd m. m.

Såväl med hänsyn till slöjdföreningens presstjänst, tidskriften FORM och den utvidgade allmänna publikationsverksamheten som till intensifieringen av den direkta undervisnings- och studieverksamheten anser slöjdföreningen att detta bildarkiv är av synnerligen stor betydelse. För att kunna hålla bildarkivet i gång önskar föreningen anställa en bildarkivarie med en lön av 5 000 kronor. — Föreningen önskar även att i egen regi kunna företaga vissa mera begränsade utredningsuppgifter, allteftersom aktuella problem uppträda. Utredningsarbetet är tänkt att ske under ledning av föreningens direktörer, men för att det skall kunna bedrivas med erforderlig energi, anser föreningen det behövt att kunna engagera speciella experter för de olika utredningsuppgifterna och önskar därför avsätta ett särskilt anslag för en utredningsavdelning med 5 000 kronor per år.

Över skrivelsen ha infordrade utlåtanden avgivits av kommerskollegium, skolöverstyrelsen och 1946 års möbelutredning.

Kommerskollegium anför, att kollegium funne det både önskvärt och naturligt att föreningens verksamhet nu erhöles ett ökat stöd från det allmännas sida. En sådan betydande utökning av verksamheten syntes dock knappast böra komma till stånd utan att föreningen själv bleve i tillfälle att bidraga härtill. Kollegium ansåge sig därför böra förorda en begränsning av det begärda anslagsbeloppet med 12 000 kronor, motsvarande den av föreningen beräknade kostnaden för utökning av studieverksamheten.

Skolöverstyrelsen tillstyrker att svenska slöjdföreningen tillerkännes förhöjt statsbidrag till sin verksamhet för budgetåret 1947/48.

1946 års möbelutredning tillstyrker framställningen.

*Departements-
chefen.*

Svenska slöjdföreningens verksamhet är framför allt i vad den avser att höja bostadsstandarden och att skapa en rationell och tilltalande inredning av hemmen av stort samhälleligt gagn. Föreningen hemställer nu om ett från

35 000 kronor till 75 000 kronor ökat statsbidrag. Ökningen skulle avse studieavdelningen, bildarkivet och utredningsavdelningen. Föreningen har enligt min mening anfört goda skäl för sin hemställan. I nuvarande läge kan jag emellertid icke förorda en större ökning än 15 000 kronor. Anslaget torde därför böra upptagas till 50 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska slöjdföreningen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 50 000.

[54.] **32. Bidrag till standardiseringsverksamheten.** Till ifrågakvarande ändamål utgår för innevarande budgetår ett anslag å 400 000 kronor. Beträffande av Kungl. Maj:t den 17 maj och den 19 juli 1946 meddelade beslut angående anslagens användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 890.

I en den 11 september 1946 dagtecknad skrift har *Sveriges standardiseringskommission* hemställt om ett belopp å 415 000 kronor för upprätthållande och utvidgning av standardiseringsverksamheten under budgetåret 1947/48.

Av följande i kommissionens skrift intagna sammanställning framgår den avsedda fördelningen av det begärda beloppet, varjämte i sammanställningens jämväl angivits den verkställda fördelningen av det för löpande budgetår beviljade anslaget.

Organisationer och kommittéer	1946/47	1947/48
	Anvisat belopp	Begärt belopp
Sveriges standardiseringskommission:		
egen verksamhet	25 000	35 000
tryckning av standardförteckningar	19 000	—
Svenska verkstadsindustrins standardcentral:		
ordinarie anslag	58 000	60 000
handredskap	15 000	15 000
Svenska elektriska kommissionen	20 000	20 000
Byggstandardiseringen:		
ordinarie anslag	50 000	50 000
extra anslag	150 000	150 000
Emballagestandardiseringen	15 000	15 000
Trädgårdsnäringsstandardiseringskommitté	3 500	3 500
Jordbrukstekniska institutet	5 000	5 000
Grafiska standardiseringskommittén	9 500	10 000
Stål- och metallnormskommittén	30 000	40 000
Färg- och fernissindustriens forskningslaboratorium	—	5 000
Cement- och betongindustriens organisation	—	5 000
Smörjmedelskommittén	—	1 500
Kronor	400 000	415 000

För kännedom om vad kommissionen anfört till stöd för sin framställning torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Det må här nämnas, att kommissionen förklarat sig beredd att tillsammans med samarbetande organisationer garantera, att enskilda bidrag för budgetåret 1947/48 lämnades i minst samma proportioner som föreskrivits skola gälla innevarande budgetår.

Över framställningen har infordrat utlåtande avgivits av *kommerskollegium*, som därvid överlämnat ett från *Sveriges industriförbund* införskaffat yttrande. Såväl kollegium som industriförbundet ha tillstyrkt framställningen.

I skrivelse den 30 oktober 1946 har standardiseringskommissionen därefter anhållit om anvisande för nästa budgetår av ett belopp å 7 660 kronor till bestridande av årsavgifter för vissa internationella organisationer m. m.

*Dr. parlaments-
chefen.*

Anslaget till bidrag till standardiseringsverksamheten har under de senare budgetåren kraftigt stegrats. Från och med budgetåret 1940/41 till och med budgetåret 1945/46 ökades anslaget från 60 500 kronor till 170 500 kronor. För budgetåret 1946/47 har anslaget bestämts till 400 000 kronor, vilket sålunda innefattar mera än en fördubbling av anslagsbeloppet i förhållande till medelsanvisningen för budgetåret 1945/46. Standardiseringskommissionens nu förevarande framställning avser en ytterligare ökning av statsbidraget med 22 760 kronor till 422 760 kronor.

Vid anmälan av anslaget i föregående års statsverksproposition framhöll jag, att standardiseringsverksamheten visat sig vara av stor betydelse såväl för tillgodoseende av centrala konsumentintressen som för ett rationellt tillvaratagande av vårt lands produktionsresurser och att det därför vore naturligt att staten gäve standardiseringsverksamheten ett kraftigt stöd. I nuvarande läge kan jag emellertid icke förorda en ytterligare höjning av bidraget och hemställer sålunda, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp eller 400 000 kronor. I enlighet med vad som gäller för löpande budgetår torde därvid 200 000 kronor få avses för standardiseringsverksamhet å det byggnadstekniska området och 200 000 kronor för standardiseringsverksamhet i övrigt. Av sistnämnda belopp torde liksom hittills böra användas lägst 15 000 kronor för standardisering av handredskap och lägst 3 500 kronor till standardiseringsverksamhet på trädgårdsnäringens område. Den jämkning av bidraget till andra ändamål än de nu nämnda, vilken inom denna anslagsram bör vidtagas, torde det få ankomma på standardiseringskommissionen att verkställa.

För åtnjutande av anslaget torde liknande villkor böra tillämpas som de, vilka gälla för innevarande budgetår.

Slutligen må nämnas, att 1946 års utredning för byggnadsfrågor i sitt i dagarna avgivna betänkande föreslagit överflyttning av byggstandardiseringsverksamheten — utom såvitt angår det formella fastställandet av standard — till statens byggnadsinstitut. Överflyttningen skulle emellertid icke äga rum före den 1 juli 1948, varför förslaget icke påverkar medelsanvisningen för budgetåret 1947/48.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till standardiseringsverksamheten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 400 000.

[55.] **33. Bidrag till tekniska nomenklaturcentralen.** År 1941 bildades under medverkan av vissa statliga verk, tekniska föreningar och andra sammanslutningar en organisation kallad tekniska nomenklaturcentralen, TNC. Enligt sina stadgar har organisationen till uppgift att åstadkomma en för svenska förhållanden lämpad teknisk nomenklatur. Nomenklaturcentralen grundar sin verksamhet på samarbete mellan de till organisationen anslutna medlemmarna samt stödjare och medverkande företag. Organ för centralen äro representantförsamlingen och arbetsutskottet. Ordföranden i representantförsamlingen samt en av centralens revisorer skola utses av Kungl. Maj:t. Stadgarna ha genom beslut den 23 maj 1941 fastställts av Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 23 maj 1946 har *tekniska nomenklaturcentralen* hemställt om statsbidrag för budgetåret 1947/48 med 50 000 kronor till stödjande av centralens verksamhet.

Inledningsvis anföres i skrivelsen följande.

Den tekniska nomenklaturen lämnar mycket övrigt att önska icke blott i fråga om enhetlighet och entydighet utan även i språkligt avseende. Olägenheten härav har länge gjort sig känd såväl i det praktiska livet som i litteraturen.

Inom åtskilliga tekniskt-vetenskapliga och även rent praktiska områden har man därför sökt åstadkomma enhetliga begreppsbestämningar och i samband därmed fastställt vissa benämningar. Vad sålunda åtgjorts täcker emellertid icke på långt när allt, och teknikens snabba utveckling gör, att nya benämningar måste skapas, stundom direkt, ofta indirekt genom översättning från främmande språk.

Erfarenheten har visat, att den nomenklatur, som sålunda skapats på skilda håll, ofta lider brist på överensstämmelse, och att de nya benämningarna icke sällan äro mindre lämpliga. Klart är även, att författare, lärare och andra, som ha att använda tekniska benämningar, ofta komma att stanna i olika val eller att i lika benämningar inlägga olika betydelse, samt att detta kan giva anledning till missförstånd eller försvårar förståelsen vid olika slag av meddelanden. Detta gäller ej minst i fråga om affärsuppgörelser, där dylika oklarheter lätt kunna vålla tvister och obehag och ibland även leda till ekonomiska förluster.

I betraktande av allt detta har det länge syntts uppenbart, att något borde göras för att åstadkomma bättre förhållanden. Redan år 1910 började dåvarande redaktören för *Teknisk Tidskrift*, kapten Erland Nordlund, samla intresserade för behandling av tekniska nomenklaturfrågor. Något mera ordnat nomenklaturarbete kom dock icke till stånd. Därefter bildades emellertid år 1936 en nomenklaturkommitté, bestående av representanter för ingenjörsvetenskapsakademien, svenska teknologföreningen, Sveriges standardiseringskommission, svenska uppfinnareföreningen och enskilda intresserade, vilken kommitté skulle söka organisera ett samarbete på ifrågavarande område. Det visade sig emellertid, att området för kommitténs verksamhet var

så stort och nomenklaturarbetet så betydelsefullt, att en fastare och mera arbetskraftig organisation var i hög grad behövlig. Med anledning härav vidtogs i början av år 1941 åtgärder för bildandet av tekniska nomenklaturcentralen.

I fortsättningen lämnar nomenklaturcentralen i skrivelsen en redogörelse för sin verksamhet. För närmare kännedom härom torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Nomenklaturcentralen uttalar härefter, att centralens utgifter efterhand stegrats genom den allt starkare tillströmningen av arbetsuppgifter. Kostnaderna hade sålunda ökat från omkring 16 100 kronor verksamhetsåret 1941/42 till i runt tal 43 600 kronor året 1944/45. För verksamhetsåret 1945/46 hade de uppgått till närmare 52 000 kronor. Centralen framhåller att centralen haft väsentligt stöd särskilt från Allmänna svenska elektriska aktiebolaget (Asea). Sålunda hade Asea medgivit, att dess tjänsteman teknologie doktor John Wennerberg med bibehållen avlöning finge åta sig att vara verkställande ledamot i centralens arbetsutskott och nästan helt ägna sig åt centralens arbete. Vidare hade centralen fått disponera erforderliga kontorsutrymmen m. m., först i Aseas kontorsbyggnad och sedan i särskilt förhyrda lokaler, allt utan annan ersättning än en avgift av 5 000 kronor per år såsom andel i doktor Wennerbergs lön. Att märka vore även att såväl arbetsutskottets ordförande och ledamöter som centralens särskilt vidtalade tekniska rådgivare, över 100 högkvalificerade personer, lämnade sin medverkan utan någon betalning. Vidare hade för rådgivning mera tillfälligt anlåtats ett stort antal andra tekniker, vilka ej heller uppburit någon betalning. Dessutom hade centralen redan från början lyckats erhålla avsevärda ekonomiska bidrag från medlemmar, stödjare och medverkande företag. De medverkande industriföretagen hade i allmänhet beviljat sina bidrag för tre år. Då innevarande treårsperiod utlöpte den 30 juni 1947, gällde det att skaffa ytterligare bidrag för att centralens verksamhet skulle kunna fortsätta. Sedan det visat sig att centralens verksamhet fått större omfattning och mera allmän betydelse än man från början kunnat överblicka samt att den helst borde ytterligare utvidgas, hade emellertid industriföretagen ansett, att det för framtiden borde i främsta rummet ankomma på staten att bevilja de medel som centralen kunde behöva. Bland de bidragsgivande medlemmarna märktes främst statens affärsdrivande verk. Andra medlemmar, såsom tekniska högskolan i Stockholm, generaltullstyrelsen, patent- och registreringsverket, skolöverstyrelsen m. fl., hade trots deklarerat intresse för centralens arbete icke ansett sig kunna lämna ekonomiskt stöd. Då det icke torde bliva möjligt att framdeles i samma utsträckning som hittills erhålla ekonomiskt bidrag till centralens verksamhet från medverkande industriföretag, syntes det ofrånkomligt att söka ökade bidrag av statsmedel. Det vore därvid uppenbarligen enklast, om de för upprätthållande av centralens verksamhet erforderliga statsmedlen kunde anvisas direkt av Kungl. Maj:t.

Beträffande beräkningen av de erforderliga statsmedlen anför nomenklaturcentralen, att dessa borde bestämmas så, att de icke blott motsvarade samt-

liga de belopp, som av de statliga verken beviljats för senaste år, utan därutöver kunde täcka den brist, som väntades uppstå genom emotsedd nedskärning i bidragen från medverkande enskilda företag. Med hänsyn till sannolikt ofrånkomliga kostnadsökningar och behovet av åtminstone någon utvidgning av centralens verksamhet, syntes medelsbehovet för budgetåret 1947/48 böra beräknas till minst 75 000 kronor. Om man kunde antaga att enskilda bidrag kunde erhållas till sammanlagt 25 000 kronor, skulle statsbidraget för nämnda budgetår kunna begränsas till 50 000 kronor. Det borde erinras om att penningvärdet av rådgivarnas arbete, som kunde skattas till 27 000 kronor, icke upptoges i centralens budget. Tillsammans med nyss angivna kontantbidrag, 25 000 kronor, skulle de sammanlagda bidragen från enskilda uppgå till fullt samma belopp som det föreslagna statsbidraget.

Sedermera har nomenklaturcentralen i skrivelse den 15 augusti 1946 ytterligare utvecklat sin hemställan om statsbidrag och därvid bland annat upplýst, att bidrag från statliga verk utgått för kalenderåret 1945 med sammanlagt 22 500 kronor.

I infordrade utlåtanden över nomenklaturcentralens skrivelser har *statskontoret* tillstyrkt medelsanvisning till nomenklaturcentralen å riksstaten under tionde huvudtiteln för budgetåret 1947/48. Ämbetsverket förordar ett bidrag å 30 000 kronor, som enligt ämbetsverket bör utgå från särskilt otecknat anslag. Ämbetsverket uttalar vidare, att bidraget bör utgå under förutsättning dels att nomenklaturcentralen visar sig under nästa budgetår kunna påräkna andra inkomster i form av årsbidrag från enskilda företag m. m. med minst lika stort belopp och dels att särskilda understöd från statliga verk upphöra att utgå.

I likhet med statskontoret tillstyrker jag, att ett särskilt anslag under tionde huvudtiteln beviljas till bidrag till centralen för nästa budgetår. Anslaget bör lämpligen bestämmas till 30 000 kronor. Jag förutsätter härvid, att nomenklaturcentralen skall från enskilda företag erhålla ekonomiska bidrag till minst samma belopp ävensom att särskilda understöd från statliga verk skola upphöra att utgå.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till tekniska nomenklaturcentralen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 30 000.

[56.] **Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström, förslagsanslag.** Detta anslag har anmälts vid behandlingen av sjätte huvudtiteln.

D. Sjöfart och handel.

[57.] **1. Lotsverket: Avlöningar till befattningshavare hos lotsstyrelsen, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 290 400 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 för lotsstyrelsen fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 891), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 197 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 55 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 37 000

Summa kronor 290 400.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lotsstyrelsen* framlagt förslag angående anslag till lotsverket för nästa budgetår.

Beträffande personalförteckningen hemställer styrelsen till en början om inrättande av ytterligare en förste fyringenjörsbefattning i lönegraden A 27. Till stöd härför anför styrelsen i huvudsak följande.

Utvecklingen inom lotsverket på det elektriska området under tioårsperioden 1936—1946 har varit betydande; nyanskaffningsvärdet har ökat från omkring 1 000 000 kronor år 1936 till drygt 3 000 000 kronor innevarande år. I den av lotsstyrelsen år 1944 upprättade tioårsplanen för säkerhetsanstalternas utbyggnad och modernisering förutsattes vidare, att minst 600 000 kronor årligen skulle anvisas för elektrotekniska ändamål. Detta skulle sålunda innebära att nyanskaffningsvärdet i fråga vid slutet av år 1956 skulle uppgå till inemot 9 000 000 kronor. Såvitt lotsstyrelsen kan bedöma, föreliggande icke några tecken till avmattning av den sålunda förutsedda expansionen inom lotsverkets elektrotekniska område. Den särskilt under krigsåren intensifierade elektrifieringen av landets skärgårdsområden har i hög grad ökat möjligheterna för lotsverket att elektrifiera sina anläggningar runt kusten, och de nya radiotekniska hjälpmedel för navigering, som utvecklats under kriget, torde för lotsstyrelsens del komma att medföra än ytterligare arbetsuppgifter av elektroteknisk art.

Möjlighet att automatisera och fjärrmanövrera fyranläggningar erhålles ofta genom elektrifiering, vilket i sin tur medför möjlighet att minska personalen. Hitintills genomförda elektrifieringsarbeten inom det svenska fyrväsendet ha bland annat möjliggjort indragning av ett 15-tal ordinarie befattningar på fyrstaten. Sådan indragning ävensom tillkomsten av nya elektriska fyranläggningar av mer eller mindre komplicerat utförande har i likhet med tillkomsten av radiofyraryna medfört ett behov av utökning av den kvalificerade elektrotekniska personalen hos lotsstyrelsen för kontroll och tillsyn av anläggningarna.

De stora elektrotekniska arbetsuppgifterna inom styrelsen fördela sig i stort sett lika mellan å ena sidan nyanläggningar och moderniseringar samt å andra sidan tillsyn, reparation och underhåll av befintliga anläggningar. Det nu tilländalupna kriget medförde en viss temporär lättnad i arbetet, men efter krigsslutet blev anhopningen av elektrotekniska ärenden inom styrelsen så stor, att styrelsen hösten 1945 såg sig nödsakad att mot arvode

anställa en ingenjör med lägre elektroteknisk utbildning såsom biträde till den i lönegraden A 24 placerade fyringenjören för elektriska ärenden. Det visade sig dock snart, att detta tillskott i arbetskraft var långt ifrån tillräckligt. Arbetsuppgifterna i fråga om lotsstyrelsens nybyggnads- och underhållsverksamhet ha nämligen fortsatt att starkt öka i antal och omfattning, varjämte det internationella samarbetet nu återupptagits.

Ett speciellt och särskilt betydelsefullt område av fyrtekniken omfattar de problem av optisk och ljusteknisk art, som uppstålla sig vid konstruktion, ändring och modernisering av fyrarnas ljusapparater. Vid de tekniska högskolorna förekommer icke någon undervisning med speciell inriktning vare sig på denna eller någon annan gren av fyrtekniken. Det har därför befunnits lämpligt att uppdraga åt lotsstyrelsens elektrotekniskt utbildade befattningshavare att söka ägna ifrågavarande problem särskild uppmärksamhet och att handlägga hithörande ärenden, något som självfallet bidragit till att ytterligare öka arbetsbördan på den elektriska avdelningen.

Lotsstyrelsen framhåller med hänvisning till det anförda att en ökning av antalet befattningshavare med elektroteknisk utbildning vore oundgängligen erforderlig. Redan med hänsyn till de nu föreliggande arbetsuppgifterna finge en utökning med åtminstone en befattningshavare med högskoleutbildning anses vara motiverad. Styrelsen föreslår därför, att styrelsens personal från och med budgetåret 1947/48 utökas med en ordinarie befattningshavare med elektroteknisk högskoleutbildning. Enär de elektrotekniska arbetsuppgifterna inom styrelsens verksamhetsområde i stor utsträckning vore av mycket kvalificerad art och då stora fordringar i fråga om teoretiskt kunnande samt praktisk erfarenhet och duglighet måste ställas särskilt på den befattningshavare, som hade att förestå och leda den elektrotekniska verksamheten och fackmässigt ansvara för anskaffning, drift och underhåll av de många dyrbara elektrotekniska anläggningarna inom lotsverket, ansåge lotsstyrelsen efter numera vunnen erfarenhet och med hänsyn jämväl till angelägenheten av att bereda möjlighet till en nöjaktig rekrytering det vara av behovet påkallat, att denne befattningshavare placerades i lönegraden A 27 och benämndes förste fyringenjör i likhet med de båda övriga förste fyringenjörerna i styrelsen.

I avseende å personalförteckningen föreslår styrelsen vidare, att de å övergångsstat uppförda befattningarna såsom kamrerare i lönegraden A 22 och såsom verkmästare i lönegraden A 21 måtte avföras ur förteckningen, enär innehavarna av ifrågavarande befattningar avginge med pension under innevarande budgetår. I samband därmed borde även anmärkningarna 1 och 2 till förteckningen utgå.

Vid bifall till förslaget om inrättande av en förste fyringenjörsbefattning i lönegraden A 27 skulle enligt styrelsens beräkning medelsbehovet å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän under budgetåret 1947/48 öka med i runt tal 9 800 kronor. Anslagsposten har därför av styrelsen upptagits med 207 300 kronor.

Rörande anslagsposten till avlöningar till icke ordinarie personal förnyar styrelsen en i styrelsens petita för budgetåret 1944/45 gjord hemställan, att en vid lotsverkets verkstad vid Rosenvik å Djurgården anställd arbetsförman måtte uppföras å extra ordinarie stat med placering i

lönegraden Eo 10. Till motivering härav yttrar styrelsen bland annat följande.

Lotsverkets huvudförråd och verkstad vid Rosenvik förestås av en materialförvaltare i lönegrad A 20. Därjämte äro vid huvudförrådet och verkstaden anställda ett förrådsbiträde, en arbetsförmän och nio arbetare. Samtliga äro helårsanställda. Förrådsbiträdet, som är extra ordinarie tjänsteman i 10:e lönegraden, biträder materialförvaltaren vid förrådets handhavande, medan arbetsförmannen är materialförvaltarens närmaste man å verkstaden. Arbetsförmannen, som är underkastad 1942 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare, åtnjuter arvode med för närvarande 525 kronor i månaden. Kostnaderna för arbetsförmannens avlönande bestridas från till styrelsens förfogande stående underhållsanslag.

Å verkstaden vid Rosenvik intager arbetsförmannen i förhållande till materialförvaltaren och arbetarna i huvudsak samma ställning som den förrådsbiträdet innehar å förrådet. I anledning härav och då arbetsförmannen i avseende å honom åvilande arbetsuppgifter har lika kvalificerat arbete som förrådsbiträdet bör enligt lotsstyrelsens uppfattning å arbetsförmannen givas en jämväl i lönehänseende samt i fråga om övriga anställningsvillkor likartad ställning som förrådsbiträdet.

Enligt styrelsens beräkningar skulle ett bifall till styrelsens förslag i denna del öka utgifterna å anslagsposten med i runt tal 4 200 kronor. Vidare ha kostnadsökningar beräknats uppkomma dels med 200 kronor till följd av löneklassförändringar dels ock med 3 000 kronor för ytterligare och förhöjda ersättningar till tillfällig personal under semestrar och andra ledigheter för den fast anställda personalen. I enlighet härmed har styrelsen för nästa budgetår uppfört anslagsposten med $(55\,900 + 4\,200 + 200 + 3\,000 =) 63\,300$ eller med i runt tal 63 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har uppförts med oförändrat belopp, 37 000 kronor.

Över framställningen ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret i vad densamma avser inrättande av ytterligare en förste fyringenjörsbefattning i lönegraden A 27 samt av allmänna lönenämnden.

Statskontoret anför följande.

Vid lotsstyrelsen handläggas de elektrotekniska arbetsuppgifterna av en fyringenjör i lönegrad A 24 jämte en mot arvode anställd ingenjör med lägre elektroteknisk utbildning. Behovet av utökning av personalen med en högskoleutbildad elektrotekniker undandrar sig statskontorets bedömande. Beträffande befattningshavarens löneställning anser ämbetsverket en placering i 24 lönegraden väl avvägd. Vid bifall härtill skulle, i likhet med vad förhållandet var under budgetåret 1942/43, antalet fyringenjörer i lönegrad 24 (dåvarande byråingenjör) utgöra tre.

Allmänna lönenämnden förklarar sig icke vilja framställa erinran mot lotsstyrelsens förslag om inrättande av en förste fyringenjörsbefattning i lönegraden A 27. — I övrigt har framställningen icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

*Departements-
chefen.*

I överensstämmelse med vad chefen för finansdepartementet anför vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör befattningen såsom generallotsdirektör från och med nästa budgetår med bibehållen egenskap

av fullmaktstjänst placeras i lönegrad med samma årslön som tillkommer förordnandetjänsteman i nuvarande lönegraden C 12.

Av vad lotsstyrelsen anfört framgår att styrelsen är i stort behov av ytterligare arbetskraft med högre elektroteknisk utbildning. Jag förordar därför, att vid styrelsen inrättas en befattning, vars innehavare skall ha till uppgift att förestå och leda de elektrotekniska arbetena inom styrelsens verksamhetsområde. Befattningen bör, såsom styrelsen föreslagit, vara placerad i lönegraden A 27 och dess innehavare benämnas förste fyringenjör.

Vid bifall till dessa förslag skulle utgifterna på anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän öka med (1 900 + 9 800 =) 11 700 kronor till 209 200 kronor. Den allmänna löneregleringen föranleder en ökning av posten med 89 300 kronor till 298 500 kronor.

I fråga om personalförteckningen bör, utom de ändringar som betingas av vad jag nyss anfört, jämväl den förändringen vidtagas att, såsom styrelsen föreslagit, de på övergångsstat uppförda befattningarna som kamrerare i lönegraden A 22 och verkmästare i lönegraden A 21 avföras ur förteckningen, varvid anmärkningarna 1 och 2 till densamma böra utgå.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal biträder jag förslaget om uppförande å extra ordinarie stat i lönegraden Eo 10 av en vid lotsverkets verkstad vid Rosenvik anställd arbetsförman. Till avlöning åt denne torde såsom styrelsen föreslagit böra beräknas ett belopp av 4 200 kronor. Då jag icke har något att invända mot styrelsens beräkning i övrigt av anslagsposten i fråga, torde posten böra ökas med i runt tal 7 100 kronor till 63 000 kronor. Regleringen av befordringsgången för amanuenspersonal föranleder en uppräknig av posten med 3 500 kronor till 66 500 kronor. Den allmänna löneregleringen medför en ökning av posten med 31 500 kronor till 98 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas ett belopp av 23 200 kronor.

Avlöningsstatens slutsumma skulle alltså uppgå till (298 500 + 98 000 + 23 200 =) 419 700 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lotsstyrelsen, som betingas av vad jag i det föregående anfört,

dels godkänna följande avlöningsstat för lotsstyrelsen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 298 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 98 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 23 200

Summa kronor 419 700;

dels ock till Lotsverket: Avlöningar till befattningshavare hos lotsstyrelsen för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 419 700.

[58.] **2. Lotsverket: Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten, förslagsanslag.** Anslaget är för löpande budgetår bestämt till 5 452 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 för lots- och fyrstaten fastställt *dels* personalförteckning (statsliggaren s. 892), *dels ock* följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 487 000	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 100 000	
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal:			
a. Lotspersonalens andel i lotspenningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 050 000	
b. Kost eller kostpenningar till personalen å fyrskepp m. m., <i>förslagsvis</i>	»	225 000	
c. Ersättningar för mistisignalering, <i>förslagsvis</i>	»	15 000	
d. Fyrskeppstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	75 000	
e. Krigsrisikersättning, <i>förslagsvis</i>	»	25 000	1 390 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»		475 000
			<hr/> Summa kronor 5 452 000

Enligt föreskrift av Kungl. Maj:t må anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal icke överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t.

I sin förutnämnda skrivelse den 31 augusti 1946 har *lotsstyrelsen* framlagt förslag till beräkning av lots- och fyrstatens avlöningsanslag för budgetåret 1947/48. Enligt förslaget skulle avlöningsanslaget sluta å en summa av 5 555 000 kronor.

Beträffande de allmänna förutsättningarna för beräkningen av anslagsbehoven för lots- och fyrstaten anför *lotsstyrelsen* i huvudsak följande.

Särskilt i fråga om avlönings- och omkostnadsstaterna påverkas medelsåtgången i hög grad av lotsningsfrekvensen. Denna har under krigsåren företett stora variationer på grund av de betydande växlingar i avseende å sjöfartens omfattning och dirigering, som framkallats av krigsförhållandena. Styrelsen får härutinnan erinra, att lotspenninginkomsten, som under budgetåren 1937/38 och 1938/39 uppgick till 3 228 000 respektive 3 167 000 kronor, under de närmast därpå följande fem budgetåren 1939/40—1943/44 uppgick till belopp, varierande mellan 4 977 000 och 9 114 000 kronor. Under budgetåret 1944/45 nedgick lotspenninginkomsten däremot avsevärt, nämligen till 2 593 000 kronor. Denna låga siffra har i väsentlig mån sin grund i den stagnation som präglade sjöfarten under det europeiska krigets slutskede och även under den allra närmaste tiden efter fientligheternas inställande. Under budgetåret 1945/46 har emellertid lotsningen åter varit av större omfattning än under normala förhållanden. Sistnämnda budgetår utgjorde lotspenninginkomsten 5 333 000 kronor. Denna stegring av lotsningsfrekvensen torde dock få betraktas närmast såsom en temporär företeelse, väsentligen beroende på att sjöfarten i avbidan på slutförandet av minsvepningarna och minskning av minriskerna allttjämt måste gå fram inomskärs eller i minsvepta farleder nära inpå kusterna och därvid varit beroende av

biträde av lots. I sin skrivelse den 31 augusti 1945 angående anslag till lotsverket för budgetåret 1946/47 förordade styrelsen, att såsom utgångspunkt för beräkning av anslag, stående i mer direkt relation till lotspenninginkomsten, skulle tagas ett belopp av 3 000 000 kronor. Styrelsen fann sig sålunda böra utgå ifrån att den stegring av lotsningsfrekvensen, som medfört, att lotspenninginkomsten under de första månaderna av budgetåret 1945/46 kommit att överstiga den normala icke vore av så permanent beskaffenhet, att den kunde antagas bestå under budgetåret 1946/47. Detta styrelsens antagande i fråga om lotsningsfrekvensen under innevarande budgetår godtogs av Kungl. Maj:t och riksdagen såsom ledning vid uppskattningen av lotsverkets medelsbehov under samma budgetår. Enligt styrelsens uppfattning bör beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1947/48 grundas på samma antagande i fråga om lotsningens omfattning, som sålunda tjänat till ledning för anslagsberäkningen för löpande budgetår. Härav följer, att styrelsens nu ifrågavarande anslagsäskanden i stor utsträckning komma att nära ansluta sig till statsmakternas beslut i fråga om medelstilldelningen för innevarande budgetår. Erfarenheterna med avseende å belastningen under budgetåret 1945/46 ävensom vissa i samband med behandlingen av de olika anslagsposterna anmärkta omständigheter föranleda emellertid i några fall jämkning av de av statsmakterna senast beviljade anslagsbeloppen.

Vad angår personalförteckningen har lotsstyrelsen för att bereda viss personal å distriktsexpeditionerna en mot deras arbetsuppgifter bättre svarande tjänsteställning hemställt om uppflyttning dels av de sex kontoristbefattningarna i lönegraden A 9 till befattningar såsom kassör i lönegraden A 12 dels ock av de sex kontorsbiträdesbefattningarna i lönegraden A 4 till kanslibiträdesbefattningar i lönegraden A 7. I anslutning härtill framhåller styrelsen att anmärkning 1 till förteckningen bör — vid bifall till styrelsens hemställan i förstnämnda hänseende — ändras till att avse en kassörstjänst i lönegraden A 12 i stället för en kontoristtjänst i lönegraden A 9. Även beträffande fy r p e r s o n a l e n böra enligt lotsstyrelsens mening förändringar i personalförteckningen vidtagas. Förändringarna äro föranleda av följande planerade eller redan vidtagna åtgärder, nämligen dels elektrifiering av Garpens fyr och uppförande på Utgrunden av bottenfast fyr, försedd med riktad radiofyr, dels anordnande av mistsignalering vid Hanö fyrplats, dels anordnande av två nya fyrrar, elektrifiering samt anläggande av radiofyr vid Nidingens fyrplats, och dels utvidgning av bostadsutrymmet för fyrvaktaren vid Draghällans fyrplats. Styrelsens förslag innebär för nämnda fyrplatsers del att vid Garpens fyrplats fyrmästarbefattningen i lönegraden A 10 uppflyttas till lönegraden A 12 och en förste fyrvaktarbefattning i lönegraden A 8 inrättas, att vid Hanö fyrplats en fyrvaktarbefattning i lönegraden A 5 inrättas, att vid Nidingens fyrplats en fyrvaktarbefattning i lönegraden A 7 uppflyttas till befattning såsom förste fyrvaktare i lönegraden A 8 samt två fyrvaktarbefattningar i lönegraden A 5 uppflyttas till lönegraden A 6, samt att vid Draghällans fyrplats en extra-ordinarie fyrvaktarbefattning i lönegraden Eo 5 överföres till ordinarie stat i lönegraden A 6. Därjämte föreslår styrelsen indragning av en fyrmästarbefattning i lönegraden A 10, en fyrvaktarbefattning i lönegraden A 6 och två fyrvaktarbefattningar i lönegraden A 5 å fyrskeppet Utgrunden, vil-

ket genom elektrifieringen av fyren Garpen och anordnandet av bottenfast fyr på Utgrunden skulle kunna uppläggas. Styrelsen uttalar slutligen, att sedan numera ytterligare 4 fyrvaktare i lönegraden A 5 förskaffat sig föreskriven kompetens för anställning vid fyrplats med radiofyr, antalet å övergångsstat uppförda fyrvaktarbefattningar borde minskas från 9 till 5. I samband härmed borde anmärkning 3 till personalförteckningen ändras till att avse 5 fyrvaktartjänster.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen icke ifrågasatt några andra förändringar än dem, som hänföra sig till de föreslagna personalförändringarna. Dessa ha å ena sidan beräknats medföra en utgiftsökning av omkring 13 800 kronor belöpande sig med i avrundade tal 5 200 kronor å distriktsexpeditionerna, 3 100 kronor å Garpens fyrplats, 2 400 kronor å Hanö fyrplats, 350 kronor å Nidingens fyrplats samt 2 750 kronor å Draghallans fyrplats, medan å andra sidan en utgiftsminskning av 10 400 kronor beräknats uppkomma till följd av indragningen av Utgrundens fyrskepp. Nettoökningen av utgifterna skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar uppgå till omkring 3 400 kronor. I överensstämmelse härmed hemställer styrelsen att posten för budgetåret 1947/48 upptages till i avrundat tal 2 490 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal hemställer styrelsen om en ökning med 100 000 kronor till 1 200 000 kronor. Det ökade medelsbehovet är enligt styrelsen betingat bl. a. av stegrade avlöningar för tillfällig personal och av nödvändigheten att i ökad utsträckning anlita extra befattningshavare och tillfällig personal. Styrelsen anför härom i huvudsak följande.

Under budgetåret 1945/46, för vilket år anslagsposten var upptagen till 1 050 000 kronor, utgjorde belastningen i runt tal 1 203 000 kronor. En av orsakerna till ökningen i medelsåtgången under budgetåret 1945/46 är att söka i den stegrade lotsningsfrekvensen. En icke oväsentlig utgiftsökning har orsakats därav, att flera av de under kriget upplagda fyrskeppen åter utlagts under budgetåret. Medelsåtgången under anslagsposten har även i hög grad påverkats av avlöningsstegring för den tillfälligt anställda personalen. Ersättning till ifrågavarande personal utgår reguljärt med daglön enligt av styrelsen fastställda tabeller. I ett stort antal fall har det emellertid för att verket överhuvud taget skolat kunna förvärva erforderlig arbetskraft blivit oundgängligen nödvändigt att frångå de fastställda lönetabellerna och medgiva betydligt högre avlöning.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 anser sig styrelsen böra utgå från belastningen å anslagsposten under senast tilländalupna budgetår. Styrelsen har räknat med en lägre lotsningsfrekvens under budgetåret 1947/48 än som förevarit under budgetåret 1945/46, en omständighet som i och för sig är ägnad att begränsa utgifterna under anslagsposten. Å andra sidan är hänsyn att taga till vissa faktorer, som verka i motsatt riktning. Sålunda har styrelsen i anslutning till statsmakternas beslut om provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1946/47 till löneplansplacerade tjänstemän uppräknat daglönerna enligt de av styrelsen tillämpade lönetabellerna, så att ifrågavarande arvodestagare blivit tillerkända samma compensation, som det provisoriska lönetillägget innebär för nyssnämnda tjänstemän. Förhöjningen uppgår till 50—85 öre per daglön. På senare tid ha kraven på förhöjda dagarvoden ytterligare accentuerats, och omständigheterna tyda på

att kulmen ännu icke är nådd utan att styrelsen kommer att bli nödsakad medgiva än högre arvoden, därest erforderlig arbetskraft skall kunna förvärfvas för verksamhetens bedrivande i behörig ordning.

I jämförelse med budgetåret 1945/46 kan beräknas, att under budgetåret 1947/48 uppstår en merbelastning även på grund därav, att samtliga fyrskepp — med undantag av fyrskeppet Utgrunden, vilket i enlighet med vad tidigare sagts kommer att indragas — då äro i funktion. Detta medför ett ökat anlitande av extra befattningshavare och tillfällig personal.

I den av styrelsen fastställda personalstaten avseende fyrinrättningen ha intagits föreskrifter i fråga om anställning av extra arbetskraft under semester för fyrpersonalen. Sålunda må å vissa fyrplatser anställas extra biträde under hela semestertiden, medan å andra fyrplatser dylikt biträde må förordnas allenast under en del — två tredjedelar eller hälften — av sammanlagda semestertiden; vid några få platser får semesterbiträde överhuvud taget icke anställas. Enligt vad erfarenheten utvisat, blir emellertid tjänstgöringen vid platser, där semesterbiträde ej må anställas i full utsträckning under semesterperioden, i många fall oskäligt betungande, särskilt som vid de fyrplatser, varom här närmast är fråga, även mistignalering äger rum och personalen därför är skyldig fullgöra vakt dygnet om. I detta sammanhang förtjänar framhållas att antalet fast anställda befattningshavare vid en fyrplats endast undantagsvis överstiger 3. Av anförda skäl anser styrelsen det vara av behovet påkallat, att extra arbetskraft får anlitas vid fyrplatserna under semestertid i betydligt större utsträckning än hittills varit fallet. På samma sätt bör ske även beträffande vissa fyrskepp. Styrelsen anser sig böra räkna med en kostnadsökning för nu ifrågavarande ändamål av omkring 10 000 kronor.

Med beaktande av de nu berörda och övriga omständigheter, varav behovet av medel för avlöning av den icke-ordinarie personalen vid lots- och fyrstaten är beroende, anser sig styrelsen icke kunna räkna med att medelsåtgången å anslagsposten under budgetåret 1947/48 skall kunna nedbringas något nämnvärt i förhållande till budgetåret 1945/46.

Beträffande anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal och därunder upptagna delposter har styrelsen föreslagit oförändrad medelsanvisning. Anslagspostens slutsumma skulle alltså bli 1 390 000 kronor. I fråga om delposten till krigsriskersättning anför styrelsen, att det nu icke vore möjligt att förut säga huruvida det under budgetåret 1947/48 komme att kring Sveriges kuster föreligga någon minrisk, som motiverade utbetalande av krigsriskersättning. Styrelsen ansåge emellertid att medel härtill borde finnas tillgängliga även under nästa budgetår och att i avsaknad av säkra hållpunkter för beräkning av medelsbehovet posten borde upptagas till oförändrat belopp.

Anslagsposten till rörligt tillägg har av styrelsen upptagits till oförändrat belopp, 475 000 kronor.

I sitt förutnämnda utlåtande yttrar *allmänna lönenämnden*, att skäl syntes tala för att kontoristtjänsterna i lönegraden A 9 uppfördes såsom kassörstjänster. Nämnden kunde dock icke tillstyrka att befattningarna hänfördes till lönegraden A 12 utan ansåge att de borde placeras i lönegraden A 11. Nämnden ville vidare icke motsätta sig att kontorsbiträdesbefattningarna i lönegraden A 4 ombildades till kanslibiträdesbefattningar i lönegraden A 7. — I övrigt har framställningen icke givit nämnden anledning till särskilt uttalande.

Riksräkenskapsverket har i infortrat utlåtande förklarat, att ämbetsverket ansåge den av lotsstyrelsen föreslagna uppflyttningen av sex kontoristbefattningar till befattningar såsom kassör i lönegrad A 12 motiverad.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till de allmänna riktlinjerna för behandlingen av lönefrågor i årets statsverksproposition kan jag icke nu biträda lotsstyrelsens förslag om uppflyttning av kontorist- och kontorsbiträdesbefattningarna vid distriktsexpeditionerna. Däremot tillstyrker jag de förändringar som lotsstyrelsen föreslagit i fråga om fyrpersonalen vid Garpens, Hanö, Nidingens och Draghällans fyrplatser samt fyrskeppet Utgrunden. Sålunda bör vid Garpens fyrplats fyrmästarbefattningen i lönegraden A 10 uppflyttas till lönegraden A 12 och en förste fyrvaktarbefattning i lönegraden A 8 inrättas, vid Hanö fyrplats en fyrvaktarbefattning i lönegraden A 5 inrättas, vid Nidingens fyrplats en fyrvaktarbefattning i lönegraden A 7 uppflyttas till befattning såsom förste fyrvaktare i lönegraden A 8 och två fyrvaktarbefattningar i lönegraden A 5 uppflyttas till lönegraden A 6 samt slutligen vid Draghällans fyrplats en extraordinarie fyrvaktarbefattning i lönegraden Eo 5 överförs till ordinarie stat i lönegraden A 6. Å andra sidan böra de för fyrskeppet Utgrunden avsedda befattningarna, nämligen en fyrmästarbefattning i lönegraden A 10, en fyrvaktarbefattning i lönegraden A 6 och två fyrvaktarbefattningar i lönegraden A 5 indragas. Sedan numera ytterligare 4 fyrvaktare i lönegraden A 5 förskaffat sig föreskriven kompetens för anställning vid fyrplats med radiofyr, bör såsom lotsstyrelsen uttalat i personalförteckningen vidtagas även de förändringarna att antalet å övergångsstat uppförda fyrvaktarbefattningar minskas från 9 till 5 samt att anmärkning 3 ändras till att avse 5 fyrvaktartjänster.

Vid bifall till vad jag sålunda tillstyrkt kommer anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän att minskas med i runt tal 1 800 kronor till 2 485 200 kronor. Den allmänna löneregleringen medför emellertid en ökning av posten med 1 416 600 kronor till 3 901 800 kronor.

Vad lotsstyrelsen anfört i fråga om extra befattningshavare vid lots- och fyrstaten och av lotsverket tillfälligt anlitad personal anser jag innefatta tillräckliga skäl för en uppräknig av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 100 000 kronor till 1 200 000 kronor. Den allmänna löneregleringen medför en ökning av posten med 565 000 kronor till 1 765 000 kronor, varjämte höjningen av vissa arvoden i anledning av löneregleringen föranleder ytterligare ökning av posten med 15 000 kronor till 1 780 000 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal bör såsom lotsstyrelsen föreslagit upptagas till oförändrat belopp, 1 390 000 kronor. Jag förordar emellertid att medelsanvisningen i fortsättningen icke specificeras på särskilda delposter.

För rörligt tillägg torde för nästa budgetår böra beräknas ett belopp av 316 400 kronor.

Avlöningsstatens slutsumma skulle alltså uppgå till (3 901 800 + 1 780 000 + 1 390 000 + 316 400 =) 7 388 200 kronor.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lots- och fyrstaten, vilka betingas av vad jag i det föregående anför;

dels godkänna följande avlöningsstat för lots- och fyrstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 3 901 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 780 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	» 1 390 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 316 400

Summa kronor 7 388 200;

dels ock till Lotsverket: *Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 7 388 200.

[59.] **3. Lotsverket: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget till 1 900 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för lotsverket (statsliggaren s. 895). I staten ingå bland annat en anslagspost till expenser å förslagsvis 124 000 kronor, en anslagspost till publikationstryck å förslagsvis 3 500 kronor samt under anslagsposten till övriga utgifter en delpost till förbrukningsartiklar å förslagsvis 317 500 kronor, en delpost till reparation och underhåll av obebakade fyrar, fasta sjömärken, apparater, maskiner och inventarier inom lotsdistrikten å förslagsvis 100 000 kronor samt en delpost till reparation och underhåll av fyrskepp, tjänstefartyg och lotsverket tillhöriga tjänstebåtar å förslagsvis 400 000 kronor. Av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 8 000 kronor samt för övriga expenser högst 116 000 kronor.

I sin förutnämnda skrivelse den 31 augusti 1946 har *lotsstyrelsen* föreslagit följande ändringar i fråga om omkostnadsanslaget.

Beträffande anslagsposten till expenser har delposten till övriga expenser föreslagits skola höjas med 4 000 kronor till följd av ökade kostnader för telegram, telefon och annonsering. Anslagsposten till publika-

tionstryck har på grund av att under budgetåret 1947/48 ny upplaga av fyrlistan skall utgivas upptagits till ett med 3 500 kronor förhöjt belopp. Vad angår anslagsposten till övriga utgifter har delposten till förbrukningsartiklar uppförts med 315 000 kronor eller med 2 500 kronor mindre än vad som anvisats för innevarande budgetår. I fråga om delposten till reparation och underhåll av obevakade fyrar, fasta sjömärken, apparater, maskiner och inventarier inom lotsdistrikten har föreslagits en höjning med 25 000 kronor till 125 000 kronor. Styrelsen har därvid anfört, att den under de sistförflutna åren rådande knappheten och bristen på materialier medfört att styrelsen ansett sig böra inskränka eller helt inställa åtskilliga av med posten avsedda arbeten, såsom avfärgning och målning av obevakade fyrar samt översyn av apparater, maskiner och inventarier för bevakade fyrar. Styrelsen ansåge det emellertid nu icke längre möjligt eller försvarligt att uppskjuta dylika eftersatta arbeten, när vid sådant förhållande risk föreläge att anläggningarna skulle komma till verklig skada. Därjämte måste tillkomsten under de senare åren av ett stort antal nya säkerhetsanstalter för sjöfarten liksom de alltjämt höga materialpriserna och de stegrade arbetslönerna med nödvändighet föranleda ett väsentligt ökat medelsbehov. I fråga om delposten till reparation och underhåll av fyrskepp, tjänstefartyg och lotsverket tillhöriga tjänstebåtar har styrelsen framhållit, att en viss begränsning av utgifterna å denna delpost förekommit under kriget samt att detta sammanhängt med att flera fyrskepp då varit intagna från sina stationer. I och med att fyrskeppen nu åter kunnat träda i funktion hade utgifterna ökat, vartill jämväl inträdd prisstegring bidragit. Det vore, anför styrelsen, såväl ur säkerhetssynpunkt som med hänsyn till statens ekonomiska intresse på längre sikt av synnerlig vikt, att ifrågavarande materiel fortlöpande underhölls på ett fullgott sätt. Om så skulle kunna ske vore det enligt vad erfarenheten utvisat vid nuvarande prisläge oundgängligen erforderligt att ett belopp, som med omkring 50 000 kronor överstege vad styrelsen innevarande budgetår disponerade för ändamålet, ställdes till styrelsens förfogande under budgetåret 1947/48. Styrelsen föreslår därför, att delposten för budgetåret 1947/48 upptages med 450 000 kronor.

Beträffande omkostnadsstaten i övrigt har lotsstyrelsen föreslagit oförändrad medelsanvisning. Statens slutsumma uppgår således enligt styrelsens beräkningar till (20 000 + 85 000 + 128 000 + 7 000 + 315 000 + 125 000 + 450 000 + 210 000 + 155 000 + 300 000 + 150 000 + 20 000 + 15 000 =) 1 980 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Lotsstyrelsens förslag rörande lotsverkets omkostnader för nästa budgetår innebär en icke oväsentlig höjning av omkostnadsanslaget. Styrelsens beräkningar synas emellertid väl grundade och jag har därför funnit mig kunna godtaga desamma.

Jag torde få erinra om att Kungl. Maj:t enligt beslut den 6 december 1946 i anledning av avgivet betänkande med utredning och förslag angående sä-

kerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg förordnat, att vissa i beslutet närmare angivna sådana säkerhetsanordningar från och med budgetåret 1947/48 skulle stå under lotsstyrelsens vård och förvaltning. Chefen för jordbruksdepartementet kommer att i annat sammanhang denna dag föreslå anvisande å tilläggsstat II till riksstaten för löpande budgetår av ett belopp å 27 000 kronor för kompletteringar av den tekniska utrustningen å vissa av anordningarna i fråga. Kostnaderna för underhållet och driften av de säkerhetsanordningar, som avses i beslutet den 6 december 1946, böra bestridas från anslaget till lotsverkets omkostnader. I nyssnämnda betänkande ha dessa kostnader beräknats till 4 800 kronor. Detta belopp torde emellertid kunna inrymmas i det av lotsstyrelsen begärda beloppet till omkostnader.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lotsverket: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 980 000.

[60.] **4. Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten, reservationsanslag.** Till ifrågavarande ändamål äro anvisade å riksstaten för budgetåret 1946/47 *dels* under tionde huvudtiteln ett reservationsanslag av 1 015 000 kronor *dels ock* å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond ett investeringsanslag av 625 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1946 samt i skrivelse den 6 november 1946 har *lotsstyrelsen* framlagt förslag angående medelsanvisningen till säkerhetsanstalter för sjöfarten för nästa budgetår. Styrelsen hemställer om ett belopp å tillhoppa 1 895 000 kronor, varav 935 000 kronor skulle anvisas på driftbudgeten.

Lotsstyrelsen erinrar i förstnämnda skrivelse, att styrelsen i sin petitaskrivelse för budgetåret 1945/46 framlagt en tioårsplan för utbyggnad av sjöfartens säkerhetsanstalter. De ifrågasatta arbetena hade sammanlagt beräknats kosta — vid dåvarande prisläge — omkring 16 miljoner kronor fördelade med minst 1,6 miljoner kronor på varje i tioårsperioden ingående år. Såvitt anginge arbeten som innefattades i tioårsplanen hade emellertid för budgetåren 1945/46 och 1946/47 endast anvisats tillhoppa 2 805 000 kronor, vilken summa med 395 000 kronor understeg det belopp, som styrelsen ansett erforderligt för utförande under de bägge budgetåren av sådana arbeten som innefattades i tioårsplanen. Såväl härigenom som genom den stegrade prisnivån hade planen skjutits framåt. Styrelsen framhåller, att denna plan endast finge anses motsvara jämförelsevis lågt ställda krav i förevarande hänseende. Erfarenheten hade ock givit vid handen att takten för genomförande av tioårsplanen helst borde stegras. Sålunda vore en intensifierad elektrifiering av lotsverkets anläggningar enligt styrelsens uppfattning välbetänkt. Vidare vore en forcering av arbetsprogrammet beträffande lotsverkets bostadsbestånd önskvärd. Emellertid uttalar lotsstyrelsen, att styrelsen på

grund av nu rådande materialknapphet och brist på arbetskraft ansåge, att anslagsäskandena för nästa budgetår borde begränsas till att omfatta dels 1 600 000 kronor för arbeten inbegripna i tioårsplanen dels ock 260 000 kronor för livräddningsändamål eller tillhoppa 1 860 000 kronor. I skrivelsen den 6 november 1946 hemställer styrelsen om anvisande av ytterligare 35 000 kronor för vissa arbeten avseende förbättring av mistsignaleringen vid Hanö fyrplats.

I följande sammanställning upptagas de olika ändamål, varom nu är fråga, ävensom den för varje särskilt ändamål av lotsstyrelsen beräknade kostnaden. Härjämte angives hur denna kostnad avsetts att fördelas på driftbudgeten och kapitalbudgeten med beräkning tillika i sistnämnda fall av erforderligt avskrivningsanslag. Med iakttagande av den princip, som under senare år tillämpats i avseende å avskrivning av lotsverkets fastigheter, ha investeringar såväl i bostadshus som i lotsuppassningshus och livbåthus avskrivits till hälften, under det att övriga anläggningar avskrivits i sin helhet.

Ä n d a m å l	Anslag å driftbudgeten Kronor	Anslag å kapitalbudgeten		Summa anslag å drift- och kapitalbudgeterna Kronor	Avskrivningsanslag Kronor
		till bostads-, upppassnings- och livbåthus Kronor	till övriga anläggningar Kronor		
a) <i>Fartyg.</i>					
1. Motorlivbåt för livräddningsstation vid Vallvik söder om Söderhamn	90 000	—	—	90 000	—
2. Motorlivbåt för livräddningsstation i Lurö skärgård i Vänern ..	70 000	—	—	70 000	—
3. Ny motorjakt för gasning och underhållsarbeten å ledfyrrar....	160 000	—	—	160 000	—
b) <i>Fyrrar med och utan ständig bevakning.</i>					
4. Elektrifiering av Vinga fyr- och lotsplats, delkostnad	30 000	—	—	30 000	—
5. Förbättring av upppassningsförhållandena vid Bjuröklubbs lotsplats samt elektrifiering av fyren Bjuröklubb med mistsignalstation, delkostnad	75 000	—	—	75 000	—
6. Elektrifiering av fyren Hoburg jämte mistsignalstation, delkostnad	55 000	—	20 000	75 000	20 000
7. Elektrifiering av fyren Ölands södra udde jämte mistsignalstation, delkostnad	50 000	—	20 000	70 000	20 000
8. Ny fyr på Selaön i Mälaren	10 000	—	—	10 000	—
9. Nya fyrrar på Bryggholmen i farleden Stockholm—Västerås	20 000	—	—	20 000	—
10. Förbättring av fyrbelysningen i norra delen av Bottenviken, delkostnad	130 000	—	—	130 000	—
11. Nytt fyrtorn vid Brämöns fyrplats	—	—	35 000	35 000	35 000
12. Ny fyr på Bungeör	25 000	—	—	25 000	—

Ä n d a m å l	Anslag å driftbudgeten Kronor	Anslag å kapitalbudgeten		Summa anslag å drift- och kapitalbudgeterna Kronor	Avskrivningsanslag Kronor
		till bostads-, upppassnings- och livbåthus Kronor	till övriga anläggningar Kronor		
13. Ny fyr på Hävringe	35 000	—	—	35 000	—
14. Ny bottenfast fyr på Olands södra grund, delkostnad	—	—	350 000	350 000	350 000
15. Förbättring av mistignaleringen vid Hanö fyrplats.....	35 000	—	—	35 000	—
16. Ombyggnad av fyren Skanör ...	10 000	—	—	10 000	—
17. Ny fyr på bränningen Hängdyn i farleden Lysekil—Smögen	10 000	—	—	10 000	—
18. Anordnande av radiofyr vid samt elektrifiering och halvautomatisering av Hällo fyrplats, delkostnad	50 000	—	25 000	75 000	25 000
c) Hamnar och vägar.					
19. Förbättring av hamn- och vägförhållandena vid Järnäs lotsplats, delkostnad	27 000	—	23 000	50 000	23 000
20. Förbättring av hamnförhållandena samt reparation av fyrhus vid Dämmans fyrplats, delkostnad	—	—	50 000	50 000	50 000
21. Förbättring av hamnförhållandena vid Falkenbergs lotsplats.	17 000	—	3 000	20 000	3 000
22. Förbättring av hamnförhållandena vid Härnö och Røuddens lotsuppställningar under Härnösands lotsplats	4 000	—	56 000	60 000	56 000
23. Förbättring av hamnförhållandena vid Väderöarnas lotsplats	2 000	—	53 000	55 000	53 000
d) Lotsuppställningar.					
24. Om- och tillbyggnad av uppställningshuset vid Söderarms lotsplats	2 000	28 000	—	30 000	14 000
25. Nytt lotsuppställningshus på Korsö för Sandhamns lotsplats	3 000	27 000	—	30 000	13 500
e) Bostäder.					
26. Förbättring av bostadsförhållandena vid Smygehuks fyrplats ...	—	50 000	—	50 000	25 000
27. Förbättring av bostadsförhållandena vid Väderöarnas lotsplats..	—	90 000	—	90 000	45 000
28. Förbättring av bostadsförhållandena vid Väderöbodas fyrplats...	—	55 000	—	55 000	27 500
f) Livräddningsstationer.					
29. Båthus med slip för livräddningsstation vid Vallvik söder om Söderhamn	10 000	25 000	—	35 000	12 500
30. Båthus med slip m. m. för livräddningsstation i Lurö skärgård i Väneren	8 000	20 000	25 000	53 000	35 000
31. Raketstation å Hjortens udde i Väneren	7 000	—	5 000	12 000	5 000
Summa	935 000	295 000	665 000	1 895 000	812 500
		960 000			

För kännedom om den av lotsstyrelsen lämnade detaljerade redogörelsen för de olika nyanskaffningarna och arbetena samt för den närmare beräkningen av kostnaderna för desamma torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet. Här må endast nämnas, att det under nr 1 i sammanställningen avsedda ändamålet ingår såsom ett led i fullföljandet av en av styrelsen i skrivelse den 22 november 1945 framlagd plan till organisation av livräddningsväsendet å norrlandskusten. För upplysning härom torde jag få hänvisa till 1946 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, s. 111—115. Medelsbehoven under 4 och 5 avse slutförande av arbeten, till vilkas påbörjande medel anvisats å riksstaten för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Jag torde få erinra om att jag vid anmälan av motsvarande anslag i 1946 års statsverksproposition förordade en viss begränsning i medelsanvisningen för dessa båda ändamål men föreslog att de arbeten, som i anledning därav måste anstå, borde utföras under budgetåret 1947/48. Vidare bör nämnas att jag samtidigt förordade uppskov med medelsanvisning beträffande sex av de av lotsstyrelsen då föreslagna arbetena. Av dessa ha nu fyra upptagits under nr 6—9. Arbetena under nr 6 och 7 ha beräknats draga en kostnad av 145 000 respektive 140 000, varav 75 000 respektive 70 000 kronor begäres för nästa budgetår. Arbetena under nr 10, vilka äro avsedda att utföras i två etapper, ha i sin helhet beräknats kosta 290 000 kronor. Den sammanlagda kostnaden för arbetena under nr 14, vilka beräknats pågå i 3 å 4 år, har uppskattats till 1 200 000 kronor. Under nr 18 har upptagits det femte av de i föregående års statsverksproposition undantagna arbetena. Medelsanvisningen härtill, vilken föreslagits skola uppdelas på två år, har beräknats till sammanlagt 225 000 kronor. Under nr 19 ha medel beräknats för slutförande av arbeten, till vilkas påbörjande medel anvisats å kapitalbudgeten för innevarande budgetår. Medelsbehovet under nr 20 avser fortsättande av arbeten, till vilka medel ställdes till förfogande första gången å riksstaten för budgetåret 1945/46. Beträffande den närmare redogörelsen för dessa arbeten torde jag få hänvisa till 1945 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln s. 134. Ändamålet under nr 21 avser det sista av de förenämnda sex undantagna arbetena. Medelsbehoven under nr 29 respektive nr 30 bli aktuella endast under den förutsättningen att medel beviljas för de under nr 1 respektive nr 2 angivna ändamålen. Slutligen torde jag få framhålla, att, där jag icke särskilt angivit annat, de i sammanställningen upptagna arbetena äro avsedda att slutföras under budgetåret 1947/48.

Under återopande av vad som anförts i skrivelserna hemställer lotsstyrelsen att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1947/48 *dels* å driftbudgeten till Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisa ett reservationsanslag av 935 000 kronor, *dels* å kapitalbudgeten under rubriken Kapitalinvestering, Statens allmänna fastighetsfond, anvisa ett investeringsanslag av 960 000 kronor, *dels ock* under förutsättning att motsvarande anslag anvisas å kapitalbudgeten, å driftbudgeten under rubriken Utgifter för statens kapitalfonder, avskrivning av nya kapitalinvesteringar, anvisa ett reservationsanslag av 812 500 kronor.

Härjämte hemställer styrelsen att Kungl. Maj:t måtte — efter inhämtande av riksdagens samtycke — bemyndiga lotsstyrelsen att träffa överenskommelse med Svenska sällskapet för räddning af skeppsbrutne rörande sällskapets övertagande av verksamheten vid de livräddningsstationer, som kunna komma att av staten inrättas vid Vänern, i huvudsaklig överensstämmelse med grunderna i motsvarande med sällskapet tidigare träffade avtal.

I skrivelse den 3 december 1946 har lotsstyrelsen därefter — under erinran om att av de för innevarande budgetår anvisade anslagen till säkerhetsanstalter för sjöfarten ett belopp av tillhopa 125 000 kronor avsetts för anskaffande av motorlivbåt med båthus och slip jämte slipvagn för placering vid Järnäs i Västerbotten — hemställt att nämnda belopp i stället måtte få disponeras för inrättandet av en livräddningsstation, utrustad med stationär motorlivbåt med båthus samt slip och slipvagn, vid Stocka. Till stöd härför anför lotsstyrelsen, att ombudsmannen hos Svenska sällskapet för räddning af skeppsbrutne i skrivelse den 30 november 1946 till lotsstyrelsen meddelat, att sällskapet beslutat att snarast anskaffa en patrullerande motorlivbåt av stål, vilken vore avsedd att stationeras vid Holmön i Norra Kvarken. Denna båt skulle komma att patrullera jämväl inom verksamhetsområdet för den statsverkets motorlivbåt, som varit avsedd att förläggas till Järnäs. Till följd härav komme behovet av en särskild motorlivbåt vid Järnäs ej att bli i samma grad framträdande. Lotsstyrelsen ansåge därför att statsverkets nyssnämnda motorlivbåt, som för närvarande vore under byggnad, i stället borde stationeras i Stocka, där en livräddningsstation, utrustad med sådan livbåt, redan tidigare föreslagits skola inrättas.

Såsom tidigare vid anmälan av anslag till säkerhetsanstalter för sjöfar- *Departements-*
ten angivits, utgör den av lotsstyrelsen framlagda tioårsplanen för utbygg- *chefen.*
naden av dessa anstalter en värdefull vägledning för bedömning av anslags-
behovet. Redan från början har emellertid planen av olika skäl, bl. a. hänsyn
till det allmänna konjunkturläget, måst frångås. Även för nästa budgetår
finner jag mig nödsakad att föreslå vissa beskärningar av utbyggnadspro-
grammet.

Vad först beträffar lotsstyrelsens äskanden inom ramen för tioårsplanen
förordar jag sålunda ett uppskov med medelsanvisning å riksstaten beträf-
fande arbetena med en ny fyr på Bungeör. I ett senare sammanhang lärers få
prövas, huruvida dessa arbeten lämpligen böra upptagas å beredskapsstat för
nästkommande budgetår och således få utföras i händelse av en förändring i
läget på arbetsmarknaden. Jag förordar vidare, att medelsanvisningen å drift-
budgeten begränsas såvitt angår elektrifieringen av fyrarna Hoburg och
Ölands södra udde jämte tillhörande mistignalstationer. För ifrågavarande
ändamål böra enligt min mening för nästkommande budgetår avses allenast
50 000 kronor respektive 45 000 kronor.

Arbetena för förbättring av mistinaleringen vid Hanö fyrplats äro icke
upplagna i den ursprungliga tioårsplanen. Jag tillstyrker emellertid, att för
ändamålet anvisas det begärda beloppet, 35 000 kronor.

Vad därefter angår styrelsens förslag om inrättande av livräddningsanstalter på norrlandskusten och vid Vänern m. m. förordar jag, att för nästa budgetår medel anvisas till en motorlivbåt med båthus och slip för förläggning vid Vallvik samt till en raketstation å Hjortens udde i Vänern. Kostnaderna härför utgöra enligt styrelsens beräkningar 137 000 kronor. Däremot kan jag icke för närvarande biträda förslaget om anskaffande av en motorlivbåt med båthus och slip för förläggning i Lurö skärgård i Vänern. Jag tillstyrker vidare, att lotsstyrelsen bemyndigas träffa överenskommelse med Svenska sällskapet för räddning af skeppsbrutne rörande sällskapets övertagande av verksamheten vid de livräddningsstationer, som kunna komma att av staten inrättas vid Vänern, i huvudsaklig överensstämmelse med grunderna i motsvarande med sällskapet tidigare träffade avtal. Medgivande till dylikt bemyndigande torde böra inhämtas av riksdagen.

Då lotsstyrelsens kostnadsberäkningar icke synas giva anledning till erinran, kan ett genomförande av styrelsens förslag, begränsat på sätt jag nyss angivit, antagas draga en sammanlagd kostnad av 1 737 000 kronor. Härav torde på kapitalbudgeten för nästa budgetår böra upptagas dels 885 000 kronor, avseende arbeten inom tioårsplanens ram, och dels 30 000 kronor, som hänföra sig till kostnaden för båthus vid den föreslagna livräddningsstationen vid Vallvik samt skjul vid raketstationen å Hjortens udde, eller sammanlagt 915 000 kronor. Det återstående beloppet, 822 000 kronor, bör anvisas att utgå av driftbudgetsmedel.

Lotsstyrelsens förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar behandlas i annat sammanhang av chefen för finansdepartementet.

Vad beträffar styrelsens framställning att de medel, som för innevarande budgetår anvisats för motorlivbåt med båthus, slip och slipvagn för stationering vid Järnäs, i stället måtte få disponeras för inrättandet av en livräddningsstation med motorlivbåt m. m. vid Stocka, torde därest riksdagen icke har något att erinra däremot medgivande till sådan ändrad disposition böra lämnas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga lotsstyrelsen att träffa avtal med Svenska sällskapet för räddning af skeppsbrutne rörande sällskapets övertagande av verksamheten vid de livräddningsstationer, som kunna komma att av staten inrättas vid Vänern, i huvudsaklig överensstämmelse med grunderna i motsvarande med sällskapet tidigare träffade avtal;

dels ock till Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 822 000.

[61.] 5. **Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 19 700 kronor.

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt personalförteckning för handelsflottans pensionsanstalt (statsliggaren s. 897). Vidare har Kungl. Maj:t den 15 juni 1944 fastställt följande avlöningsstat för anstalten:

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	13 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	9 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2 900
Summa kronor		28 700

Särskilda uppbördsmedel:

Räntor å förvaltningskostnadsfonden samt bötesandelar .. kronor 9 000

Nettoutgift kronor 19 700.

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *direktionen över handelsflottans pensionsanstalt* för nästa budgetår föreslagit endast den ändringen beträffande avlöningsanslaget, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med i runt tal 800 kronor och således bestämmas till 10 000 kronor. Direktionen har därvid räknat med 180 kronor till löneklassuppflyttning och med 600 kronor till höjning av arvodet åt en tillfällig befattningshavare.

Direktionens förslag föranleder icke någon erinran från min sida. I anslutning till den allmänna löneregleringen bör posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknas med 6 000 kronor till 19 600 kronor och posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 1 700 kronor till 11 700 kronor. Beträffande sistnämnda post tillkommer arvodeshöjning i anledning av den allmänna löneregleringen med 100 kronor till 11 800 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg bör upptagas till 1 500 kronor. Anslagets nettobelopp skulle sålunda uppgå till (19 600 + 3 000 + 11 800 + 1 500 — 9 000 =) 26 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för handelsflottans pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 19 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 11 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 500
	<hr/> Summa kronor 35 900

Särskilda uppbördsmedel:

Räntor å förvaltningskostnadsfonden samt bötesandelar	kronor 9 000
	<hr/> Nettoutgift kronor 26 900;

dels ock till Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av

kronor 26 900.

[62.] **6. Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 500 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för anstalten (statsliggaren s. 897).

I sin förenämnda skrivelse har *direktionen över handelsflottans pensionsanstalt* anmält, att *direktionen icke ifrågasatte någon ändring beträffande omkostnadsanslaget.*

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av

kronor 5 500.

[63.] **7. Statens skeppsprovingsanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 168 800 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 för statens skeppsprovingsanstalt fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 897—898), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 27 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 76 000
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	» 50 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 15 500
	<hr/> Summa kronor 168 800.

I skrivelse den 6 augusti 1946 har *styrelsen för statens skeppsprovninganstalt* avgivit förslag rörande stat för anstalten under budgetåret 1947/48.

Styrelsen anför inledningsvis, att skeppsprovninganstaltens verksamhet under budgetåret 1945/46 fortgått under oförändrade former. Den förut konstaterade successiva ökningen av verksamheten hade fortfarande gjort sig tydligt märkbar. De till statsverket inlevererade inkomsterna av provningar och undersökningar hade under budgetåret utgjort 244 955 kronor 11 öre, medan de totala utgifterna, avseende såväl avlöningar jämte tillägg som omkostnader, belöpt till 226 980 kronor 34 öre. Anstaltens verksamhet hade således givit ett överskott under budgetåret av 17 974 kronor 77 öre. — Beträffande det ekonomiska utfallet av anstaltens verksamhet under anstaltens övriga verksamhetsår torde jag få hänvisa till 1946 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, s. 118.

Anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän har uppförts med oförändrat belopp, 27 300 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal föreslår styrelsen uppflyttning *dels* av de båda från och med den 1 juli 1946 inrättade avdelningschefsbefattningarna från lönegraden Eo 26 till lönegraden Eo 28 *dels ock* av en verkmästarebefattning i lönegraden Eo 14 till befattning såsom förste verkmästare i lönegraden Eo 15.

Till stöd för den föreslagna uppflyttningen av avdelningschefsbefattningarna anför styrelsen följande.

Styrelsen vill erinra om att vid statens väginstitut finnas tre avdelningschefer i Eo 28, vid statens provninganstalt fem avdelningschefer i A 29 samt vid flygtekniska försöksanstalten två avdelningschefer i C 5, en förste avdelningsingenjör i C 3 och en förste avdelningsingenjör i Eo 27. Dessa statliga institutioner äro till karaktär och arbetssätt jämförliga med statens skeppsprovninganstalt. Den faktiska budgeten för väginstitutet är ungefär av samma storleksordning som den vid skeppsprovninganstalten; därvid är dock att märka att skeppsprovninganstalten hittills varit självförsörjande, vilket ej är fallet med väginstitutet. Budgeten för flygtekniska försöksanstalten är ungefär dubbelt så stor som skeppsprovninganstaltens.

Styrelsen anser, att de två avdelningschefsbefattningarna, som för anstaltens verksamhet och vidare utveckling äro lika betydelsefulla som driftsingenjörsbefattningen i lönegraden C 3, blivit för lågt lönegradsplacerade. Det har också redan yppat sig svårigheter att få befattningarna besatta med kvalificerade krafter. Styrelsen måste därför enträget hemställa om att befattningarna måtte uppflyttas i lönegraden Eo 28; på grund av erhållna upplysningar anser sig styrelsen böra frångå sin i 1945 års petitaskrivelse gjorda hemställan om befattningarnas placering enligt löneplanen C.

Beträffande sitt förslag om uppflyttning av verkmästarebefattningen till lönegraden Eo 15 erinrar styrelsen, att styrelsen redan tidigare hemställt att befattningen måtte uppföras i nämnda lönegrad. Med hänsyn till det nuvarande läget på arbetsmarknaden hade det visat sig ytterligt svårt att med de löneförmåner, som kunde erbjudas, förvärva och behålla en kvalificerad person.

Enligt styrelsens beräkningar skulle vid bifall till de gjorda förslagen ut-

gifterna å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal öka med i runda tal (1 800 + 200 =) 2 000 kronor. Därjämte har styrelsen räknat med en höjning av anslagsposten med 500 kronor för löneklassuppflyttning. Anslagsposten har därför upptagits till 78 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden har uppförts med oförändrat belopp, 50 000 kronor

Anslagsposten till rörligt tillägg skulle enligt styrelsens förslag höjas med 200 kronor till 15 700 kronor.

Över styrelsens förslag ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret anför, att cnär de i ärendet omförmälda två avdelningschefsbefattningarna i lönegraden Eo 26 inrättats så sent som från och med den 1 juli 1946, statskontoret icke vore berett förorda den begärda uppflyttningen av befattningarna till 28 lönegraden. — I anledning av den ifrågasatta ändringen av löneställningen för en verkmästare vid anstalten framhåller statskontoret, att motsvarande befattningshavare vid statens hantverksinstitut, i vilkas åligganden även inginge att meddela undervisning vid institutet, icke vore placerade i högre lönegrad än den 14:e. Statskontoret ansåge ifrågavarande befattningshavares löneställning lämpligt avvägd och kunde sålunda icke tillstyrka en uppflyttning till 15 lönegraden.

Allmänna lönenämnden erinrar, att nämnden i avgivet utlåtande lämnat utan erinran anstaltsstyrelsens i 1945 års petitaskrivelse gjorda förslag att uppföra avdelningschefsbefattningarna i lönegraden C 3. I anslutning härtill finge nämnden förorda, att befattningarna uppfördes i nämnda lönegrad. — Vidkommande förslaget om uppflyttning av en verkmästarebefattning från lönegraden Eo 14 till lönegraden Eo 15 erinrar lönenämnden, att nämnden i tidigare utlåtanden, senast över anstaltsstyrelsens petitaskrivelse för budgetåret 1944/45, funnit tillräckliga skäl icke föreligga för en placering av befattningen i högre lönegrad än Eo 14. Vid sitt förnyade övervägande i denna fråga hade emellertid lönenämnden, i beaktande av vad i den remitterade framställningen anförts, ansett sig kunna lämna förslaget om befattningens uppflyttning till Eo 15 utan erinran. — I övrigt har förevarande remiss icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

*Departements-
chefen.*

Jag anser mig böra biträda styrelsens förslag att de två avdelningschefsbefattningarna uppflyttas från lönegraden Eo 26 till lönegraden Eo 28. Där- emot kan jag ej för närvarande tillstyrka den föreslagna uppflyttningen av en verkmästarebefattning.

Beträffande posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän för innevarande budgetår upptagen till 27 300 kronor, har styrelsen icke ifrågasatt någon ändring. Den allmänna löne regleringen föranleder emellertid en höjning av posten med 15 600 kronor till 42 900 kronor.

Den av mig tillstyrkta uppflyttningen av avdelningschefsbefattningarna medför en uppräknig av posten till avlöningar till icke-

ordinarie personal med i runt tal 1 800 kronor. Därjämte bör såsom styrelsen föreslagit posten höjas med ytterligare 500 kronor till 78 300 kronor för löneklassuppflyttning. Den allmänna löneregleringen slutligen medför en ökning av posten med 54 700 kronor till 133 000 kronor.

Till avlöningar till tillfälliga biträden torde böra beräknas ett oförändrat belopp av 50 000 kronor och till rörligt tillägg ett belopp av 10 600 kronor.

Avlöningsanslaget till statens skeppsprovningssanstalt för nästa budgetår skulle enligt vad här föreslagits uppgå till ett sammanlagt belopp av (42 900 + 133 000 + 50 000 + 10 600 =) 236 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skeppsprovningssanstalt, som betingas av vad jag i det föregående anför;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens skeppsprovningssanstalt att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	42 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	»	133 000
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	50 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10 600

Summa kronor 236 500;

dels ock till Statens skeppsprovningssanstalt: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 236 500.

[64.] 8. Statens skeppsprovningssanstalt: Omkostnader, *förslagsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat upptaget till 45 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för statens skeppsprovningssanstalt (statsliggaren s. 898). Staten upptager bland annat en post till expenser å *förslagsvis* 27 500 kronor samt under anslagsposten övriga utgifter en delpost till bibliotek å *förslagsvis* 2 000 kronor. Av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk *förslagsvis* 20 000 kronor för bränsle, lyse och vatten och högst 7 500 kronor för övriga expenser.

I sin förenämnda skrivelse den 6 augusti 1946 har *styrelsen för statens skeppsprovningssanstalt* hemställt, att anstaltens anslag till omkostnader måtte höjas med 3 000 kronor till 48 000 kronor.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar har uppförts med oförändrade belopp, 500 respektive 700 kronor.

I fråga om anslagsposten till *expenser* har den förändringen vidtagits, att delposten till övriga *expenser* på grund av den successiva ökningen av anstaltens verksamhet upptagits till ett med 2 500 kronor förhöjt belopp, eller till 10 000 kronor.

Beträffande anslagsposten till övriga utgifter har styrelsen upptagit samtliga nuvarande delposter till oförändrade belopp, men föreslagit, att under posten skulle uppföras en ny delpost å förslagsvis 500 kronor till underhåll av anstaltens tomt. Styrelsen erinrar, att anstaltens byggnader numera stode under byggnadsstyrelsens vård och förvaltning. Styrelsen ansåge emellertid, att det vore mest rationellt och för staten säkerligen billigast att underhållet av anstaltens såväl byggnad som tomt helt sköttes i anstaltens egen regi. Styrelsen ville dock för närvarande inskränka sig till att föreslå, att skötseln av tomten uppdroges åt anstalten. Det för ändamålet begärda beloppet vore närmast avsett för anskaffande av behövliga verktyg och material.

I sitt under nästföregående punkt anmälda utlåtande anför *statskontoret*, att det icke syntes vara något att erinra mot den föreslagna uppräknningen av delposten till övriga *expenser*. Statskontoret avstyrker däremot bifall till framställningen om uppförande i anstaltens omkostnadsstat av en särskild delpost till underhåll av tomten, enär utgifter för dylikt skötsel borde bestridas av till byggnadsstyrelsens förfogande stående medel.

I utlåtande över anstaltens hemställan i vad densamma avser skötseln av anstaltens tomt framhåller *byggnadsstyrelsen*, att utgifterna härför borde bestridas från det under statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond uppförda underhållsanslaget. Särskild post för skötseln av tomten syntes därför icke böra upptagas i anstaltens stat.

*Departements-
chefen.*

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar böra såsom styrelsen föreslagit uppföras med oförändrade belopp, 500 kronor respektive 700 kronor.

Jag tillstyrker styrelsens förslag om uppräkning med 2 500 kronor av delposten till övriga *expenser*. Anslagsposten till *expenser* bör därför bestämmas till 30 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter vill jag erinra därom, att delposten till bibliotek för innevarande budgetår upptagits till ett med 1 000 kronor förhöjt belopp i förhållande till medelsanvisningen för budgetåret 1945/46. Avsikten härmed var att bereda styrelsen tillfälle att under det nu löpande budgetåret komplettera anstaltens bokbestånd med litteratur, som icke kunnat anskaffas under kriget. Höjningen var alltså ämnad att gälla endast under nämnda budgetår. Jag kan därför icke förorda, att delposten uppföres med oförändrat belopp för nästa budgetår. Posten torde böra bestämmas till det belopp, till vilket den tidigare varit upptagen, eller 1 000 kronor. Då jag på det av statskontoret och byggnadsstyrelsen angivna

skälet icke kan biträda styrelsens förslag att under anslagsposten uppföra en ny delpost till underhåll av tomten bör anslagsposten sålunda upptagas till 12 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skeppsprovninganstalt: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 46 500.

[65.] **9. Statens isbrytarverksamhet: Driftkostnader m. m., förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 370 000 kronor.

Beträffande av Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 meddelat beslut angående anslagets användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 898.

I skrivelse den 13 augusti 1946 har *marinförvaltningen* hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 370 000 kronor.

Såsom marinförvaltningen föreslagit torde ifrågavarande anslag även för budgetåret 1947/48 böra upptagas till 370 000 kronor. *Departements-
chefen.*

Jag torde här få erinra om att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 311: 1946 (driftbudgeten, bilaga 8, punkt 2) gjorda förslag, medgivit att av det för budgetåret 1946/47 anvisade förslagsanslaget till Statens isbrytarverksamhet: Driftkostnader m. m. ett belopp av 15 000 kronor finge användas för bestridande av kostnaderna för förbättring av ventilationen och uppvärmningen å statsisbrytaren Ymer. Dessa arbeten ha beräknats draga en sammanlagd kostnad av 35 000 kronor, varav 20 000 kronor skulle bli erforderliga under budgetåret 1947/48. För då återstående arbeten torde — därest riksdagen icke har något att erinra däremot — medel få disponeras från nästa budgetårs anslag till Statens isbrytarverksamhet: Driftkostnader m. m.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens isbrytarverksamhet: Driftkostnader m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 370 000.

[66.] **10. Statens isbrytarverksamhet: Förhyrning av isbrytarfartyg, förslagsanslag.** Anslaget är för budgetåret 1946/47 bestämt till 100 000 kronor.

För nästa budgetår torde till ifrågavarande ändamål böra anvisas enahanda belopp som det för löpande budgetår beviljade, 100 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens isbrytarverksamhet: Förhyrning av isbrytarfartyg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100 000.

[67.] 11. Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar, förslagsanslag. Anslaget är för löpande budgetår bestämt till 71 700 kronor.

Kungl. Maj:t har den 25 maj 1945 fastställt personalförteckning för statens sjöhistoriska museum (statsliggaren s. 899). Vidare har Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för museet:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	30 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	33 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8 700
	Summa kronor	71 700.

I skrivelser den 20 augusti och 23 september 1946 har *statens sjöhistoriska museums nämnd* gjort framställning angående museets medelsbehov under budgetåret 1947/48. Nämnden har i sistnämnda skrivelse beräknat medelsbehovet under nästkommande budgetår för bestridande av museets avlöningskostnader till 89 500 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har nämnden hemställt om uppflyttning av museidirektörfattningen från lönegraden A 27 till lönegraden A 30 samt om inrättande av ytterligare en befattning som intendent (avdelningsföreståndare) i lönegraden A 24. Innehavaren av den nya intendentsbefattningen skulle övertaga museidirektörens uppgift att vara intendent vid museets sjöfartsavdelning. Härjämte har nämnden hemställt om ombildning av kanslibiträdesbefattningen i lönegraden A 7 till befattning såsom kansliskrivare i lönegraden A 11 samt om överflyttning till ordinarie stat i lönegraden A 5 såsom museibiträde av kontorsbiträdesbefattningen i lönegraden Eo 4. Slutligen har nämnden erinrat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1946 medgivit, att innehavaren av befattningen som intendent (avdelningsföreståndare) från och med den 1 september 1946 finge placeras i 26 löneklassen av lönegraden A 24.

De begärda förändringarna ha av nämnden beräknats komma att medföra en höjning av anslagsposten med omkring 13 100 kronor i förhållande till löpande budgetår, vartill komme i runt tal 1 000 kronor till nämnda löneklassuppflyttning.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har nämnden hemställt om medel till uppflyttning av konservatorsbefattningen från lönegraden Eo 15 till lönegraden Eo 20 samt till inrättande av en befattning såsom museivakt i lönegraden Eo 5.

Med avseende på konservatorsbefattningen har nämnden anfört i huvudsak följande.

Genom beslut av 1945 års riksdag erhöll museet en befattning som konservator i lönegraden Eo 15. Innehavaren av denna befattning blev genom beslut av Kungl. Maj:t den 12 oktober 1945 placerad i 17:e löneklassen. Nämndens åsikt är att den låga lönegradsplaceringen av en för museet ytterst väsentlig befattningshavare innebär stora risker. Konservatorns utbildning är icke blott av betydande omfattning utan även av mycket speciell natur och någon person med motsvarande tekniska och kulturhistoriska kunskaper torde icke finnas i landet. Risken för att museet under nuva-

rande förhållanden icke skall kunna behålla befattningshavaren är därför stor. Nämnden vill emellertid i än högre grad betona det förhållandet att konservatorns arbetsuppgifter, sedan han tillträdde tjänsten den 1 juli 1945, i hög grad ökats. I allt större utsträckning erhåller museet beställningar från varv och rederier på framför allt fartygsmodeller. Museet omhänderhar i praktiken även restaureringen och vården av kyrkornas votivskepp. Dessa ärenden överlämnas genomgående av riksantikvarieämbetet till statens sjöhistoriska museum, vilket är den enda institution i landet, som äger möjlighet och kompetens att behandla historiska minnen av denna art. På grund av konserveringsanstaltens och modellverkstadens härigenom ökade arbetsbörda har personalen därstädes sedan 1945 ökat med två man och torde under innevarande budgetår komma att utökas ytterligare.

Framställningen om inrättande av ytterligare en museivaktbefattning har nämnden motiverat med att under kommande budgetår ytterligare utställningar beräknades bliva färdigställda och att det under sådana förhållanden icke vore möjligt att med nuvarande vaktpersonal hålla erforderlig uppsikt över de för allmänheten tillgängliga samlingarna.

Nämnden har vidare anhållit att ytterligare 300 kronor måtte ställas till förfogande för bestridande av ökade kostnader för vikarier, utöver det belopp å högst 900 kronor, som under de senaste åren avsetts för dylikt ändamål.

Medelsbehovet till avlöningar till icke-ordinarie personal har beräknats undergå en nettoökning av 1 200 kronor till 34 200 kronor. Därvid har å ena sidan räknats med ökning av i runda tal dels 700 kronor för uppflyttningen av konservatorsbefattningen i lönegraden Eo 15 till lönegraden Eo 20 dels 3 000 kronor för inrättandet av museivaktsbefattningen i lönegraden Eo 5, dels ock — såsom nyss nämnts — 300 kronor för ökade ersättningar åt vikarier, medan å andra sidan en minskning å omkring 2 800 kronor beräknats uppkomma i anledning av förslaget om överförande till ordinarie stat av en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Eo 4.

Anslagsposten till rörligt tillägg har upptagits till 11 200 kronor eller 2 500 kronor mer än för innevarande budgetår.

Slutligen har nämnden hemställt, att å museets stat för budgetåret 1947/48 jämväl måtte upptagas ett anslag å 2 500 kronor för den sjöhistoriska undersökningen. Nämnden erinrar om att undersökningen enligt museets instruktion bildar en särskild avdelning vid sidan av arkiv, bibliotek m. m. och anför om dess arbetsuppgifter och organisation i huvudsak följande.

Sjöhistoriska undersökningen är jämförbar med etnologiska undersökningen vid nordiska museet och i vissa avseenden även med riksantikvarieämbetets motsvarande underavdelningar. För närvarande består den av en allmän sektion, omfattande exempelvis material rörande dykeri- och bärgningsväsen, fartygs- och båttyper, hamnar och hamnväsen, lots- och fyrväsen, marin konst, varv och skeppsbyggeri m. m. Därtill komma såsom speciella avdelningar ett personarkiv samt det centrala skeppsregistret. Sedan sjöhistoriska undersökningen planlades har ett flertal fältarbeten utförts rörande bland annat bondeseglation, äldre fartygsfynd, kanalsjöfart, varvsteknik samt landets votivskepp. Då inga statliga medel stått till sjöhistoriska undersökningens förfogande ha dessa arbeten helt måst bekostas av särskilt för ändamålet anskaffade medel.

I anslutning till vad sålunda anförts framhåller nämnden, att det vore synnerligen önskvärt att sjöhistoriska undersökningen genom statliga anslag bereddes tillfälle att fortsätta och intensifiera redan påbörjade undersökningar. Enligt nämndens åsikt vore denna verksamhet en av de väsentligaste, som för närvarande bedreves inom museet.

Över skrivelsen den 20 augusti 1946 ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret erinrar om att av den utredning, som föregått 1945 års riksdags beslut om personalorganisationen vid statens sjöhistoriska museum framginge, att museichefens löneställning avvägs under beaktande av lönegradsplaceringen för andra museiföreståndare. Utredningsmännen hade särskilt framhållit att en annan löneställning icke kunde ifrågakomma, innan en allmän översyn kommit till stånd i fråga om lönegradsplaceringarna för samtliga statliga museiföreståndare. Statskontoret finge därför avstyrka bifall till förslaget om museidirektörens uppflyttande i högre lönegrad. — Ej heller ansåge ämbetsverket skäl föreligga för inrättande av en intendants- och en museivaktjänst eller för uppflyttande i lönegrad av kanslibiträdet. — Statskontoret erinrar vidare om att de förut nämnda utredningsmännen förordat en placering i 17 lönegraden av konservatorn, vilket icke föranlett någon erinran från statskontorets sida. Ämbetsverket ville icke heller nu göra erinran mot en uppflyttning av konservatorn till denna lönegrad. — Förslaget om uppflyttning av kontorsbiträdet till lönegraden A 5 borde vila i avvaktan på resultatet av 1944 års personalutredning. — Yrkandena om ytterligare medel för bestridande av vikariatsersättningar samt om anvisande av särskilda medel för den sjöhistoriska undersökningen kunde statskontoret icke tillstyrka.

Allmänna lönenämnden erinrar om att personalorganisationen vid museet varit föremål för en allmän översyn så sent som vid 1945 års riksdag och anför, att vid sådant förhållande nämnden icke funne tillräckliga skäl föreligga att redan nu till prövning upptaga frågan om ändrad lönegradsplacering för museets tjänstemän. Av samma anledning kunde nämnden ej heller tillstyrka förslaget om inrättande av ytterligare en intendenttjänst vid museet.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till att personalorganisationen vid statens sjöhistoriska museum varit föremål för en allmän översyn så sent som vid 1945 års riksdag, kan jag icke nu tillstyrka några mera väsentliga förändringar i museets personalorganisation. Jag anser dock, att museets nämnd anfört bärande skäl för en uppflyttning i lönegrad av konservatorsbefattningen samt för inrättande av en ny befattning såsom museivakt. Förstnämnda befattning synes böra placeras i lönegraden Eo 17. Med anledning av vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde befattningen såsom museivakt böra hänföras till lönegraden Eo 5. Kontorsbiträdesbefattningen i lönegraden Eo 4 torde i enlighet med de riktlinjer, som uppdragits av 1944 års personalutredning, överföras till ordinarie stat i lönegraden A 4. Nämndens hemställan om ytterligare medel till vikariatsersättningar kan jag icke biträda.

Vad slutligen angår framställningen om ett särskilt anslag å 2 500 kronor för den sjöhistoriska undersökningen vill jag såtillvida biträda nämndens förslag, att jag förordar att för arbeten å avdelningen beräknas ett belopp av 1 000 kronor. Beloppet synes böra utgå från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* ökas med kostnaden för avlöning åt ett kontorsbiträde i lönegraden A 4 eller 3 000 kronor. Då jag icke har något att erinra mot nämndens beräkning av kostnaderna för löneklassuppflyttning av intendenten, synes posten böra i första hand uppräknas till $(30\,000 + 3\,000 + 1\,000 =)$ 34 000 kronor. Den allmänna löne regleringen medför en ytterligare ökning av posten med 15 000 kronor till 49 000 kronor.

Avlöningsposten till *avlöningar till icke-ordinarie personal* torde å ena sidan böra höjas med dels 500 kronor för uppflyttning av konservatorsbefattningen till lönegraden Eo 17, dels 3 000 kronor för inrättande av museivaktsbefattningen i lönegraden Eo 5, dels ock 1 000 kronor för arbeten å sjöhistoriska undersökningen. Å andra sidan medför överföringen till ordinarie stat av ett kontorsbiträde i lönegraden Eo 4 en minskning med 2 700 kronor. Posten bör således i första hand bestämmas till $(33\,000 + 500 + 3\,000 + 1\,000 - 2\,700 =)$ 34 800 kronor. Allmänna löne regleringen medför en ökning av anslagsposten med 19 100 kronor till 53 900 kronor.

Anslagsposten till *rörligt tillägg* torde böra bestämmas till 6 200 kronor.

Medelsbehovet för museets avlöningskostnader skulle i enlighet med vad sålunda anförts uppgå till $(49\,000 + 53\,900 + 6\,200 =)$ 109 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens sjöhistoriska museum, som betingas av vad jag i det föregående anförde;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sjöhistoriska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	49 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ...	»	53 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6 200

Summa kronor 109 100;

dels ock till *Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar för budgetåret 1947/48* anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 109 100.

[68.] **12. Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för löpande budgetår bestämt till 14 600 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för statens sjöhistoriska museum (statsliggaren s. 899). Staten inrymmer bland annat en anslagspost till expenser å förslagsvis 14 400 kronor. Av posten må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 8 500 kronor samt för övriga expenser högst 5 900 kronor.

I gällande riksstat är vidare till Statens sjöhistoriska museum: Underhåll av samlingarna uppfört ett reservationsanslag å 3 000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 meddelad föreskrift må av anslaget tagas i anspråk för reseersättningar högst 500 kronor och för övriga utgifter högst 2 500 kronor. Härjämte har Kungl. Maj:t föreskrivit, att nettointkomsten av verksamheten vid museets modellverkstad ävensom inflytande biljettintäkter, sedan från dessa dragits direkta kostnader för separatutställningar och dylikt, skola tagas till uppbörd å förestående anslag.

I sin förutnämnda skrivelse den 20 augusti 1946 har *statens sjöhistoriska museums nämnd* hemställt att omkostnadsanslaget för nästa budgetår måtte upptagas med ett belopp av 20 750 kronor. Nämnden har därvid förutsatt att anslaget till underhåll av samlingarna skulle utgå ur riksstaten och föreslagit att under omkostnadsanslaget skulle uppföras dels en förslagsvis beräknad post till reseersättningar å 1 750 kronor, dels en post till underhåll av samlingarna å 3 000 kronor. Med avseende å förstnämnda post har nämnden förklarat att de medel, som stode till förfogande för reseersättningar, visat sig otillräckliga. Vid museet funnes efter omorganisationen år 1945 fem tjänstemän, vilka årligen måste företaga vissa tjänsteresor, om museet skulle kunna fylla de krav på verksamheten, som uppställts i dess instruktion.

Nämnden har vidare begärt höjning av delposten till övriga expenser med 1 400 kronor. Ökningen hänför sig med 300 kronor till höjda kostnader för skrivmateriel m. m. samt med 1 100 kronor till medel för inköp av litteratur m. m. Nämnden framhåller att särskilda medel hittills icke anvisats för sistnämnda ändamål, vilket bland annat försvårat den vetenskapliga bearbetningen av samlingarna. I samband med indragningen av det särskilda anslaget till underhåll av samlingarna borde nettointkomsterna av biljettintäkter m. m. tagas till uppbörd å omkostnadsanslaget att användas till täckande av sådana utgifter från detta anslag, till vilka beviljade medel visade sig otillräckliga och bland annat till förstärkning av delposten till övriga expenser.

I sitt under närmast föregående punkt anmälda utlåtande har *statskontoret* beträffande omkostnadsanslaget anfört i huvudsak följande.

Den ifrågasatta ökade medelsanvisningen för skrivmateriel m. m. vill statskontoret icke motsätta sig. Däremot kan ämbetsverket icke förorda anvisandet av medel till litteratur.

Anslag till reseersättningar har för museets del ansetts böra anvisas allenast för sådana resor, som erfordras för samlingarnas underhåll (se statsverksprop. X ht. 1937). Av denna anledning ha medel för ändamålet anvisats under reservationsanslaget för underhåll av samlingarna. Någon förändring i

detta avseende bör enligt statskontorets mening icke ske. Icke heller kan ämbetsverket tillstyrka en höjning av nu utgående anslagsbelopp.

Nämndens förslag att inflytande biljettintäkter efter avdrag för direkta kostnader för separatutställningar och dylikt skola tagas i anspråk för övriga expenser kan statskontoret icke biträda.

I utlåtande över museinämndens hemställan i vad densamma avser ändring i omkostnadsstaten förklarar sig *riksräkenskapsverket* sakna anledning att tillstyrka nämndens ändringsförslag, då den nuvarande anordningen synes vara ändamålsenlig.

Med hänsyn till vad i remissutlåtandena anförts synas medel till underhåll av samlingarna allttjämt böra anvisas under ett särskilt anslag å riksstaten, å vilket nettoinkomsterna av biljettintäkter m. m. böra tagas till uppbörd. Då anslag till reseersättningar bör utgå endast till sådana resor, som erfordras för samlingarnas underhåll och komplettering, finner jag icke heller skäl att till omkostnadsanslaget överflytta delposten till reseersättningar. *Departements-
chefen.*

Nettoinkomsterna av biljettintäkter m. m. torde, enligt vad jag under hand inhämtat, för nästa budgetår kunna uppskattas till minst 3 000 kronor. Därest underhållsanslaget upptages med oförändrat belopp, likaledes 3 000 kronor, skulle således minst 6 000 kronor kunna ställas till museets förfogande till utgifter för underhåll m. m. av samlingarna, däri inbegripet resekostnader. Även om detta belopp med tanke på museets storlek och betydelse icke är särskilt högt, anser jag mig dock icke nu böra utverka ytterligare medel till ifrågavarande ändamål. Jag ämnar därför i det följande föreslå, att anslaget till underhåll av samlingarna även nästa budgetår upptages till 3 000 kronor.

Med hänsyn till vad museinämnden anförst finner jag en viss höjning av delposten till övriga expenser motiverad. Denna synes dock kunna begränsas till 1 000 kronor. Omkostnadsanslaget bör följaktligen i riksstaten för budgetåret 1947/48 upptagas med 15 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader* för
budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 15 600.

[69.] **13. Statens sjöhistoriska museum: Underhåll av samlingarna, reservationsanslag.** Under åberopande av vad jag under föregående punkt anförst hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll av samlingarna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3 000.

[70.] **14. Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader.** I samband med den från och med den 1 juli 1939 genomförda omorganisationen av sjömanshusen bestämdes anslaget till ifrågakarande ändamål för budgetåret 1939/40 — med utgångspunkt från att staten med 75 procent skulle deltaga i sjömanshusens förvaltningskostnader — till 356 000 kronor. Anslaget utgick under budgetåren 1940/41—1943/44 med samma belopp. Vid den utredning, som låg till grund för den av 1943 års riksdag beslutade och den 1 juli 1944 genomförda omläggningen av sjöfolkets pensionering, förutsattes, att statens årliga bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader skulle nedsättas från 356 000 kronor till 156 000 kronor eller således med 200 000 kronor, motsvarande den beräknade ökningen av sjömanshusens inkomster till följd av att tonavgiftsuppbörden därefter skulle i det närmaste helt tillfalla sjömanshusen. På grund av minskningen av tonavgiftsuppbörden under sjöfartsspärren nedsattes bidraget för budgetåret 1944/45 likväl icke med hela det beräknade beloppet utan endast med 150 000 kronor, varför anslaget i riksstaten för sistnämnda budgetår upptogs till 206 000 kronor. Med hänsyn till den alltmer sjunkande tonavgiftsuppbörden och den avsevärda ökning av sjömanshusens förvaltningskostnader, som inträtt under krisen, höjdes anslaget för budgetåret 1945/46 till 256 000 kronor. Anslaget utgår jämväl för innevarande budgetår med samma belopp.

Beträffande av Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 meddelat beslut om användningen av sistnämnda anslag torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 900.

I skrivelse den 24 augusti 1946 har *kommerskollegium* hemställt, att å riksstaten för budgetåret 1947/48 måtte såsom bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader anvisas ett anslag å oförändrat belopp, 256 000 kronor.

Till stöd för framställningen har kollegium anfört i huvudsak följande.

Vid bestämmande av ifrågakarande anslag för nästkommande budgetår synes i första hand böra uppmärksammas, att sjömanshusens förvaltningskostnader under kristiden oundgängligen måst ökas rätt avsevärt. Vid statsbidragets fastställande till 356 000 kronor beräknades, att sagda kostnader efter sjömanshusens omorganisation skulle komma att uppgå till cirka 561 000 kronor. Redan år 1940 voro emellertid kostnaderna uppe i cirka 624 000 kronor, och de utgjorde under 1945 cirka 670 000 kronor. Ökningen beror till väsentlig del på att avlöningarna till sjömanshuspersonalen ökats i överensstämmelse med den löneförbättring som kommit statliga befattningshavare till del, men även omkostnaderna ha i någon mån måst höjas. Det synes kollegium därför motiverat, att det tages hänsyn till de höjda förvaltningskostnaderna vid bestämmande av statsanslaget för nästa budgetår.

Vad angår sjömanshusens inkomster av tonavgifter har visserligen — som naturligt är — en avsevärd förbättring av tonavgiftsuppbörden ägt rum under senaste året såsom följd av sjöfartens återupptagande efter sjöfartsspärrens hävande, men uppbörden har dock ännu icke på långt när nått upp till förkrignivån. Storleken av tonavgiftsuppbörden var under budgetåret 1939/40 746 047 kronor, medan uppbörden under budgetåren 1944/45 och 1945/46 uppgingo till 109 432 kronor respektive 327 803 kronor.

Siffrorna visa att tonavgiftsuppbörden under budgetåret 1945/46 icke uppgår ens till hälften av motsvarande uppbörd budgetåret 1939/40. Även om man har skäl att räkna med en ytterligare ökning av tonavgifterna under

innevarande budgetår, synes dock enligt kollegii mening det hittills påvisbara resultatet av uppbörden icke utgöra tillräcklig anledning till en sänkning av statsbidraget. Detta lärer så mycket mindre kunna anses skäligt som en ökning av tonavgiftsuppbörden icke omedelbart tillgodogöres sjömanshusen. Enligt gällande bestämmelser skola nämligen under varje kalenderhalvår inflytande tonavgifter efter halvårets slut inlevereras till kollegium, som därefter har att fördela dem mellan sjömanshusen. Dessa komma således i genomsnitt först ett halvt år efter uppbörden i åtnjutande av en förbättring av tonavgiftsuppbörden.

Vid bestämmande av statsanslagets storlek synes vidare böra tagas hänsyn till att den avsevärda minskningen av sjömanshusens inkomster under den gångna kristiden medfört, att sjömanshusen nödgats i icke obetydlig omfattning anlita fonderade kapitaltillgångar. Kapitalförbrukningen under krigsperioden har utgjort i runt tal 640 000 kronor. Det synes kollegium skäligt, att sjömanshusen erhålla tillfälle att åtminstone i någon mån återhämta den uppkomna förlusten, innan en nedskärning av statsanslaget ifrågasättes.

Kollegium vill slutligen erinra därom, att bland sjömanshusens uppgifter ingår en icke obetydlig understödsverksamhet till obemedlade efterlevande, huvudsakligen änkor efter sjömän (år 1945 tillhoppa cirka 406 800 kronor). Även om sjömanshusen under tider med otillräckliga inkomster tillfälligtvis kunna uppehålla denna verksamhet genom anlitan av sina kapitaltillgångar, måste uppenbarligen knapphet på rörliga medel inverka hämmande på understödsutdelningen och i så måtto i sista hand försvaga sjömanshusens möjlighet att bistå behövande sjömansänkor. Jämväl med hänsyn härtill synes frågan om nedskärning av statsanslaget böra bedömas med varsamhet.

I ett över framställningen avgivet utlåtande har *statskontoret* anfört, att den för budgetåret 1945/46 redovisade uppbörden, 327 803 kronor, uppvisade en tredubbling av influtna tonavgifter jämfört med närmast föregående budgetår. Med nuvarande tendens till ökning av den utrikes sjöfarten torde man enligt statskontorets mening kunna utgå ifrån att uppbörden komme att växa i väsentlig grad under innevarande budgetår och nå en mera normal omfattning. Med anledning härav ansåge statskontoret, att statsbidraget nu borde bestämmas till det tidigare beräknade beloppet eller 156 000 kronor. Ämbetsverket kunde alltså icke tillstyrka bifall till vad kommerskollegium i ärendet hemställt.

Tonavgiftsuppbörden har, såsom statskontoret erinrat, under budgetåret 1945/46 tredubblats i jämförelse med närmast föregående budgetår. En ytterligare ökning av denna uppbörd är att förvänta. På grund härav kan det starkt ifrågasättas att upptaga nu ifrågavarande anslag till ett lägre belopp än det, som är anvisat för löpande budgetår. Med hänsyn till vad kommerskollegium anfört vill jag emellertid icke nu ifrågasätta en sänkning av anslaget. Jag vill dock härvid — såsom tidigare vid anmälan av motsvarande anslag anmärkts — framhålla, att den omständigheten att anslaget upptages med belopp överstigande 156 000 kronor bör ha till följd att, därest tonavgiftsuppbörden framdeles skulle komma att avsevärt stiga utöver normal omfattning, spørsmålet om en nedsättning under 156 000 kronor av anslaget bör övervägas. Härvid torde jämväl få undersökas, i vad mån en nedsättning kan anses befogad med hänsyn till den under krisen inträdda ökningen av

*Departementets
chefen.*

sjömanshusens förvaltningskostnader och minskningen av deras tonavgifts-inkomster.

För bidragets åtnjutande torde böra gälla villkor motsvarande dem, som meddelats beträffande det för innevarande budgetår beviljade anslaget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av . . . kronor 256 000.

[71.] **15. Läkarundersökning av sjöfolk, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 35 000 kronor. Anslaget var för budgetåren 1943/44—1945/46 upptaget med samma belopp.

För anslagets användning gällande bestämmelser äro intagna i förordningen den 31 december 1917 (nr 932) angående läkarintyg för sjöfolk med däri genom förordningen den 14 augusti 1918 (nr 680) samt kungörelserna den 30 december 1922 (nr 631) och den 22 maj 1925 (nr 264) och den 24 maj 1946 (nr 276) gjorda ändringar.

Departements-
chefen.

Under ettvar av de två budgetåren närmast före krigsutbrottet och under det därpå följande budgetåret uppgick utbetalningarna från anslaget till i medeltal 65 200 kronor. Under de övriga budgetåren under kriget varierade utgifterna å anslaget, räknat i avrundade tal, mellan 32 800 kronor och 26 100 kronor. Sistförflutna budgetår utgjorde belastningen å anslaget i runt tal 79 600 kronor. Denna höga belastningssiffra berodde givetvis på sjöfartens återgång till normala förhållanden. För budgetåret 1947/48 torde en i jämförelse med sistnämnda belopp något minskad belastning kunna förutses. Jag förordar därför att ett belopp av 70 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål.

Jag vill liksom föregående år i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juni 1945 anbefallt kommerskollegium och medicinalstyrelsen att gemensamt verkställa utredning huruvida läkarintyg för sjöfolk, som utfärdats på grundval av läkarbesiktning i enlighet med nu gällande bestämmelser, kunna anses på ett tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål samt huruvida en minskning av tiden för dylika intygs giltighet kunde anses vara önskvärd ävensom att till chefen för handelsdepartementet komma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Utredningen, som beräknats vara slutförd under år 1946, torde, enligt vad jag inhämtat, komma att slutföras under loppet av innevarande år.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkarundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70 000.

[72.] **16. Beredande av billigare biljettkostnader för sjöfolk vid resor till och från hemorten i vissa fall, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 85 000 kronor.

Beträffande innehållet i nu gällande bestämmelser för anslagets användning, vilka äro meddelade genom Kungl. Maj:ts beslut den 7 juni 1940 med däri genom beslut den 21 februari 1941 vidtagen ändring, hänvisas till statsliggaren s. 901.

I skrivelse den 13 september 1946 har *kommerskollegium* anmält, att kollegium saknade anledning att för nästkommande budgetår påyrka någon ändring i anslagsbeloppets storlek.

Jag har icke något att erinra mot att förevarande anslag för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 85 000 kronor. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredande av billigare biljettkostnader för sjöfolk vid resor till och från hemorten i vissa fall* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 85 000.

[73.] **17. Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 440 000 kronor.

I skrivelse den 16 september 1946 har *marinförvaltningen* uppskattat kostnaderna för driften av mät- och avmagnetiseringsstationerna under nästkommande budgetår till 300 000 kronor, varav 90 000 kronor för vardera stationen i Stockholm och Karlshamn samt 120 000 kronor för stationen i Göteborg. Ämbetsverket framhåller, att driftkostnaderna i väsentlig grad vore beroende på utnyttjandet av stationerna, varför kostnaderna svårigen kunde med noggrannhet angivas på förhand.

Då några fastare hållpunkter för bedömandet av anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål icke torde kunna erhållas, anser jag mig böra godtaga *marinförvaltningens* beräkningar av anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300 000.

[74.] **18. Befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radio-telefonstation, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för budgetåret 1946/47 uppfört med 20 000 kronor.

Beträffande av Kungl. Maj:t den 28 juni 1946 meddelat beslut angående anslagets användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 901.

För nästa budgetår torde till ifrågavarande ändamål böra anvisas enahanda belopp som det för innevarande budgetår beviljade, 20 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20 000.

[75.] **19. Bidrag till handelshögskolan i Stockholm.** För löpande budgetår har såsom bidrag till verksamheten vid handelshögskolan i Stockholm anvisats ett anslag å 50 000 kronor.

Därjämte har såsom bidrag till verksamheten vid handelshögskolan i Göteborg för innevarande budgetår anvisats ett anslag å 40 000 kronor.

I fråga om bestämmelserna för anslagens användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 901 och 902.

I en den 16 september 1946 dagtecknad skrift har *styrelsen för handelshögskoleföreningen i Stockholm* hemställt om statsbidrag å 100 000 kronor till stödjande av handelshögskolans i Stockholm verksamhet under studieåret 1947—48.

Styrelsen uttalar i framställningen, att handelshögskolans löpande utgifter — däri inräknat kostnaderna för högskolebyggnadens underhåll, vissa inredningsarbeten samt avsättning till högskolans pensionsfond — vilka under läsåret 1938—39 uppgått till omkring 330 000 kronor, under läsåret 1945—46 stigit till i runt tal 500 000 kronor. Under sistnämnda läsår hade utgifterna till 46,8 procent täckts med elevavgifter, till 9 procent med statsbidrag samt till resterande 44,2 procent med enskilda bidrag, hyresmedel m. m. samt bidrag från högskoleföreningen. De successivt stegrade utgifterna vore i främsta rummet betingade av högskolans allmänna utveckling och den fortskridande ökningen av elevantalet vid skolan. Detta antal hade ökat från 270 år 1939 till 612 år 1945. De stegrade utgiftskraven hade framförallt gjort sig gällande i fråga om lärarkrafterna. Dessa vore alltjämt hårt ansträngda och påkallade ytterligare utökning. För innevarande läsår kunde de sammanlagda utgifterna beräknas stiga med ytterligare omkring 85 000 kronor till i runt tal 585 000 kronor. I detta belopp inginge emellertid vissa engångsutgifter. Med hänsyn härtill kunde, oaktat utgiftsökningar på lönekontot vore att förutse under läsåret 1947—48, utgifterna för sistnämnda år beräknas nedgå till 570 000 kronor. Vissa av de inkomster och bidrag, genom vilka utgifter under tidigare verksamhetsår täckts, komme under innevarande läsår att bortfalla. Under förutsättning att elevantalet bibehölles oförändrat samt det nu begärda statsanslaget å 100 000 kronor beviljades, kunde handelshögskoleföreningens bidrag till skolan — bortsett från dels sedvanligt bidrag till friplatser och dels avkastningen av vissa nya donationsmedel — beräknas till 202 000 kronor för läsåret 1947—48 mot 186 810 kronor 31 öre för det sist förflutna läsåret 1945—46. Utgifterna under läsåret 1947—48 skulle under angivna förutsättningar komma att till 41,4 procent täckas av elevavgifter, till 17,5 procent av statsbidrag samt till 41,1 procent av hyresmedel m. m., avkastning av nya donationsmedel samt bidrag i övrigt från högskoleföreningen.

I infordrat utlåtande har *kommerskollegium* tillstyrkt bifall till styrelsens framställning.

Beträffande handelshögskolan i Göteborg torde jag till en början få erinra om att jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 januari 1945 tillkallat utredningsmän för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande utvidgning av verksamheten vid nämnda högskola. Utredningsmännen ha ännu icke avslutat sitt arbete.

I en den 8 juli 1946 dagtecknad skrift har *styrelsen för handelshögskolan i Göteborg* hemställt att statsbidraget till högskolan för läsåret 1947—48 måtte ökas med 60 000 kronor till 100 000 kronor.

Styrelsen anför i framställningen, att handelshögskolans inkomster och utgifter enligt 1945 års bokslut utgjort respektive 261 822 kronor och 260 142 kronor. Till detta gynnsamma bokslut hade bl. a. bidragit att medel från enskilt håll erhållits till ett så betydande belopp som sammanlagt 23 396 kronor. Inkomsterna hade fördelat sig med 60 352 kronor på ränteavkastning, 109 105 kronor på elevavgifter, 31 552 kronor på kommunalt hyresbidrag, 35 000 kronor på statsbidrag samt 25 813 kronor på bidrag från enskilda företag och diverse inkomster. Enligt 1946 års budget hade beräknats ett underskott å 8 182 kronor. Till följd av vissa beslutade åtgärder — bl. a. införande av undervisning i portugisiska språket, anställande av nya lärare samt genomförande av löneförbättringar — komme emellertid för år 1946 utgiftsökningar att uppstå, vilka förväntades medföra ett slutligt underskott å omkring 20 000 kronor. För åren 1947 och 1948 beräknades ytterligare utgiftsökningar. Dessa komme enligt styrelsens uppfattning att bli av sådan storleksordning, att de i avseende å läsåret 1947—48 skulle resultera i ett underskott av omkring 63 000 kronor.

Över framställningen har infordrat utlåtande avgivits av *kommerskollegium*, som därvid överlämnat ett från *utredningen rörande utvidgning av verksamheten vid handelshögskolan i Göteborg* införskaffat yttrande. Såväl utredningen som kollegium ha tillstyrkt framställningen.

De båda handelshögskolorna i riket ha tillkommit på privat initiativ och deras utveckling har skett främst med stöd av stora ekonomiska bidrag från enskilt håll. De intaga nu en viktig plats i vår allmänna högskoleorganisation. Handelshögskolan i Göteborg har visserligen varit mindre väl tillgodosedd än handelshögskolan i Stockholm, men det arbete, som utföres av den av mig tillsatta utredningen rörande göteborgshögskolans verksamhet, giver förhoppning om att denna högskolas arbete snart skall kunna bedrivas under betydligt gynnsammare betingelser än nu.

Statens bidrag till handelshögskolornas verksamhet ha understigit vad som utgått till annan motsvarande högskoleundervisning. Det har därför, trots de stora bidragen från enskilt håll, blivit nödvändigt att täcka avsevärda delar av utgifterna för högskolorna med elevavgifter. Dessa ha i följd härav blivit anmärkningsvärt höga. Att handelshögskoleundervisningen på detta sätt blivit ogynnsamt ställd i jämförelse med högre undervisning på flera andra områden är en allvarlig olägenhet, som om möjligt bör avhjälpas.

Departements-
chefen.

För att kunna sänka elevavgifterna utan att fördenskull undervisningen blir lidande fordras givetvis ökade ekonomiska bidrag antingen från statens sida eller från enskilda eller från båda dessa håll. Härtill kommer att handelshögskolorna, vilka befinna sig i kraftig utveckling såväl vad gäller elevantalet som i fråga om den vetenskapliga verksamheten, nu av andra anledningar anse sig vara i behov av ytterligare medel. I och för sig tala sålunda vägande skäl för ökade statsanslag. Beträffande handelshögskolan i Göteborg kan en plan för den fortsatta verksamheten snart förväntas från nyssnämnda utredning. Innan denna plan underkastats departementsbehandling är jag icke beredd att förorda höjt anslag till handelshögskolan i Göteborg och ej heller — enär anslagsfrågorna böra upptagas till prövning i ett sammanhang — till handelshögskolan i Stockholm. Jag tillstyrker därför, att anslagen för nästa budgetår upptagas till oförändrade belopp, 40 000 respektive 50 000 kronor. För bidragens åtnjutande torde motsvarande villkor böra stadgas som för innevarande budgetår.

Beträffande anslaget till handelshögskolan i Göteborg gör jag hemställa under följande punkt. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till handelshögskolan i Stockholm* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 50 000.

[76.] **20. Bidrag till handelshögskolan i Göteborg.** Under åberopande av vad jag under närmast föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till handelshögskolan i Göteborg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 40 000.

[77.] **21. Orienterande marknadsundersökningar, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 80 000 kronor.

Därjämte har till exportstipendier och handelsstudiestipendier för detta budgetår anvisats ett reservationsanslag å 15 000 kronor. För anslagets användning gälla föreskrifterna i kungörelsen den 16 september 1932 (nr 441) med allmänna bestämmelser för statens exportstipendier samt kungörelsen den 26 maj 1939 (nr 216) med allmänna bestämmelser för statens handelsstudiestipendier.

Vidare har till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet i riksstaten för löpande budgetår uppförts ett anslag å 102 000 kronor. Anslaget har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 juli 1946 fördelats sålunda, att handelskammaren i London erhållit 32 000 kronor, handelskammaren i New York 42 000 kronor, handelskammaren i Paris 12 500 kronor och handelskammaren i Sydney 15 500 kronor.

I skrivelse den 5 december 1946 har *styrelsen för Sveriges allmänna exportförening* anhållit, att anslaget till orienterande marknadsundersökningar för nästa budgetår måtte upptagas till oförändrat belopp, 80 000 kronor.

Kommerskollegium har i ett i ärendet avgivet utlåtande tillstyrkt framställningen.

Beträffande anslaget till exportstipendier och handelsstudiestipendier har *kommerskollegium* i skrivelse den 14 september 1946 hemställt, att medelsanvisningen för nästa budgetår måtte ökas med 15 000 kronor till 30 000 kronor. Som skäl härför anför kollegium bl. a., att medan ifrågavarande stipendiemedel under krigsåren utnyttjats i mycket begränsad omfattning, efterfrågan på stipendierna i fortsättningen torde komma att bli väsentligt större.

Vad slutligen angår anslaget till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet har *kommerskollegium* den 13 november 1946 avgivit infortrat utlåtande över till Kungl. Maj:t inkomna framställningar från handelskamrarna i London och New York om statsunderstöd för år 1947. Samtidigt har kollegium utlåtit sig över till kollegium ingivna framställningar i enahanda syfte från handelskamrarna i Paris och Sydney. Samtliga handelskamrar ha därvid, under åberopande bl. a. av ökade arbetsuppgifter och stegrade omkostnader, anhållit om förhöjda statsunderstöd. Sålunda har *handelskammaren i London* begärt understöd med 48 000 kronor, *handelskammaren i New York* med 80 000 kronor, *handelskammaren i Paris* med 20 000 kronor samt *handelskammaren i Sydney* med 25 000 kronor.

Kommerskollegium har för egen del hemställt, att handelskammaren i London tilldelas 36 000 kronor, handelskammaren i New York 71 000 kronor, handelskammaren i Paris 20 000 kronor och handelskammaren i Sydney 25 000 kronor. Kollegii förslag innebär sålunda att anslaget till svenska handelskamrar i utlandet för nästa budgetår skulle höjas till 152 000 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 september 1946 har jag *Departements-*
chefen. den 9 oktober samma år tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande en för efterkrigsförhållandena lämpad organisation av den statliga eller statsunderstödda verksamheten för främjande av svensk export och import samt därmed sammanhängande frågor. Utredningsarbetet är ännu icke avslutat. I avvaktan på det resultat, vartill utredningen kan leda, torde ifrågavarande anslag till orienterande marknadsundersökningar, till exportstipendier och handelsstudiestipendier samt till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet böra upptagas till oförändrade belopp, respektive 80 000 kronor, 15 000 och 102 000 kronor.

Beträffande anslaget till de svenska handelskamrarna i utlandet torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av *kommerskollegium* besluta om anslagets fördelning. Likaså torde närmare villkor för bidragens åtnjutande sedermera få meddelas av Kungl. Maj:t.

I fråga om anslagen till exportstipendier och handelsstudiestipendier och till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet kommer jag att göra hemställan under punkterna 78 och 79. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Orienterande marknadsundersökningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 80 000.

[78.] **22. Exportstipendier och handelsstudiestipendier, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag under närmast föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Exportstipendier och handelsstudiestipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15 000.

[79.] **23. Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet.** Under hänvisning till vad jag under punkten 77 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *anslag* av kronor 102 000.

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.

[80.] **1. Patent- och registreringsverket: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 1 889 600 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 903), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	966 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	676 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	246 500

Summa kronor 1 889 600.

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *patent- och registreringsverket* framlagt förslag angående medelsanvisningen för ämbetsverket under nästa budgetår. Ämbetsverket lämnar inledningsvis en sammanfattande redogörelse för ämbetsverkets nuvarande arbetsmängd och arbetskapacitet. Ämbetsverket framhåller därvid bland annat, att antalet inkommande ärenden under budgetåret 1945/46 stegrats i utomordentlig omfattning. Beträffande alla de slag av ärenden, som ämbetsverket hade att handlägga, hade rekordsiffror uppnåtts. Trots förstärkningarna av personalen under senare år hade ämbetsverket därför med tillgängliga arbetskrafter icke på ett tillfredsställande sätt kunnat avverka den ständigt ökade arbetsmängden. De nya arbetskrafterna hade icke ens kunnat hindra en alltjämt fortgående balansökning. De ärenden, som handlades av ämbetsverket, vore i stor utsträckning av den

art att näringslivet hade berättigade krav på en både snabb och grundlig behandling. Betydande ekonomiska intressen kunde vara direkt eller indirekt beroende på avgörandet av dylika ärenden. Det vore därför en betydande olägenhet, att ämbetsverket på grund av otillräcklig personal ej kunde undvika en stundom rätt avsevärd försening av ärendena. Ämbetsverket ansåge, att man ej gentemot allmänheten kunde stå till svars med att låta det fortgå på detta sätt. Förhållandevis mycket avsevärda personalförstärkningar vore därför av nöden. Detta gällde närmast den personal, som handlade patent- och varumärkesärenden. Men även bolagsavdelningen hade att kämpa med en stor arbetsbörd. Därtill komme, att den nya aktiebolagslagen, som i stort sett trädde i kraft under budgetåret 1947/48, komme att pålägga ämbetsverket en mångfald nya arbetsuppgifter. Den sammanlagda personalökning, som ämbetsverket ämnade begära för nästa budgetår, bleve därför särskilt stor.

Ämbetsverket övergår därefter att i detalj behandla frågan om den erforderliga personalökningen vid de olika avdelningarna. I fråga om de avdelningar, som främst syssla med patentärenden, nämligen besvärsavdelningen, patentanmälningsavdelningarna och biblioteket, anför ämbetsverket till en början, att antalet inkommande patentansökningar och oavgjorda patentärenden vore av största betydelse för beräkningen av behovet av ingenjörspersonal under nästkommande budgetår. Antalet patentansökningar under budgetåret 1945/46 hade varit nära 11 000 eller mer än under något tidigare budgetår och ungefär dubbelt så stort som under 1930-talets början. Totalbalansen av ineliggande patentansökningar hade sedan 1940-talets början ständigt stigit. Sålunda hade man den 30 juni 1942 haft över 15 000 icke avgjorda ärenden, den 30 juni 1944 över 20 000 och den 30 juni 1946 nära 28 000. Den nuvarande balansen vore så stor, att den svarade mot vad de nuvarande arbetskrafterna normalt beräknades kunna totalt avverka under 3—4 år. Med nuvarande ansökningsantal och personal hade man ej att motse annat än en rask ökning av totalbalansen, som de senaste åren stigit med ungefär 4 000 ärenden om året. Ämbetsverket anför vidare beträffande balansen i huvudsak följande.

De anförda siffrorna ge en mycket mörk bild av läget. Det må emellertid genast framhållas, att den aktuella situationen, om än i hög grad otillfredsställande, kanske dock ej är fullt så prekär, som den angivna balansen kan synas ge vid handen. Hittills har talats om totalbalansen, d. v. s. samtliga inkomna patentansökningar, som ej slutligen avgjorts. Från denna skiljer man inom verket den s. k. rotelbalansen, d. v. s. ärenden som ej hunnit nyhetsgranskas, ehuru de tilldelats teknisk ledamot för sådan granskning, eller där svar inkommit från sökande eller invändare, så att saken åter skall behandlas av ledamot. Återstoden av balansen, den s. k. kanslibalansen, innefattar väsentligen sådana ärenden, där svar avvaktas från sökanden eller behandlingen eljest vilar på begäran av denne. Rotelbalansen anger alltså de ärenden, där den fortsatta behandlingen helt ankommer på ämbetsverket, och är därför i nu föreliggande sammanhang av särskilt intresse.

Rotelbalansen var den 30 juni 1946 omkring 8 200 ärenden, d. v. s. mindre än 30 procent av totalbalansen. Detta är en för verkets förhållanden mycket

hög siffra, som aldrig tidigare uppnåts. Även om man inskränker sig till rotelbalansen, är alltså utvecklingen oroande; från tiden närmast före krigsutbrottet har den visserligen ej ökats i samma proportion som totalbalansen men dock nästan fördubblats.

Ämbetsverket framhåller i anslutning härtill, att alldeles oavsett sist berörda omständigheter det faktum kvarstode att den nuvarande balansen — även enbart rotelbalansen — vore alldeles för hög och att åtgärder för dess avarbetande vore i hög grad önskvärda. Härtill komme att man kunde förvänta ett fortsatt högt antal nya patentansökningar under den närmaste tiden.

I fortsättningen uttalar ämbetsverket beträffande *patentansökningsavdelningarna*, att verket vid tillkomsten av nuvarande organisation med åttioen tekniska ledamöter, vilken trätt i kraft den 1 juli 1945, räknat med att ledamöterna i genomsnitt skulle kunna avgöra åtminstone 100 ärenden årligen, vilket alltså skulle innebära att omkring 8 100 ärenden per år borde avgöras av de tekniska ledamöterna. Ämbetsverket räknade alltjämt med, att varje ledamot normalt i genomsnitt skulle kunna avgöra 100 ärenden om året eller kanske mera. Med utgångspunkt härifrån skulle man med en ökning av de tekniska ledamöternas antal med femton, alltså till sammanlagt nittiosex, sannolikt under normala förhållanden kunna uppnå att omkring 10 000 ärenden årligen avgjordes. Ämbetsverket hade därför, även med hänsyn till förefintliga svårigheter att besätta de nya ledamotsbefattningarna med kompetent personal, ej velat ifrågasätta större ökning än med femton ledamöter, men ansåge å andra sidan, att man ej utan våda kunde underskrida detta antal. Av de nuvarande åttioen tekniska ledamöterna vore femtiotre, eller ungefär två tredjedelar av hela antalet ordinarie. Ämbetsverket ansåge det både skäligt och ur rekryteringssynpunkt nödvändigt att i stort sett bibehålla denna proportion. Med någon jämkning ansåge sig dock ämbetsverket kunna föreslå, att antalet nya ordinarie befattningar inskränktes till nio. De extra ordinarie befattningarna skulle således öka med sex. Av de tekniska ledamöterna skulle alltså sextiotvå bli ordinarie och trettiofyra extra ordinarie. Att ej ett stadigvarande behov av minst sextiotvå ledamöter skulle föreligga syntes enligt ämbetsverkets mening från nuvarande utgångspunkter så gott som uteslutet.

Ämbetsverket upptager i detta sammanhang till behandling frågan om löneställningen och befordringsgången över huvud för de tekniska ledamöterna, de biträdande ingenjörerna och de tekniska tjänstemännen å patentansökningsavdelningarna. Ämbetsverket erinrar, att de tekniska ledamöterna för närvarande vore fördelade å fyra lönegrader, A 28, A 26, A 24 och Eo 22. Vid nyrekrytering placerades de antagna ingenjörerna i lönegraden Ex 18 såsom extra tekniska tjänstemän. Sedan befattningshavaren tjänstgjort i verket ungefär ett år och därunder genomgått en särskild utbildningskurs, skedde så befordran till lönegraden Eo 20 med tjänsteställning såsom biträdande ingenjör. Vidare befordran kunde endast äga rum i den mån tekniska ledamotsbefattningar bleve lediga. Ämbetsverket föreslår nu beträffande de tekniska ledamöterna, att de ordinarie befattningarna fördelas å endast två lönegrader,

A 28 och A 26, samt att de extra ordinarie befattningarna placeras i lönegraden Eo 24. I fråga om de övriga befattningarna, varom här är fråga, föreslås, att de extra tekniska tjänstemännen skulle vid antagning placeras i lönegraden Ex 20 samt att de efter ett års tjänstgöring och efter genomgång av nämnda utbildningskurs skulle befordras till biträdande ingenjör i lönegraden Eo 20. Den som på ett tillfredsställande sätt tjänstgjort i nämnda lönegrad i två år borde därefter uppflyttas i lönegraden Eo 22 med bibehållande av ställningen såsom biträdande ingenjör. Rörande ämbetsverkets närmare motivering av dessa förslag torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Med utgångspunkt från vad ämbetsverket sålunda anfört beträffande arbetsmängden vid ämbetsverket och vad ämbetsverket föreslagit i fråga om löneställningen och befordringsgången för den tekniska personalen vid patentanmälningsavdelningarna hemställer ämbetsverket, *dels* att av de föreslagna nio nya ordinarie tekniska ledamotsbefattningarna tre placeras i lönegraden A 28 såsom byrådirektörer och sex i lönegraden A 26 såsom förste byråingenjörer *dels* att de ifrågasatta sex nya extra ordinarie befattningarna placeras i lönegraden Eo 24 *dels* att samtliga sjutton nuvarande förste byråingenjörsbefattningar i lönegraden A 24 uppflyttas till lönegraden A 26, *dels* slutligen att samtliga nu befintliga tjugooåttio befattningar såsom tekniska ledamöter i lönegraden Eo 22 uppflyttas till lönegraden Eo 24.

Ämbetsverket har därjämte beräknat medel för sex biträdande ingenjörer i lönegraden Eo 20 samt för tjugotre extra tekniska tjänstemän i lönegraden Ex 20. I förhållande till innevarande budgetår innebär denna beräkning å ena sidan en minskning med fjorton biträdande ingenjörer i lönegraden Eo 20 och å andra sidan en ökning med tjugotvå befattningar i lönegraden Ex 20, varav två uppflyttats från lönegraden Ex 18. På grund av att samtliga nuvarande biträdande ingenjörer, enligt vad ämbetsverket anför, torde befordras till tekniska ledamöter om ledamotsbefattningarna ökas på sätt ämbetsverket föreslagit, har ämbetsverket ej upptagit några biträdande ingenjörsbefattningar i lönegraden Eo 22. Med hänsyn till nyrekryteringen anser ämbetsverket det dock vara av vikt, att den föreslagna befordringsgången beträffande de biträdande ingenjörerna vinner bifall. Ämbetsverket anmäler slutligen, att ämbetsverket möjligen redan under innevarande budgetår nödgas tillämpa den ifrågasatta begynnelseplaceringen i lönegraden Ex 20 av de extra tekniska tjänstemännen i den mån detta kunde ske inom ramen för beviljade anslag.

Rörande biblioteket föreslår ämbetsverket endast den förändringen, att bibliotekariebefattningen uppflyttas från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Till stöd härför anför ämbetsverket i huvudsak följande.

Biblioteket är ett mycket betydelsefullt led i verkets arbetsmaskineri. Att biblioteket är välförsett och välordnat, så att de tekniska ledamöterna snabbt och säkert kunna få erforderliga upplysningar, är av stor betydelse för ett gott resultat av det tekniska granskningsarbetet. Chefen för biblioteket åvilar därför många och viktiga arbetsuppgifter. Utom vanliga biblioteksgöromål har han också att leda klassificeringen av de inkommande patentansökningarna, d. v. s. dessas fördelning å de tekniska ledamöterna. Vidare är han bland

annat arbetsledare för den stora personal, som handhar uppdelningen av de utländska patentskrifterna å de tekniska rollarna.

Med innevarande budgetår ha cheferna för biblioteken vid de tekniska högskolorna placerats i lönegraden A 28. I och för sig kunna skäl anföras för samma placering beträffande verkets bibliotekarie, som även har ansvaret för ett betydande tekniskt bibliotek. Ämbetsverket anser sig dock ej för närvarande böra föreslå högre placering än A 26. Denna uppflyttning synes ofrånkomlig, om de nuvarande förste byråingenjörsbefattningarna i grad A 24 i enlighet med verkets förslag uppflyttas på detta sätt. Men alldeles bortsett härifrån är en sådan uppflyttning angelägen för bibliotekariens del. Särskilt må framhållas, att ett speciellt skäl gör det önskvärt, att uppflyttningen kommer till stånd redan med ingången av nästa budgetår. Ämbetsverkets nuvarande bibliotekarie uppnår nämligen kort dessförinnan pensionsåldern, och den förbättrade löneställningen torde vara av betydelse, när det gäller att få lämplig innehavare av befattningen.

Beträffande besvärsvadlingen förklarar ämbetsverket sig för närvarande ej vilja föreslå någon ändring.

I fråga om bolagsavdelningen redogör ämbetsverket till en början för vissa uppgifter rörande arbetsbelastningen. Verket skiljer därvid mellan å ena sidan vissa enklare ärenden, nämligen de, som avse anmälningar angående de i 65 § i 1910 års aktiebolagslag angivna frågorna samt anmälningar rörande bolags likvidation och upplösning, och å andra sidan övriga ärenden. Förstnämnda grupp av ärenden beredas av byråsekreterare och bruka benämnas byråsekreterarärenden. Övriga ärenden, byrådirektörsärenden, beredas av byrådirektör.

Ämbetsverket upplyser, att antalet inkomna bolagsregistreringsärenden under år 1940 varit 6 424 varav 2 410 byrådirektörsärenden. Motsvarande siffror hade år 1943 varit respektive 8 080 och 3 492, år 1944 respektive 8 765 och 3 954 samt år 1945 respektive 9 860 och 4 980. Under första halvåret 1946 hade inkommit sammanlagt 5 748 bolagsregistreringsärenden, varav 2 797 byrådirektörsärenden.

Ämbetsverket yttrar därefter följande.

Under senare år har inträtt en anmärkningsvärd ökning i fråga om antalet ansökningar om registrering av nya bolag, vilken ökning torde komma att kulminera år 1947. Denna ökning torde bero — förutom av den allmänna konjunkturuppgången i samband med krigsslutet — av den stimulerande verkan som den nya aktiebolagslagen, lagen den 14 september 1944 om aktiebolag (nr 705), före sitt ikraftträdande, den 1 januari 1948, har på frekvensen av bolagsbildningar. Den tämligen enkla och snabba proceduren vid bildandet av bolag enligt 1910 års aktiebolagslag synes ha medfört, att en del bolagsbildningar företagits och företagas, som måhända skulle ha ställts på framtiden, därest icke ikraftträdandet av den nya aktiebolagslagen med dess mera invecklade och tidsödande förfarande för bolagsbildning nalkades. Ämbetsverket håller därför för sannolikt, att antalet bolagsbildningar kommer att sjunka i samband med ikraftträdandet av den nya lagen och räknar därför med högst 1 000 under år 1948 och de närmast därpå följande åren 1 500 bolagsbildningar per år. Det så att säga normala antalet övriga byrådirektörsärenden per år uppskattar ämbetsverket för år 1948 och de närmast följande åren till 3 000.

Beträffande byrådirektörs arbetskapacitet anför ämbetsverket, att en tidigare inom ämbetsverket gjord beräkning givit vid handen att denna icke rimligen borde överskrida 900 ärenden per år, därest ej med bibehållande av önskvärd detaljgranskning noggrannheten i granskningen skulle eftersättas.

I fråga om den permanenta arbetsbörda för byrådirektörerna, som den nya aktiebolagslagen medför, yttrar ämbetsverket bland annat följande.

Beträffande byrådirektörsärenden komma enligt ämbetsverkets uppfattning arbetsuppgifterna avseende nybildade bolags registrering att fördubblas. Rent numeriskt fördubblas antalet ärenden därigenom att stiftelseurkunder jämte övriga stiftelsehandlingar skola i och för godkännande prövas av ämbetsverket. Den arbetsbelastning som prövandet av stiftelsehandlingar medför måste enligt ämbetsverkets mening uppskattas till ungefär densamma som med tillämpning av 1910 års aktiebolagslag granskningen av ansökning om bolags registrering medfört. Bland stiftelsehandlingarna ingår förslag till bolagsordning. Granskning av sådan innebär som regel ett tidsödande och krävande arbete. Därest bolagsbildningen är grundad på apportegendom, vilket torde vara fallet i vart fjärde eller femte nybildat bolag, tillkommer prövning efter regler, som äro avsevärt mera detaljerade och invecklade än enligt 1910 års aktiebolagslag.

Behandlingen av den sedermera inkommande ansökningen om bolagets registrering anser ämbetsverket bli minst lika tidsödande som för närvarande behandlingen av ansökning om bolags registrering. Visserligen har förslaget till bolagsordning redan granskats och godkänts, men ett flertal jämförelser måste göras mellan de godkända stiftelsehandlingarna och de i samband med ansökningen om bolagets registrering inlämnade handlingarna. Vidtagna ändringar i bolagsordningen kunna avsevärt betunga granskningen. Vidare tillkomma åtskilliga nya granskningsuppgifter utöver de som erfordras enligt 1910 års aktiebolagslag, såsom i fråga om auktoriserad revisor, verkställande direktör, firmateckningsrättens överensstämmelse med ingivet protokoll samt antalet bundna och fria aktier. Vid upprättande av koncept för införing i aktiebolagsregistret tillkommer ett flertal anteckningar utöver de som tidigare erfordrats. Såsom exempel härpå kan nämnas anteckningar rörande syftet med bolagets verksamhet, bestämmelser om användande av vinst å verksamheten och av bolags behållna tillgångar vid dess upplösning, auktoriserad revisor, verkställande direktör, tiden för hållande av ordinarie bolagsstämma, apportegendom samt antalet bundna och fria aktier.

Beträffande anmälningar rörande ökning och nedsättning av aktiekapital samt bolagsordningsändring medför nya aktiebolagslagen avgjort en ökning av registreringsmyndighetens arbete genom de ytterligare detaljbestämmelser som lagen i dessa delar stadgar. Antalet ärenden, av nämnda kategorier kommer även att öka. Sedan beslut om ökning av aktiekapitalet registrerats, tillkommer det nämligen registreringsmyndigheten att på ansökning pröva och godkänna teckningslista och kungörelse om ökningsbeslutet. Dylika ärenden kunna beräknas årligen utgöra genomsnittligt 300. Rörande registrering av bolagsordningsändring innehåller nya lagen den nyheten, att i samband med registreringen i vissa fall i aktiebolagsregistret skall antecknas, att bolagsordningsändringen ej är verkställd. I dylika fall har ämbetsverket att framdeles göra anteckning i registret att ändringen verkställdt eller att besluta jämkning i bolagsordningen eller ock förklara beslutet om bolagsordningsändring förfallet. De sålunda tillkommande ärendena torde röra sig om sammanlagt några hundratal årligen.

Härutöver tillkomma enligt nya lagen några helt nya registreringsären-

den, nämligen ärenden rörande fusion, sammanläggning av aktier samt beslut att likvidation skall upphöra och bolaget återupptaga sin verksamhet. Det torde utan erfarenhet härutinnan vara vanskligt att uppskatta antalet ärenden av nu åsyftade slag. Även om icke ärenden av dessa slag skulle inkomma i avsevärt antal, måste likväl uppmärksammas, att ärendena i fråga, åtminstone av de båda först nämnda kategorierna, äro av komplicerad natur och med all sannolikhet komma att vålla avsevärd tidsutdräkt vid behandlingen.

I fråga om den arbetsökning för byrådirektörerna, som föranledes av själva övergången till den nya aktiebolagslagen, anför ämbetsverket.

Promulgationslagen till nya lagen utgår från att bolagsordning i äldre bolag skall bringas till överensstämmelse med nya lagen i de delar som angå styrelses sammansättning, mandattid och beslutförhet, antalet revisorer och deras mandattid, rätten att teckna bolagets firma samt tiden för ordinarie bolagsstämmas hållande. Möjlighet har beretts bolag att från och med den 1 januari 1947 fatta beslut enligt nya lagen om ändring i bolagsordningen till överensstämmelse med densamma att gälla från det nya lagen trätt i kraft. Registrering enligt nya lagen av beslutet må ske med anteckning i registret, att ändringen skall gälla från dagen för nya lagens ikraftträdande, d. v. s. den 1 januari 1948. Därest ej inom fem år efter nya lagens ikraftträdande för registrering anmälts beslut om ändring av bolagsordningen, varigenom överensstämmelse med nya lagen ernås i de avseenden som förut berörts, åligger det registreringsmyndigheten att ombesörja erforderlig jämkning av bolagsordningen. Det torde vara synnerligen vanskligt att beräkna, i vilken omfattning de vid nya lagens ikraftträdande bestående bolagen av eget initiativ komma att ändra sina bolagsordningar till överensstämmelse med nya lagen. För att erhålla en utgångspunkt vid sina beräkningar har ämbetsverket antagit att hälften av bolagen vidtaga sådan ändring och att ansökningar om registrering därav fördela sig lika på den tid varom fråga är, nämligen året före och de fem närmaste åren efter lagens ikraftträdande. De bestående bolagen kunna vid nya lagens ikraftträdande beräknas uppgå till 28 000. Av dessa bolag torde likväl 2 000 komma att försvinna, utgörande sådana bolag, för vilka balansräkning icke under senaste tre åren insänts och vilka alltså med tillämpning av 144 § i 1914 års aktiebolagslag skola upplösas, varförutom ett stort antal bolagsordningar redan åren 1945 och 1946 anpassats efter nya lagen, i följd varav det bestående antalet bolag, man har att taga hänsyn till, torde komma att uppgå till omkring 20 000. På vart och ett av de berörda sex åren, 1947—1952, skulle då komma inemot 1 700 sådana ansökningar om registrering av beslut om ändring av bolagsordning. Sedan fem år förflyttit från nya lagens ikraftträdande, har patent- och registreringsverket att upptaga fråga om jämkning av bolagsordningarna för övriga omkring 10 000 bolag. I vilken takt arbetet härmed kan komma att förlöpa, torde vara vanskligt att beräkna, men man torde kunna räkna med samma arbetstakt som nyss angivits, d. v. s. inemot 1 700 bolag per år. Ärendena rörande tvångsjämkning av bolagsordningarna skulle under dessa förutsättningar behandlas under tiden från och med sjätte till och med elfte året efter nya lagens ikraftträdande, d. v. s. 1953—1958.

Patent- och registreringsverket saknar anledning att nu närmare ingå på frågan om den arbetsökning jämkningsärendena komma att medföra. Uppenbart är emellertid, att ett betydande merarbete kommer att föreligga under hela den beräknade övergångstiden.

I 10 § promulgationslagen har vidare bestämts, att bolag som bildats innan nya aktiebolagslagen trätt i kraft och som i bolagsordning har förbehåll om

förbud i vissa fall mot akties förvärvande enligt 52 § andra stycket i 1910 års lag om aktiebolag, skola inom ett år från nya lagens ikraftträdande för registrering anmäla antalet bundna och antalet fria aktier. Registreringsmyndigheten har att vid sin granskning tillse, att det enligt bolagsordningen tillåtna förhållandet mellan antalet fria och antalet bundna aktier föreligger. Inkommer ej inom ett år från nya lagens ikraftträdande anmälan, utvisande att det tillåtna förhållandet mellan antalet fria och antalet bundna aktier föreligger, skall registreringsmyndigheten till bolaget avlåta skrivelse med anmaning att inom viss tid inkomma med anmälan. Efterkommes ej anmaningen, åligger det myndigheten att härom lämna meddelande till rätten eller domaren för inledande av likvidationsförfarande. Det totala antalet bolag, som den nu nämnda anmälningsskyldigheten åvilar, torde kunna uppskattas till över 13 000. Samtliga dessa bolag skola bli föremål för behandling med hänsyn till nu omförmälda bestämmelser. Det förutsättes givetvis, att det övervägande antalet bolag utan anmaning fullgör sin anmälningsskyldighet under år 1948. Först sedan samtliga dessa frivilliga anmälningar underkastats behandling, åtminstone förberedande sådan, bör anmaningsförfarande inledas. När detta kan påbörjas, blir givetvis beroende av hur många bolag, som frivilligt inkomma med anmälan, och hur tidsödande behandlingen blir. Blir antalet bolag, som självmant inkommer med anmälan, förhållandevis ringa kan anmaningsförfarandet igångsättas tidigare; blir antalet större, kan förfarandet igångsättas först senare. Ämbetsverket antar som ren arbetshypotes, att omkring två tredjedelar av de ifrågavarande bolagen självmant fullgöra sin anmälningsskyldighet och att anmaningsförfarandet behöver tillgripas mot den återstående tredjedelen. Därest detta antagande står sig, skulle antalet frivilliga anmälningar under år 1948 uppgå till omkring 8 700, under det att gentemot återstående 4 300 bolag åtgärd skulle behöva tillgripas.

Ämbetsverket anför därefter, att då det gällde att taga ställning till det behov av byrådirektörer som föreläge för budgetåret 1947/48, det låge närmast till hands att summera antalet byrådirektörsärenden av skilda slag, vilka kunde antagas föreligga till behandling, samt att med stöd av den erhållna summan och byrådirektörernas genomsnittliga arbetskapacitet komma fram till det erforderliga antalet byrådirektörer. Med sådan beräkning skulle man komma till en förhållandevis hög siffra. Det skulle förvisso bereda ämbetsverket svårighet att med för uppgifterna lämpad personal besätta ett så stort antal byrådirektörsbefattningar som komme i fråga, särskilt med hänsyn till att man samtidigt hade att upprätthålla övriga juristbefattningar inom ämbetsverket, vilka befattningar jämväl förutsatte med arbetsuppgifterna väl förtrogen personal. Vid de överväganden ämbetsverket härutinnan haft hade man stannat för att åtskilliga av de registreringsärenden som inkomme under senare hälften av budgetåret 1947/48 under denna tid borde upptagas till allenast förberedande behandling och att, där så utan alltför stor olägenhet låte sig göra, den fortsatta behandlingen finge anstå. Under denna förutsättning hade ämbetsverket kommit till ett minimiantal av tio byrådirektörer.

För bolagsavdelningen äro för närvarande avsedda fem byrådirektörer i lönegraden A 28. Ämbetsverket hemställer nu, med hänvisning till det anförda, att för bolagsavdelningen inrättas ytterligare fem byrådirektörsbefattningar, varav två i lönegraden A 28 och tre i lönegraden Eo 28.

Beträffande byråsekreterarna erinrar verket om att å bolagsavdelningen vore placerade fyra, varav tre i lönegraden A 21 och en i lönegraden Eo 20. Två av de ordinarie byråsekreterarna handlade s. k. byråsekreterarärenden.

I fråga om dessa byråsekreterare — de s. k. registrerande byråsekreterarna — yttrar ämbetsverket i huvudsak följande.

Vad de registrerande byråsekreterarna beträffar komma den nya lagens bestämmelser att medföra en stark ökning av deras arbetsuppgifter, vilket särskilt gäller ärenden rörande styrelsens sammansättning och rätten till firmateckning. Detta föranledes bland annat av kravet att den, som anmäles för registrering, ej må vara omyndig, och att anmälan om ändring i firmateckningsrätten skall, i motsats till vad hittills gällt, styrkas genom protokollsavskrift samt av att nya lagen innehåller bestämmelser om utseende av verkställande direktör och registrering av sådan. För bolag, som enligt nya aktiebolagslagens regler skall ha verkställande direktör, föreligger skyldighet att omedelbart efter lagens ikraftträdande för registrering göra vederbörlig anmälan om utseende av verkställande direktör samt härav eventuellt betingad ändring i fråga om rätten att teckna bolagets firma. Det totala antalet bolag, som enligt nya lagens regler äro skyldiga att ha verkställande direktör, är vanskligt att beräkna, men det torde vara av storleksordningen 20 000. Varje senare skedd ändring i fråga om de till verkställande direktör och eventuellt vice verkställande direktör utsedda personerna eller deras firmateckningsrätt skall jämväl anmälas för registrering. En nyhet i 1944 års aktiebolagslag är att i vissa fall auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman skall anmälas för registrering. Handläggningen av dylika ärenden bör ankomma på byråsekreterare. Slutligen kan nämnas, att rörande anmälan om konkurs' avslutande lämnats nya föreskrifter, som torde föranleda, att antalet dylika ärenden kommer att öka. Approximativt torde man ha att räkna med, att de registrerande byråsekreterarnas arbetsuppgifter i följd av den nya aktiebolagslagen komma att fördubblas.

På de registrerande byråsekreterarna, anför ämbetsverket vidare, borde jämväl ankomma att i byrådirektörsärenden, vari anmärkingar framställts, lämna viss medverkan till anmärkningarnas avhjälpan. Vidare komme själva övergången till den nya aktiebolagslagen att också för dessa tjänstemän medföra en stark ökning i arbetsbördan. Detta sammanhängde framförallt med den nya lagens bestämmelser om verkställande direktör och registrering av att sådan utsetts. Då antalet äldre bolag som enligt nya lagens regler vore skyldiga att ha verkställande direktör vore betydande, låge i öppen dag, att ärendena rörande registrering av verkställande direktör under en övergångstid komme att starkt öka. En avsevärd ökning av antalet byråsekreterare för bolagsavdelningens registreringsärenden vore därför ofrånkomlig. Ämbetsverket ansåge sig för kommande budgetår böra hemställa om en ökning av antalet dylika befattningar från två till fem. Med hänsyn till den ökning av byråsekreterarärenden som föranleddes av nya lagen utan att promulgationslagen därvid toges i beaktande samt till det biträde ifrågavarande byråsekreterare avsåges skola lämna i byrådirektörsärenden ansåge ämbetsverket, att ett bestående behov av fyra byråsekreterare för utförande av nämnda arbetsuppgifter föreläge.

Ämbetsverket hemställer därför, att för budgetåret 1947/48 antalet byrå-

sekreterare för registreringsärenden bestämmas till fem, varav fyra i lönegraden A 21 och en i lönegraden Eo 21. Detta förslag innebär i förhållande till innevarande budgetår således en ökning med tre byråsekreterare, varav två i lönegraden A 21 och en i lönegraden Eo 21.

Å bolagsavdelningens kansli, anför ämbetsverket vidare, arbetade för närvarande två byråsekreterare, en i lönegraden A 21 och en i lönegraden Eo 20, samt amanuenser och kvinnlig biträdespersonal. Enligt ämbetsverkets uppfattning vore det av största vikt för ett lyckligt genomförande av de arbetsuppgifter, som enligt nya aktiebolagslagen åvilade verket, att bolagsavdelningens kansli gäves en fast organisation. Organisationen skulle enligt ämbetsverkets mening vara följande. Det närmaste chefskapet för kansliet borde anförtros åt en förste byråsekreterare i lönegraden A 24. Denne skulle först och främst övervaka de löpande kansligöromålen och svara för deras behöriga skötsel. Vidare skulle han förbereda och föredraga personalärenden och allmänna ärenden rörande kansliet av större vikt. Å honom borde dessutom falla uppgiften att övervaka att förteckningen över registrerade aktiebolag fördes på behörigt sätt.

I detta sammanhang framhåller ämbetsverket, att till följd av en mångfald stadganden i nya aktiebolagslagen ett omfattande system av liggare eller kortregister måste anordnas hos ämbetsverket. Förändret av de nu åsyftade liggarna och kortregistren samt ansvaret för att kontroll och övervakningsåtgärder verkligen vidtoges syntes enligt ämbetsverkets mening böra uppdragas åt en befattningshavare som till väsentlig del skulle ägna sin arbetskraft häråt. Ämbetsverket ansåge, att för dessa uppgifter erfordrades en byråsekreterare i lönegraden A 21. De göromål som nu ankomme på befattningshavaren i lönegraden Eo 20 borde vidare enligt ämbetsverkets uppfattning från och med den 1 juli 1947 hänföras till en byråsekreterarbefattning i lönegraden A 21. Behovet av den sålunda föreslagna befattningen hade varit och måste bli konstant. Befattningen i lönegraden Eo 20 erfordrades för andra kvalificerade göromål å bolagsavdelningen. Slutligen erfordrades för handläggning av ärenden rörande granskning av balansräkningar m. fl. handlingar en befattningshavare. Åt denne skulle jämväl anförtros uppgiften att bestyrka riktigheten av beställda avskrifter av balanshandlingar. Av betydelse vore även att i spetsen för balansexpeditionen funnes en ordinarie befattningshavare, som inför byråchefen hade att svara för arbetets behöriga gång på expeditionen. Enligt ämbetsverkets uppfattning vore arbetsuppgifterna som komme att åligga denne befattningshavare av den beskaffenhet och omfattning att de borde ankomma på en byråsekreterare i lönegraden A 21.

Ämbetsverket hemställer alltså, att för kansligöromålen å bolagsavdelningen måtte inrättas en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 24 samt ytterligare två byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 21.

I fråga om administrativa och varumärkesavdelningen anför ämbetsverket i huvudsak följande. Ärenden angående varumärken handlades av en byrådirektör i lönegraden A 28 och en förste byråsek-

reterare i lönegraden Eo 24. Antalet ansökningar om nyregistrering av varumärken hade sedan år 1943 ständigt stigit. Sålunda hade antalet dylika ärenden utgjort 2 130 under år 1943, 2 317 under år 1944, 2 909 under år 1945 och 1 950 under förra halvåret 1946. Trots ett anspänt arbete hade en för avdelningens förhållanden mycket betydande balans uppkommit. För närvarande vore sålunda över 2 500 ärenden oavgjorda. Man hade i stort sett ej alls kunnat påbörja behandlingen av de senaste fyra månadernas ansökningar. Då det för näringslivet ej sällan vore angeläget att få varumärkes ärendena snabbt handlagda, hade detta helt naturligt vållat irritation. Åt skilliga klagomål över den långsamma behandlingen hade framförts, särskilt i fall som gällt varumärken för säsongartiklar. Utöver ärenden om nyregistrering av varumärken hade avdelningen även att handlägga ärenden om varumärkesförnyelse (bortåt 2 000 årligen), överlåtelse av varumärke (2—300 årligen) och registrering av mönster (1—200 årligen). Även dessa arbetsuppgifter visade i stort sett stigande tendens. De nuvarande ledamöterna hade blivit i huvudsak likställda i arbete och ansvar. För framtiden syntes alla skäl tala för att ledamöterna placerades i samma lönegrad. Därvid kunde ej gärna någon annan än den 28:e komma i fråga. För detta talade också, att här ifrågavarande befattningar vore fullt lika kvalificerade som byrådirektörsbefattningarna å bolagsavdelningen.

I anslutning till det anförda föreslår ämbetsverket, att jämte den nuvarande byrådirektörsbefattningen i lönegraden A 28 inrättas ännu en befattning av samma slag samt att därutöver den nuvarande förste byråsekreterarbefattningen i lönegraden Eo 24 ombildas till byrådirektörsbefattning i lönegraden Eo 28.

Ämbetsverket yttrar i fortsättningen, att ökningen av antalet ledamöter för handläggning av ärenden rörande varumärken m. m. komme att medföra ökat arbete för byråchefen å avdelningen. Utom i behandlingen av varumärkes- och mönsterärenden hade byråchefen även att i viss utsträckning medverka i patentärenden i det att han vore rättskunnig ledamot av besväravdelningen. I och för sig vore önskvärt, att han i ökad mån kunde ägna sig åt dessa arbetsuppgifter, vilket dock med hänsyn till andra löpande göromål mötte svårigheter. Till byråchefens befattning hörde nämligen också att handlägga verkets administrativa och ekonomiska angelägenheter, vara föredragande i plenum i så gott som alla ärenden, utöva chefskap över sin avdelning och vara personalchef för hela verket. Dessa uppgifter hade med verkets fortgående ansvällning blivit allt mer tidsödande och svåra att behörigen fullgöra. Med den stora personalökning, som nu föresloges, komme uppgiften som personalchef att bli än mer betungande.

I syfte att ernå den nödvändiga arbetslättningen för byråchefen föreslår ämbetsverket, att en ny byrådirektörsbefattning i lönegraden A 28 inrättas. Skulle befattningen ej komma till stånd anser ämbetsverket ofrånkomligt att den å avdelningen befintliga förste byråsekreterarbefattningen i lönegraden A 24 uppflyttas till lönegraden A 26.

Vad beträffar den övriga å personalförteckningen upptagna juristpersonalen å administrativa och varumärkesavdelningen samt en där tjänstgörande byråsekreterare i lönegraden Eo 20 förklarar sig ämbetsverket icke ha någon ändring att föreslå.

I fråga om juristpersonalen i lägre lönegrader än den 20:e å såväl bolagsavdelningen som administrativa och varumärkesavdelningen har ämbetsverket med utgångspunkt från nuvarande inom ämbetsverket tillämpade befordringsgång beräknat medel för följande befattningshavare, nämligen tre förste amanuenser i lönegraden Eo 18, nio amanuenser i lönegraden Eo 16 och åtta amanuenser i lönegraden Ex 16. Denna befordringsgång innebär i förhållande till innevarande budgetår å ena sidan en ökning med tre amanuensbefattningar i lönegraden Eo 16 och fyra amanuensbefattningar i lönegraden Ex 16 samt å andra sidan en minskning med fem befattningar såsom förste amanuens i lönegraden Eo 18. Nettoökningen uppgår sålunda till två amanuensbefattningar. De nya befattningarna äro avsedda för bolagsavdelningen.

Vidkommande kontorspersonalen erinrar ämbetsverket, att medel för närvarande beräknats till åttiofyra befattningar, varav fyrtio ordinarie. Trots att detta antal innebure en ej oväsentlig ökning gent emot föregående budgetår, hade det redan visat sig att denna personal knappast vore tillräcklig ens för nuvarande förhållanden. Med den stora ansvällningen av arbetsuppgifterna vid verket och med den starka ökning av ingenjörs- och juristkadern som verket föreslagit, bleve en mycket betydande ökning av kontorspersonalen ofrånkomlig. Ökning av kontorspersonalen erfordrades givetvis främst å bolagsavdelningen, där behov av sammanlagt fyrtio befattningar beräknats föreligga mot för närvarande tjuoen. Kontorspersonalen å övriga avdelningar utgjordes för närvarande av tillsammans sextiotre befattningshavare. Beträffande dessa avdelningar hade en ökning av nio befattningshavare ansetts erforderlig. Å de olika avdelningarna skulle alltså sammanlagt behövas etthundratolv befattningar av här ifrågasatt slag. Ökningen skulle alltså utgöra tjugufyra befattningar. Av dessa borde med hänsyn till proportionen mellan de ordinarie och de icke-ordinarie befattningarna tolv bli ordinarie och sexton icke-ordinarie.

Ämbetsverket föreslår, dels att de ifrågasatta ordinarie befattningarna fördelas å en kansliskrivarbefattning i lönegraden A 11, två kontoristbefattningar i lönegraden A 9, fyra kanslibiträdesbefattningar i lönegraden A 7 och fem kontoribiträdesbefattningar i lönegraden A 4, dels ock att de föreslagna sexton icke-ordinarie befattningarna fördelas å en kansliskrivarbefattning i lönegraden Eo 11, två kontoribiträdesbefattningar i lönegraden Eo 4, sex skrivbiträdesbefattningar i lönegraden Eo 2 och sju skrivbiträdesbefattningar i lönegraden Ex 2.

Rörande vaktpersonalen framhåller ämbetsverket, att ett ökat antal expeditionsvakter erfordrades på grund av den allmänna ökningen av verkets arbetsuppgifter och personal. Ytterligare två expeditionsvakter torde dock enligt ämbetsverkets beräkningar vara tillfyllest. Dessa borde göras till ordinarie expeditionsvakter i lönegraden A 5. Därigenom uppnåddes, att de ordinarie och de icke-ordinarie befattningarna bleve lika många. För den

icke-ordinarie personalen har ämbetsverket med gängse befordringsgång beräknat medel för följande lönegradsplaceringar, nämligen åtta i lönegraden Eo 5, två i lönegraden Eo 2 och två i lönegraden Ex 2. Detta innebär i jämförelse med löpande budgetår å ena sidan en ökning med en expeditions-vakt i lönegrad Ex 2 men å andra sidan en minskning med en expeditions-vakt i lönegraden Eo 2.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har av ämbetsverket uppförts med 1 183 000 kronor. Ämbetsverket har därvid räknat med 1 188 000 kronor till löner och vikariatslöner samt med 6 000 kronor till vikariatsersättningar, medan 11 000 kronor beräknats kunna avdragas på grund av tjänstledighet för sjukdom, enskilda angelägenheter eller offentligt uppdrag.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har av ämbetsverket upptagits till 872 000 kronor, varvid ämbetsverket räknat med 832 000 kronor till avlöningar, 40 000 kronor för tillfällig personal samt 15 000 kronor för vikariatsersättningar, övertidsersättning samt gottgörelse för tillsyn över ämbetslokal och städning m. m. Avdragen vid tjänstledighet för sjukdom, enskilda angelägenheter eller offentligt uppdrag ha beträffande denna anslagspost uppskattats till 15 000 kronor.

För rörligt tillägg har beräknats ett belopp av 308 000 kronor.

Enligt ämbetsverkets beräkningar skulle således avlöningsanslaget uppgå till 2 363 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 473 400 kronor.

T. f. byråchefen *Avelius*, med vilken byråcheferna *Gertz*, *Bohman*, *Ericsson* och *Khennet*, e. o. byråchefen *Tengborg* och t. f. byråchefen *Heijken-skjöld* instämde, har gjort följande särskilda uttalande i anledning av ämbetsverkets framställning:

Jag instämmer till fullo i skrivelsens uttalanden och förslag beträffande ingenjörspersonalen utom i följande avseende. Enligt min mening hade åtminstone en tredjedel av de tekniska ledamöterna, d. v. s. 32 stycken, bort hänföras till 28 lönegraden.

För skapande av en jämnare befordringsgång för juristerna anser jag, att antalet förste byråsekreterarbefattningar bort ökas förslagsvis genom uppflyttning av de byråsekreterare, som ha de mest kvalificerade arbetsuppgifterna.

Byråchefen *Falk* har förklarat sig instämma i ifrågavarande uttalande såvitt angår ingenjörspersonalen.

I ärendet ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret anför bland annat följande.

I fråga om patentanmälningsavdelningarna har det ansetts erforderligt att bygga ut organisationen till sådan storlek, att den normalt kan avgöra 10 000 ärenden årligen. Antalet tekniska ledamöter skulle därför behöva ökas med 15 eller från nuvarande 81 till sammanlagt 96 ledamöter. Verket har i detta sammanhang hemställt, att ledamöternas nuvarande differentiering på de fyra lönegraderna A 28, A 26, A 24 och Eo 22 skulle inskränkas till tre löne-

grader. Befattningshavarna i lägsta lönegraden skulle nämligen enligt förslaget uppflyttas till Eo 24. Frågan om borttagandet av 22 lönegraden har, såsom framhållits, tidigare varit under överväganden. Statskontoret vill icke förneka, att löneställningen för ifrågavarande ledamöter förefaller i och för sig icke helt tillfredsställande. I allmänhet lära emellertid åt de yngsta ledamöterna anförtros arbetsuppgifter av mindre kvalificerad natur än åt den äldre personalen. Tillgängliga uppgifter synas också ge vid handen, att befordran till tjänst i 24 lönegraden sker förhållandevis snabbt. Med hänsyn härtill och då frågan om en lämpligt avvägd löneställning ej bör avgöras isolerat för patent- och registreringsverket utan upptas i ett större sammanhang för ingenjörspersonal med näralliggande arbetsuppgifter, är statskontoret icke berett förorda framställningen i denna del. Ämbetsverket föreslår att önskemålen om personalökningen tillgodoses på så sätt att byrådirektörsbefattningarna i lönegrad A 28, förste byråingenjörbefattningarna i lönegrad A 26 och i Eo 24 ökas med vardera tre samt de tekniska ledamöterna i lönegrad Eo 22 med sex befattningar.

Gentemot förslaget om ändrad befordringsgång för de biträdande ingenjörerna vill ämbetsverket endast erinra, att så sent som 1943 (k. br. ^{17/12} 1943) spörsmålet härom var under övervägande, vilket resulterade i en principiell förbättring, betingad av svårigheten att upprätthålla en tillfredsställande rekrytering av den tekniska personalen. Med hänsyn härtill och till den allmänna förbättring av statstjänstemännens löneställning, som kan väntas bli resultatet av pågående löneregleringsarbete, kan statskontoret icke nu tillstyrka bifall till framställningen härutinnan.

Vidkommande verkets hemställan om uppflyttning av bibliotekarien från lönegrad A 24 till A 26, varvid bland annat åberopats, att cheferna för biblioteken vid tekniska högskolorna numera äro placerade i lönegrad A 28, är statskontoret icke berett att på grundval av den föreliggande utredningen vitsorda skäligheten av en sådan jämkning i löneställningen.

Behovet av ytterligare personal för bolagsavdelningen och kansliet undandrar sig ämbetsverkets säkra bedömande. Beträffande befattningshavarnas löneställning vill emellertid statskontoret erinra, att medan å patentanmälningsavdelningarna det mera kvalificerade arbetet under byråchefen utföres av befattningshavare, differentierade i så skilda lönegrader som 28, 26, 24 och 22, motsvarande uppgifter vid bolagsavdelningen handläggas av byrådirektörer i lönegrad A 28 och byråsekreterare i 21 lönegraden. Statskontoret hyser närmast den åsikten, att här bör skapas en befordringsgång i överensstämmelse med vad som förekommer inom patentanmälningsavdelningarna, varför ämbetsverket föreslår, att de fem begärda byrådirektörstjänsterna fördelas så, att tre placeras som byrådirektörer i 26 samt återstående två som förste byråsekreterare i 24 lönegraden.

I fråga om varumärkesavdelningen och den administrativa avdelningen torde i enlighet med vad som föreslagits beträffande bolagsavdelningen en differentiering av befattningarna å lönegraderna 26 och 24 jämväl vara möjlig.

Allmänna lönenämnden yttrar i huvudsak följande.

I vilken utsträckning ytterligare ledamotsbefattningar få anses erforderliga för nedbringande av balansen av ineliggande patentansökningar undandrar sig allmänna lönenämndens bedömande. Vad angår löneställningen för ledamöterna äro dessa alltsedan den år 1931 beslutade omorganisationen av patent- och registreringsverket fördelade på lönegraderna A 28, A 26, A 24 och Eo 22. Det framlagda förslaget till lönereglering innebär, att ordinarie ledamot skulle vara placerad i lägst A 26 och extra ordinarie ledamot i Eo

24. Lönenämnden finner sig icke kunna tillstyrka bifall till den sålunda föreslagna lönegradsuppflyttningen, då enligt nämndens mening löneställningen för de tekniska ledamöterna står i visst samband med det åt 1944 års personalutredning lämnade utredningsuppdraget rörande anställningsförhållandena för den tekniska personalen inom statsförvaltningen. Beträffande de ordinarie ledamöterna får lönenämnden för sin del förorda, att — med bibehållande av ordinarie ledamotsbefattningar i 24 lönegraden — den erforderliga personalökningen i första hand kommer till stånd genom inrättande av ytterligare tjänster i 26 lönegraden. Vad angår de extra ordinarie ledamöterna vill lönenämnden i nuvarande läge föreslå, att dessa ledamöter i lämplig utsträckning fördelas på lönegraderna Eo 24 och Eo 22.

Det av patent- och registreringsverket framlagda förslaget till befodringsgång för de biträdande ingenjörerna i Eo 20 och de extra tekniska tjänstemännen i Ex 18 kan lönenämnden icke biträda, då ifrågavarande spörsmål torde böra regleras i samband med förslag rörande befodringsgången i allmänhet för teknisk personal.

Vidkommande bolagsavdelningen har bland annat hemställt, att antalet befattningar som byrådirektörer i 28 lönegraden skulle utökas från 5 till 10 med hänsyn till de ytterligare arbetsuppgifter, som skulle komma att tillföras avdelningen vid ikraftträdande av den nya aktiebolagslagen den 1 januari 1948. Av i samband härmed lämnade uppgifter rörande arten av de göromål, som skulle komma att handläggas å avdelningen, vill det synas lönenämnden, att behovet av nu ifrågavarande personalförstärkning bör kunna åtminstone i viss utsträckning tillgodoses genom inrättande av befattningar i förste byråsekreterargraderna. Vad angår varumärkesavdelningen synas de föreslagna befattningarna som ledamöter i byrådirektörs ställning kunna ersättas med tjänster som förste byråsekreterare.

Lönenämnden kan icke finna tillräcklig anledning föreligga för att i personalförteckningen uppföra en byrådirektörsbefattning i A 28 med placering å administrativa och varumärkesavdelningen för handläggning bland annat av vissa administrativa ärenden och personalfrågor. Däremot vill lönenämnden icke framställa erinran mot det i andra hand framförda yrkandet om uppflyttning av förste byråsekreteraren å avdelningen från A 24 till A 26.

Vad i ärendet föreslagits rörande amanuens- och biträdespersonalen föranleder icke annan erinran från lönenämndens sida än att ordnandet av befodringsgången för förevarande tjänstemän får anses omfattas av det av 1944 års personalutredning avgivna förslaget angående anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen (SOU 1946: 66).

I övrigt har framställningen icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Ledamöterna i allmänna lönenämnden *Broström* och *Englund* ha förklarat sig anse, att lönenämnden bort tillstyrka bifall till det av patent- och registreringsverket framlagda förslaget till lönegradsplacering av de tekniska ledamöterna å patentanmälningsavdelningarna.

Departements-
chefen.

Patent- och registreringsverket har under senare år redovisat ett oavbrutet ökat antal icke avgjorda ärenden. Trots personalförstärkning och trots effektivitetsbefrämjande åtgärder inom verket har denna utveckling mot allt större arbetsbalans icke kunnat förhindras. Såsom särskilt betänkligt ter sig detta förhållande i belysning av att den nya aktiebolagslagen, som träder i kraft den 1 januari 1948, kommer att pålägga verket nya och omfattande

arbetsuppgifter. Skall patent- och registreringsverket på ett åtminstone nöjaktigt sätt kunna fullgöra sina särskilt för näringslivet så betydelsefulla uppgifter är det oundgängligen nödvändigt att ämbetsverket tillföres ny personal i väsentligen den omfattning, som ämbetsverket föreslagit. Jag är också beredd att tillstyrka vad ämbetsverket föreslagit beträffande antalet nya befattningar. I fråga om personalens löneställning ser jag mig dock nödsakad förorda vissa jämkningar i ämbetsverkets förslag.

Beträffande patentanmälningsavdelningarna föreslår ämbetsverket dels inrättande av ytterligare femton befattningar såsom tekniska ledamöter, fördelade i lönegraderna A 28, A 26 och Eo 24, dels ock förbättrad löneställning för innehavare av befattningar i lönegraderna A 24 och Eo 22. Ämbetsverket har därjämte föreslagit en förmånligare befordringsgång för de biträdande ingenjörerna och de extra tekniska ledamöterna å förevarande avdelningar. Jag förordar, att befattningshavarna å patentanmälningsavdelningarna ökas med tre byrådirektörsbefattningar i lönegraden A 28, tre förste byråingenjörbefattningar i lönegraden A 26, tre förste byråingenjörbefattningar i lönegraden A 24 samt sex befattningar såsom tekniska ledamöter i lönegraden Eo 22. Jag kan däremot icke biträda vad ämbetsverket i övrigt föreslagit i fråga om den tekniska personalen å avdelningarna. På grund av vad jag sålunda förordat torde vad angår patentanmälningsavdelningarnas extra ordinarie tekniska personal medel böra beräknas för trettiofyra tekniska ledamöter i lönegraden Eo 22, sex biträdande ingenjörer i lönegraden Eo 20 och tjugotre tekniska tjänstemän i lönegraden Ex 20.

Rörande biblioteket tillstyrker jag, att bibliotekariebefattningen uppflyttas från lönegraden A 24 till lönegraden A 26.

I fråga om bolagsavdelningen föreslår ämbetsverket inrättande av fem byrådirektörsbefattningar, två i lönegraden A 28 och tre i lönegraden Eo 28, samt en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 24 och fem byråsekreterarbefattningar, varav fyra i lönegraden A 21 och en i lönegraden Eo 21. Jag anser mig såtillvida böra tillstyrka ämbetsverkets förslag i fråga om byrådirektörsbefattningarna, att jag förordar att två byrådirektörsbefattningar i lönegraden A 28, två förste byråsekreterarbefattningar i lönegraden Eo 26 och en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden Eo 24 inrättas. Ämbetsverkets förslag om inrättande av en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 24 och fyra byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 21 samt en byråsekreterarbefattning i lönegraden Eo 21 föranleder däremot icke någon erinran från min sida.

Vad angår varumärkes- och administrativa avdelningen tillstyrker jag till en början ämbetsverkets förslag om inrättande av en byrådirektörsbefattning i lönegraden A 28 för att underlätta byråchefens arbete. Jag förordar även förslaget om inrättande av en byrådirektörsbefattning i nämnda lönegrad för handläggning av ärenden rörande registrering av varumärken och mönster. Ämbetsverkets förslag om ombildning av den nu-

varande byråsekreterarbefattningen i lönegraden Eo 24 till byrådirektörsbefattning i lönegraden Eo 28 kan jag däremot icke biträda.

Regleringen av befodringsgången för amanuenspersonal föranleder att medel bör beräknas till ytterligare en byråsekreterarbefattning i lönegraden Eo 21. Vidkommande juristpersonalen i lägre lönegrader än den 20:e torde med hänsyn till regleringen av befodringsgången för amanuenspersonal böra räknas med å ena sidan en ökning av tolv amanuenser i lönegraden Ex 17 samt å andra sidan en minskning med två förste amanuenser i lönegraden Eo 18, fem amanuenser i lönegraden Eo 16 och fyra amanuenser i lönegraden Ex 16.

Vad angår kontorspersonalen torde på grund av de allmänna riktlinjerna vid behandlingen av lönefrågor i årets statsverksproposition samt regleringen av befodringsgången för biträdespersonal medel böra beräknas för ytterligare följande befattningshavare, nämligen sju kontorsbiträden i lönegraden A 4, två kansliskrivare i lönegraden Eo 11, två kontorister i lönegraden Eo 9, fyra kanslibiträden i lönegraden Eo 7, ett skrivbiträde i lönegraden Eo 2 samt tolv skrivbiträden i lönegraden Ex 2. Av de sju kontorsbiträdesbefattningarna i lönegraden A 4 hänföra sig fem till regleringen av befodringsgången för biträdespersonalen.

Ämbetsverkets förslag angående vaktpersonalen tillstyrker jag.

Ett bifall till vad jag sålunda förordat skulle medföra nettoutgifter dels å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 179 200 kronor, varav i runt tal 17 200 kronor hänför sig till regleringen av befodringsgången för biträdespersonal, dels ock å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 192 700 kronor. Av sistnämnda belopp hänför sig i runt tal 49 200 kronor till regleringen av befodringsgången för biträdes- och amanuenspersonal. Anslagsposterna böra alltså höjas till 1 146 000 kronor respektive 869 000 kronor.

Den allmänna löne regleringen föranleder en uppräknig av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 504 200 kronor och av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 456 000 kronor. Beträffande sistnämnda post tillkommer arvodeshöjningar i anledning av den allmänna löne regleringen med 800 kronor. Posterna böra således upptagas till $(1\,146\,000 + 504\,200 =)$ 1 650 200 kronor respektive $(869\,000 + 456\,000 + 800 =)$ 1 325 800 kronor.

Till rörligt tillägg torde böra beräknas 176 200 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för patent- och registreringsverket, som betingas av vad jag i det föregående anförts;

dels godkänna följande avlöningsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 650 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 325 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 176 200
	<hr/>
	Summa kronor 3 152 200;

dels ock till Patent- och registreringsverket: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 3 152 200.

[81.] 2. Patent- och registreringsverket: Omkostnader, *förslagsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat upptaget till 406 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 maj 1946 fastställt följande omkostnadsstat för patent- och registreringsverket:

Utgifter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 12 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 2 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 165 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 275 000
5. Övriga utgifter:	
a. Reproduktionsverksamheten, <i>förslagsvis</i>	kronor 7 000
b. Postavgifter och transportkostnader, <i>förslagsvis</i>	» 2 500
c. Undervisning	» 1 000
	<hr/>
	Summa kronor 465 500

Särskilda uppbördsmedel:

Prenumerationsavgifter och dylikt	kronor 40 000
Avgifter för reproduktioner	» 19 000
	<hr/>
	Nettoutgifter kronor 406 500.

Enligt av Kungl. Maj:t meddelad föreskrift må av anslagsposten till expenser tagas i anspråk för bränsle, lyse, elektrisk ström, gas och hisskötsel förslagsvis 30 000 kronor och för övriga expenser högst 135 000 kronor.

Till inredning och utrustning av verkets ämbetsbyggnad har därjämte för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 29 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 29 augusti 1946 har *patent- och registreringsverket* framlagt beräkning rörande medelsbehovet för verkets omkostnader under budgetåret 1947/48.

Anslagsposten till sjukvård m. m. har med hänsyn till belastningen å posten under budgetåret 1945/46 och till den föreslagna ökningen av personalen vid ämbetsverket upptagits till ett med 2 500 kronor förhöjt belopp, eller till 15 000 kronor. I fråga om anslagsposten till resersättningar har ämbetsverket framhållit, att det för granskningsarbetet vore av betydelse att verkets ingenjörer, för vilka anslaget helt brukade användas, i någorlunda rimlig utsträckning på ort och ställe toge del av den tekniska utvecklingen i skilda delar av landet. Vid bifall till ämbetsverkets förslag om personalökning skulle å besvärsavdelningen och patentanmälningsavdelningarna tjänstgöra sammanlagt 133 ingenjörer. Med hänsyn härtill måste enligt ämbetsverkets mening en höjning av posten till åtminstone 5000 kronor anses ofrånkomlig. Vad angår anslagsposten till *expenser* har delposten till bränsle, lyse, elektrisk ström, gas och hisskötsel uppförts med oförändrat belopp, 30 000 kronor. Delposten till *övriga expenser* har däremot upptagits till ett med 51 000 kronor förhöjt belopp, eller till 186 000 kronor. Kostnaderna för renhållning och städning ha därvid beräknats stiga med 2 000 kronor till 42 000 kronor. På grund av behovet att anskaffa nya blanketter m. m. i anledning av ikraftträdandet av nya aktiebolagslagen samt med hänsyn till den allmänna ökningen i kontorsverksamheten, som skulle bli en följd av personalökningen, har det för skrivmaterialier, papper och blankettryck m. m. för innevarande budgetår avsedda beloppet, 27 000 kronor, beräknats behöva höjas med 11 000 kronor till 38 000 kronor. Utgifterna för telefon ha på grund av den motsedda ökade verksamheten beräknats stiga med 2 000 kronor, varför för telefon, telegram och annonsering upptagits 20 000 kronor. Beträffande kostnaderna för inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier har ämbetsverket till en början erinrat, att för löpande budgetår beviljats anslag till inredning och utrustning av de lokaler, som avsetts för innehavare av de nu föreslagna befattningarna för jurist- och kontorspersonalen å bolagsavdelningen. För grundmöblering av lokaler till innehavarna av övriga nu ifrågasatta befattningar erfordrades emellertid ytterligare 15 000 kronor, därvid möbelyperna beräknats på samma sätt som vid senaste anskaffning. Tillika erfordrades 4 000 kronor för bokhyllor enligt speciell modell för förvaring av de tekniska ledamöternas granskningsmaterial samt för akt- och sorteringshyllor samt 4 000 kronor för sparkmattor, draggardiner och elektrisk armatur. I samband med verksamhetens utvidgning och personalökningen bleve därjämte anskaffning av tio nya skrivmaskiner erforderlig. Ett gammalt önskemål vore även, att en kassaregisterapparat anskaffades för att underlätta arbetet å kassaexpeditionen. Kostnaden för dessa kontorsmaskiner beräknades till minst 10 000 kronor. För påskyndande av utskriften av protokoll över besvärsavdelningens förhandlingar vore vidare komplettering av verkets tele-

difonanläggning behöfelig. Kostnaderna härför belöpte sig till 1 500 kronor. För demonstration vid förhandlingarna av tekniska formler, siffror m. m. vore det jämväl önskvärt, att en modern skrivprojektionsapparat och ett balloptikon anskaffades. Kostnaderna för dessa apparater uppginge till (2 000 + 2 500 =) 4 500 kronor. Genom tillbyggnaden av ämbetsverket bleve ett arkivutrymme å 4 000 hyllmeter tillgängligt. Det vore lämpligt att detta utrymme åtminstone delvis — förslagsvis till en fjärdedel — kunde tagas i anspråk under nästa budgetår. Kostnaderna för anskaffande av hyllor för 1 000 hyllmeter uppginge till 7 000 kronor. Den angivna inventarieanskaffningen droge således en kostnad av sammanlagt 46 000 kronor. Därtill behövdes emellertid medel för en mer ordinär anskaffning. Kostnaderna för denna anskaffning kunde icke sättas lägre än till 10 000 kronor. Till inventarier skulle således under nästa budgetår åtgå sammanlagt 56 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår utgör en ökning med 36 000 kronor. För bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. har beräknats samma belopp som för innevarande budgetår, 30 000 kronor. Medelsbehovet under budgetåret 1947/48 för övriga expenser har sålunda, såsom tidigare angivits, uppskattats till sammanlagt 186 000 kronor, varför anslagsposten till expenser uppförts med (30 000 + 186 000 =) 216 000 kronor. Anslagsposten till publikationstryck har på grund av de genom ökningen av ämbetsverkets personal automatiskt stigande publikationskostnaderna upptagits till 300 000 kronor, vilket i förhållande till löpande budgetår innebär en ökning med 25 000 kronor. Av delposterna under anslagsposten till övriga utgifter har delposten till reproduktionsverksamheten föreslagits skola höjas med 4 500 kronor för förbättring av den nu delvis föråldrade utrustningen å ämbetsverkets fotostatavdelning. Ämbetsverket har därvid framhållit, att behov särskilt föreläge av en modern ljuskopieringsmaskin — en s. k. stycklistmaskin —, varjämte en skärmaskin borde anskaffas. Övriga delposter under anslagsposten ha uppförts med oförändrade belopp. Beträffande de särskilda uppbördsmedlen har inkomstposten till prenumerationsavgifter och dylikt nedräknats med 2 000 kronor till 38 000 kronor, medan posten till avgifter och reproduktioner uppräknats med motsvarande belopp till 21 000 kronor.

Enligt ämbetsverkets beräkningar skulle således omkostnadsanslagets nettobelopp uppgå till (15 000 + 5 000 + 216 000 + 300 000 + 15 000 — 59 000 =) 492 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår med 85 500 kronor.

Statskontoret yttrar i sitt under nästföregående punkt anmälda utlåtande, att statskontoret funne anledning till erinran allenast beträffande upptagna utgifter av engångskaraktär, såsom för teledifonanläggning, projektionsapparat, balloptikon, ljuskopieringsmaskin, skärmaskin och skrivmaskiner. Dylika kostnader borde, därest medel i avsedd omfattning ansåges bära anvisas, med hänsyn till deras karaktär av engångsutgifter bära redovisas under en särskild anslagspost i omkostnadsstaten.

Departements-
chefen.

Jag har under nästföregående punkt i huvudsak tillstyrkt patent- och registreringsverkets förslag om ökning av personalen vid verket. Om den sålunda förordade personalökningen kommer till stånd, synes även en betydlig höjning av ämbetsverkets anslag till omkostnader vara nödvändig. Jag tillstyrker därför, att anslagsposterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till publikationstryck höjas med de av ämbetsverket föreslagna beloppen. Anslagsposterna böra således uppföras med respektive 15 000, 5 000 och 300 000 kronor. Jag har ej heller något att i och för sig erinra mot den av ämbetsverket begärda uppräknigen av delposterna till övriga expenser och till reproduktionsverksamheten. Emellertid bör uppmärksammas, att ämbetsverket därvid räknat med engångsutgifter dels under delposten till övriga expenser å tillhoppa 46 000 kronor, varav 23 000 kronor för möbler, specialbokhyllor, mattor m. m., 10 000 kronor för skrivmaskiner och kassaregisterapparat, 6 000 kronor för komplettering av teledifonanläggning m. m. samt 7 000 kronor för arkivhyllor, dels ock under delposten till reproduktionsverksamheten å sammanlagt 4 500 kronor för vissa maskiner å verkets fotostatavdelning. Statskontoret har framhållit, att dessa utgifter böra redovisas under en särskild anslagspost i omkostnadsstaten. Jag finner emellertid lämpligare, att för ändamålet erforderlig medelsanvisning såsom för innevarande år är fallet, sker över anslagsrubriken Patent- och registreringsverket: Inredning och utrustning av verkets ämbetsbyggnad. Hemställan om erforderlig medelsanvisning, 50 500 kronor, ämnar jag göra under nästföljande punkt. Delposterna till övriga expenser och till reproduktionsverksamheten böra således upptagas till 140 000 kronor respektive till oförändrat belopp, 7 000 kronor. Då jag icke har något att invända mot ämbetsverkets beräkning av övriga delposter å utgiftssidan i omkostnadsstaten, skulle således anslagsposterna till expenser och till övriga utgifter uppföras med 170 000 kronor respektive med oförändrat belopp, 10 500 kronor.

Ämbetsverkets beräkning av de särskilda uppbördsmedlen torde böra godtagas.

Omkostnadsanslaget skulle alltså uppgå till $(15\ 000 + 5\ 000 + 170\ 000 + 300\ 000 + 10\ 500 - 59\ 000 =)$ 441 500 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Patent- och registreringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 441 500.

[82.] **3. Patent- och registreringsverket: Inredning och utrustning av verkets ämbetsbyggnad, reservationsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Patent- och registreringsverket: Inredning och utrustning av verkets ämbetsbyggnad* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50 500.

[83.] **4. Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m., förslagsanslag.** Jämlikt 2 § lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m. skulle för granskning av patentansökningar med hänsyn till uppfinningarnas betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen i riket så ock för de uppgifter i övrigt, som i lagen angåvos, finnas en särskild granskningsnämnd, bestående av fem av Konungen förordnade ledamöter.

För bestridande av kostnaderna för nämndens verksamhet har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

Nämnda lag har från och med den 1 januari 1947 ersatts av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret. Enligt 2 § i den nya lagen skola patentansökningar och därtill hörande handlingar av patentmyndigheten för granskning beträffande uppfinningarnas betydelse för rikets försvar hållas tillgängliga för myndighet, som Konungen bestämmer (granskningsmyndigheten).

Sådan granskningsmyndighet är — enligt bestämmelse i 1 § kungörelsen den 6 december 1946 (nr 764) med vissa föreskrifter angående tillämpningen av nyssnämnda lag den 29 november 1946 — en särskild nämnd, granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m. Nämnden består enligt 7 § sagda kungörelse av fem av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter.

Till den med stöd av nu gällande lagstiftning förordnade granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m. bör för nästa budgetår anvisas medel till samma belopp som för budgetåret 1946/47 anvisats till den i 1942 års lag angivna granskningsnämnden, eller 2 000 kronor. För den nya nämndens verksamhet under första halvåret 1947 torde få disponeras medel från innevarande budgetårs anslag till den gamla nämnden.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 000.

[84.] **5. Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader, förslagsanslag.** Under rubriken Statens uppfinnarnämnd äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda två anslag, nämligen ett förslagsanslag å 55 000 kronor till administrationskostnader och ett reservationsanslag å 150 000 kronor

till undersöknings- och försökskostnader. Därjämte är i gällande riksstat uppfört ett anslag å 30 000 kronor till Bidrag till uppfinnarekontoret.

I skrivelse den 5 september 1946 har *styrelsen för uppfinnarekontoret* anhållit, att ett bidrag å 27 000 kronor måtte tilldelas kontoret för budgetåret 1947/48.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 5 april 1946 givna bemyndigande tillkallades den 9 samma månad två utredningsmän för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande frågan om statens uppfinnarnämnds fortsatta bestånd och därmed sammanhängande spörsmål. Utredningsmännen ha den 20 september 1946 avgivit förslag i ämnet och därvid förordat, att den verksamhet, som nu bedrivs av å ena sidan statens uppfinnarnämnd och å andra sidan uppfinnarekontoret, med vissa ändringar övertages av ett nytt organ. Detta organ, som förslagsvis benämnts svenska uppfinnarkontoret, skulle i huvudsak organiseras i anslutning till det nuvarande uppfinnarekontoret och stiftas genom beslut av intressenterna i detta. Det nya kontoret skulle hava till uppgift att främja allmännyttig uppfinnarverksamhet. Dess stadgar skulle fastställas av Kungl. Maj:t, som tänktes skola utse ordförande och två ledamöter av styrelsen. Staten skulle bidraga till kontorets administrationskostnader och ställa medel till förfogande för dess understödjande verksamhet. Under förutsättning att det nya uppfinnarkontoret kan börja sin verksamhet den 1 juli 1947, föreslå utredningsmännen, att för budgetåret 1947/48 anvisas dels ett anslag av 60 000 kronor till det nya uppfinnarkontorets administrationskostnader, dels ock ett anslag av 100 000 kronor till kontorets understödjande verksamhet. Över utredningsmännens förslag ha yttranden avgivits av ett antal myndigheter och sammanslutningar.

*Departements-
chefen.*

Beredningen av ifrågavarande ärende har ännu icke slutförts inom handelsdepartementet. Jag tillstyrker emellertid, att anslag till det ifrågasatta nya kontorets administrationskostnader och till kontorets understödjande verksamhet beräknas i förslaget till riksstat för nästa budgetår. Anslagen synas därvid böra preliminärt upptagas till de av utredningsmännen föreslagna beloppen, 60 000 respektive 100 000 kronor. Anslaget till administrationskostnader torde uppföras såsom förslagsanslag, medan anslaget till understödjande verksamhet torde erhålla reservationsanslags natur.

Beträffande sistnämnda anslag ämnar jag göra hemställan under nästföljande punkt. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 60 000.

[85.] **6. Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag under närmast föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 100 000.

[86.] **7. Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 225 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattningen med registreringar och anmälningar till förenings- m. fl. register ävensom till $\frac{3}{5}$ patent- och registreringsverkets kostnader för utgivande av samlingarna till de olika registren. De för dylika registreringar och anmälningar inflytande avgifterna redovisas å riksstatens inkomstsida såsom »Avgifter för registrering i förenings- m. fl. register». I riksstaten för löpande budgetår är ifrågavarande inkomstpost uppförd med 280 000 kronor. Den beräknas för nästa budgetår till 350 000 kronor.

Nettoutgifterna å förevarande anslag hava för budgetåren 1944/45 och 1945/46 uppgått till i runda tal 228 500 kronor respektive 255 000 kronor. Anslaget synes böra för nästa budgetår upptagas med ett till 250 000 kronor förhöjt belopp. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 250 000.

[87.] **8. Avsättning till försäkringsinspektionens fond, förslagsanslag.** Å riksstatens utgiftssida uppföres årligen för avsättning till försäkringsinspektionens fond ett förslagsanslag av enahanda storlek som det belopp, vilket samma år redovisats under inkomsttiteln »Bidrag till försäkringsinspektionen». För löpande budgetår utgör detta belopp 290 000 kronor. Nämnade bidrag tillgodoföres över utgiftsanslaget försäkringsinspektionens fond, från vilken utgifterna för inspektionen bestridas.

I skrivelse den 21 augusti 1946 har *försäkringsinspektionen* erinrat, att försäkringsutredningen den 1 april samma år framlagt betänkande angående förslag till försäkringsrörelse m. m. (SOU 1946: 33 och 34). Utredningen hade därvid, anför inspektionen, uppgett förslag till den personalstat för inspektionen, som enligt utredningens uppfattning borde bliva erforderlig, där est nämnda lagförslag upphöjdes till lag. Den nya lagen hade föreslagits skola lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1948. Då betänkandet för närvarande vore föremål för Kungl. Maj:ts prövning ansågo sig inspektionen

icke böra avgiva förslag till stat för inspektionen beträffande budgetåret 1947/48.

Departements-
chefen.

Beredningen av försäkringsutredningens förslag har ännu icke slutförts men kan förväntas vara färdig inom sådan tid, att proposition med förslag till ny lag om försäkringsrörelse kan avlåtas till årets riksdag. Det är min avsikt, att i samma proposition jämväl till behandling upptaga frågan om en i anledning av nämnda lagförslag påkallad omorganisation av försäkringsinspektionen. Avsättningsanslaget till försäkringsinspektionens fond torde med hänsyn härtill böra uppföras i förslaget till riksstat för nästa budgetår allenast med beräknat belopp.

Inkomsttiteln »Bidrag till försäkringsinspektionen» har i riksstatförslaget upptagits till 340 000 kronor. I överensstämmelse med vad inledningsvis anförts torde därvid för avsättning till försäkringsinspektionens fond lämpligen preliminärt böra uppföras ett belopp av samma storlek.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avsättning till försäkringsinspektionens fond* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 340 000.

F. Diverse.

[88.] **1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 914 000.

[89.] **2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lotsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lotsstyrelsens delfond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 298 000.

[90.] **3. Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 000 kronor. Även för ettvarvt av budgetåren 1942/43—1945/46 var anslaget upptaget med enahanda belopp, medan för ändamålet under vardera budgetåren 1940/41 och 1941/42 anvisats 18 000 kronor.

Beträffande anslagets historik hänvisas till 1932 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, s. 113 och 114.

Sveriges andel i kostnaderna för ifrågavarande patrulleringstjänst, vilka kostnader bestridas i amerikanska dollars och fördelas å ett flertal stater, utgör enligt 1929 års internationella sjöfartssäkerhetskonvention 2 procent.

I skrivelse den 26 september 1946 har svenska beskickningen i Washington meddelat, att jämlikt uppgift av den amerikanska kustbevakningsmyndigheten de sammanlagda kostnaderna för upprätthållande av ifrågavarande patrulleringstjänst under år 1947 enligt preliminär uppskattning beräknades komma att uppgå till 240 000 dollars. Den å Sverige belöpande andelen om 2 procent uppginge sålunda till 4 800 dollars. Myndigheten i fråga önskade emellertid reservera sig för eventuell justering uppåt av beloppet, förorsakad av att Tysklands andel — 10 procent — förmodligen komme att slås ut på kvarstående signatärmakter av 1929 års konvention. Definitiv uppgift om beloppets storlek kunde förväntas i början av 1947.

På grund av vad beskickningen i Washington meddelat synes anslaget för nästa budgetår böra upptagas med betydligt högre belopp än det för innevarande budgetår anvisade. Jag förordar, att anslaget bestämmes till 18 000 kronor eller till samma belopp, som beviljats för ändamålet under budgetåren 1940/41 och 1941/42.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 18 000.

[91.] **4. Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel, förslagsanslag.** Den 31 maj 1865 avslöts mellan, bland andra stater, Sverige å ena sidan samt Marocko å andra sidan en konvention angående förvaltningen och underhållet av en fyrinrättning å Kap Spartel. Fyren är belägen å Marockos kust inom den internationella Tangerzonen. Enligt artikel II i konventionen skulle de för fyrinrättningens underhåll och förvaltning nödiga kostnaderna bestridas av de kontraherande makterna medelst ett årligt bidrag, vars belopp skulle vara lika för var och en av dem.

För bestridande av Sveriges bidrag till fyrens underhåll var tidigare under en följd av år i riksstaten uppfört ett förslagsanslag. Sedan den internatio-

nella förvaltningen i Tanger upphört, övertogo myndigheterna inom den under spanskt protektorat stående delen av Marocko i juli 1941 underhållet av fyren, vilken införlivades med protektoratets övriga fyrväsende. Med hänsyn härtill upptogs anslaget icke i riksstaten för budgetåret 1942/43. Anslaget har ej heller därefter uppförts i riksstaten och något bidrag har ej erlagts av Sverige för tiden efter år 1941.

Enligt meddelande från utrikesdepartementet är fyren numera åter ställd under internationell förvaltning. Härigenom har bidragsskyldighet enligt konventionen aktualiserats för de kontraherande makterna, alltså även för Sverige. Bidraget har tidigare erlagts förskottsvis för kalenderår. Sverige bör nu erlägga bidrag för åren 1946 och 1947. Den å Sverige belöpande andelen av omkostnaderna för fyrens förvaltning och underhåll uppgår, omräknat i svenska kronor, till i runt tal 3 000 kronor för kalenderår. Sveriges bidrag för åren 1946 och 1947 utgör således tillhopa 6 000 kronor. I annat sammanhang denna dag föreslår jag anvisande å tilläggsstat II av ett anslag å detta belopp. För det bidrag, som avser år 1948, synes anslag böra upptagas i riksstaten för nästa budgetår. Anslaget torde böra bestämmas till 3 000 kronor.

Jag hemställer alltså nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel* för
budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 3 000.

[92.] **5. Bidrag till vissa internationella byråer, förslagsanslag.** Under förevarande anslagsrubrik torde få anmälas frågor angående dels bidrag till patentunionens internationella byrå i Bern, dels ock bidrag till internationella byrån i Paris för utställningar.

Såsom bidrag till förstnämnda byrå är i gällande rikstat uppfört ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

Beträffande den internationella utställningsbyrån i Paris må följande nämnas. Den 22 november 1928 avslöts mellan ett flertal länder, bland dem Sverige, en konvention angående internationella utställningar. Konventionen, som har till syfte att åstadkomma en begränsning och reglering av det internationella utställningsväsendet, innehåller bland annat bestämmelser om upprättandet av en internationell utställningsbyrå med uppgift att övervaka konventionens tillämpning. Utgifterna för byrån, som har sitt säte i Paris, skola bestridas genom bidrag från de till konventionen anslutna länderna. För bestridande av Sveriges bidrag till byrån var under en följd av år anvisat ett förslagsanslag, benämnt Bidrag till internationella byrån i Paris för utställningar. Sedan för Kungl. Maj:t anmälts, att de av 1940 och 1941 års riksdagar för byråns verksamhet anvisade anslagen — vardera å 1 000 kronor — icke disponerats, begärdes icke något nytt anslag för budgetåret 1942/43. Anslaget har ej heller därefter uppförts i riksstaten. Sedan emellertid byrån efter kriget börjat återupptaga sin verksamhet, har Kungl. Maj:t

enligt beslut den 1 mars 1946 efter framställning av byrån ställt ett belopp av 1 049 kronor 68 öre från tionde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter till förfogande för gäldande av Sveriges bidrag till byrån för räkenskapsåret 1 april 1945—31 mars 1946. Samma belopp har av Kungl. Maj:t genom beslut den 23 augusti 1946 ställts till förfogande från nämnda anslag för gäldande av motsvarande bidrag för räkenskapsåret 1 april 1946—31 mars 1947.

I skrivelse den 28 augusti 1946 har *kommerskollegium* hemställt, att till täckande av den å Sverige belöpande andelen av kostnaderna för utställningsbyråns verksamhet under räkenskapsåret 1 april 1947—31 mars 1948 måtte anvisas ett förslagsanslag av 2 000 kronor. Till motivering härav har kollegium anfört i huvudsak följande.

Utställningskonventionen är för närvarande föremål för allmän översyn. För ändamålet tillsattes vid utställningsbyråns sammanträde i Paris den 6 november 1945 en kommission, av vars fem ledamöter en är svensk.

Det är alltså att förutse, att byrån skall fortbestå och att fortsatt anslag till byråns arbete skall bli behövt. Bland bestämmelser, som på grund av ändrade förhållanden emellertid tarva omarbetning, märkas de, som reglera bidragsskyldigheten till byrån. I artikel 14 i utställningskonventionen stadgas, att land, som är medlem av Nationernas förbund, har att erlægga bidrag till utställningsbyrån i proportion till det bidrag, som landet i fråga betalar till nämnda förbund, dock att maximibeloppet tills vidare fastställts till 500 pund sterling. Det årliga bidragsbeloppet, som från Sverige i verkligheten utbetalats till byrån, har växlat mellan cirka 1 000 och cirka 2 000 kronor alltefter storleken av den fastställda årsbudgeten och kursen på den franska valutan. Att den nuvarande dyrtiden kommer att medföra en ökning av bidragets storlek torde väl knappast kunna undvikas.

Enligt ingångna uppgifter torde man för framtiden böra få räkna med ett väsentligt höjt årsbidrag. Utan närmare uppgifter i detta hänseende vill kollegium föreslå att för nästa budgetår för ändamålet begäres 2 000 kronor, varvid anslaget alltjämt skulle ges förslagsanslags karaktär.

Belastningen å anslaget för Bidrag till patentunionens internationella byrå *Departements-
chefen.* i Bern har för budgetåren 1943/44, 1944/45 och 1945/46 uppgått till i runda tal respektive 3 000, 3 200 och 3 300 kronor. För nästa budgetår torde lämpligen till detta ändamål böra anvisas oförändrat belopp, 3 000 kronor.

Vad härefter angår den internationella byrån i Paris för utställningar förordar jag i anslutning till vad kommerskollegium hemställt, att för nästa budgetår till bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för byråns verksamhet avses ett belopp av 2 000 kronor.

Medelsanvisning för ifrågavarande båda ändamål synes böra ske över ett anslag. Detta anslag, vilket bör uppföras såsom förslagsanslag, torde betecknas Bidrag till vissa internationella byråer.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5 000.

[93.] **6. Avsättning till fonden för idrottens främjande.** För ifrågavarande ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 2 250 000 kronor.

Närmare redogörelse för tillkomsten av detta anslag och syftet med det samma återfinnes i 1939 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, punkt 77. Här må allenast erinras därom, att jämlikt olika Kungl. Maj:ts resolutioner, senast den 17 juni 1943, tillstånd meddelats Aktiebolaget Tipstjänst att intill den 1 juli 1948 för allmänheten anordna vadhållning i samband med idrottstävlingar, dock ej hästtävlingar. Såsom villkor för att bolaget må åtnjuta detta tillstånd är föreskrivet, bland annat, att vad som återstår av bolagets årsvinst, efter avsättning till reservfond, lämplig skattereserv och utdelning med högst 5 procent å aktiekapitalet skall insättas å statsverkets checkräkning i riksbanken.

Vid 1939 års lagtima riksdag beslöts, att av den för Kungl. Maj:t enligt vad nyss sagts tillgängliga behållningen av Aktiebolaget Tipstjänsts verksamhet skulle 50 procent tillföras fonden för idrottens främjande, 20 procent reserveras för främjande av friluftslivet samt återstoden eller 30 procent användas för allmänt budgetära ändamål. I dessa grunder gjordes dock redan vid 1939 års urtima riksdag — med hänsyn till nödvändigheten att efter stormaktskrigets utbrott iakttaga utomordentlig sparsamhet vid anvisandet av statsmedel för andra ändamål än stärkandet av försvaret och folkförsörjningen — den jämkningen att av inkomsterna av tipsmedel, vilka inkomster för budgetåret 1939/40 uppgingo till cirka 15 750 000 kronor, allenast ett belopp av 50 procent minskat med 5 000 000 kronor skulle avsättas till fonden för idrottens främjande samt allenast ett belopp av 20 procent minskat med 3 000 000 kronor skulle avsättas till den dåmera bildade fonden för friluftslivets främjande, medan återstoden skulle användas för allmänt budgetära ändamål. För budgetåren 1940/41—1946/47, för vilka inkomsterna av tipsmedel beräknats till 10 000 000, 5 000 000, 5 000 000, 5 500 000, 8 500 000, 9 000 000 respektive 12 000 000 kronor, upptogs av samma skäl avsättningsanslaget till fonden för idrottens främjande till allenast 2 000 000, 1 000 000, 1 500 000, 1 300 000, 1 800 000, 1 855 000 respektive 2 250 000 kronor, varjämte avsättningsanslaget till fonden för friluftslivets främjande avsevärt begränsades eller — för budgetåret 1941/42 — med hänsyn till den disponibla behållningen i fonden helt indrogs.

I skrivelse den 4 oktober 1946 har *Svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund* hemställt, att till avsättning till fonden för idrottens främjande måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett anslag å 6 250 000 kronor, varav för i huvudsak idrottsorganisationernas verksamhet 3 250 000 kronor och för idrottsanläggningar 3 000 000 kronor. Till motivering härav har förbundet anfört bland annat följande.

Bland de tusentals idrottsorganisationerna är det endast ett fåtal, som arbetar under relativt trygga ekonomiska förhållanden. Alla övriga ha det ytterst knappt och kunna icke ens tillnärmelsevis fullfölja den verksamhet, som de skulle vilja utföra. Främst syfta vi då på ledareutbildning och kursverksamhet, propagandaverksamhet, anskaffning av idrottsmateriel av olika

slag åt föreningar, stöd åt korporationsidrotten, samarbete med utlandet, i första hand våra nordiska grannländer, organiserandet av särskilda ungdomsavdelningar inom föreningarna i ännu större utsträckning än hittills.

Bristen på idrottsanläggningar av olika slag har i många fall hejdat idrottens utveckling, och särskilt inom lagidrotterna, såsom fotboll, handboll, bandy o. s. v., har trängseln på planerna och i inomhuslokalerna åstadkommit hart när olidliga förhållanden. Man har sålunda i många fall nödgats neka de nya lagen inträde i spelserierna och andra liknande tävlingar. Icke minst korporationsidrotten har ytterst stora svårigheter att kämpa med, då det gäller att vid sidan av den övriga idrotten skaffa utrymmen och spelplatser för serier och motionsövningar. Den svenska idrottsrörelsen inser tillfullo de starka och viktiga skäl, som under de gångna krisåren föranlett en stagnation i fråga om tillkomsten av idrottsanläggningar, men anser att tiden nu är kommen för vidtagandet av sådana åtgärder, att dessa hinder för idrottens fortsatta utveckling snarast bli undanröjda. Inom riksförbundet är man också väl medveten om de svårigheter, som för närvarande föreligga då det gäller igångsättandet av byggnadsverksamhet av skilda slag, varvid bristen på byggnadsmateriel och arbetskraft främst faller utslaget. Emellertid torde en hel del av de planerade idrottsanläggningarna kunna utföras, främst med frivillig arbetskraft ur föreningarna, vars medlemmar för detta ändamål sätta till sina lediga stunder.

I förslaget till riksstat för nästkommande budgetår är inkomstposten Tips-*Departements-*
medel beräknad till 16 000 000 kronor. Enligt de av 1939 års riksdag god-*chefen.*
kända principerna för fördelningen av dessa inkomster skulle alltså 8 000 000 kronor tillföras fonden för idrottens främjande. Alltjämt torde emellertid i nuvarande läge tilldelningen av medel för nämnda ändamål böra begränsas.

Enligt vad jag inhämtat äro av innevarande budgetårs anslag omkring 1 800 000 kronor avsedda för idrottsorganisationernas verksamhet. Med hänsyn till dessa organisationers ekonomiska svårigheter anser jag mig böra förorda att detta bidrag för nästa budgetår avsevärt höjes. Jag tillstyrker att för ändamålet beräknas 3 000 000 kronor.

Till idrottsanläggningar ha av innevarande budgetårs anslag avsetts 450 000 kronor. Riksidrottsförbundet hemställer nu om ett bidrag å 3 000 000 kronor till samma ändamål. Jag kan vitsorda det stora behovet av nya idrottsanläggningar och finner det därför väl motiverat att ett avsevärt bidrag lämnas härtill. Vid bedömande av bidragsbeloppets storlek måste emellertid beaktas att arbetsmarknads- och investeringsläget även under nästkommande budgetår torde förhindra att nya idrottsanläggningar byggas i den omfattning, som i och för sig vore önskelig. Med hänsyn till att icke obetydlig del av anläggningsarbetena kan utföras på fritid och med ringa materialåtgång kan dock förutses, att arbetena under nästkommande budgetår åtminstone icke skola bli av mindre omfattning än under det löpande budgetåret. Snarare torde man ha rätt att räkna med en viss ökning. Härjämte bör beaktas att i den mån tillgången på arbetskraft och materiel ökar, behovet av medel för nya anläggningar kommer att i stegrad grad framträda. Med hänsyn härtill synes det lämpligt att avse någon del av det för nästa

budgetår utgående bidragsbeloppet för utbyggnadsbehov, som kunna tillgodoses först efter utgången av nämnda budgetår. Under återopande av det anförda tillstyrker jag, att bidraget för idrottsanläggningar höjes till 1 000 000 kronor.

Till avsättning till fonden för idrottens främjande torde sålunda för nästa budgetår böra anvisas sammanlagt 4 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för idrottens främjande* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av . . kronor 4 000 000.

[94.] **7. Avsättning till fonden för friluftslivets främjande.** Till ifrågavarande ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 1 500 000 kronor.

Beträffande fondens tillkomst och syfte torde jag få hänvisa till 1939 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, punkt 77, samt riksdagens skrivelse samma år nr 459.

Enligt 1939 års lagtima riksdags beslut i ämnet skall till fonden för friluftslivets främjande föras 20 procent av den behållna inkomsten av vadållning vid idrottstävlingar (tipsmedel). Enär berörda inkomst i riksstaten för vardera av budgetåren 1941/42 och 1942/43 upptagits till 5 000 000 kronor, för budgetåret 1943/44 till 5 500 000 kronor, för budgetåret 1944/45 till 8 500 000 kronor, för budgetåret 1945/46 till 9 000 000 kronor och för innevarande budgetår till 12 000 000 kronor, skulle alltså, med tillämpning av denna princip, till fonden beräknas inflyta under vardera av de båda förstnämnda budgetåren 1 000 000 kronor, under budgetåret 1943/44 1 100 000 kronor, under budgetåret 1944/45 1 700 000 kronor, under budgetåret 1945/46 1 800 000 kronor samt under nu löpande budgetår 2 400 000 kronor. Då emellertid vid ingången av budgetåret 1940/41 den disponibla behållningen i fonden utgjorde i runt tal 1 400 000 kronor, begärdes icke något avsättningsanslag till fonden för budgetåret 1941/42, varjämte med hänsyn till det statsfinansiella läget medelsanvisningen för budgetåren 1942/43—1944/45 begränsades till 750 000 kronor. För budgetåret 1945/46 begärdes ett avsättningsanslag å 1 000 000 kronor, vilket emellertid av riksdagen höjdes till 1 250 000 kronor.

I skrivelse den 16 augusti 1946 har *statens fritidsnämnd* hemställt, att till avsättning till fonden för friluftslivets främjande måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett anslag å 2 000 000 kronor. Till motivering härav har nämnden anfört i huvudsak följande.

Tillgångarna i fonden utgjorde den 30 juni 1945 1 194 028 kronor 91 öre. Under budgetåret 1945/46 ha genom olika Kungl. Maj:ts beslut anvisats bidrag med till ett sammanlagt belopp av 1 262 550 kronor. Härav hava disponerats för kursverksamhet 80 500 kronor, till förvärv av fritidsreservat 13 550 kronor, till byggnader och utrustning av sådana samt andra anläggningar 1 068 500 kronor samt till beredande av semestervistelse åt husmödrar

100 000 kronor. Icke utnyttjade anslag och återburna medel uppgå till 34 279 kronor 1 öre. För budgetåret 1946/47 har fonden å riksstaten tillförts ett belopp av 1 500 000 kronor. För verksamhetsåret 1946/47 tillgängliga medel utgöra, sedan kostnaderna för nämndens verksamhet under budgetåret 1945/46 frånräknats, 1 458 352 kronor 13 öre. Därest vissa framställningar om bidrag från fonden av Kungl. Maj:t bifallas, komma för tillgodoseendet av under verksamhetsåret inkommande ansökningar att finnas tillgängligt ett belopp av omkring 570 000 kronor.

Sedan frågan om beredande av semester åt husmödrar numera varit föremål för beslut av statsmakterna, är det att förvänta, att avsevärt ökade krav på bidrag till dylika semesteranläggningar skola framkomma. Enligt vad nämnden har sig bekant äro förslag till åtskilliga sådana anläggningar redan under förberedelse. Med hänsyn härtill har nämnden vid bedömandet av medelsbehovet för budgetåret ansett sig böra räkna med ökade totalkostnader för förevarande ändamål. Även med hänsyn till nuvarande svårigheter att erhålla byggnadstillstånd, håller nämnden före, att därest de viktigaste stödbehovet för fritidsverksamheten i dess helhet i skälig omfattning skola vinna beaktande, för budgetåret 1947/48 ett anslag ej understigande 2 000 000 kronor bör äskas av 1947 års riksdag såsom avsättning till fonden för friluftslivets främjande.

Med tillämpning av de vid 1939 års lagtima riksdag godkända principerna skulle fonden för friluftslivets främjande nästa budgetår tillföras 20 procent av 16 000 000 kronor, till vilket belopp inkomstposten Tipsmedel beräknats i förslaget till riksstat för samma budgetår, eller således 3 200 000 kronor. I nuvarande läge torde dock en viss begränsning av detta belopp vara nödvändig. Med hänsyn till vad statens fritidsnämnd anfört torde emellertid, om verksamheten skall kunna uppehållas i någorlunda tillfredsställande omfattning, medelsanvisningen ej böra bestämmas lägre än nämnden föreslagit eller till 2 000 000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag
av kronor 2 000 000.

[95.] **8. Avsättning till lotterimedelsfonden.** För ifrågavarande ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 6 500 000 kronor. Enligt beslut vid 1938 års riksdag (prop. nr 24; r. skr. nr 132) omhänderhaves penninglotterirörelsen i Sverige av Svenska penninglotteriet aktiebolag. Jämlikt de av 1938 års riksdag godkända grunderna för penninglotteriet skulle behållningen fördelas sålunda, att hälften därav tillfölle en under statskontorets förvaltning ställd diversemedelsfond, benämnd lotterimedelsfonden, varifrån enligt Kungl. Maj:ts bestämmande skulle bestridas bidrag för vissa kulturella ändamål m. m., samt återstående hälften tilldelas allmänna budgeten. Då inkomsten av lotterimedel å riksstaten för innevarande budgetår upptagits till 40 000 000 kronor, skulle enligt nämnda grunder 20 000 000 kronor avsättas till lotterimedelsfonden. På grund av det stats-

finansiella läget beslöt emellertid 1946 års riksdag, att allenast 6 500 000 kronor skulle tillföras fonden.

*Departements-
chefen.*

I förslaget till riksstat för nästa budgetår har inkomsten av lotterimedel beräknats till 43 000 000 kronor. Enligt de av 1938 års riksdag godkända grunderna för medlens fördelning skulle av detta belopp hälften eller 21 500 000 kronor tillfalla lotterimedelsfonden och andra hälften den allmänna budgeten. Det rådande läget motiverar dock en jämkning i denna fördelningsgrund till förmån för den allmänna budgeten. De ändamål, vilka tillgodoses av medel ur lotterimedelsfonden, äro dels sådana, som betinga en årligen återkommande bidragstilldelning, dels ock ändamål av mera tillfällig art. För den förra kategorien kan medelsbehovet under såväl innevarande som nästkommande budgetåret uppskattas till omkring 5 100 000 kronor. Då vid utgången av budgetåret 1945/46 av det för innevarande budgetår anvisade avsättningsanslaget å 6 500 000 kronor redan disponerats omkring 730 000 kronor, står alltså endast ett belopp av omkring 670 000 kronor till förfogande för tillfälliga ändamål. Med hänsyn till bidragsbehovet och vid en jämförelse med bidragsverksamheten under åren närmast före krisen måste detta belopp anses synnerligen knappt tilltaget. Jag föreslår därför att anslaget för nästkommande budgetår bestämmas till 7 500 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till lotterimedelsfonden* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 7 500 000.

[96.] **9. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 400 000 kronor.

Inom handelsdepartementet pågå för närvarande åtskilliga omfattande utredningar, av vilka ett flertal igångsatts efter initiativ från riksdagens sida. Vissa av utredningarna torde vara avslutade före ingången av budgetåret 1947/48 medan andra däremot komma att under nämnda budgetår kräva avsevärda kostnader. Vidare torde före utgången av nästa budgetår åtskilliga nya utredningar komma att igångsättas inom departementet. Särskilt övergången från krishushållning till mera normala förhållanden aktualiserar sålunda många ekonomiska problem, som kräva utredning.

Att redan nu beräkna de kostnader, som med hänsyn till det anförda kunna uppkomma, är givetvis mycket vanskligt. Det måste dock antagas, att kostnaderna komma att överstiga det för innevarande år anvisade beloppet. Såvitt nu kan bedömas torde en medelsanvisning av 500 000 kronor vara tillfyllest.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 500 000.

[97.] **10. Planering av allmänna arbeten, reservationsanslag.** Till täckning av planeringskostnader anvisades å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 under tionde huvudtiteln ett reservationsanslag av 80 000 kronor. Anslaget ställdes enligt beslut den 30 juni 1944 till lotsstyrelsens förfogande. Å anslaget, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 september 1946 må disponeras under innevarande budgetår, fanns vid utgången av budgetåret 1945/46 en reservation av omkring 15 900 kronor.

I skrivelse den 30 september 1946 har *lotsstyrelsen* anför, att förenämnda reservation beräknades bliva i sin helhet förbrukad under innevarande budgetår. Efter framställning den 25 juni 1946 från statens arbetsmarknadskommision påginge för närvarande inom styrelsen en utredning beträffande sådana arbetsföretag inom styrelsens verksamhetsområde, vilka lämpligen borde ingå i blivande investeringsreserv för budgetåret 1947/48. Därest styrelsen — i likhet med år 1945 — komme att erhålla Kungl. Maj:ts uppdrag att verkställa detaljplanering rörande nämnda investeringsarbeten, erfordrades för bestridande av ifrågakommande planeringskostnader ett belopp av 20 000 kronor. Enligt styrelsens beräkning skulle följande uppdelning komma att gälla i fråga om dispositionen av beloppet, nämligen för avlöning till ingenjörer, ritare och skrivbiträde 18 000 kronor och för diverse kostnader för resor, telefon, ritningskopior m. m. 2 000 kronor, eller tillhopa 20 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer *lotsstyrelsen*, att under förut angivna förutsättning till styrelsens förfogande för detaljplanering av den blivande investeringsplanen för lotsverket för budgetåret 1947/48 måtte ställas ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

I ett över *lotsstyrelsens* skrivelse avgivet utlåtande har *statens arbetsmarknadskommision* tillstyrkt bifall till framställningen.

Jag torde få erinra därom, att Kungl. Maj:t efter framställning av *sta-* *Departements-*
chefen.
dens arbetsmarknadskommision enligt beslut den 30 december 1946 uppdragit åt *lotsstyrelsen* att verkställa den i styrelsens förenämnda skrivelse avsedda detaljplaneringen. Med hänsyn härtill torde anslag böra anvisas för nästa budgetår till bestridande av kostnaderna för denna planering. Mot styrelsens beräkning av kostnaderna har jag i likhet med arbetsmarknadskommisionen icke något att invända. Medel för annan planeringsverksamhet än den nu angivna torde såvitt nu kan bedömas icke bli erforderliga.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20 000.

[98.] **11. Extra utgifter, reservationsanslag.** I riksstaten för budgetåret 1946/47 är anslaget upptaget till 25 000 kronor.

Från detta anslag bestridas bland annat kostnader för utländska tjänstesor, som företagas av tjänstemän tillhörande verk under handelsdepartementet. Behovet av sådana resor har i samband med övergången till fredsförhållanden kraftigt ökat. Med hänsyn särskilt härtill torde anslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett till 40 000 kronor förhöjt belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40 000.

[99.] **12. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av .. kronor 61 000.

Sammanfattning.

Medan å riksstat och tilläggsstat I för budgetåret 1946/47	
under tionde huvudtiteln anvisats	kronor 37 408 400
kommer vid bifall till de nu framlagda förslagen huvudtitelns slutsumma att för budgetåret 1947/48 uppgå	
till	» 43 037 000
innebärande en ökning med	» 5 628 600.

Vad föredragande departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Carl Gustaf Gyllenhaal.

Register

till

Tionde huvudtiteln för budgetåret 1947/48.**A. Handelsdepartementet.**

Sid.		Kronor
	Handelsdepartementet:	
1	Avlöningar.....	396 800
3	Omkostnader.....	30 000
3	Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen.....	20 000
	Säger för handelsdepartementet	446 800

B. Kommerskollegium med underlydande myndigheter och kårer.

	Kommerskollegium:	
8	Avlöningar.....	1 344 200
17	Omkostnader.....	214 500
20	Särskilda kostnader för handläggning av vissa låneärenden	15 000
	Bergsstaten:	
21	Avlöningar.....	136 300
23	Omkostnader.....	21 200
	Sprängämnesinspektionen:	
23	Avlöningar.....	78 700
25	Omkostnader.....	15 600
	Statens elektriska inspektion:	
25	Avlöningar.....	—
25	Omkostnader.....	—
	Fartygsinspektionen:	
25	Avlöningar.....	396 300
29	Omkostnader.....	68 000
	Skepps mättningsväsendet:	
29	Avlöningar.....	34 100
31	Omkostnader.....	10 000
31	Torvingenjörer m. fl.....	2 000
	Instruktör i hemslöjd:	
32	Avlöning.....	8 000
32	Omkostnader.....	1 500

Sid.		Kronor
	Navigationsskolorna:	
32	Avlöningar.....	608 900
35	Omkostnader.....	30 500
35	Kompletteringskurs vid tekniskt läroverk.....	2 900
35	Praktisk lärarkurs.....	2 500
	Säger för kommerskollegium med underlydande myndigheter och kårer.....	2 990 200.

C. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.

	Sveriges geologiska undersökning:	
36	Avlöningar.....	477 000
39	Omkostnader.....	142 000
40	Malmletning och förberedande gruvarbeten.....	650 000
43	Jordartskartering inom Norrbottens län.....	33 600
44	Agrogeologiska kartor över sydvästra Skåne.....	11 300
44	Instrumentutrustning.....	25 700
46	Vissa kostnader för statens gruvegendom.....	50 000
	Statens provningsanstalt:	
47	Avlöningar.....	* 891 100
47	Omkostnader.....	* 137 500
48	Komplettering och modernisering av anstaltens maskinutrustning m. m.....	76 000
	Flygtekniska försöksanstalten:	
48	Avlöningar.....	617 500
56	Omkostnader.....	200 900
	Statens hantverksinstitut:	
58	Avlöningar.....	*428 500
59	Omkostnader.....	*168 000
60	Utrustning och inredning.....	*70 000
	Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien:	
60	Akademien.....	130 000
68	Ersättning för viss inredning av försöksstationen.....	14 000
70	Statens tekniska forskningsråd.....	45 000
70	Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m.....	1 040 000
70	Statens kommitté för byggnadsforskning.....	48 500
73	Byggnadsforskning.....	300 000
73	Bidrag till svenska träforskningsinstitutet.....	518 800
77	Bidrag till svenska textiltforskningsinstitutet.....	82 400
79	Bidrag till institutet för konserveringsforskning.....	20 000
80	Utrustning för institutet för konserveringsforskning.....	256 000
80	Bidrag till Aktiebolaget Ceaverken för vissa forskningsarbeten.....	40 000
81	Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri.....	250 000
82	Resestipendier till teoretiskt och praktiskt bildade tekniker... ..	10 000
82	Tekniska och industriella specialstudier i utlandet.....	40 000
84	Befrämjande av hemslöjden.....	50 000
85	Bidrag till svenska slöjdföreningen.....	50 000
87	Bidrag till standardiseringsverksamheten.....	400 000
89	Bidrag till tekniska nomenklaturcentralen.....	30 000
91	Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström.....	—
	Säger för bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.....	7 303 800.

* Beräknat belopp.

D. Sjöfart och handel.

Sid.		Kronor
	Lotsverket:	
92	Avlöningar till befattningshavare hos lotsstyrelsen.....	419 700
96	Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten.....	7 388 200
101	Omkostnader.....	1 980 000
103	Säkerhetsanstalter för sjöfarten.....	822 000
	Handelsflottans pensionsanstalt:	
109	Avlöningar.....	26 900
110	Omkostnader.....	5 500
	Statens skeppsprovningensanstalt:	
110	Avlöningar.....	236 500
113	Omkostnader.....	46 500
	Statens isbrytarverksamhet:	
115	Driftkostnader m. m.....	370 000
115	Förhyrning av isbrytarfartyg.....	100 000
	Statens sjöhistoriska museum:	
116	Avlöningar.....	109 100
120	Omkostnader.....	15 600
121	Underhåll av samlingarna.....	3 000
122	Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader.....	256 000
124	Läkarundersökning av sjöfolk.....	70 000
125	Beredande av billigare biljettkostnader för sjöfolk vid resor till och från hemorten i vissa fall.....	85 000
125	Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer.....	300 000
125	Befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation.....	20 000
126	Bidrag till handelshögskolan i Stockholm.....	50 000
128	Bidrag till handelshögskolan i Göteborg.....	40 000
128	Orienterande marknadsundersökningar.....	80 000
130	Exportstipendier och handelsstudiestipendier.....	15 000
130	Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet.....	102 000
	Säger för sjöfart och handel	12 541 000.

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.

	Patent- och registreringsverket:	
130	Avlöningar.....	3 152 200
147	Omkostnader.....	441 500
151	Inredning och utrustning av verkets ämbetsbyggnad.....	50 500
151	Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.....	2 000
	Svenska uppfinnarkontoret:	
151	Administrationskostnader.....	*60 000
152	Understödjande verksamhet.....	*100 000
153	Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register.....	250 000
153	Avsättning till försäkringsinspektionens fond.....	*340 000
	Säger för patent- och registreringsväsendet m. m.	4 396 200.

* Beräknat belopp.

F. Diverse.

Sid.		Kronor
	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
154	Byggnadsstyrelsens delfond	914 000
154	Lotsstyrelsens delfond	298 000
155	Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten..	18 000
155	Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel.....	3 000
156	Bidrag till vissa internationella byråer.....	5 000
158	Avsättning till fonden för idrottens främjande.....	4 000 000
160	Avsättning till fonden för friluftslivets främjande.....	2 000 000
161	Avsättning till lotterimedelsfonden	7 500 000
162	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	500 000
163	Planering av allmänna arbeten	20 000
164	Extra utgifter	40 000
164	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	*61 000
	Säger för diverse	15 359 000.
	Summa	43 037 000.

* Beräknat belopp.

1947 års statsverksproposition.

Elfte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT,
MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Härefter anmälas de frågor som tillhöra regleringen för budgetåret 1947/48 av utgifterna under riksstatsens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till folkhushållningsdepartementet, samt anföra därvid chefen för samma departement, statsrådet Gjores, i inledningen och beträffande de under punkterna 1—8, 11—25 och 27—32 upptagna frågorna samt statsrådet Ericsson beträffande de under punkterna 9 och 10 samt 26 angivna frågorna följande.

Inledning.

Vid anmälan av utgifterna under elfte huvudtiteln i statsverkspropositionen till 1946 års riksdag framhöll jag i fråga om möjligheten att avveckla krisorganen, att denna fråga vore beroende av i vilken takt de olika restriktionerna och regleringarna skulle komma att upphävas samt att man i dåvarande läge syntes kunna räkna med att endast ett fåtal regleringar skulle komma att kvarstå den 1 juli 1946. Jag utgick från antagandet, att förbättringen av vårt försörjningsläge skulle komma att fortskrida så snabbt, att statens industrikommission och statens trafikkommission skulle kunna upphöra med sin verksamhet redan omkring årsskiftet 1946/47 och att även de

övriga krisorganens arbetsuppgifter skulle komma att i väsentlig grad minska under budgetåret 1946/47. Beträffande beräkningarna av de skilda krisorganens medelsbehov för avlöningar och omkostnader under budgetåret 1946/47 konstaterade jag, att man icke längre kunde följa den tidigare tillämpade principen, enligt vilken anslagen i regel upptagits till de vid beräkningstillfället faktiskt utgående beloppen. Jag fann vid mina bedömanden i stället lämpligt att för varje anslagspost göra en uppskattning av hur stor månadskostnaden komme att vara vid budgetårets ingång samt därefter räkna med en successiv minskning av denna kostnad under tiden till dess avvecklingen kunde väntas vara genomförd. Jag framhöll, att en sådan beräkningsgrund vore tämligen osäker och kunde leda till föga exakta anslagsberäkningar, men påpekade samtidigt, att olägenheterna härav på ett smidigt sätt kunde undvikas genom att anslagen gåves karaktär av förslagsanslag.

I bilaga 9 till propositionen nr 311/1946 angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anmälde t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Danielson, uppkommen fråga rörande överskridande av krisförvaltningens anslag till avlöningar och omkostnader och anförde därvid bland annat följande.

Utvecklingen under de senaste månaderna har icke medfört den förbättring i vårt försörjningsläge, som man i början av detta år kunde ha anledning att förvänta. I fråga om vissa varor ha krisregleringarna visserligen kunnat avvecklas i en takt som i huvudsak stämt överens med den man på förhand räknat med, men på många områden ha restriktionerna måst bibehållas längre än beräknat och i enstaka fall till och med skärpas. I sistnämnda hänseende må särskilt erinras om den effektivisering av den statliga priskontrollen som påbörjats och därmed sammanhängande åtgärder beträffande kontroll över import och export.

Under dessa förhållanden har givetvis avvecklingen av krisförvaltningen icke heller kunnat ske så snabbt, som man vid tiden för statsverkspropositionens framläggande kunde ha anledning att räkna med. Detta har i sin tur medfört, att de för innevarande budgetår anvisade anslagen till krisorganens verksamhet så gott som över hela linjen visat sig vara för lågt beräknade. Vid prövningen av behovet av avlönings- och omkostnadsmedel för budgetårets första hälft, d. v. s. tiden 1 juli—31 december 1946, framgick det sålunda av krisorganens egna beräkningar, att i allmänhet betydligt mera än hälften av respektive anslag skulle komma att erfordras under nämnda tid, i ett par fall till och med mera än anslaget hela belopp. Kungl. Maj:t har emellertid vid medelsanvisningarna för krisorganen hittills hållit sig inom anslagens ram. Detta innebär, att de anvisade medlen i vissa fall icke komma att vara tillräckliga för bestridande av kostnaderna ens till 1946 års slut, utan att ytterligare medel måste anvisas för verksamhetens uppehållande.

Av det anförda följer, att det blir nödvändigt att föreslå Kungl. Maj:t att överskrida till krisorganens verksamhet anvisade anslag, i vissa fall tämligen snart under innevarande kalenderår. Något formellt hinder mot en sådan åtgärd föreligger givetvis icke med hänsyn till anslagens natur av för-

slagsanslag. Då det emellertid torde bli fråga om anslagsöverskridanden av betydande omfattning, synes förhållandet böra bringas till riksdagens kännedom. Beträffande storleken av de belopp, om vilka det kan röra sig i nu förevarande hänseende, är det på grund av ovissheten om den fortsatta utvecklingen på området icke möjligt att nu göra något närmare uttalande. När sedermera närmare uppgifter föreligga för en beräkning av överskridandets storlek, synes en redogörelse härför böra lämnas riksdagen.

I anledning av vad sålunda anförts har riksdagen i skrivelse den 26 november 1946 (nr 508) framhållit, att det enligt riksdagens mening vore beklagligt, att avvecklingen av krisförvaltningen icke kunnat ske så snabbt som man vid tiden för framläggandet av 1946 års statsverksproposition kunde ha anledning att räkna med. Riksdagen vore emellertid förvissad om att avvecklingen komme att successivt genomföras, så snart möjligheter härför förelåge.

Innan jag närmare ingår på frågan om krisförvaltningens bestånd under budgetåret 1947/48 samt om de allmänna principer, som böra tillämpas vid beräknande av krisförvaltningens anslagsbehov under samma budgetår, skola här anföras några kortfattade uppgifter rörande förändringarna inom krisorganen och deras personalstyrka samt om utvecklingen av medelsbehovet för krisorganen.

I organisatoriskt hänseende ha krisorganen under år 1946 icke undergått några väsentliga förändringar. Vissa inskränkningar och förenklingar ha dock kunnat genomföras på grund av minskade arbetsuppgifter. Så har t. ex. inom statens bränselekommission avdelningen för flytande bränsle kunnat indragas, varjämte gengasbyrån och träkolsbyrån upphört med sin verksamhet. Inom statens trafikkommission, vars verksamhet i viss mån utvidgats genom att till denna kommission från industrikommissionen helt överförts handhavandet av bilgummiransoneringen, har motorfordonssektionen indragits och dess arbetsuppgifter överförts å kommissionens kansli, varjämte sektionerna för den inrikes sjöfarten och hamnarna samt för utrikes sjöfart från och med den 1 januari 1947 sammanslagits till en sjöfartssektion. Jämväl inom statens livsmedelskommission ha vissa förändringar i avseende å kommissionens indelning på avdelningar ägt rum.

Till folkhushållningsdepartementet ha hittills hört, förutom de i anledning av krisen inrättade organen, även rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap och statens reservförrådsnämnd. Dessa båda myndigheter, som funnos redan före krigsutbrottet, överflyttades vid folkhushållningsdepartementets inrättande till detta departement. Rikskommissionen, vars verksamhet under krisåren så gott som helt legat nere, har enligt beslut av 1946 års riksdag (riksdagens skrivelse nr 511/1946) från och med den 1 januari 1947 ersatts av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap. I den proposition (nr 339/1946), som legat till grund för ifrågasvarande riksdagsbeslut, har jag i princip uttalat mig för att till riksnämnden skall överföras den verksamhet för lagring samt inköp och försäljning

Tabell 1. Översikt av personalstyrkan vid

	K r i s-			
	Industrikommis- sionen			
	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1945	15/12 1946
Lönegrupp i av Kungl. Maj:t fastställd löneplan:				
I (175— 325 kr./mån; efter 1/7 1946 175— 350 kr./mån.)	204	233	122	28
II (225— 375 kr./mån; efter 1/7 1946 225— 400 kr./mån.)	78	75	67	48
III (275— 425 kr./mån; efter 1/7 1946 275— 475 kr./mån.)	49	73	76	38
IV (325— 575 kr./mån; efter 1/7 1946 325— 625 kr./mån.)	80	81	78	58
V (400— 800 kr./mån; efter 1/7 1946 400— 850 kr./mån.)	78	64	75	46
VI (550— 900 kr./mån. efter 1/7 1946 550— 950 kr./mån.)	23	21	14	8
VII (700—1 100 kr./mån; efter 1/7 1946 700—1 150 kr./mån.)	15	13	12	11
Befattningshavare med av Kungl. Maj:t fastställda arvoden.....	18	15	15	6
Summa befattningshavare ²	545	575	459	243

av förnödenheter, som nu bedrivs av reservförrådsnämnden, men samtidigt angivit, att detta överförande icke borde äga rum i och med riksnämndens inrättande utan först längre fram.

Antalet befattningshavare under tiden från och med slutet av år 1943 hos de centrala krisorganen, inom vilka avlöningarna utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan framgår av tabell 1.

Antalet hos kristidsstyrelserna fast anställda och av styrelserna direkt avlönade befattningshavare under åren 1943—1946 framgår av följande sammanställning:

15 dec. 1943	1 025
» » 1944	940
» » 1945	885
» » 1946	715

Utöver här angiven personal tjänstgör inom kristidsstyrelserna ett stort antal befattningshavare, vilka i första hand avlönas av vederbörande systembolag. Därtill komma tillfälliga befattningshavare.

Utvecklingen av medelsbehovet för de olika krisorganen, inklusive statens reservförrådsnämnd, framgår av följande tablåer (tabell 2—3), i vilka upptagits dels de för budgetåret 1945/46 beviljade anslagen och belastningen därå, dels anslagen för budgetåret 1946/47 och de belopp, som hittills anvisats från dessa anslag, dels ock de av krisorganen för nästa budgetår äskade anslagen. Motsvarande uppgifter återfinnas för budgetåren 1939/40—1943/44 i tablåerna på sidan 6 i elfte huvudtiteln i 1945 års statsverks-

¹ För reservförrådsnämnden, krigsförsäkringsnämnden och överrevisionen för krisförvaltningen har särskild löneplan ej fastställts.

vissa centrala krisorgan 1943—1946.

o r g a n ¹																			
Bränslekommissionen				Livsmedelskommissionen				Handelskommissionen				Trafikkommissionen				Priskontrollnämnden			
15/12 1943	15/12 1944	15/12 1945	15/12 1946	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1945	15/12 1946	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1945	15/12 1946	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1945	15/12 1946	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1945	15/12 1946
61	63	77	28	158	100	72	30	46	45	30	22	17	19	9	31	12	10	7	11
23	26	27	37	61	100	69	58	18	19	14	21	6	5	13	12	35	26	30	35
40	32	35	53	36	43	45	35	14	14	16	13	1	1	—	6	15	19	18	22
52	54	45	42	27	34	37	28	8	11	9	10	4	6	5	4	2	3	4	3
49	40	37	40	60	52	64	27	16	16	12	12	18	19	20	23	58	56	68	85
17	19	22	15	24	25	25	22	5	4	4	4	2	4	4	2	6	7	6	9
9	10	8	12	21	17	16	13	7	6	6	5	1	1	1	1	10	11	10	8
30	22	26	20	19	22	15	15	4	7	6	6	10	10	11	9	18	17	19	24
281	266	277	247	406	393	343	228	118	122	97	93	59	65	63	88	156	149	162	197

proposition samt för budgetåret 1944/45 i tabläerna på sidan 4 i elfte huvudtiteln i 1946 års statsverksproposition.

Tabell 2. Avlöningar vid krisförvaltningen.

Krisorgan	Budgetåret 1945/1946		Budgetåret 1946/1947		Budgetåret 1947/1948
	Beviljade anslag	Verkliga utgifter	Beviljade anslag	Anvisade belopp	Av krisorganen begärda belopp
Reservförrådsnämnden	410 000	465 007	290 000	410 000	275 000
Industrikommissionen	3 425 000	2 599 049	600 000	1 680 000	1 564 280
Bränslekommissionen.....	1 675 000	1 800 000	1 000 000	1 742 000	1 417 000
Livsmedelskommissionen ...	3 035 000	2 827 214	1 000 000	2 390 000	1 670 000
Kristidsstyrelserna	6 410 000	6 773 008	2 000 000	5 782 000	3 450 000
Handelskommissionen	732 000	729 254	250 000	740 000	702 000
Trafikkommissionen	730 000	814 820	200 000	900 000	473 000
Priskontrollnämnden	1 033 000	1 170 093	600 000	1 464 000	1 380 000
Överrevisionen för krisförvaltningen	105 000	105 990	100 000	110 000	105 000
Summa	17 555 000	17 284 435	6 040 000	15 218 000	11 036 280

Beträffande omfattningen av krisförvaltningen under budgetåret 1947/48 och om tidpunkten för dess definitiva avveckling är det ytterst vanskligt att göra några närmare uttalanden. Jag har redan nämnt, att utvecklingen under innevarande budgetår ingalunda överensstämmer med den förhållandevis optimistiska ståndpunkt, som jag i denna fråga intog vid motsvarande tid-

¹ Tillfälliga befattningshavare icke inräknade.

² Härtill komma 26 länstrafikledare med arvoden av högst 1 000 kronor per månad.

³ , , , befattningshavarna i statens upplysningsbyrå.

Tabell 3. Omkostnader vid krisförvaltningen.

Krisorgan	Budgetåret 1945/1946		Budgetåret 1946/1947		Budgetåret 1947/1948
	Beviljade anslag	Verkliga utgifter	Beviljade anslag	Anvisade belopp	Av krisorganen begärda belopp
Reservförrådsnämnden	85 000	113 498	70 000	90 000	60 000
Industrikommissionen	1 093 000	638 120	200 000	455 000	445 000
Bränslekommissionen	600 000	800 932	400 000	858 000	521 000
Livsmedelskommissionen	4 415 000	3 139 963	1 000 000	2 430 000	850 000
Kristidsstyrelserna	1 470 000	1 456 972	550 000	1 281 000	750 000
Handelskommissionen	132 000	119 999	50 000	130 000	100 000
Trafikkommissionen	210 000	175 431	60 000	150 000	130 000
Priskontrollnämnden	597 500	683 845	320 000	701 000	590 000
Överrevisionen för krisförvaltningen	6 000	5 731	5 000	6 000	5 000
Summa	8 608 500	7 134 491	2 655 000	6 101 000	3 451 000

punkt föregående år. I vad mån budgetåret 1947/48 kan förutses komma att möjliggöra en mer eller mindre snabb avveckling av krisorganisationen blir i väsentlig grad beroende på utvecklingen av försörjningsförhållandena ute i världen och i vårt land. Att bedöma denna utveckling så lång tid förut låter sig emellertid icke göra med någon bestämdhet. Inom vissa områden torde påtagliga förbättringar vara att vänta, inom andra åter synes man böra räkna med en endast långsam återgång till normala förhållanden. Samtidigt bör man icke underlåta att taga erforderlig hänsyn till de inom vida kretsar rådande önskemålen om att frigöras från de i många hänseenden tyngande band som krisregleringarna innebära. Uttryck åt dessa önskemål har givits även av riksdagen i dess förut omnämnda skrivelse. Även för egen del är jag angelägen om att krisorganisationen avvecklas så snabbt som kan ske utan att väsentliga försörjnings- och prisvårdande intressen eftersättas. Det oaktat vågar jag icke räkna med att krisorganisationen kommer att kunna slopas under budgetåret 1947/48 annat än i begränsad omfattning. Sålunda torde måhända trafikkommissionen kunna komma att under budgetåret upphöra med sin verksamhet. Krigsförsäkringsnämnden torde, ehuru staten med utgången av år 1946 upphört att meddela krigsförsäkring, dock komma att erfordras under hela år 1947, låt vara i väsentligt reducerad omfattning, för att omhänderhava verksamhetens avveckling. Kostnaderna för nämndens verksamhet under denna tid torde böra bestridas ur det överskott, som den statliga krigsförsäkringsverksamheten utvisar, varför icke heller nu något särskilt anslag å riksstaten för denna nämnds del är erforderligt. Övriga centrala krisorgan liksom även den lokala krisförvaltningen torde däremot, såvitt nu kan bedömas, komma att i större eller mindre utsträckning vara erforderliga under hela budgetåret.

Vid beräkningen av anslagsbehoven för krisorganen synes det med hänsyn till de mindre tillfredsställande resultat, som erhållits med det för inneva-

rande budgetår tillämpade beräkningssättet, vara lämpligt att utgå från kostnaderna för olika ändamål, sådana de för närvarande te sig, och slå ut dem på helt år samt därefter i de sålunda erhållna beloppen vidtaga de jämkningar, som äro belingade av omständigheter, vilka nu med någorlunda säkerhet kunna förutses. Med ett beräkningssätt av nu angiven art kan man visserligen befara, att anslagen bliva för högt beräknade, men detta torde ur allmänna budgetsynpunkter vara att föredraga framför att sedermera bliva nödsakad att avsevärt överskrida de beviljade anslagen. Från folkhushållningsdepartementets sida kommer med biträde av överrevisionen för krisförvaltningen tillsyn att utövas över att krisorganen avvecklas så snart ske kan.

Den allmänna lönereglering, vars principer antagits av 1946 års höstriktdag, har ansetts böra medföra en allmän arvodesförhöjning jämväl inom krisförvaltningen, varvid beträffande frågan, vilka befattningshavare som böra komma i åtnjutande av arvodesförhöjning, i huvudsak samma principer böra tillämpas som i fråga om den av 1946 års riksdag beviljade provisoriska avlöningsförbättringen. På grund härav måste krisorganens avlöningsanslag upptagas till högre belopp än vad eljest skulle varit fallet.

I det följande lämnas en redogörelse för de aktuella anslagsbehoven.

A. Folkhushållningsdepartementet.

[1.] **1. Folkhushållningsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget har för innevarande budgetår anvisats med 183 900 kronor. Kungl. Maj:t har för folkhushållningsdepartementet fastställt dels den 14 oktober 1939 och den 17 maj 1946 personalförteckning, dels ock den 17 maj 1946 avlöningsstat att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47 (se statsliggaren för nämnda budgetår sid. 911).

Såsom framgår av vad jag i inledningen anfört kommer krisorganisationen sannolikt att i huvudsak bestå jämväl under budgetåret 1947/48. Departementet intager en ställning såsom centralorgan för krisförvaltningen med därav följande uppgifter i samordnande och övervakande syfte. Så länge krisorganisationen består, torde behov av ett sådant centralorgan förefinnas. Detta hindrar emellertid icke, att det vid en tidpunkt, då krisorganisationens avveckling nått ett förhållandevis framskridet stadium, kan befinnas lämpligt att icke längre bibehålla folkhushållningsdepartementet såsom ett för sig bestående departement utan överföra de kvarstående uppgifter som åligga departementet i egenskap av centralorgan för krisförvaltningen till ett eller flera andra departement. I dylikt fall torde de för folkhushållningsdepartementet avsedda anslagen få användas för avlöning av den personal, som må komma att övertagas från folkhushållningsdeparte-

mentet för handläggning av kvarstående krisfrågor. För närvarande torde emellertid försiktigheten bjuda, att man vid beräkning av förevarande anslagsbehov utgår från att departementet kommer att bestå i stort sett oförändrat under hela budgetåret 1947/48. Skulle det visa sig möjligt att beskära departementets omfattning, komma givetvis åtgärder härför att vidtagas. Jag förutsätter därvid, att sådana i departementet tjänstgörande befattningshavare, som icke vidare erfordras, skola kunna överföras till andra poster inom statsförvaltningen.

Jag finner alltså befogat att vid anslagsberäkningen för departementets del utgå från de nuvarande kostnaderna med de jämkningar, som kunna befinnas erforderliga.

Därest till utgångspunkt för anslagsberäkningarna tages nu gällande lönesystem, kan anslagsposten Avlöning till departementschefen upptagas till oförändrat belopp, 24 000 kronor. Vad angår de å ordinarie stat upptagna befattningshavarna torde — i anslutning till vissa ändrade dispositioner beträffande befattningshavarna inom folkhushållningsdepartementet, som jag har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att vidtaga redan under innevarande budgetår — i stället för statssekreterare- och expeditionschefstjänsterna bära å personalförteckningen upptagas en gemensam tjänst såsom statssekreterare och expeditionschef i lönegraden C 10. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör därför minskas med cirka 15 100 kronor till 44 200 kronor.— Från anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bestridas kostnaderna för grundlön enligt lönegrad B 2 till kanslichefen hos rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap (numera överförd till övergångsstat hos riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap). Denne utarbetar på uppdrag av Kungl. Maj:t redogörelser för statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av kriget inträdda krisen, vilket arbete beräknas komma att fortsätta jämväl under nästa budgetår. På grund härav torde avlöningen till denne befattningshavare bära bestridas från ifrågavarande anslagspost även nästa budgetår. Vidare bestridas ur anslagsposten kostnaderna för grundlön enligt lönegraden A 30 till en byråchef i utrikesdepartementet, vilken erhållit Kungl. Maj:ts förordnande att såsom sakkunnig inom departementet bereda och föredraga vissa ärenden, jämte ett till honom utgående arvode om 150 kronor för månad. Anslagsposten har icke varit tillräcklig för detta ändamål, utan arvodet har delvis bestritts ur anslaget till extra utgifter. Med hänsyn härtill bör anslagsposten höjas med 700 kronor. Sammanslagningen av statssekreterare- och expeditionschefstjänsterna medför behov av ytterligare viss arbetskraft. Lämpligen synes anslagsposten med hänsyn härtill bära ytterligare ökas med samma belopp varmed anslagsposten till avlöningar till ordinarie befattningshavare minskats eller sammanlagt 15 100 kronor, varigenom den kommer att uppgå till 43 500 kronor. — Anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal bör uppräknas med i runt tal 1 400 kronor till 56 500 kronor. Av denna kostnadsökning hänför sig ett

belopp av 1 230 kronor till att en vid departementet anställd amanuens fyller förutsättningarna för placering i lönegraden Eo 21 enligt de principer för befordringsgången för amanuenspersonalen, som föreslagits av 1944 års personalutredning samt återstoden till att en av departementets expeditionsvakter torde bliva berättigad att erhålla uppflyttning i löneklass från och med den 1 oktober 1947.

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör anslagsposten Avlöning till departementschefen uppräknas till 27 600 kronor. Övergången till det av riksdagen i princip antagna nya lönesystemet kommer att medföra uppräknings av anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän med 12 900 kronor till 57 100 kronor och av anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 13 300 kronor till 56 800 kronor. Nu omförmälda kostnadsökningar ha med hänsyn till det ringa antal befattningshavare som beröras härav beräknats till de belopp, vartill de enligt de för löneregleringen angivna principerna faktiskt komma att uppgå. Anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal bör uppräknas med 55 procent till 87 600 kronor. Anslagsposten Rörligt tillägg synes böra uppskattas till i runt tal 11 300 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under folkhushållningsdepartementets avlöningsanslag bör alltså upptagas till (27 600 + 57 100 + 56 800 + 87 600 + 11300 =) 240 400 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna förenämnda ändring i personalförteckningen för folkhushållningsdepartementet,

dels godkänna följande avlöningsstat för folkhushållningsdepartementet att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	57 100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	56 800
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	87 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11 300

Summa kronor 240 400

dels ock till Folkhushållningsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 240 400.

[2.] **2. Folkhushållningsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har 1946 års riksdag under ovanstående rubrik an-

visat ett förslagsanslag av 9 000 kronor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 17 maj 1946 fastställt följande omkostnadsstat för departementet.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	200
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	6 500
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	2 000
		<hr/>
	Summa kronor	9 000

Därjämte har Kungl. Maj:t samma dag föreskrivit, med tillämpning tills vidare under budgetåret 1946/47, att av anslagsposten till expenser följande belopp finge tagas i anspråk, nämligen till

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000
övriga expenser, <i>högst</i>	»	5 500
		<hr/>
	Summa kronor	6 500

Såsom framhållits under nästföregående punkt anser jag mig böra räkna med att folkhushållningsdepartementet kommer att bestå under hela budgetåret 1947/48. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget, vilket utgör endast något mer än halva beloppet av det för budgetåret 1945/46 anvisade anslaget och vars storlek bestämts med hänsyn till att departementet skulle kunna avvecklas från och med den 1 januari 1947, torde icke komma att vara tillräckligt utan måste sannolikt avsevärt överskridas. För budgetåret 1947/48 anser jag mig böra föreslå en höjning av anslaget förslagsvis till 15 000 kronor. Beloppet torde böra fördelas på olika ändamål proportionsvis i huvudsaklig överensstämmelse med vad som skett för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhushållningsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15 000.

B. Krisförvaltningen.

[3.] 1. **Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar, förslagsanslag.** Till ifrågavarande ändamål har å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisats ett förslagsanslag å 69 200 kronor (riksdagens skrivelse nr 511/1946).

Kungl. Maj:t har den 30 december 1946 förordnat, att riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap skall träda i verksamhet den 1 januari 1947. Samtidigt har Kungl. Maj:t, i enlighet med riksdagens beslut, fastställt dels följande personalförteckning att tillämpas från och med den 1 januari 1947:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat

	Lönegrad
1 generaldirektör	C 15
1 byråchef	C 6
1 kontorsbiträde	A 4

Tjänstemän å övergångsstat

1 kanslichef	B 2
1 förste byråsekreterare	A 26
1 aktuarie	A 21

dels ock följande avlöningsstat att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1947:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 21 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 14 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4 000
	Summa kronor 69 200.

Tillika har Kungl. Maj:t föreskrivit, att de i avlöningsstaten under punkterna 3 och 4 upptagna posterna icke få överskridas utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

Riksnämnden är ett övervakande och samordnande organ beträffande sådana åtgärder, som äro att hänföra till den ekonomiska försvarsberedskapen. I denna egenskap har nämnden att i samråd med övriga berörda myndigheter draga upp grundlinjerna för de åtgärder, som skola vidtagas på ifrågavarande område. Därjämte skola även väsentliga delar av detaljplanläggningen av åtgärder av hithörande slag ankomma på riksnämnden, medan detaljplanläggningen i övrigt skall åvila andra myndigheter. Frågan om den närmare gränsdragningen i sistnämnda hänseende mellan riksnämnden och Departementschefen.

den och övriga myndigheter har tillsvidare lämnats öppen men förutsatts skola efter närmare överläggningar med olika myndigheter föranleda förslag från nämndens sida. I samband därmed skall förslag framläggas om riksnämndens befogenheter gentemot andra myndigheter och gränsdragningen mellan den militära och den ekonomiska försvarsberedskapen.

Jämsides med att nämnden således har att överväga nu angivna spörsmål samt till Kungl. Maj:t inkomma med förslag härutinnan ankommer det på nämnden att omedelbart handlägga förefintliga beredskapsfrågor.

I avvaktan på framläggandet av förut angivna förslag synes nämndens organisation icke böra givas större omfattning än för närvarande är förutsatt. Med hänsyn härtill synes man vid bestämmande av nu ifrågavarande anslagsbehov för budgetåret 1947/48 kunna utgå från den beräkning som i propositionen nr 339/1946 gjorts av motsvarande anslag för innevarande budgetår. Då sistnämnda anslag avser endast ett halvt år, skulle alltså med nuvarande lönesystem anslaget böra för budgetåret 1947/48 beräknas till det dubbla anslagsbeloppet eller alltså 138 400 kronor. Härvid utgår jag från att icke heller under nästa budgetår de å övergångsstat uppförda tjänsterna skola behöva belasta nu förevarande anslag. Det är visserligen icke utslutet, att nämnden efter verksamhetens påbörjande kan komma att finna, att organisationen redan nu bör givas en vidare ram än den skisserade. För min del är jag emellertid icke för närvarande beredd att tillstyrka medelsanvisning utöver vad som påkallas av nuvarande personalbehov.

Med hänsyn till den allmänna löneregleringen synas emellertid följande förändringar beträffande de särskilda posterna i avlöningsstaten böra vidtagas.

Anslagspost	Nuvarande belopp, omräknade till helt år kronor	Med hänsyn till den allmänna löneregleringen omräknat belopp kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	42 400	52 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	60 000	62 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . .	28 000	43 400
4. Rörligt tillägg	8 000	4 700
	Summa kronor 138 400	163 500

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap att tillämpas tillsvidare från och med den 1 juli 1947:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förlagsvis* kronor 52 600

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> »	62 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> »	43 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> »	4 700
	Summa kronor 163 500

dels ock till Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 163 500.

[4.] **2. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader, förslagsanslag.** Till ifrågavarande ändamål har å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisats ett förslagsanslag å 35 000 kronor (riksdagens skrivelse nr 511/1946).

Utgående från vad under föregående punkt anförts beträffande riksnämndens omfattning under budgetåret 1947/48 skulle ifrågavarande anslagsbehov för samma budgetår kunna beräknas till dubbla det för innevarande budgetår anvisade beloppet eller till 70 000 kronor. Då man emellertid torde kunna förutsätta, att en väsentlig del av erforderlig inventarieanskaffning kommer att verkställas redan under nämndens första tid, synes omkostnadsanslaget kunna bestämmas till 60 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 60 000.

[5.] **3. Statens reservförrådsnämnd: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 290 000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t lämnade medgivanden må för bestridande av nämndens utgifter för avlöningar tagas i anspråk, under tiden 1 juli—31 december 1946 sammanlagt högst 210 000 kronor och under tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 200 000 kronor.

I skrivelse den 17 oktober 1946 har *reservförrådsnämnden* avgivit förslag rörande anslag för nämndens verksamhet under budgetåret 1947/48.

Reservförrådsnämnden framhåller till en början att det med hänsyn till vad som anförts i propositionen nr 339/1946 angående den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation vore ovisst huruvida nämnden redan från och med budgetåret 1947/48 komme att inordnas under den i samma proposition föreslagna riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap men att reservförrådsnämnden ansett sig böra framlägga förslag till anslagsberäkning för nämnden, för den händelse den jämväl under nämnda budgetår skulle komma att existera i sin nuvarande form.

Reservförrådsnämnden framhåller vidare, att nämnden vid beräkningen

av anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 utginge från att gummiringsavdelningen, som för närvarande sysselsatte 16 personer, skulle vara helt avvecklade vid ingången av det nya budgetåret. Beträffande personalen i övrigt, för närvarande uppgående till 35 personer, ansåge sig nämnden icke nu böra räkna med någon nämnvärd nedgång. Även om arbetet på vissa avdelningar kunde komma att minska, torde viss ökning å cisternavdelningen icke frånkommas.

Reservförrådsnämndens beräkningar rörande medelsbehovet för bestående av utgifter för löner under budgetåret 1947/48 framgå av följande sammanställning, i vilken till jämförelse intagits dels de verkliga utgifterna för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1945/46, dels ock de för innevarande budgetår beräknade utgifterna.

	Verkliga utgifter budgetåret 1945/46	Beräknade utgifter budgetåret 1946/47	Beräknade utgifter budgetåret 1947/48
<i>Avlöningar:</i>			
Av Kungl. Maj:t bestämda:			
arvoden till ledamöter	8 400	7 200	7 200
löner till befattningshavare	100 641	115 000	103 200
Övriga löner	342 141	258 000	145 000
Arvoden till sakkunniga m. m.	13 375	30 800	9 600
	Summa kronor 464 557	411 000	265 000.

Reservförrådsnämnden hemställer alltså om ett anslagsbelopp för ifrågavarande ändamål av 265 000 kronor. Härvid uppgiver nämnden, att nämnden vid beräkning av anslagsbehovet utgått från att avlöningarna till den lokala personalen vid de av nämnden förvaltade oljecisternanläggningarna, ävensom alla övriga kostnader för dessa anläggningar liksom hittills finge bestridas av anslaget till omkostnader för nämndens lagerhållning.

På särskild anmodan har reservförrådsnämnden verkställt beräkning av kostnaderna för sådan ökning av de till befattningshavarna vid nämnden utgående arvoden, som borde äga rum i samband med den allmänna löne-regleringen. Nämnden har beräknat denna kostnadsökning under budgetåret 1947/48 till 10 000 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad i punkt 4 anförts beträffande riksnämndens för ekonomisk försvarsberedskap närmaste arbetsuppgifter anser jag mig vid anslagsberäkningen böra utgå från att statens reservförrådsnämnd under budgetåret 1947/48 bör bestå såsom självständig myndighet.

Mot de av reservförrådsnämnden verkställda beräkningarna av anslagsbehovet för avlöningar — utan hänsyn till den avlöningsförbättring, som bör genomföras i samband med den av riksdagen beslutade allmänna löne-regleringen — finner jag icke anledning till erinran.

Berörda löne-reglering förleder en uppräknig av anslaget med 10 000 kronor till 275 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens reservförrådsnämnd: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 275 000.

[6.] **4. Statens reservförrådsnämnd: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har, såsom den inledningsvis gjorda sammanställningen utvisar, till Statens reservförrådsnämnd: Omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 70 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av anslaget finge för bestridande av nämndens utgifter för omkostnader tagas i anspråk högst 40 000 kronor under tiden 1 juli—31 december 1946 och högst 50 000 kronor under tiden 1 januari—30 juni 1947.

Reservförrådsnämnden har i sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse beräknat behovet av medel för bestridande av nämndens utgifter för omkostnader på följande sätt och därvid till jämförelse angivit dels de verkliga utgifterna för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1945/46, dels ock de för budgetåret 1946/47 beräknade utgifterna.

<i>Omkostnader:</i>	Verkliga utgifter budgetåret 1945/46	Beräknade utgifter budgetåret 1946/47	Beräknade utgifter budgetåret 1947/48
Resor och traktamenten	40 958	40 000	25 000
Kontorsinventarier	1 221	500	500
Kontorsmaskiner	1 065	500	500
Papper och annan skrivmateriel	9 944	6 000	4 000
Trycksaker	11 415	6 000	4 000
Telegram och telefon	27 247	20 000	13 000
Lyse och städning	10 734	10 000	7 000
Diverse omkostnader	10 678	7 000	6 000
	Summa kronor 113 262	90 000	60 000.

Reservförrådsnämnden hemställer alltså för budgetåret 1947/48 om anslag till ifrågavarande ändamål av 60 000 kronor.

På grund av vad under föregående punkt anförts angående reservförråds-*Departements-*
nämndens verksamhet under budgetåret 1947/48 och då de i reservförråds-*chefen.*
nämndens skrivelse gjorda beräkningarna icke föranleda någon anmärkning från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens reservförrådsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 60 000.

[7.] **5. Statens industrikommission: Avlöningar, förslagsanslag.** Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att för bestridande av industrikommissionens utgifter för avlöningar finge av det för innevarande budgetår

till Statens industrikommission: Avlöningar anvisade förslagsanslaget av 600 000 kronor tagas i anspråk följande belopp, nämligen under tiden 1 juli—31 december 1946 sammanlagt högst 860 000 kronor och under tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 820 000 kronor.

I skrivelse den 2 oktober 1946 har *industrikommissionen* avgivit förslag rörande anslag för kommissionen under budgetåret 1947/48.

Kommissionens beräknade medelsbehov i vad avser avlöningskostnader, fördelat på olika utgiftsposter, framgår av följande sammanställning. I den samma ha till jämförelse intagits jämväl motsvarande utgifter, sådana de beräknats dels i en den 29 maj 1946 dagtecknad, av kommissionen till Kungl. Maj:t ställd skrivelse angående anvisande av medel för tiden 1 juli—31 december 1946, dels ock i slutet av september 1946 (angivna i kommissionens nu förevarande skrivelse av den 2 oktober 1946).

	Av kommissionen beräknade helårs-kostnader maj 1946	Av kommissionen beräknade helårs-kostnader, varvid i slutet av september utgående avlöningar lagts till grund	Av kommissionen för budgetåret 1947/48 äskade belopp
Kommissionens ordförande och ledamöter	59 000	59 000	59 000
Kommissionens råd	—	—	1 000
Kansliet	227 800	265 300	265 300
Byggnadsavdelningen	252 000	267 600	252 000
Järnavdelningen	170 000	157 000	250 000
Kemiska avdelningen	90 000	134 600	125 000
Läderavdelningen	60 000	58 300	58 300
Metallavdelningen	42 000	—	—
Textilavdelningen	90 000	86 900	86 900
Verkstadsavdelningen	36 000	37 900	33 000
Elektriska byrån	36 000	41 100	36 000
Gummibyran	72 000	94 100	45 000
Juridiska byrån	25 200	—	—
Metallbyrån	—	29 800	29 800
Mobiliseringsbyrån	16 800	4 500	4 500
Prisbyrån	26 400	24 600	—
Statistiska byrån	66 000	77 600	77 600
Utrikeshandelsbyrån	40 000	57 500	70 000
Sakkunniga	72 000	72 000	90 000
Övertidsersättningar	18 000	30 000	18 000
Löneförhöjningar	62 000	—	—
Tillfälliga sorteringsarbeten m. m. . .	—	180 000	24 000
Summa kronor	1 461 200	1 677 800	1 525 400.

Kommissionen framhåller, att orsaken till att de på grundval av förhållandena i september 1946 beräknade avlöningstkostnaderna stigit utöver de i maj 1946 beräknade, trots att personalen vid förstnämnda tidpunkt omfattade cirka 250 befattningshavare mot cirka 265 vid den tidigare tidpunkten, i huvudsak vore att söka däri, att det visat sig nödvändigt att anlita tillfällig arbetskraft för arbetsanhopning av säsongmässig karaktär, såsom på linoljebyrån, samt att kommissionen för flertalet befattningshavare höjt avlöningarna med belopp, motsvarande de avlöningstillägg, som utgått till personalen i den ordinarie statsförvaltningen. Löneförhöjningarna hade uppgått till sammanlagt cirka 93 000 kronor mot i maj beräknade 62 000 kronor.

Beträffande de för budgetåret 1947/48 angivna avlöningstkostnaderna anför kommissionen, att kommissionen vid beräkningarnas uppgörande bortsett från att försörjningsläget kunde komma att undergå förändringar i ett eller annat avseende, vilka i betydande omfattning kunde påverka kommissionens beräkningar. I stället grundade sig beräkningarna på de belopp, som för närvarande utginge, varvid väsentliga jämkningar föresloges allenast i sådana fall, där motsvarande ändringar i arbetsuppgifterna respektive personalens sammansättning med en viss säkerhet kunde förväntas.

Beträffande de särskilda i sammanställningen upptagna, för nästkommande budgetår beräknade utgiftsposterna anför kommissionen bland annat följande. Ökningen av det för *kansliets* personal upptagna avlöningsbeloppet hade föranletts bland annat därav, att avlöningen till kanslichefen och en från juridiska byrån överförd befattningshavare i lönegrupp VI numera redovisades på kansliet. För *järnavdelningens* del torde man få räkna med en betydlig personalökning till följd av ökade arbetsuppgifter. De ökade avlöningstkostnaderna för *kemiska avdelningen* hade samband med den skärpning, som i våras genomfördes beträffande linoljeransoneringen. Då någon väsentlig förbättring i avseende å försörjningen med linolja icke med säkerhet kunde förväntas, bjöde försiktigheten, att avlöningstkostnaderna för nästkommande budgetår upptoges till ett högre belopp än det i maj beräknade. *Verkstadsavdelningen* komme att minskas med en befattningshavare i lönegrupp IV, varför avlöningstkostnaderna för nästa budgetår kunde upptagas till ett något lägre belopp än det för närvarande utgående. *Gummi-byråns* verksamhet väntades kunna i stort sett upphöra med utgången av år 1947. För *metallbyrån*, vilken från och med den 1 augusti 1946 ersatt metallavdelningen, beräknades avlöningstkostnaderna till nu utgående belopp. *Prisbyrån* avsåges komma att avvecklas före den 1 juli 1947, varför något anslagsbehov för nästa budgetår icke behövde beräknas. Inom *utrikes-handelsbyrån* torde på grund av ökat arbete en viss personalutvidgning vara ofrånkomlig. För *sakkunniga* antoges kostnaderna komma att stiga. För *tillfälliga sorteringsarbeten m. m.* användes företrädesvis posttjänstemän, vilka avlönades med timlön. Ett belopp av 24 000 kronor ansåges tillräckligt.

Kommissionen hemställer på grundval av nu anförda beräkningar om ett

förslagsanslag å 1 525 000 kronor till ifrågavarande ändamål under budgetåret 1947/48.

På särskild anmodan har industrikommissionen verkställt beräkning av kostnaderna för sådan ökning av de till befattningshavarna vid kommissionen utgående arvoden, som borde äga rum i samband med allmänna löne-regleringen. Kommissionen har uppskattat denna arvodesökning under budgetåret 1947/48 till sammanlagt 39 280 kronor.

Departements-
chefen.

Som framgår av vad jag i inledningen anfört måste man räkna med att statens industrikommission kommer att fortsätta sin verksamhet även under budgetåret 1947/48. Det synes mig emellertid sannolikt, att gummiransone-ringen, vars handhavande i väsentlig omfattning överflyttats till statens trafikkommission, redan vid budgetårets ingång kommer att ha nått ett sådant stadium av avveckling, att någon särskild avdelning för detta ändamål icke erfordras inom kommissionen. Jämväl inom läderavdelningen torde vissa inskränkningar i verksamheten kunna äga rum, medförande ett mindre personalbehov än det med vilket kommissionen räknat. Jag har även övervägt, huruvida icke textilavdelningens kvarvarande uppgifter skulle kunna anses vara av sådan beskaffenhet, att avdelningen skulle kunna indragas och uppgifterna överflyttas till priskontrollnämnden eller annan avdelning inom kommissionen. Försiktigheten torde emellertid bjuda, att man räknar med att denna avdelning får bestå under nästa budgetår i huvudsak i sin nuvarande omfattning. Beträffande övriga avdelningar och byråer har jag icke ansett mig nu böra ifrågasätta någon minskning i de av kommissionen beräknade beloppen. Jag förutsätter emellertid, att därest en avdelnings eller byrås arbetsuppgifter skulle komma att nedgå i väsentlig grad, anordningar i rationaliseringssyfte vidtagas genom sammanslagning av avdelningar eller byråer eller överflyttning av arbetsuppgifter exempelvis till kommissionens kansli, så att kommissionens personalstyrka icke blir högre än vad omständigheterna vid varje tidpunkt nödvändigtvis påkalla.

Vad nu anförts föranleder en minskning i det av kommissionen — utan hänsyn till den allmänna löner regleringen — beräknade anslagsbehovet med omkring 100 000 kronor.

Den arvodesökning, som kan väntas komma till stånd på grund av den allmänna löner regleringen, har av kommissionen uppskattats till omkring 40 000 kronor. Mot denna beräkning har jag intet att erinra.

Jag finner alltså kommissionens anslagsbehov till nu ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 böra uppskattas till (1 525 000 — 100 000 + 40 000 =) 1 465 000 kronor.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens industrikommission: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 465 000.

[8.] **6. Statens industrikommission: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till Statens industrikommission: Omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 200 000 kronor. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t äger kommissionen från detta anslag taga i anspråk sammanlagt högst 230 000 kronor för tiden 1 juli—31 december 1946 och högst 225 000 kronor för tiden 1 januari—30 juni 1947.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse har *industrikommissionen* även framlagt beräkningar av medelsbehovet för omkostnader för nästa budgetår. Kommissionen anför, att med utgående från de beräkningar av kommissionens omkostnader, som låge till grund för det i kommissionens under föregående punkt omförmälda skrivelse av den 29 maj 1946 äskade beloppet, omkostnaderna för helt år skulle behöva upptagas till följande belopp:

1. Reseersättningar	kronor	90 000
2. Inventarier	»	—
3. Kontorsutensilier	»	25 000
4. Statistikbearbetning	»	50 000
5. Telefonkostnader	»	100 000
6. Tryckning	»	50 000
7. Vakt, lyse och renhållning	»	60 000
8. Annonsering	»	10 000
9. Övriga expenser	»	60 000

Summa kronor 445 000.

Kommissionen säger sig för närvarande sakna anledning att frångå sina i maj gjorda beräkningar i avseende å behovet av omkostnadsmedel och hemställer därför för budgetåret 1947/48 om ett förslagsanslag för ifrågasvarande ändamål av 445 000 kronor. Departements-
chefen.

Under hänvisning till vad under nästföregående punkt anförts och då mot de av kommissionen verkställda beräkningarna intet synes vara att erinra hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens industrikommission: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 445 000.

[9.] **7. Statens bränslekommission: Avlöningar, förslagsanslag.** För ifrågasvarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av anslaget må tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1946 högst 885 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 857 000 kronor.

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t bestämt ersättning till kommissionens ordförande och ledamöter, till ledamöterna i kommissionens råd och till vissa chefstjänstemän m. fl. För övriga befattningshavare bestäm-

mes ersättningen av kommissionen enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan. Beträffande den för kommissionen gällande löneplanen hänvisas till den i det föregående intagna tablån.

Kommissionens bensen- och oljeavdelning, gengasbyrån samt den under vedavdelningen sorterande träkolsbyrån ha upphört med sin verksamhet under första halvåret 1946. I samband med avvecklingen av bensen- och oljeavdelningen har inom planläggningsavdelningen inrättats en byrå för flytande bränsle med uppgift att sörja för anskaffningen av sådana varor. De ärenden angående försörjningen med träkol, som allttjämt förekomma, handläggas numera centralt inom vedavdelningen. Sedan jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 december 1945 handläggningen av frågor rörande reglering av försörjningen med trävaror, pappersmassa och papper samt andra därmed jämförliga skogsindustriella produkter överflyttats från industrikommissionen till bränslekommissionen, har en fristående skogsindustribyrå upprättats inom bränslekommissionen. Vidare har en utrikeshandelsbyrå inrättats för handläggning av på kommissionen ankommande frågor rörande exporten av skogsindustriella produkter.

I skrivelse den 26 september 1946 har *bränslekommissionen* avgivit förslag angående medelsbehovet för kommissionens verksamhet under budgetåret 1947/48 samt därvid beträffande kommissionens avlöningsanslag föreslagit, att anslaget skulle upptagas till ett belopp av 1 357 000 kronor.

Kommissionen har i sin skrivelse framhållit, att det vore svårt att nu bedöma kommissionens medelsbehov för nästa budgetår, när detta behov ytterst vore beroende av huru importen av fossila och flytande bränslen komme att gestalta sig. Kommissionen ansåge sig dock ha anledning räkna med en fortsatt stegring av importen av stenkol, även om det vore omöjligt att angiva i vilken takt denna stegring komme att ske. Den ökade tillgången på eldningsolja innebure även en förbättring av bränsleläget. En ogynnsam omständighet utgjorde däremot den ringa importen av koks. Utsikterna till förbättring härutinnan inom en nära framtid bedömdes såsom relativt små.

Med denna syn på bränsleläget som utgångspunkt har kommissionen verkställt sina beräkningar angående kommissionens medelsbehov för budgetåret 1947/48 och därvid anfört bland annat.

Om en ökning av importen av fossila bränslen skulle äga rum, är det likväl icke uteslutet, att till en början personalbeståndet å kolavdelningen något skulle behöva utvidgas. Det synes emellertid vara rimligt antaga, att i och med en gradvis ökande import, den nuvarande dirigeringen av praktiskt taget varje enskild last skall kunna ersättas med en annan och mindre krävande arbetsordning. Försiktigheten bjuder dock, att man icke redan nu räknar med en mera avsevärd nedsättning av personalbeståndet utan antager, att den genomsnittliga minskningen i kolavdelningens arbetsuppgifter under kommande budgetår blir relativt liten.

Planläggningsavdelningen antages den 1 juli 1947 kunna helt indraga den personal, som nu handhar licensieringen av olja, och sådana befattnings-

havare, som handlägga ärenden angående gasransoneringen, samt från den 1 januari 1948 även sådan personal, som sysselsättes med licensieringen av torv. Antalet befattningshavare, som nu sköta ärenden angående licensieringen av ved, torde kunna minskas. Kommissionen räknar också med, att en icke obetydlig lättnad i planlägningsavdelningens arbetsuppgifter skall inträda därigenom, att det under bränsleåret 1947/48 icke skall bli nödvändigt att utarbeta detaljerade försörjningsplaner för bränsleåret 1948/49; denna minskning i arbetsuppgifterna berör statistikkontoret.

Räknar man med en ökad import av fossila bränslen under budgetåret 1947/48, följer också därav, att vedavdelningens verksamhet kommer att minska. Om avverkningsålägganden överhuvud taget komma att utfärdas, så torde man kunna antaga, att desamma i varje fall komma att avse kvantiteter av betydligt lägre storleksordning än tidigare varit fallet. Detta beräknas medföra en viss reduktion av personalen å vedavdelningens allmänna avdelning. I och med den minskade användningen av ved kommer också anskaffningsbyråns arbetsuppgifter att bli av mindre omfattning. Detta torde gälla även för transportbyrån.

Beträffande kraftbyrån räknar kommissionen med att det arbete, som består i förändring av det s. k. industriberedskapsregistret och som nu sysselsätter 3 befattningshavare, kommer att från den 1 juli 1947 överflyttas till annan myndighet. För det övriga arbetet å kraftbyrån har den förbättrade kolförsörjningen betytt en viss lättnad, men å andra sidan har kraftförbrukningen starkt ökat i jämförelse med föregående år. Då nya kraftstationer av större betydelse icke bli färdiga förrän under våren och hösten 1948, är det sannolikt, att en viss beredskap måste upprätthållas även under nästa budgetår.

Av tidigare anförda skäl synes man böra räkna med, att torvbyråns verksamhet fortgår även nästa torvsäsong, men att den därefter avvecklas.

Den väntade lättnaden i arbetsuppgifterna för ovan nämnda avdelningar och byråer medför även, att personalbeståndet å vissa andra avdelningar och byråer torde kunna minska. Sålunda torde sekretariatet, som den 1 september 1946 bestod av 19 befattningshavare, kunna minska till 15 befattningshavare och kameralbyrån från 70 till 60 befattningshavare. Vid beräkningen av personalbeståndet för sistnämnda byrå har hänsyn också tagits till de förändringar i antalet expeditionsvakter och kontorsbud samt telefonister, som kunna betingas av kommissionens inflyttning i de baracker, som väntas bli uppförda för kommissionens räkning.

För juridiska byrån och skogsindustribyrån upptager kommissionen oförändrat personalbestånd. För juridiska byrån torde nämligen någon minskning i arbetsuppgifterna icke vara att vänta under den avveckling av kommissionens nuvarande verksamhet, som enligt vad ovan sagts torde komma att påbörjas under nästa budgetår. Beträffande skogsindustribyrån har kommissionen vid beräkningen av personalbeståndet utgått från, att ytterligare arbetsuppgifter icke komma att påläggas byrån.

Utrikeshandelsbyrån slutligen håller nu på att organiseras. För närvarande tjänstgöra å byrån 4 befattningshavare, men det torde vara sannolikt, att det nuvarande personalbeståndet måste utökas med ytterligare 1 befattningshavare.

Kommissionens personalbestånd och kommissionens årliga avlöningskostnader per den 1 september 1946 samt den av kommissionen beräknade storleken av personalbeståndet och avlöningskostnaderna för nästa budgetår framgå av följande tablå.

Avdelning eller byrå inom bränslekommissionen	Personalbestånd och årsavlöningar den 1 sep- tember 1946		Personalbestånd den 1 juli 1947 samt avlöningskost- nader för budgetåret 1947/48 enligt bränsle- kommissionens beräkningar	
	Personal- bestånd	Avlöningar	Personal- bestånd	Avlöningar
Sekretariatet	19	116 064	15	85 108
Juridiska byrån	4	42 111	4	42 111
Kameralbyrån	81	418 572	68	374 292
Planläggningsavdelningen	77	457 158	39	253 218
Vedavdelningen	34	271 712	21	164 444
Kolavdelningen	21	149 500	17	127 600
Torvbyrån	5	35 400	5	17 700
Kraftbyrån	9	42 180	3	17 460
Skogsindustribyrån	15	129 900	15	129 900
Utrikeshandelsbyrån	2	17 400	5	35 400
	267		192	
Ordförande, ledamöter och råd....		59 900		59 900
Experter och sakkunniga		15 000		15 000
Kommissionens ombud i Skåne ..		6 000		6 000
Kommissionens ombud i New York		29 000		29 000
Summa		1 789 897		1 357 133

I skrivelse den 3 december 1946 har kommissionen beräknat de merutgifter som kunde bli följden av den allmänna löneregleringen till 60 000 kronor.

Föredraganden. Under innevarande kalenderår har importen av fossila bränslen ökat i icke oväsentlig grad. Den ökade tillgången på eldningsolja har även bidragit till att förbättra bränslesituationen. I fråga om koks är dock läget alltjämt bekymmersamt. Hur försörjningsläget kommer att gestalta sig under budgetåret 1947/48, är svårt att nu förutsäga. Man torde emellertid böra räkna med en fortgående förbättring i vår importsituation. Bränslekommissionens arbete med regleringen av bränsleförsörjningen borde i så fall kunna inskränkas betydligt under 1947/48. Däremot är det osäkert om kommissionens verksamhet i syfte att tillgodose behovet av skogsindustriella produkter av olika slag kan minskas i motsvarande mån.

Kommissionen har vid sin beräkning av anslagsbehovet till avlöningar under budgetåret kommit till ett belopp av (1 357 000 + 60 000) 1 417 000 kronor. Mot beräkningarna har jag intet att erinra men föreslår att summan avrundas till 1 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens bränslekommission: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1 400 000.

[10.] **8. Statens bränslekommission: Omkostnader, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 400 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av anslaget må tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1946 högst 478 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 380 000 kronor.

I den under nästföregående punkt omförmälda skrivelsen den 26 september 1946 har *bränslekommissionen* framhållit, att kommissionen vid beräkningen av anslaget utgått från de verkliga utgifterna under budgetåret 1945/46 under hänsynstagande till de uppskattade kostnaderna för tiden 1 juli—31 december 1946 och till de kostnadsminskningar som väntades uppstå genom den beräknade inskränkningen i kommissionens verksamhet under nästkommande budgetår.

Kommissionen har beräknat ifrågavarande kostnader sålunda.

Rese- och traktamentsersättningar	kronor	80 000
Inventarier	»	1 000
Tryckningskostnader	»	150 000
Annonskostnader	»	75 000
Telefon och telegram	»	75 000
Kontorsmateriel	»	35 000
Övriga expenser	»	50 000
Kostnader, som enligt särskilda Kungl. Maj:ts beslut skola täckas av kommissionens omkostnadsmedel	»	55 000
Summa kronor		521 000.

Under hänvisning till vad under nästföregående punkt anförts och då anledning till erinran mot kommissionens beräkningar icke föreligger får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Föredraganden.*

att till *Statens bränslekommission: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 521 000.

[11.] **9. Statens livsmedelskommission: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande år har anvisats till Statens livsmedelskommission: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1946 sammanlagt högst 1 200 000 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1947 1 190 000 kronor.

I skrivelse den 4 oktober 1946 har *livsmedelskommissionen* avgivit förslag rörande anslag å riksstaten för budgetåret 1947/48 till bl. a. kommissionens avlöningar.

Kommissionen anför i sin skrivelse inledningsvis följande.

I vilken utsträckning och vid vilken tidpunkt nu gällande ransoneringar och regleringar skola kunna upphävas kan i nu rådande försörjningsläge

icke med säkerhet bedömas. Det enda sättet att få en grund för kostnadsberäkningar torde därför vara att använda en beräkningshypotes. Kommissionen har sålunda utgått från det antagandet, att av nu gällande ransoneringssocker-, matfett- och tvättmedelsransoneringsarna skulle behöva bibehållas under i stort sett hela kommande budgetår, medan det skulle bli möjligt att under budgetåret uppehålla en i huvudsak fri försäljning av övriga varor, som falla under kommissionens verksamhetsområde. Detta antagande innebär bl. a., att uttagning av foderspannmål samt ransoneringskonstgödsel och fodermedel icke skulle förekomma under budgetåret 1947/48. Utvecklingen kan givetvis bli en annan. Sålunda är det ej uteslutet, att det kan visa sig bli möjligt att upphäva någon av nyss nämnda ransoneringsföre budgetårets slut, eller att det kan bli nödvändigt att bibehålla t. ex. mjöl- och brödransoneringsin på det nya budgetåret.

Beträffande anslagsbehovet till avlöningar framhåller kommissionen att kommissionen för dessa utgifter under budgetåret 1945/46 förbrukat ett belopp av 2 915 900 kronor, och att för halvåret 1 juli—31 december 1946 beräknades åtgå 1 200 000 kronor. Dessa belopp fördelade sig på olika poster sålunda:

	Budgetåret 1945/46 kronor	Halvåret 1 juli—31 december 1946, kronor
Ordförande och ledamöter	102 000	46 300
råd	1 100	500
befattningshavare med av Kungl. Maj:t fastställda arvoden	237 800	109 100
kanslipersonal	2 031 000	843 100
reseombud och kontrollanter	343 300	152 300
experter och sakkunniga	200 700	47 900
	<hr/>	<hr/>
Summa avlöningar	2 915 900	1 199 200.

Kommissionens kanslipersonal med löner enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan hade den 30 september 1946 uppgått till 221 befattningshavare, vartill komme *extra personal* till ett antal av 63. Utöver kanslipersonalen hade kommissionen för närvarande anställda sammanlagt 40 *reseombud* och *kontrollanter*, därav 13 för kontroll över kvarnarna och mejerierna med avseende å efterlevnaden av förmalningsbestämmelserna och villkoren för erhållande av mjölkpristillägg m. m. samt kontroll över handeln med lantsmör, 1 kontrollant för övervakning av regleringen av handeln med fisk, 13 kontrollanter för övervakning av handeln med ransonerade varor, 11 kontrollanter för övervakning av slaktdjursregleringen och charkuteritillverkningen m. m. samt 2 viktkontrollanter för kontroll av i fryshus med statligt stöd inlagrade varor. Vissa av ifrågavarande kontrollanter anlätades även tillfälligt för utförande av annan å kommissionen ankommande kontrollverksamhet. Anslagsposten »Arvoden till experter och sakkunniga» använ-

des till ersättningar åt kvalificerad personal, som anlätades för speciella, mer tillfälliga uppgifter ävensom till sakkunnigutredningar inom kommissionens olika verksamhetsområden.

Beträffande beräkningarna rörande medelsbehovet till kommissionens avlöningar för budgetåret 1947/48 anför kommissionen, att kommissionen räknat med att behålla så stor del av personalen, som erfordrades dels för arbetet med de ransoneringar, som antagits kvarstå, dels för kvarvarande arbetsuppgifter beträffande den ekonomiska försvarsberedskapen, regleringsåtgärder i fråga om fisk och ärenden rörande utrikeshandeln, dels ock för arbetet med jordbruksregleringen. Den härför behövliga personalstyrkan uppskattade kommissionen till inalles cirka 200 befattningshavare (däri inberäknat kontrollanter och extra personal). Enligt den sålunda gjorda kalkylen kunde det sammanlagda anslagsbehovet för avlöningar under budgetåret 1947/48 beräknas till 1 650 000 kronor. Med hänsyn till att samtliga beräkningar vore starkt approximativa ansåge kommissionen det icke möjligt att på detta stadium närmare specificera avlöningsbehovet. Av samma anledning förutsatte kommissionen, att anslaget skulle anvisas i form av förslagsanslag. Kommissionen ville i detta sammanhang erinra om att enligt en i 1942 års jordbrukskommittés betänkande framlagd beräkning det planerade centrala jordbruksregleringsorganet skulle för budgetåret 1947/48 kräva ett avlöningsanslag av 970 000 kronor. Om hänsyn toges till det från och med den 1 juli 1946 till statstjänstemän utgående provisoriska lönetillägget, ävensom den löneförbättring, som 1945 års lönekommitté föreslagit utgå till vissa statstjänstemän från och med den 1 juli 1947, vilka lönetillägg ej medräknats i den av jordbrukskommittén framlagda kalkylen, skulle tillkomma ytterligare ett belopp av cirka 180 000 kronor.

Sedan kommissionen anmodats att verkställa beräkning av kostnaderna för sådan arvodesökning, som i samband med den allmänna löneregleringen borde tillerkännas tjänstemän vid kommissionen, har kommissionen i skrivelse den 3 december 1946 uppgivit, att kommissionen beträffande den del av personalen, som ansetts behövlig för det planerade centrala jordbruksregleringsorganets arbetsuppgifter, vid beräkning av anslagsbehovet redan tagit hänsyn till den löneförbättring, som 1945 års lönekommitté föreslagit skola utgå från och med den 1 juli 1947. För den övriga personalen beräknades arvodesökningarna komma att draga en kostnad av omkring 20 000 kronor, varför kommissionen hemställde, att ifrågavarande anslag måtte bestämmas till 1 670 000 kronor.

Livsmedelskommissionens uppgifter äro i huvudsak dels sådana som direkt sammanhänga med de särskilda, av kristidsförhållandena belingade regleringarna på de till kommissionens verksamhet hörande områdena, dels sådana som avse jordbruksregleringen, dels slutligen regleringsåtgärder beträffande fisk och utrikeshandeln med vissa varor.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av vad jag i inledningen anfört torde man böra räkna med att de nuvarande ransoneringsgarna på ifrågavarande område till stor del måste bestå jämväl under budgetåret 1947/48, även om förhoppning finnes om att regleringarna i vissa delar skulle kunna avvecklas.

Vad de jordbruksreglerande åtgärderna angår har 1942 års jordbrukskommitté framlagt förslag om att dessa uppgifter i framtiden skola handhas av ett särskilt organ, statens jordbrukskommission. Man kan emellertid räkna med att detta organ, därest förslaget vinner statsmakternas bifall, dock icke kommer att träda i verksamhet under budgetåret 1947/48 utan att hit hörande uppgifter under samma budgetår alltjämt komma att åvila livsmedelskommissionen.

Även livsmedelskommissionens nuvarande uppgifter i fråga om fiskregleringen och utrikeshandeln torde i stort sett komma att bestå under budgetåret 1947/48.

Mot de av livsmedelskommissionen verkställda beräkningarna av ifrågavarande anslagsbehov har jag intet att erinra. Anslaget bör alltså beräknas till 1 670 000 kronor, i vilket belopp innefattas jämväl kostnaderna för den ökning av arvodena, som bör ske i samband med den allmänna löne-regleringen.

Med hänvisning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens livsmedelskommission: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 670 000 kronor.

[12.] **10. Statens livsmedelskommission: Omkostnader, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1946 sammanlagt högst 1 130 000 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 1 300 000 kronor.

I den under nästföregående punkt omförmälda skrivelsen den 4 oktober 1946 har *livsmedelskommissionen* avgivit förslag jämväl rörande anslag till kommissionens omkostnader. Kommissionen uppger, att kommissionen för detta ändamål under budgetåret 1945/46 förbrukat sammanlagt 3 143 700 kronor, och att för halvåret 1 juli—31 december 1946 beräknades för samma ändamål åtgå 1 127 000 kronor. Dessa belopp fördelade sig på olika poster sålunda:

	Budgetåret 1945/46, kronor	Halvåret 1 juli—31 december 1946, kronor
<i>Reseersättningar</i>		
Ordförande och ledamöter	23 045	10 200
råd	2 029	1 000
kanslipersonal	76 456	19 800
reseombud och kontrollanter	326 792	131 900
experter och sakkunniga	35 025	7 400
Summa reseersättningar	463 347	170 300
<i>Tryckningskostnader</i>		
Cirkulärtryck	125 313	60 000
ransoneringskort o. d.	1 767 765	610 000
övrigt tryck	56 729	
Summa tryckningskostnader	1 949 807	670 000
<i>Inventarier m. m.</i>		
Inventarier	243	1 000
maskiner	58	
Summa inventarier m. m.	301	1 000
<i>Expenser</i>		
Kontorsmateriel	91 048	36 800
telefon	110 251	51 100
städning	54 858	23 200
lyse	11 631	5 800
annonskostnader	262 183	94 300
övriga expenser	130 842	64 500
Summa expenser	660 813	275 700
Ungdomsberedskapens rikstävling	69 433	10 000
Summa omkostnader	3 143 701	1 127 000.

Kommissionen lämnar beträffande dessa detaljposter följande förklaringar.

Till tryckningskostnader hänföres dels kostnaderna för tryckning av den av kommissionen utgivna cirkulärserien, dels kostnaderna för tryckning av ransoneringskort och därtill hörande blanketter ävensom för distribution av cirkulär, kort och blanketter (s. k. ransoneringskostnader) dels ock trycknings- och distributionskostnader för övriga hithörande trycksaker. I posten »övriga expenser» ingå bl. a. vissa kostnader för kommissionens kontorslokaler, nattvakt, reparationer av kontorsmaskiner, fraktavgifter å järnväg, flyttningar, portoavgifter, stämplor och stämpelfärg för slaktkontroll m. m.

Med utgångspunkt från de förutsättningar som kommissionen i sin skrivelse angivit beräknar kommissionen det sammanlagda anslagsbehovet för omkostnader under budgetåret 1947/48 till 850 000 kronor, varav 390 000 kronor anses behövliga för tryckning av ransoneringskort o. dyl., som direkt sammanhänger med de kvarvarande ransoneringarna. Kommissionen förklarar, att kommissionen icke ansett det möjligt att på detta stadium närmare specificera de olika medelsbehoven. Av samma anledning förutsattes, att anslagen skola anvisas i form av förslagsanslag.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till vad under föregående punkt anförts och då livsmedelskommissionens beräkningar icke föranleda någon erinran från min sida får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens livsmedelskommission: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag*
av kronor 850 000.

[13.] **11. Kristidsstyrelserna m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juni—31 december 1946 sammanlagt högst 2 930 000 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 2 852 000 kronor.

I den under punkten 11 angivna skrivelsen av den 4 oktober 1946 har *statens livsmedelskommission* framlagt förslag även beträffande medelsbehovet för *kristidsstyrelserna* under budgetåret 1947/48.

Beträffande de allmänna grunderna för anslagsberäkningarna för *kristidsstyrelsernas* verksamhet under budgetåret 1947/48 hänvisar kommissionen till en början till en vid skrivelsen fogad, inom kommissionen den 1 oktober 1946 upprättad promemoria angående *kristidsstyrelsernas* och *kristidsnämndernas* organisation under kommande avvecklingsperiod.

I promemorian har först antecknats, att *kristidsstyrelserna* för närvarande vore uppdelade på fyra avdelningar med var sin föreståndare, nämligen 1) ett kansli, å vilket — förutom vissa allmänna ärenden — handlades till *kristidsstyrelserna* hörande jordbruksärenden samt verkställdes distribution av ransoneringskort och kontroll av *kristidsnämndernas* kortredovisningar, 2) en kontrollbyrå för kontroll av partihandelns omsättningsrapporter, redovisning av restaurangkort, licensgivning till näringsidkare, restauranger m. fl., 3) ett bränslekonto för handläggning av bränsleärenden och 4) ett prisreglering.

Under tiden från och med den 1 augusti 1945 till och med den 1 september 1946 hade *kristidsstyrelsernas* personal — huvudsakligen till följd av under tiden upphävida ransoneringar — kunnat minskas från 1 861 till 1 118 be-

fattningshavare. Största minskningen såväl procentuellt sett som beträffande antalet befattningshavare hänförde sig till kontrollbyråerna, som reducerat sin personal från 958 till 466. Kanslipersonalen hade minskats från 401 till 227, medan personalminskningen på bränslekontoren och priskontoren varit mera obetydlig eller från 347 till 307 respektive från 127 till 117.

Vidare anföres i promemorian.

Så länge nu gällande ransonerings- och jordbruksregleringar bestå, torde man icke kunna räkna med någon nämnvärd minskning av personalen på kristidsstyrelsernas kanslier och kontrollbyråer. För kontrollbyråernas vidkommande förutsattes nämligen, att den nuvarande kontrollen över ransoneringsgarnas efterlevnad i allt väsentligt kommer att bibehållas, intill dess ransoneringsgarna upphöra. Även om man sålunda icke har att vänta någon nämnvärd minskning av nyssnämnda tvenne avdelningars personal under den närmaste tiden, torde det likväl vara möjligt att genom vidtagande av vissa organisatoriska förändringar och andra åtgärder få till stånd någon minskning i kostnaderna för ifrågavarande avdelningar. Livsmedelskommissionen ämnar nämligen i likhet med vad som skett under det senaste året även i fortsättningen tid efter annan undersöka möjligheten av förenklings- och besparingsåtgärder i organisationen och andra besparingsåtgärder. Kommissionen har redan övervägt, huruvida det skulle vara möjligt att efter den numera inträdda minskningen av kristidsstyrelsernas arbetsuppgifter minska personalbehovet genom sammanslagning av två eller flera avdelningar. Därvid har man emellertid kommit till den uppfattningen, att en dylik sammanslagning — som för övrigt på grund av lokalbrist icke torde kunna genomföras på de orter, där avdelningarna äro inrymda i olika fastigheter — för närvarande icke skulle medföra någon eller i varje fall endast en högst obetydlig personalminskning. Däremot har det visat sig möjligt att vid vissa av de mindre kristidsstyrelserna använda sig av gemensam föreståndare för tvenne avdelningar. En dylik anordning med gemensam föreståndare för tvenne avdelningar kommer undan för undan vid uppkommande vakanser och andra tillfällen att undersökas beträffande övriga kristidsstyrelser. Kommissionen har vidare genom nedsättning av arvoden till de sekreterare vid kristidsstyrelserna, som icke förena sekreterareuppdraget med heltidsanställning vid kristidsstyrelse, samt genom indragning eller reducering av viceordförandearvoden fått till stånd en viss minskning av kristidsstyrelsernas allmänna kostnader. Ytterligare överväges — förslagsvis från och med den 1 januari 1947 — att minska antalet ledamöter i kristidsstyrelserna till minimumantalet enligt gällande kungörelse om kristidsstyrelser samt — efter inhämtande av Kungl. Maj:ts medgivande — nedsätta det till kristidsstyrelsens ordförande utgående arvodet från 300 kronor till 150 kronor i månaden.

Beträffande de i promemorian angivna principerna för beräkningen av anslagsbehovet under budgetåret 1947/48 anföres i kommissionens skrivelse följande.

Kommissionen räknar med att kristidsstyrelserna erfordras även under nästa budgetår, ehuru antalet ledamöter anses kunna nedskäras. Sammanträden med styrelserna beräknas behöva hållas i en mycket begränsad omfattning. Styrelsernas ordförande förutsätts skola uppbära månadsarvode med ett belopp av 150 kronor i månaden, medan månadsarvoden till viceordförande eller ledamot av styrelse skola upphöra att utgå. Vidare räknar

kommissionen med indragning av de nuvarande särskilda sekreterarna hos vissa kristidsstyrelser ävensom spannmålsombuden och övrig personal, som sysslar med jordbruksregleringen. Då kommissionen vid sina här ifrågasvarande beräkningar utgår från att under nästa budgetår endast socker-, matfetts- och tvättmedelsransoneringarna komma att vara i kraft, kommer en stark nedgång i personalen å de nuvarande kanslierna och kontrollbyråerna att äga rum. Om detta antagande visar sig riktigt, böra vid ett stort antal kristidsstyrelser kanslierna och kontrollbyråerna kunna sammanslös. Där så icke kan ske på grund av lokalförhållanden eller av annan orsak, torde kansliet i stället i flertalet fall kunna sammanslös med antingen bränslekontoret eller priskontoret. Den gjorda beräkningen angående avlöningskostnaderna för kanslierna utgår från den personalstyrka, som, sedan eventuell sammanslagning med annan avdelning ägt rum, kan bli erforderlig för fullgörande av dels på kanslierna eljest ankommande göromål beträffande de kvarvarande ransoneringarna och dels administrativa arbetsuppgifter, som äro gemensamma för kristidsstyrelsernas olika avdelningar. Beträffande bränslekontorens personalbehov och arvodeskostnader har kommissionen samrått med bränslekommissionen. Härvid har med utgångspunkt dels från av bränslekommissionen beräknade arbetsuppgifter för bränslekontoren under nästa bränseår och dels från den nuvarande personalen å bränslekontoren uppgjorts en personalstat för respektive kontor. Såvitt angår priskontoret har kommissionen, efter samråd med priskontrollnämnden, ansett sig icke böra räkna med någon lättnad i arbetet med priskontrollen under nästa budgetår. Med hänsyn därtill har kommissionen i fråga om priskontorens lönekostnader utgått från att personalbehovet å dessa kontor kommer att vara i stort sett oförändrat.

Kommissionen beräknar härefter kostnaderna för avlöningar vid kristidsstyrelserna under budgetåret 1947/48 på följande sätt:

a) *Arvoden till ordförande och ledamöter.*

Kostnaderna för arvoden till ordförandena beräknas till 57 600 kronor ($32 \times 150 \times 12$). Kristidsstyrelsernas ledamöter med undantag av ordföranden uppbära därjämte dagarvoden med 15 kronor för deltagande i sammanträde med styrelsen eller del därav. Med hänsyn till den beräknade inskränkningen av kristidsstyrelsernas verksamhet anser kommissionen tillräckligt, att varje kristidsstyrelse i sin helhet (ordförande och 4 ledamöter) sammanträder en gång i kvartalet och att inom varje kristidsstyrelse hålles ett delegationssammanträde (ordförande och 3 ledamöter) varannan månad. Arvodeskostnaderna för dessa sammanträden skulle uppgå till 16 320 kronor. På grund härav beräknas kostnaderna för arvoden till ordförande och ledamöter för nästa budgetår till 74 000 kronor.

b) *Avlöningar till befattningshavare å kanslierna.*

Med ledning av vad anförts rörande kanslierna har verkställts en beräkning av behovet av arbetskraft för fullgörande av å kanslierna ankommande arbetsuppgifter under nästa budgetår. Härvid har en sänkning av antalet befattningshavare från för närvarande 225 till 85 befunnits möjlig. Med utgångspunkt från nu utgående avlöningar beräknas avlöningskostnaderna för sistsnämnda antal befattningshavare komma att uppgå till 35 000 kronor i månaden eller för helt år till 420 000 kronor. Härtill komma vissa arvoden till extra personal och till övertidsersättningar, vilka av kommissionen upp-

skattas till sammanlagt 30 000 kronor. Anslagsbehovet under denna rubrik skulle alltså för nästa budgetår kunna beräknas till 450 000 kronor.

c) *Avlöningar till befattningshavare å kontrollbyråerna.*

Enligt verkställda beräkningar äro för närvarande av kontrollbyråernas biträdespersonal omkring 220 sysselsatta med socker-, matfetts- och tvättmedelsransoneringarna ävensom med gemensamma administrativa ärenden, lageröknings- och inventeringsärenden samt ärenden angående affärsöverlåtelser och slutredovisningar. Ifrågavarande biträdespersonal kan beräknas för närvarande i genomsnitt uppbära en månadslön av 300 kronor. För helt år skulle alltså ifrågavarande avlöningskostnader kunna beräknas till 792 000 kronor ($220 \times 300 \times 12$). Härtill komma kostnaderna för arvoden till föreståndarna för vissa av kontrollbyråerna, vilka kostnader av kommissionen beräknats till sammanlagt 3 000 kronor i månaden eller 36 000 kronor för helt år. Kontrollbyråernas avlöningskostnader skulle alltså för nästa budgetår kunna beräknas till 828 000 kronor.

d) *Avlöningar till befattningshavare å bränslekontoren.*

Livsmedelskommissionen har, efter samråd med bränslekommissionen, med hänsyn till de arbetsuppgifter, som alltjämt kunna komma att åvila bränslekontoren, funnit en stark beskäring av dess personal kunna äga rum under nästa budgetår. Sålunda torde som regel befattningarna såsom assistent, bränsleombud och transportledare kunna indragas. Likaså torde det nuvarande antalet skrivbiträden i viss utsträckning kunna minskas. Med hänsyn till att bränslekontoren äro mycket olika organiserade har emellertid någon generell nedskärning av personalen icke ansetts böra ske. I stället har för varje bränslekontor beräknats den personalstyrka, som kan bli erforderlig under nästa budgetår. Vid denna beräkning har antalet befattningshavare befunnits kunna minskas från för närvarande omkring 300 till 180. Med utgångspunkt från nu utgående avlöningar beräknar kommissionen kostnaderna för avlöningarna till sistnämnda antal befattningshavare å bränslekontoren till sammanlagt omkring 75 000 kronor i månaden eller således för helt år till 900 000 kronor. Härtill komma arvoden till extra personal och till övertidsersättningar, vilka av kommissionen uppskattas till sammanlagt 75 000 kronor. Anslagsbehovet för avlöningar till personalen å bränslekontoren skulle alltså för nästa budgetår kunna beräknas till 975 000 kronor.

e) *Avlöningar till befattningshavare å priskontoren.*

Ifrågavarande lönekostnader uppgå för närvarande till omkring 50 000 kronor i månaden. Såsom ovan anförts har kommissionen utgått ifrån, att personalbehovet å priskontoren kommer att förbli i stort sett oförändrat. Med hänsyn härtill har kommissionen beräknat priskontorens avlöningskostnader för nästa budgetår till 600 000 kronor.

f) *Avlöningskostnader för Stockholms kristidsnämnds verksamhet.*

I anslutning till en mellan Stockholms kristidsnämnd och livsmedelskommissionen träffad, av Kungl. Maj:t den 19 maj 1944 godkänd överenskommen har kommissionen att ersätta kristidsnämnden dess utgifter för nämndens verksamhet, i den mån utgifterna hänföra sig till arbetsuppgifter, som i övriga delar av riket åvila kristidsstyrelserna. Enligt av kristidsnämnden verkställd beräkning kunna hithörande avlöningskostnader för nästa budgetår beräknas till sammanlagt 140 000 kronor.

Sammanfattningsvis anför kommissionen.

Samtliga avlöningskostnader för kristidsstyrelsernas och Stockholms kristidsnämnds verksamhet under nästa budgetår uppgå enligt förestående beräkningar till 3 067 000 kronor. Kommissionen har emellertid ansett sig böra räkna med, att de löneförhöjningar för de lönegradsplacerade stats-tjänstemännen, som kunna komma att ske på grund av ett genomförande av 1945 års lönekommittés förslag till nya löneplaner, även komma att medföra förhöjningar av avlöningarna till kristidsstyrelsernas personal under nästa budgetår. Ifrågavarande löneförhöjningar för envar befattningshavare beräknas till 50 kronor i månaden. Antalet befattningshavare hos kristidsstyrelserna och ifrågakommande befattningshavare hos Stockholms kristidsnämnd för nästa budgetår uppskattas till sammanlagt 650. För nämnda antal befattningshavare skulle således kostnaderna för ifrågavarande löneförhöjning komma att uppgå till 390 000 kronor för helt år.

Det sammanlagda anslagsbehovet för kristidsstyrelsernas avlöningar för budgetåret 1947/48 beräknas alltså av kommissionen till i runt tal 3 450 000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom i inledningen framhållits, måste kristidsstyrelserna sannolikt bibehållas under budgetåret 1947/48. En successivt inträdande minskning av deras arbetsuppgifter är emellertid att vänta med därav följande minskat personalbehov. Livsmedelskommissionens uttalanden rörande möjligheterna att inskränka personalen vid bränslekontoren torde dock med hänsyn till de ökade arbetsuppgifter, som de skärpta regleringarna å trävaror och virke komma att medföra för denna personal, vara väl optimistiska. De av kommissionen beräknade kostnaderna för avlöningsförhöjningen i samband med den allmänna löneregleringen synes å andra sidan vara för högt uppskattade. Med hänsyn till ovissheten av personalbehovets totala storlek finner jag mig emellertid vid beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår icke böra frågå det av kommissionen föreslagna beloppet, 3 450 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Kristidsstyrelserna m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 450 000.

[14.] **12. Kristidsstyrelserna m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 550 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk sammanlagt 620 000 kronor för tiden 1 juli—31 december 1946 och 661 000 kronor för tiden 1 januari—30 juni 1947.

I den under punkten 11 omförmälda skrivelsen den 4 oktober 1946 har *statens livsmedelskommission* även framlagt beräkningar om storleken av erforderliga medel för bestridande av kristidsstyrelsernas omkostnader under budgetåret 1946/47.

Beträffande *reseersättningar* framhålles följande.

Reseersättningar utgå för närvarande, förutom till kristidsstyrelsernas ordförande och ledamöter i anledning av resor till sammanträden och överlägg-

ningar, i huvudsak till följande grupper av befattningshavare, nämligen kansliernas tjänstemän för kontroll av kristidsnämndernas innehav och redovisning av ransoneringskort, föreståndarna för bränsle- och priskontoren, spannmålsombuden, assistenterna å bränslekontoren, transportledarna, bränsleombuden och priskontrollanterna ävensom till vissa sakkunniga. Under tiden januari—september 1946 ha resekostnaderna utgjort i medeltal 36 500 kronor i månaden. Priskontorens kontrollverksamhet beräknas under nästa budgetår komma att upprätthållas i oförminskad omfattning. Jämväl för kansliernas och bränslekontorens del kommer en viss kontrollverksamhet att bliva erforderlig. Kommissionen har med hänsyn härtill ansett sig icke kunna räkna med större nedgång beträffande ifrågakostnader än med en tredjedel. Utgifterna för reseersättningar beräknas därför av kommissionen för nästa budgetår till sammanlagt 292 000 kronor.

Övriga omkostnader beräknas av kommissionen på följande sätt.

1) *Lokalhyror inklusive bränsle, lyse och städning.*

Under tiden januari—september 1946 ha ifrågakostnader uppgått till i genomsnitt 29 700 kronor i månaden. Med hänsyn till att kommissionen för flertalet kontrollbyråer, nämligen de byråer, som drivas av vederbörande systembolag, icke erlägger någon lokalhyra och då en inskränkning av befintliga lokaler icke torde kunna ske i samma takt som kristidsstyrelsernas verksamhet avvecklas, har kommissionen ansett sig för nästa budgetår böra tills vidare räkna med att nuvarande hyreskostnader m. m. komma att nedgå med en tredjedel. Hithörande kostnader upptagas därför för nästa budgetår till 238 000 kronor.

2) *Skrivmateriel, blankettryck m. m.*

Under tiden januari—september 1946 ha ifrågakostnader uppgått till i genomsnitt 10 000 kronor i månaden. Ifrågakostnader post torde kunna nedsättas till 5 000 kronor i månaden eller till 60 000 kronor för hela budgetåret.

3) *Telefon, bud, transporter och annonsering.*

Ifrågakostnader, vari inberäknas kostnaderna för den del av Stockholms kristidsnämnds annonsering, som skall ersättas av statsverket, ha under tiden januari—september 1946 utgjort i genomsnitt 19 200 kronor i månaden och beräknas för nästa budgetår till 10 000 kronor i månaden eller för hela budgetåret till 120 000 kronor.

4) *Hyra och underhåll av möbler, kontorsmaskiner m. fl. inventarier.*

Hithörande kostnader ha under tiden januari—september 1946 uppgått till i genomsnitt 3 200 kronor i månaden, motsvarande för helt år 38 400 kronor. Ifrågakostnader anslagspost torde för nästa budgetår kunna nedsättas till 20 000 kronor.

5) *Stockholms stads kristidsnämnd.*

Enligt av kristidsnämnden verkställda beräkningar uppskattas de kostnader för nämndens verksamhet, som äro att hänföra till nämndens kristidsstyrelseuppgifter, för närvarande för helt år till nära 40 000 kronor och kunna för nästa budgetår uppskattas till 20 000 kronor.

På grund av sålunda verkställda beräkningar anger kommissionen anslagsbehovet för nu ifrågakostnader ändamål under budgetåret 1947/48 till 750 000 kronor.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till vad som anförts under föregående punkt och då livsmedelskommissionens beräkningar icke föranleda någon erinran från min sida får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristidsstyrelserna m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 750 000.

[15.] **13. Bidrag till kristidsnämndernas verksamhet, förslagsanslag.** Gällande bestämmelser om statsbidrag till kristidsnämndernas verksamhet återfinnas i kungörelsen den 12 december 1941 (nr 936). Bestämmelserna innebära att kommuner respektive kristidsstyrelseförbund kunna för varje kalenderår komma i åtnjutande av statsbidrag i förenämnda hänseende i enlighet med vissa grunder. Sålunda må statsbidrag utgå med 40 procent av den del av kostnaderna för kristidsnämndernas verksamhet, som överstiger 15 men icke 25 öres utdebitering för skattekrona och med 50 procent av den del därav, som överstiger 25 öre för skattekrona. Ansökningar om statsbidrag skola ställas till Kungl. Maj:t samt ingivas till vederbörande kristidsstyrelse före den 15 februari året efter det för vilket bidrag sökes, varefter kristidsstyrelsen efter granskning av ansökningshandlingarna skall före den 1 april överlämna handlingarna till livsmedelskommissionen, som har att före den 15 maj med eget yttrande överlämna desamma till Kungl. Maj:t.

För budgetåret 1946/47 har riksdagen under elfte huvudtiteln anvisat för ifrågavarande ändamål ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor, varmed avsetts att täcka kostnaderna för kalenderåret 1945. Enligt särskilda beslut har Kungl. Maj:t tillerkänt kristidsnämnderna statsbidrag för verksamheten under sistnämnda år med något över 2 200 000 kronor.

I sin under punkten 11 omförmälda skrivelse den 4 oktober 1946 har *statens livsmedelskommission* anført, att kostnaderna för kristidsnämndernas verksamhet under år 1946 torde komma att bli av något mindre storleksordning än under år 1945. Då det för närvarande även syntes kommissionen sannolikt, att det kommunala skatteunderlag, som skulle ligga till grund för beräkningen av statsbidragets storlek, undergått viss stegring, har kommissionen ansett sig tills vidare böra beräkna anslagsbehovet för nästa budgetår till ett något lägre belopp än föregående budgetår eller till 2 000 000 kronor. Sedan kristidsnämndernas ansökningar om statsbidrag för 1946 års verksamhet inkommit, torde kommissionen under mars månad 1947 kunna lämna mera säkra uppgifter för anslagsbehovets beräkning.

Departements-
chefen.

I avvaktan på att mera säkra beräkningar kunna framläggas rörande medelsbehovet för bestridande under nästa budgetår av kostnaderna för bidrag till kristidsnämndernas verksamhet, torde anslaget i detta sammanhang böra upptagas med endast ett beräknat belopp. Mot storleken av det

av kommissionen föreslagna beloppet, 2 000 000 kronor, har jag icke något att erinra.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till kristidsnämndernas verksamhet* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 2 000 000.

[16.] **14. Statens handelskommission: Avlöningar, förslagsanslag.** Till Statens handelskommission: Avlöningar har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 250 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av anslaget må tagas i anspråk för kommissionens utgifter för avlöningar under tiden 1 juli—31 december 1946 högst 370 000 kronor samt under tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 370 000 kronor.

Handelskommissionen har i skrivelse den 7 september 1946 avgivit förslag rörande anslag till kommissionen å riksstaten för budgetåret 1947/48 och därvid till en början framhållit följande:

Handelskommissionen har icke ansett sig kunna bedöma, huruvida under nästkommande budgetår sådana förändringar kunna inträda, att mera väsentliga ändringar i avseende å kommissionens arbetsuppgifter och behov av arbetskraft kunna beräknas inträda. Det har därför icke varit möjligt för kommissionen att närmare precisera sitt medelsbehov för budgetåret 1947/48, varför kommissionen i betraktande av anförda omständigheter vid beräkning av detta medelsbehov ansett sig endast böra till ledning för anslagsäskandena upptaga de approximativa belopp, som svara mot kommissionens nuvarande utgifter.

Kommissionen beräknar anslagsbehovet för arvoden som bestämts av Kungl. Maj:t till sammanlagt omkring 92 000 kronor. Kostnaderna för den personal, som avlönas enligt löneplan, ävensom för tillfällig personal uppskattas till 590 000 kronor under förutsättning att personalbeståndet blir i huvudsak oförändrat. Kommissionen hemställer med anledning härav för budgetåret 1947/48 om ett förslagsanslag till avlöningar och arvoden av 682 000 kronor.

På särskild anmodan har handelskommissionen verkställt beräkning av kostnaderna för sådan ökning av de till befattningshavarna vid kommissionen utgående arvodena, som borde äga rum i samband med den allmänna löneregleringen. Kommissionen har beräknat denna arvodesökning för budgetåret 1947/48 till 20 000 kronor.

Handelskommissionens fortsatta verksamhet under nästa budgetår är be-^{Departements-}roende på den omfattning, som import- och exportregleringarna kunna ^{chefen.} komma att få. För närvarande är läget sådant, att man icke torde kunna räkna med några väsentliga lättnader i angivna hänseenden. Med hänsyn härtill finner jag mig, i likhet med handelskommissionen, böra beräkna nu

ifrågavarande anslagsbehov med ledning av de nuvarande utgifterna. Mot de av kommissionen verkställda beräkningarna har jag ingen erinran utan anser anslagsbehovet — inberäknat det av kommissionen för arvodesökning i samband med den allmänna löneregleringen angivna beloppet, 20 000 kronor — böra efter avrundning uppskattas till 700 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens handelskommission: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 700 000.

[17.] **15. Statens handelskommission: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till Statens handelskommission: Omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 50 000 kronor, varav enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut må tagas i anspråk för bestridande av kommissionens utgifter för omkostnader under tiden 1 juli—31 december 1946 högst 65 000 kronor samt under tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 65 000 kronor.

I den under nästföregående punkt omförmälda skrivelsen av den 7 september 1946 har *handelskommissionen* verkställt beräkning av anslagsbehovet för kommissionens omkostnader under budgetåret 1947/48. För resersättningar uppskattar kommissionen kostnaderna till i runt tal 2 000 kronor. *Expenser* beräknas till följande belopp.

Kontorsförnödenheter	kronor	10 000
Tryckningskostnader m. m.	»	44 000
Telefon, telegram	»	25 000
Städningskostnader	»	10 000
Inventarier	»	1 000
Övriga kostnader	»	8 000
	Summa kronor	98 000.

På grund härav hemställer kommissionen för budgetåret 1947/48 om ett förslagsanslag till omkostnader av 100 000 kronor.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till vad som anförts under föregående punkt och då handelskommissionens beräkningar icke föranleda någon anmärkning från min sida får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens handelskommission: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100 000.

[18.] **16. Statens trafikkommission: Avlöningar, förslagsanslag.** Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget av 200 000 kronor till Statens trafikkommission: Avlöningar finge tagas i anspråk under tiden 1 juli—31 december

1946 490 000 kronor samt under tiden 1 januari—30 juni 1947 410 000 kronor.

I skrivelse den 28 september 1946 har *trafikkommissionen* avgivit förslag rörande anslag för kommissionens verksamhet för tiden 1 juli 1947—30 juni 1948. I förslaget har verkställts vissa rättelser genom en den 4 december 1946 dagtecknad promemoria.

Kommissionen framhåller till en början svårigheterna att i förväg beräkna omfattningen av kommissionens arbetsuppgifter, som huvudsakligen vore beroende av utvecklingen av försörjningsläget beträffande för trafiken livsviktiga förnödenheter. Angivna svårigheter gjorde sig enligt kommissionen för närvarande gällande i fråga om den trafikreglering, som berodde av försörjningsläget med avseende å fasta bränslen och bilgummi, samt i fråga om regleringen av sjöfarten i avbidan på återgången till fri sjöfart och fri fraktsättning. Kommissionen hade vid anslagsberäkningen funnit sig tills vidare böra räkna med, att kommissionens verksamhet komme att utövas allenast under första hälften av budgetåret 1947/48 samt att därefter för kommissionens slutliga avveckling kommissionens kansli komme att i mycket reducerad omfattning bestå till och med utgången av februari månad 1948.

Vid beräkningen av avlöningarna för första hälften av budgetåret 1947/48 utgår kommissionen från att någon minskning av personalen icke komme att äga rum. Kommissionen uppskattar kostnaderna för avlöningar särskilt för arvoden, som bestämts av Kungl. Maj:t, och särskilt för avlöningar till övrig personal. För den första gruppen, innefattande kommissionens ordförande och ledamöter, kanslichefen, fyra sektionschefer, ledamöterna av kommissionens råd samt av kommissionen anlitade sakkunniga, räknar kommissionen med utgifter till ett sammanlagt belopp av omkring 75 000 kronor.

Beträffande avlöningar till den andra gruppen erinrar kommissionen till en början bland annat därom att Kungl. Maj:t genom kungörelse den 21 januari 1944 (nr 21) förordnat, att till biträde åt kommissionen skulle hos kommissionen vara anställda länstrafikledare, en för varje län, samt en trafikledare för Stockholms stad. Genom särskilda beslut hade Kungl. Maj:t härjämte dels bemyndigat kommissionen att för Stockholms stad anställa jämväl en biträdande trafikledare samt att till länstrafikledaren ävensom till biträdande trafikledaren för Stockholms stad utbetala avlöning med belopp, som kommissionen i varje särskilt fall funne skäligt, dock högst 1 000 kronor i månaden, dels ock bestämt att trafikledaren för Stockholms stad skulle äga uppbära arvode med 200 kronor i månaden.

Efter att hava uppgivit, att antalet hos kommissionen anställda tillhörande ifrågavarande grupp för närvarande uppginge till 123, länstrafikledarna däri inräknade, beräknar kommissionen kostnaderna för avlöning till personalen i fråga under nästa budgetår till omkring 390 000 kronor. Det sam-

manlagda anslagsbehovet till avlöningar uppgår alltså enligt kommissionen till 465 000 kronor.

På särskild anmodan har trafikkommissionen verkställt beräkning av kostnaderna för sådan ökning av de till befattningshavare vid kommissionen utgående arvoden som borde äga rum i samband med den allmänna löneregleringen. Kommissionen har uppgivit, att berörda arvodesökning för budgetåret 1947/48 kunde uppskattas till 8 000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom i inledningen framhållits torde trafikkommissionen vara ett av de krisorgan, som först kan komma i fråga till avveckling. Själv har kommissionen räknat med att dess verksamhet skall kunna i huvudsak upphöra omkring årsskiftet 1947/48. För egen del anser jag troligt, att avveckling av kommissionens verksamhet kan äga rum ännu tidigare. Jag anser därför högre anslag till kommissionens avlöningar icke nu böra beräknas än 350 000 kronor, vari inräknats jämväl det belopp, som skulle erfordras för ökning av arvoden i samband med den allmänna löneregleringen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens trafikkommission: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 350 000.

[19.] **17. Statens trafikkommission: Omkostnader, förslagsanslag.** Av det för innevarande budgetår till bestridande av trafikkommissionens omkostnader anvisade förslagsanslaget å 60 000 kronor äger kommissionen jämlikt beslut av Kungl. Maj:t taga i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1946 80 000 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1947 70 000 kronor.

I den under nästföregående punkt omförmälda skrivelser av den 28 september 1946 beräknar *trafikkommissionen* omkostnaderna under nästa budgetår avrundat till 130 000 kronor enligt följande fördelning:

Resersättningar	kronor 60 400
Expenser	» 67 100
Möbler och inventarier	» 1 000.

Posten expenser beräknar kommissionen på följande sätt:

Lyse	kronor 4 200
Städning	» 4 400
Telefon och telegram	» 25 500
Tryckningskostnader	» 20 000
Övriga expenser	» 13 000

Summa kronor 67 100.

Departements-
chefen.

Av skäl som framgår av vad under näst föregående punkt anförts finner jag det anslag, som till ifrågavarande ändamål bör anvisas för nästkommande budgetår, böra beräknas till allenast 85 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens trafikkommission: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 85 000.

[20.] **18. Statens priskontrollnämnd: Avlöningar, förslagsanslag.** Av det för budgetåret 1946/47 anvisade förslagsanslaget till Statens priskontrollnämnd: Avlöningar om 600 000 kronor må enligt beslut av Kungl. Maj:t tagas i anspråk för bestridande av nämndens utgifter för avlöningar för nämnden och för statens upplysningsbyrå under tiden 1 juli—31 december 1946 högst 709 000 kronor och under tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 755 000 kronor.

Verksamheten vid statens upplysningsbyrå skall enligt beslut av Kungl. Maj:t den 12 juli och den 20 december 1946 fortgå tills vidare intill utgången av juni 1947.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *priskontrollnämnden* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för budgetåret 1947/48.

Nämnden har, utgående från kostnaderna för den nuvarande personalstyrkan, beräknat sammanlagda avlöningskostnaderna för helt år till 1 270 000 kronor, därav för ordföranden, nämndens övriga ledamöter och ledamöterna av nämndens råd samt för befattningshavare med av Kungl. Maj:t bestämda arvoden 247 700 kronor, för den enligt löneplanen avlönade personalen 922 300 kronor samt för sakkunniga 50 000 kronor. För den händelse statens upplysningsbyrås verksamhet skulle behöva fullföljas under budgetåret 1947/48, kunde nämndens avlöningskostnader för byrån under samma budgetår uppskattas till 70 000 kronor. Nämnden räknade till följd av ökade arbetsuppgifter med en ökning av kostnaderna för sin verksamhet under budgetåret 1946/47 men hölle för troligt, att en motsvarande minskning av utgifterna skulle äga rum under budgetåret 1947/48.

Nämnden hemställer alltså om ett förslagsanslag för avlöningar under budgetåret 1947/48 av 1 270 000 kronor eller, för den händelse nämnden skulle bestrida kostnaderna för upplysningsbyrån, av 1 340 000 kronor.

På särskild anmodan har priskontrollnämnden verkställt beräkning av kostnaderna för sådan ökning av de till befattningshavarna vid nämnden utgående arvodena, som borde äga rum i samband med den allmänna löne-regleringen. Nämnden har angivit, att berörda arvodesökning för budgetåret 1947/48 kunde uppskattas till 40 000 kronor.

Den under föregående år ökade spänningen på det prispolitiska området har medfört ökade krav på en skärpning av priskontrollen. Med hänsyn härtil torde, även om en förbättring av läget längre fram kommer att inträda, priskontrollen alltjämt böra bibehållas under budgetåret 1947/48. Jag anser mig därför böra räkna med att priskontrollnämnden under samma budgetår kommer att bestå i ungefär sin nuvarande omfattning, däri inbe-

gripet även statens upplysningsbyrå, vilken synes böra fortsätta sin verksamhet, så länge nuvarande allttjämt krisbetonade förhållanden föreligga.

Då jag icke har någon erinran mot priskontrollnämndens beräkningar, finner jag mig böra uppskatta anslagsbehovet till 1 380 000 kronor, därav 40 000 kronor för ökning av arvoden i samband med den allmänna löne-regleringen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens priskontrollnämnd: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 380 000.

[21.] **19. Statens priskontrollnämnd: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget har för innevarande budgetår anvisats med 320 000 kronor. Härav äger priskontrollnämnden enligt medgivanden av Kungl. Maj:t för bestridande av nämndens utgifter för omkostnader för nämnden och för statens upplysningsbyrå taga i anspråk 341 000 kronor för tiden 1 juli—31 december 1946 och 360 000 kronor för tiden 1 januari—30 juni 1947.

I den under nästföregående punkt omförmälda skrivelsen beräknar *priskontrollnämnden* medelsbehovet för bestridande av nämndens omkostnader till 550 000 kronor eller, för den händelse nämnden även skulle bestrida kostnaderna för upplysningsbyrån, till 590 000 kronor. Till stöd för sina beräkningar åberopar nämnden följande uppställning, vilken till jämförelse upptager jämväl de verkliga utgifterna för budgetåren 1944/45 och 1945/46 samt för augusti månad 1946.

	Budgetåret 1944/45	Budgetåret 1945/46	Augusti 1946 (inkl. upp- lysnings- byrån)	Budgetåret 1947/48 (exkl. upp- lysnings- byrån)
Reseersättningar	102 339	132 548	10 747	130 000
Inventarier	13 246	4 547	335	5 000
Tryckningskostnader ..	197 237	180 303	13 673	170 000
Telefon och telegram ..	46 847	34 735	2 230	40 000
Annonsering	100 089	235 622	4 596	110 000
Övriga expenser	68 968	96 452	6 882	95 000
Summa kronor	528 726	684 207	38 463	550 000

Beträffande denna uppställning anmärker nämnden följande.

Budgetåret 1944/45.

I tryckningskostnaderna ingå utgifterna för en av sektionen för aktiv hus-hållning utgiven broschyr. Kostnaderna för denna broschyr utgjorde 10 000 kronor.

Budgetåret 1945/46.

De höga annonskostnaderna bero på att under vissa månader av denna period hela prislistor intagits i annonser, vilket inneburit en extra belastning av annonskontot med 120 000 kronor.

I posten »Övriga expenser» ingå utgifterna för en marknadsundersökning rörande barnkläder. Kostnaden för denna undersökning uppgick till 14 000 kronor.

Medeltalet av kostnaderna stiger under jämförelseperiodens senare del.

Augusti 1946.

Posten »Övriga expenser» är missvisande, då vid månadens utgång en restpost uppgående till 3 000 kronor återstod att betala.

Budgetåret 1947/48.

Annonskostnaderna ha upptagits till 110 000 kronor, då medeltalet per månad av dessa kostnader under juli—augusti 1945 är cirka 9 000 kronor.

Under nämnda tid är medeltalet per månad för »Övriga expenser» 8 000 kronor, varför i denna post upptagits 95 000 kronor.

Nämnden förklarar slutligen, att nämnden till följd av ökade arbetsuppgifter räknade med en ökning av kostnaderna för sin verksamhet under budgetåret 1946/47, men att nämnden hölle för troligt att en motsvarande minskning av utgifterna skulle äga rum under budgetåret 1947/48.

Under hänvisning till vad som anförts under föregående punkt och då Departements-
chefen. priskontrollnämndens beräkningar icke föranleder någon erinran från min sida hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens priskontrollnämnd*: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 590 000.

[22.] **20. Överrevisionen för krisförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har anvisats till Överrevisionen för krisförvaltningen: Avlöningar ett förslagsanslag av 100 000 kronor och till Överrevisionen för krisförvaltningen: Omkostnader ett förslagsanslag av 5 000 kronor. Kungl. Maj:t har medgivit, att av sagda två anslag finge tagas i anspråk, av avlöningsanslaget för tiden 1 juli—31 december 1946 högst 55 000 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 55 000 kronor samt av omkostnadsanslaget för tiden 1 juli—31 december 1946 högst 3 000 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1947 högst 3 000 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *överrevisionen* avgivit förslag rörande anslag för överrevisionens verksamhet för budgetåret 1947/48 och därvid anfört följande.

Såvitt nu kan bedömas torde icke något av de större krisorganen komma att helt upphöra med sin verksamhet förrän tidigast under andra halvåret 1947. Med hänsyn härtill torde de arbetsuppgifter som för närvarande åvila överrevisionen komma att om ock i något mindre omfattning kvarstå under hela budgetåret 1947/48. Därest dessa uppgifter även i fortsättningen skola anförtros åt överrevisionen, torde det därför vara erforderligt att medel ställas till överrevisionens förfogande i ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår.

I anslutning härtill har överrevisionen hemställt om anvisande för budgetåret 1947/48 av 100 000 kronor till avlöningar och 5 000 kronor till omkostnader.

På särskild anmodan har överrevisionen verkställt beräkning av kostnaderna för sådan ökning av de till befattningshavarna vid överrevisionen utgående arvodena, som borde äga rum i samband med den allmänna löne regleringen. Överrevisionen har uppgivit, att berörda arvodesökning för budgetåret 1947/48 kunde uppskattas till 5 000 kronor.

Departements-
chefen.

Av vad som anförts i det föregående framgår, att samtliga krisorgan beräknas komma att fortsätta sin verksamhet under budgetåret 1947/48 eller del därav. Med hänsyn härtill torde någon väsentlig minskning av överrevisionens verksamhet under samma budgetår icke kunna äga rum. Mot de av överrevisionen äskade beloppen av 100 000 kronor för avlöningar och 5 000 kronor för omkostnader har jag intet att erinra; dock synes mig i anslaget för avlöningar böra innefattas även det belopp av 5 000 kronor var till överrevisionen uppskattat kostnaden för arvodesökning i samband med den allmänna löne regleringen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överrevisionen för krisförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100 000.

[23.] **21. Överrevisionen för krisförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överrevisionen för krisförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5 000.

C. Statlig lagerhållning m. m.

[24.] **1. Omkostnader för statlig lagerhållning, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till Omkostnader för statlig lagerhållning anvisats ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor. Av detta anslag ha hittills 1 000 000 kronor ställts till statens reservförrådsnämnds förfogande för bestridande av kostnader för varors lagring, vård och omsättning samt eventuell försäkring m. m.

I den förut under punkt 5 omförmälda skrivelsen har *reservförrådsnämnden* beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa bud-

getår. Nämnden har därvid meddelat, att utgifterna för ändamålet under budgetåret 1945/46 belöpt sig till i runt tal 1 700 000 kronor och för innevarande budgetår beräknades komma att uppgå till samma belopp. Såsom tidigare anförts har nämnden vid beräkning av anslagsbehovet utgått från att avlöningarna till den lokala personalen vid av nämnden förvaltade oljecisternanläggningar ävensom alla övriga kostnader för dessa anläggningar, inklusive kompletterings- och underhållsarbeten vid anläggningarna, liksom hittills finge bestridas ur ifrågavarande anslag. Då cisternanläggningarna numera vore uthyrda och nämnden dreve en del av anläggningarna för oljebolagens räkning, bleve omkostnaderna större än tidigare och uppginge nu till omkring 40 000 kronor i månaden. Inkomsterna komme emellertid att ökas i minst samma omfattning. För närvarande beräknades i hyror och servisavgifter inflyta omkring 110 000 kronor i månaden.

Då medel erfordras för bestridande av kostnaderna för den statliga lagerhållning, som nu bedrivs av statens reservförrådsnämnd, och anledning till erinran icke finnes mot reservförrådsnämndens beräkning av anslagsbehovet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Omkostnader för statlig lagerhållning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 000 000.

[25.] **2. Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m., förslagsanslag.** Till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m. har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor. Anslaget är avsett att bestrida bränslekommissionens omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved samt att täcka sådana förluster för kommissionens vedclearingkassa som icke jämlikt 1944 års riksdags beslut (skr. nr 381) skola ersättas från kommissionens kolclearingkassa. Vid beräkningen av detta anslag har, såsom framgår av propositionen nr 256 till 1946 års riksdag, beräknats 1 250 000 kronor för direkta omkostnader i samband med vedinköp m. m., 250 000 kronor för utkörning av ved från centrallager i tätorter i zon 3, 2 000 000 kronor för täckande av prislösluster i de fall då massaved tages i anspråk för bränsleändamål och då långved tillhandahålles hushållsförbrukare till priser, som icke täcka kommissionens självkostnader, ävensom 500 000 kronor till särskilda skogsodlingsbidrag vid kalavverkning i skogsbestånd av otillfredsställande typ inom de 17 södra länen och Gästrikland.

I skrivelse den 26 september 1946 har *bränslekommissionen* föreslagit, att anslaget till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m. måtte för nästkommande budgetår beräknas till 2 000 000 kronor. Härav ha 1 250 000 kronor beräknats för kommissionens direkta omkostnader för vedinköp, 250 000 kronor för utkörning av ved från centrallager i tätorter i

zon 3, och 500 000 kronor för prisförluster på massaved och långved. För bidrag till skogsodling efter kalavverkning har kommissionen ansett att medel för budgetåret 1947/48 icke böra ifrågasättas.

Föredraganden. Det synes med hänsyn till ovissheten om den blivande utvecklingen på bränsleförsörjningens område icke vara lämpligt att redan nu taga ställning till frågan om anvisande av medel till de med anslaget avsedda ändamålen. Det är min avsikt att återkomma till dessa spörsmål längre fram. I avvaktan härpå torde emellertid för budgetåret 1947/48 för ifrågavarande omkostnader böra beräknas ett anslag av det av kommissionen angivna beloppet 2 000 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m. för budgetåret 1947/48 beräkna ett förslagsanslag av*
. kronor 2 000 000.

D. Diverse.

[26.] **1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag av* kronor 416 000.

[27.] **2. Kontroll å standardisering av mjölk, förslagsanslag.** Gällande bestämmelser angående handeln med mjölk återfinnas i kungörelsen den 6 mars 1942, nr 91, med däri genom kungörelser den 22 maj 1942, nr 329, och den 16 mars 1945, nr 64, gjorda ändringar. Bestämmelserna innebära i huvudsak, att all för överlåtelse till konsument avsedd mjölk skall hava standardiserats till viss fetthalt. Det åligger lantbruksstyrelsen att övervaka efterlevnaden av kungörelsen.

Till Kontroll å standardisering av mjölk har för vart och ett av budgetåren 1942/43—1944/45 under elfte huvudtiteln anvisats ett förslagsanslag av 13 000 kronor, för budgetåret 1945/46 ett förslagsanslag av 14 000 kronor och för budgetåret 1946/47 ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* meddelat, att medelsåtgången för förevarande ändamål under budgetåret 1945/46 uppgått till 17 296 kronor 65 öre, vilket innebure att det till ändamålet för budgetåret 1945/46 anvisade anslaget överskridits med i runt tal 3 300 kronor. Den väsentliga orsaken till detta anslagsöverskridande syntes hava varit att ersättningen av statsmedel för undersökning av standardiserad mjölk från och med den 1 januari 1945 höjts från 50 öre till 1 krona för varje prov.

Lantbruksstyrelsen har vidare anfört att frågan, huruvida försörjningsläget komme att utveckla sig så, att gällande bestämmelser om begränsning av den saluförda mjölkens fetthalt bleve erforderliga under budgetåret 1947/48, för närvarande undandroge sig lantbruksstyrelsens bedömande. Vid sådant förhållande hade lantbruksstyrelsen funnit sig böra räkna med att fortsatt kontrollverksamhet i oförändrad omfattning vore erforderlig jämväl under nästkommande budgetår till en kostnad av 20 000 kronor, varför styrelsen hemställt, att ett förslagsanslag av denna storlek måtte anvisas för ändamålet.

De åtgärder som vidtagits för att reglera fetthalten i konsumtionsmjölk torde vara erforderliga åtminstone så länge matfettstransoneringen bibehålles. Medel böra därför finnas tillgängliga för kontroll av regleringsbestämmelsernas efterlevnad under nästkommande budgetår. Jag ansluter mig till den av lantbruksstyrelsen gjorda beräkningen av medelsbehovet för denna verksamhet och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Kontroll å standardisering av mjölk* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20 000.

[28.] **3. Bidrag till hemmens forskningsinstitut, reservationsanslag.** Genom beslut den 5 maj 1944 beviljade Kungl. Maj:t av det under elfte huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till Vissa utredningar och undersökningar husmödrarnas samarbetskommitté och hushållslärarynnornas samorganisation ett statsbidrag för år 1944 av högst 50 000 kronor för bedrivande genom hemmens forskningsinstitut av forskningsverksamhet rörande hemhushållning och hemarbete. För statsbidragets åtnjutande skulle gälla följande villkor.

1. Kostnaderna för verksamheten skulle till belopp, motsvarande minst statsbidragets storlek, bestridas av medel, som ställdes till förfogande av enskilda personer eller organisationer.

2. Stadgarna för forskningsinstitutet skulle godkännas av priskontrollnämnden och finge icke utan dylikt godkännande ändras.

3. Verksamheten vid forskningsinstitutet skulle bedrivas i samråd med priskontrollnämndens sektion för aktiv hushållning.

4. Ersättning till personal, som anställdes hos forskningsinstitutet, skulle godkännas av priskontrollnämnden.

5. Vid upphörande av forskningsinstitutets verksamhet finge beslut om disposition av institutets tillgångar icke bringas i verkställighet med mindre beslutet godkänts av Kungl. Maj:t.

För budgetåren 1945/46 och 1946/47 ha under elfte huvudtiteln anvisats reservationsanslag till Bidrag till hemmens forskningsinstitut, vilket för budgetåret 1945/46 utgjorde 50 000 kronor och för innevarande budgetår utgör 70 000 kronor.

Genom beslut den 17 maj 1946 beviljade Kungl. Maj:t hemmens forskningsinstitut ett statsbidrag för år 1946 av högst 70 000 kronor för bedrivande av forskningsverksamhet rörande hemhushållning och hemarbete. Därvid föreskrevs, att för statsbidragets åtnjutande skulle i tillämpliga delar gälla de villkor som angivits i Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut den 5 maj 1944. Därjämte skulle det åligga priskontrollnämnden att tillse, att kostnaderna för verksamheten bestredes till belopp motsvarande minst statsbidragets storlek, av medel, som ställdes till förfogande av enskilda personer eller organisationer.

Enligt för hemmens forskningsinstitut den 24 april 1944 antagna stadgar har institutet till uppgift att verka för systematisk rationalisering av arbetsförhållandena i de svenska hemmen genom forskning rörande de tekniska och ekonomiska problem, som äro förbundna med hemmens uppgifter som konsumtionscentra och arbetsplatser, med hänsynstagande till de psykologiska, hygieniska och sociala problem som sammanhånga med hemmens allmänna uppgifter. Institutet utgör ett förvaltande och verkställande organ för dess medlemmar, vilka äro husmödrarnas samarbetskommitté och hushållslärarynnornas samorganisation. En närmare redogörelse för institutets verksamhet under år 1945 återfinnes å sidorna 46—48 i elfte huvudtiteln i 1946 års statsverksproposition.

I skrivelse den 6 december 1946 har *hemmens forskningsinstitut* hemställt om statsbidrag med 80 000 kronor under år 1947. Institutet framhåller, att arbetet under innevarande år fortsatt enligt de tidigare uppdragna riktlinjerna. Publiceringen av resultaten hade påbörjats i form av en serie meddelanden, av vilka hittills utkommit tre nummer, omfattande diskning, metoder och redskap för finfördelning av föda samt konserveringsundersökningar. 1946 års årgång komme att innehålla ytterligare ett nummer gällande undersökningar av stekspadar, potatisskalare och konservöppnare. Under år 1947 komme publiceringen av undersökningsresultaten att fortsätta i form av dylika meddelanden, vari komme att ingå bland annat redogörelse för undersökningar av produktionskostnaderna för matberedning inom hushåll av olika storlek och vid industriell tillverkning, undersökning av knivar av olika typer, vissa resultat från undersökningarna av golvmateriel och golvvård, fortsatta undersökningar rörande konservering samt vissa resultat från spis- och kokkärlsundersökningen. Dessutom komme att föreligga resultaten från en specialundersökning med statistisk-

sociologisk uppläggning rörande barnens miljö i hemmet. Bland undersökningar, som komme att pågå under år 1947 kunde nämnas den i samarbete med vissa myndigheter m. fl. upplagda undersökningen rörande köksinredning för jordbrukarhushåll. Parallellt med nyssnämnda meddelanden ämnade institutet lägga upp en serie populära publikationer, avsedda för massspridning bland husmödrarna.

Institutet anför vidare:

Hemmens forskningsinstitut har således ett omfattande arbetsprogram upplagt för de närmaste åren och har för dess genomförande lyckats förvärva en slab goda medarbetare. De största svårigheterna, som forskningsinstitutet hittills mött, gälla lösningen av dess lokalfråga. Intill den 15 november 1946 ha lokaler för den huvudsakliga undersökningsverksamheten kostnadsfritt disponerats hos Statens institut för folkhälsan. Sedan folkhälsoinstitutet förklarat sig vara i absolut behov av dessa lokaler i fortsättningen ha stora ansträngningar nedlagts på att kunna erhålla permanenta lokaler för hemmens forskningsinstitut på annat håll men utan resultat. En provisorisk lösning av lokalfrågan från november 1946 till 1 januari 1948 har slutligen kunnat ordnas genom att en överenskommelse träffats med Statens hantverksinstitut om att hemmens forskningsinstitut inom hantverksinstitutets byggnad, Sandbacksgatan 10, får disponera vissa utrymmen mot att hemmens forskningsinstitut bekostar inredning av en del av dessa. Byggnadsstyrelsen har förklarat sig icke ha något att invända mot detta arrangemang. Enligt preliminära beräkningar skulle denna överenskommelse medföra, att hemmens forskningsinstituts utgifter för lokaler under år 1947 skulle bli ca 15 000 kronor. Det bör understrykas att dessa pengar komma att användas till att bekosta inredning av lokaler, som sedan skola disponeras av Hantverksinstitutet.

De medel, som Hemmens forskningsinstitut behöver disponera under år 1947 för sin allmänna verksamhet, beräknas bli av ungefär samma storlek som under 1946. Då erhöles i statsbidrag 70 000 kronor samt ca 80 000 kronor från industrin, Kooperativa förbundet. Sveriges lantbruksförbund samt vissa andra bidragsgivare.

På grund av att under år 1947 kostnaderna för lokaler tillkomma, har Hemmens forskningsinstituts styrelse beslutat att begära en ökning av statsbidraget med 10 000 kronor.

Över institutets framställning har yttrande avgivits av *priskontrollnämnden*, som anför:

Med hänsyn till det goda arbetsresultat institutet uppnått under sin hittills bedrivna verksamhet synes det uppenbart, att institutet har en viktig uppgift att fylla inom sitt område. Att så är förhållandet framgår också av det faktum, att institutet i ständigt stegrad omfattning får mottaga förfrågningar och undersökningsuppdrag rörande hushållsredskap och hushållsarbeten från såväl statliga institutioner som privata firmor och enskilda personer. Nämnden anser det därför av vikt att institutet även i fortsättningen erhåller det anslag av statsmedel som är nödvändigt för att institutet skall kunna fortsätta sin verksamhet.

Institutet beräknar enligt uppgift sitt medelsbehov under år 1947 till

168 400 kronor. Av detta belopp beräknar emellertid institutet att, liksom föregående år, erhålla hälften från enskilda organisationer. Sålunda ha för nästa år bidrag utlovats av industriens branschorganisationer med minst 60 000 kronor, av Kooperativa Förbundet med 20 000 kronor och av Lantbruksförbundet med 5 000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får nämnden tillstyrka forskningsinstitutets hemställan om statsbidrag med 80 000 kronor för år 1947.

Departements-
chefen.

Det synes mig uppenbart, att hemmens forskningsinstitut fyller en viktig uppgift i vårt samhälleliga liv och att institutet i görligaste mån bör understödjas även i fortsättningen. Jag är därför beredd att jämväl för nästkommande budgetår förorda statsbidrag till institutets verksamhet. Det av institutet begärda beloppet innebär i förhållande till nu utgående statsbidrag en ökning med 10 000 kronor till 80 000 kronor. Då jag icke har något att erinra häremot, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hemmens forskningsinstitut* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 80 000.

[29.] **4. Åtgärder till främjande av tillverkningen av tegelrör, reservationsanslag.** Enligt skrivelse den 11 juni 1946 (nr 308) har riksdagen till ifrågavarande ändamål anvisat ett obetecknat anslag av 300 000 kronor. Sedan anslaget genom beslut den 21 juni 1946 ställts till statskontorets förfogande att av statskontoret, på rekvisition i mån av behov utbetalas till statens industrikommission, som skulle äga disponera anslaget för därmed avsett ändamål i enlighet med de bestämmelser Kungl. Maj:t framdeles ville meddela, har Kungl. Maj:t genom beslut den 12 juli 1946 bemyndigat industrikommissionen att *dels* utfärda bestämmelser angående statsbidrag till främjande av produktionen av tegelrör i huvudsaklig överensstämmelse med ett av kommissionen framlagt förslag, *dels ock* av anslaget i enlighet med bestämmelserna utbetala statsbidrag för ändamålet. Ur anslaget skulle utgå bidrag för de kvantiteter rör, som vederbörande bruk tillverkade utöver 1945 års produktion under förutsättning att mur- och taktegelproduktionen vid bruket icke understeg den högsta produktionen under något av åren 1943—1945. Premien skulle utgöra 14 kronor för 1 000 rör i dimensionen 50 mm samt med ett i förhållande därtill beräknat belopp för övriga dimensioner.

I anledning av propositionen nr 361/1946 angående anslag till åtgärder för främjande av vinterproduktionen av tegel ha avgivits två likalydande motioner (I: 389 och II: 590), i vilka hemställts, att riksdagen måtte utöver det av Kungl. Maj:t äskade beloppet till utökning av vinterproduktionen av tegel anvisa ytterligare 100 000 kronor för utökning av vinterproduktionen av täckdikningsrör.

Över motionerna har statsutskottet inhämtat yttrande av industrikommissionen, som anfört följande:

Under 1946 ha 41 stycken tegelbruk anmält sig ämna tillverka tegelrör utöver 1945 års produktion. Enligt till industrikommissionen inkomna rapporter äro siffrorna för rörproduktionen vid ovannämnda bruk intill den 1 november 1946 följande. Under år 1945 producerades av ifrågavarande tegelbruk omkring 13,2 miljoner leveransdugliga rör och levererades omkring 15,2 miljoner rör. Under 1946 ha samma tegelbruk intill den 1 november tillverkat omkring 17,6 miljoner råtegel för rör, producerat omkring 13,9 miljoner leveransdugliga rör och levererat omkring 14,2 miljoner rör. Således har produktionen vid ifrågavarande bruk intill den 1 november 1946 överstigit föregående års totala produktion.

Enligt av kommissionens byggnadsavdelning verkställda beräkningar kommer under år 1946 att totalt tillverkas ungefär samma mängd tegelrör som under år 1945, emedan de ökade leveranserna från de tegelbruk, som använt sig av subventionserbudandet, uppväga den minskning, som uppstår vid övriga tegelbruk. Med utgångspunkt från tidigare gjorda beräkningar skulle behovet av tegelrör för år 1946 uppgå till 50 miljoner, varför en brist å 7 miljoner skulle finnas vid årets slut. Den reella bristen på tegelrör torde dock vara betydligt mindre, enär svårigheterna att erhålla arbetskraft hindrat utförandet av dräneringsarbeten i beräknad omfattning. En betydande brist på tegelrör föreligger dock. Hade subvention icke lämnats, skulle bristen säkerligen varit ännu större.

Enligt inom kommissionens byggnadsavdelning gjorda beräkningar skulle om tillverkningspremien höjdes från 14 kronor till 20 kronor per 1 000 stycken tegelrör i dimensionen 50 mm samt med ett i förhållande därtill beräknat belopp för övriga dimensioner, därvid hänsyn tages till rörens vikt samt tillverkningskostnaderna för olika dimensioner samt rådande större eller mindre efterfrågan å olika dimensioner, under vintermånaderna tillverkas ytterligare högst 2 000 000 tegelrör. Kostnaderna för en sådan tillverkning kan beräknas till ca 90 000 kronor.

För undvikande av att försörjningsläget beträffande tegelrör ytterligare försämras, synes det därför lämpligt att åstadkomma en ökning av produktionen genom vinterproduktion av tegelrör.

Emellertid torde det med hänsyn till det ansträngda försörjningsläget å mur- och taktegel vara nödvändigt, att, såsom förutsättning för erhållande av vintersubvention å tegelrör, föreskrives, att produktionen av mur- och taktegel vid bruk, som komma att vintertillverka tegelrör, icke får understiga den högsta tillverkningen under motsvarande månader under något av åren 1943—1945.

Murtegelproduktionen, som i medeltal under åren 1943—1945 uppgick till omkring 353 miljoner, ökades år 1945 till omkring 390 miljoner. Produktionen under år 1946 beräknades i början av innevarande år till omkring 415 miljoner. På grund av brist på arbetskraft under detta år kommer likväl årets totala produktion säkerligen att understiga föregående års med omkring 10 miljoner tegel. Betydande svårigheter beträffande försörjningen med murtegel måste således befaras uppstå i början av år 1947, enär tegelbruken vid 1946 års slut ej beräknas ha några större kvantiteter i lager och flertalet bruk återupptaga driften först under våren 1947. En subventionerad vintertillverkning av murtegel enligt samma grunder, som tillämpa-

des under vintrarna 1944/45 och 1945/46, synes sålunda oundgängligen nödvändig.

Medeltalet under åren 1943—1945 av producerade taktegel uppgår till omkring 50 miljoner tegel. Enligt uppgift från Sveriges tegelindustriförening producerades under år 1945 omkring 55,5 miljoner taktegel och under 1946 beräknas produktionen komma att uppgå till omkring 52,6 miljoner. Produktionen av taktegel under år 1946 är såld och bruken torde hava order inne på hela 1947 års tillverkning. Tillgången på taktegel är sålunda icke tillfredsställande och en minskning av produktionen måste undvikas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får kommissionen för sin del tillstyrka, att ett belopp å 90 000 kronor ställes till förfogande för vinterproduktion av tegelrör under månaderna januari t. o. m. april 1947, under förutsättning att subvention endast kan erhållas om vid tegelbruket produktionen av mur- och taktegel under nämnda månader icke understiger den högsta tillverkningen under motsvarande månader åren 1943—1945.

I en samtidigt avlåten framställning till Kungl. Maj:t uppger industrikommissionen, att subvention för tillverkning av tegelrör under år 1946 uppskattningsvis komme att utbetalas för högst 5 miljoner rör med omkring 150 000 kronor. För undvikande av en minskad produktion och ett betydligt försämrat försörjningsläge beträffande tegelrör syntes det nödvändigt med fortsatt subvention jämväl under år 1947. Utöver den ökning av produktionen, som kunde uppnås genom den av kommissionen i sitt yttrande till statsutskottet förordade särskilda subventionen för vinterproduktion av tegelrör, torde genom fortsatt subvention i enlighet med under år 1946 tillämpade grunder ett ytterligare tillskott av 7 miljoner rör kunna erhållas för en kostnad av 210 000 kronor. På grund härav hemställde kommissionen, att Kungl. Maj:t i och för ökning av produktionen av tegelrör under år 1947 utöver 1945 års tillverkning dels måtte medgiva användandet av de medel — uppskattningsvis 150 000 kronor — som kunde återstå odisponerade av det belopp på 300 000 kronor som beviljats för år 1946, dels ock för samma ändamål måtte ställa ett belopp av 60 000 kronor utöver nämnda medel till kommissionens förfogande att i huvudsak användas enligt samma grunder som 1946.

Över industrikommissionens framställning har utlåtande avgivits av *lantbruksstyrelsen*, vilken ytterligare framhåller vikten av att åtgärder vidtagas för minskande av den avsevärda brist på tegelrör, som för närvarande råder, och livligt tillstyrker bifall till framställningen.

Riksdagen har i anledning av de förut omnämnda motionerna enligt skrivelse den 18 december 1946 (nr 568) medgivit, att Kungl. Maj:t må för åstadkommande av en ökning av vinterproduktionen av tegelrör taga i anspråk ett belopp av högst 90 000 kronor av uppkommen behållning å det för budgetåret 1946/47 anvisade, förut omnämnda anslaget å 300 000 kronor till Åtgärder för främjande av tillverkningen av tegelrör.

Den brist på tegelrör, som föranledde det subventionsförfarande, vartill <sup>Departements-
chefen.</sup> anslag beviljades av 1946 års riksdag, består alltså och torde icke heller kunna avhjälpas genom den ökade subvention för främjande av vinterproduktionen av tegelrör, som beviljats vid samma riksdags höstsession. Behov av medel för ändamålet kommer alltså att föreligga jämväl under budgetåret 1947/48. Anslagsbehovets storlek har av industrikommissionen beräknats till 210 000 kronor, varvid förutsattes att samma grunder för subventionen skola tillämpas som under innevarande år. Mot beräkningen har jag intet att erinra. Anslagsbeloppet torde dock böra avrundas till 200 000 kronor. Det synes mig emellertid lämpligare, att anslaget erhåller karaktär av reservationsanslag och icke såsom för närvarande av obetecknat anslag.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder till främjande av tillverkningen av tegelrör* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200 000.

[30.] **5. Extra utgifter, reservationsanslag.** För innevarande budgetår har till detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 75 000 kronor. Anslaget, som är avsett att täcka, förutom kostnader av den art att de vanligen utgå från anslaget, utgifter för kommittéer och sakkunniga, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 75 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 75 000.

[31.] **6. Barn tillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** För budgetåret 1946/47 har för detta ändamål anvisats ett förslagsanslag av 800 kronor. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av gemensamma frågor anfört beträffande barn tillägg av ifrågavarande slag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ärendet, till *Barn tillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 800

Sammanfattning.

Elfte huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1946/47	
utgörande	kronor 31 506 100
kommer vid bifall till de i det föregående framställda	
förslagen att för budgetåret 1947/48 uppgå till	» 21 466 700
innebärande en minskning med	» 10 039 400.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Carl D. Ossmark.

Register

till

Elfte huvudtiteln för budgetåret 1947/1948.

A. Folkhushållningsdepartementet.

Sid.		Kronor
	Folkhushållningsdepartementet:	
7	Avlöningar	240 400
9	Omkostnader	15 000
	Säger för folkhushållningsdepartementet	255 400

B. Krisförvaltningen.

	Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap:	
10	Avlöningar	163 500
13	Omkostnader	60 000
	Statens reservförrådsnämnd:	
13	Avlöningar	275 000
15	Omkostnader	60 000
	Statens industrikommission:	
15	Avlöningar	1 465 000
19	Omkostnader	445 000
	Statens bränslekommission:	
19	Avlöningar	1 400 000
23	Omkostnader	521 000
	Statens livsmedelskommission:	
23	Avlöningar	1 670 000
26	Omkostnader	850 000
	Kristidsstyrelserna m. m.:	
28	Avlöningar	3 450 000
32	Omkostnader	750 000
34	Bidrag till kristidsnämndernas verksamhet	*2 000 000
	Statens handelskommission:	
35	Avlöningar	700 000
36	Omkostnader	100 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Statens trafikkommission:	
36	Avlöningar	350 000
38	Omkostnader	85 000
	Statens priskontrollnämnd:	
39	Avlöningar	1 380 000
40	Omkostnader	590 000
	Överrevisionen för krisförvaltningen:	
41	Avlöningar	100 000
42	Omkostnader	5 000
	Säger för krisförvaltningen	16 419 500

C. Statlig lagerhållning m. m.

42	Omkostnader för statlig lagerhållning	2 000 000
43	Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m.	*2 000 000
	Säger för statlig lagerhållning m. m.	4 000 000

D. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
44	Byggnadsstyrelsens delfond	416 000
44	Kontroll å standardisering av mjölk	20 000
45	Bidrag till hemmens forskningsinstitut	80 000
48	Åtgärder till främjande av tillverkningen av tegelrör	200 000
51	Extra utgifter	75 000
51	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	*800
	Säger för diverse	791 800
	Summa	21 466 700

* Beräknat belopp.

1947 års statsverksproposition.

Tolfte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari
1947.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Härefter redogöres för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1947/48 av utgifterna under riksstatens tolfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, varvid förekommer följande.

A. Statliga pensionsväsendet.

Chefen för finansdepartementet anmäler följande under 1—4 upptagna anslag, anslaget 2 efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet.

Tjänstepensioneringen.

[1.] **1. Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Av ifrågavarande anslag, som i riksstaten för budgetåret 1946/47 är uppfört med 46 800 000 kronor, bestridas huvudsakligen

pensioner, däri inbegripet rörligt tillägg, och tjänstelivräntor enligt allmänna tjänstepensionsreglementet med undantag av dylika förmåner, som utgå till förutvarande anställningshavare vid affärsverken,

pensioner och uppskjutna livräntor enligt civila och militära tjänstepensionsreglementena med undantag av dylika förmåner enligt förstnämnda reglemente, som utgå till förutvarande anställningshavare vid affärsverken,

pensioner enligt civila pensionslagen med undantag av pensioner åt förutvarande tjänstemän vid postverket och pensioner, beviljade efter 1912 års början åt förutvarande tjänstemän vid domänverket, samt

pensioner, som enligt äldre bestämmelser utgå till f. d. befattningshavare vid försvarsväsendet eller lotsverket, vilka varit delägare i någon av arméns, flottans eller lotsverkets enskilda pensionskassor, eller till f. d. militära beställningshavare å reservstat.

Under budgetåret 1945/46 ha kostnaderna för pensioner åt f. d. civila befattningshavare uppgått till i runt tal 17 108 000 kronor. Statskontoret har i skrivelse den 29 oktober 1946 med ledning av belastningssiffrorna för tredje kvartalet under året 1946 samt med beaktande av att anslagsposten under tidigare budgetår ökat med c:a 8 procent av utgiftssumman för närmast föregående budgetår beräknat utgifterna under budgetåret 1947/48 för ifrågavarande pensionärskategori till i runt tal 22 500 000 kronor.

Beträffande pensioner till f. d. militära beställningshavare har statskontoret anfört följande.

Kostnaderna för pensionering av militära befattningshavare uppgingo under budgetåret 1945/46 till i runt tal 18 095 000 kronor. Häri ingick ett belopp av 3 200 000 kronor, som överförts till försvarets civilförvaltning i avräkning å förvaltningen tillkommande, jämlikt kungörelsen nr 960/1942 under budgetåret 1944/45 innehållna pensionsförmåner för i arvodesbefattningar inom försvaret placerad pensionerad personal, vilket belopp skall tillgodoföras vederbörliga avlöningsstater under fjärde huvudtiteln. Med hänsyn till utgifterna under 3:e kvartalet 1946, c:a 4 908 000 kronor, hava kostnaderna för innevarande budgetår, innefattande de ytterligare pensionsmedel för budgetåret 1944/45 och de pensionsmedel för budgetåret 1945/46, som skola tillgodoföras anslag under fjärde huvudtiteln, beräknats till (21 000 000 + 800 000 + 4 000 000 =) 25 800 000 kronor. Med en uppskattad årlig utgiftsökning av 1 000 000 kronor för nytillkommande pensionärer, blir anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 (22 000 000 + 4 000 000 =) 26 000 000 kronor.

Enligt de anförda beräkningsgrunderna skulle anslaget för nästa budgetår uppgå till 48 500 000 kronor. Kostnadsökningen i förhållande till det senast förflutna budgetåret sammanhänger med den vid 1946 års riksdag beslutade pensionsregleringen.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslags-*
anslag av kronor 48 500 000.

[2.] **2. Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver, förslagsanslag.** Motsvarande anslag i gällande riksstat är uppfört med 1 400 000 kronor.

Från detta anslag bestridas kostnaderna för dels pensionsförmåner — pensionstillägg och pensionsförhöjning däri inbegripna — som utgå till militär

och civilmilitär personal i försvarets reserver, och dels mot pension svarande kapitalvärden, som i vissa fall tillkomma anställningshavare av denna kategori eller deras dödsbon.

Under budgetåret 1945/46 ha nettoutgifterna å anslaget utgjort i runt tal 1 292 000 kronor. Med ledning av utgiftsbelastningen under tredje kvartalet 1946 har *statskontoret* beräknat utgifterna å anslaget för budgetåret 1947/48 till 1 600 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 600 000.

[3.] **3. Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m., förslagsanslag.** Från detta anslag, som i riksstaten för budgetåret 1946/47 är uppfört med 3 000 000 kronor, bestridas i huvudsak kostnaderna för pensioner enligt 1934 och 1942 års tjänstepensionsreglementen för arbetare, dock med undantag av pensioner åt arbetare vid de affärsdrivande verken och sådana arbetare vid försvarets fabriksverk, vilka varit i tjänst efter utgången av juni 1944, samt kostnaderna för de pensionsförmåner — pensionstillägg och pensionsförhöjning medräknade — som enligt gällande bestämmelser tillkomma f. d. daglönare vid marinen, vilka avgått ur tjänst före den 1 januari 1935.

Statens pensionsanstalt har i skrivelse den 30 augusti 1946 med ledning av anslagsbelastningen under senare år beräknat här avsedda utgifter för pensioner enligt förenämnda tjänstepensionsreglementen under nästkommande budgetår till 2 679 200 kronor. Härtill komma utgifterna för pensionsförmåner till f. d. daglönare vid marinen, vilka av pensionsanstalten beräknats till omkring 70 000 kronor.

Till nu nämnda utgifter å anslaget kommer den ökning i anslagsbelastningen, som föranledes av den under innevarande år företagna omregleringen av vissa äldre tjänstepensioner samt av redovisning å förevarande anslag av kostnaden för rörligt tillägg å dylika pensioner. Denna belastning har pensionsanstalten med ledning av det för innevarande budgetår för omregleringen kostnadsberäknade beloppet uppskattat till omkring 475 000 kronor för budgetåret 1947/48.

Enligt de sålunda gjorda beräkningarna skulle anslagsbehovet för nästa budgetår utgöra (2 679 200 + 70 000 + 475 000 =) 3 224 200 kronor eller i avrundat belopp 3 225 000 kronor.

Med anledning härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 225 000.

[4.] **4. Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst, förslagsanslag.** Från anslaget, som i riksstaten för budgetåret 1946/47 är uppfört med 150 000 kronor, bestridas kostnaderna för pensioner enligt kungörelserna den 7 december 1934, nr 585, och den 30 juni 1942, nr 696, (de s. k. summariska pensionsbestämmelserna för arbetare), dock med undantag av pensioner åt arbetare vid de affärsdrivande verken och åt arbetare vid försvarets fabriksverk, vilka varit i tjänst efter utgången av juni 1944. *Statens pensionsanstalt* har i sin förenämnda skrivelse beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 till 160 000 kronor.

I överensstämmelse härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslags-*
anslag av kronor 160 000.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler härefter chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, det under 5 upptagna anslaget.

[5.] **5. Vadstena krigsmanshuskassa, förslagsanslag.** Från detta anslag bestridas för närvarande samtliga utgifter för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna, däri jämväl inräknat dyrtidstillägg. I fråga om anslagets historik och användning hänvisas till 1934 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 19—39). Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 1 270 000 kronor. Från och med budgetåret 1934/35 tillgodoföras anslaget dels Vadstena krigsmanshuskassa tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., dels ock från indelningsverkets besparingsfond samtliga årligen till fonden inflytande räntemedel. För budgetåret 1946/47 har vidare jämlikt riksdagens beslut till förevarande anslag från indelningsverkets besparingsfond av fondens kapitaltillgångar överförts ett belopp av 72 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *försvarets civilförvaltning* beträffande anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa anfört bland annat följande.

Redovisade utgifter för soldatunderhållet och dyrtidstillägg åt kassans understödstagare hava uppgått till följande belopp:

för budgetåret 1943/44	1 681 875 kronor
» » 1944/45	1 572 270 »
» » 1945/46	1 477 665 » .

Med hänsyn till den successiva nedgången i utgifterna torde man kunna beräkna utgifterna för soldatunderhållet och dyrtidstillägg till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare för budgetåret 1947/48 till omkring 1 275 000 kronor.

För täckande av dessa kostnader böra i första hand tagas i anspråk Vadstena krigsmanshuskassa tillkommande arrendemedel samt skatte- och åbo-rättsavgifter ävensom räntemedel från indelningsverkets besparingsfond, vilka i enlighet med 1934 års riksdags beslut (skrivelse nr 11) skola årligen tillföras förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa. Dessa ränte- och arrendemedel m. m. beräknas under budgetåret 1947/48 uppgå till sammanlagt omkring 5 000 kronor.

Vidare bör för täckande av en del av ifrågavarande kostnader från indelningsverkets besparingsfonds kapitaltillgångar överföras ett belopp av 70 000 kronor eller det belopp, vartill utgifterna för underhåll och dyrtidstillägg jämlikt kungörelsen den 13 mars 1931 (nr 43) beräknas uppgå för budgetåret 1947/48. Dessa utgifter, vilka ingå i den beräknade utgiftssumman å 1 275 000 kronor, skola enligt beslut av 1931 års riksdag (skrivelse nr 40) gäldas av nämnda fonds kapitaltillgångar.

Förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa torde alltså — under förutsättning av oförändrade grunder för underhållets och dyrtidstilläggets utgående — böra å riksstaten för budgetåret 1947/48 uppföras med ett belopp av [1 275 000 — (5 000 + 70 000)] = 1 200 000 kronor.

I enlighet med försvarets civilförvaltnings förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Vadstena krigsmanshuskassa för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1 200 000; dels ock besluta att till nämnda anslag skall efter ingången av budgetåret 1947/48 för samma budgetår från indelningsverkets besparingsfond av fondens kapitaltillgångar överföras ett belopp av 70 000 kronor.

Chefen för finansdepartementet anmäler härefter anslagen 6—11.

[6.] **6. Pensionering av viss flottans gemenskap, förslagsanslag.** Från detta anslag bestridas kostnaderna för dels pensionsförmåner — pensionstillägg och pensionsförhöjning däri inbegripna — som utgå till f. d. anställningshavare tillhörande flottans gemenskap med undantag av f. d. daglönare vid marinen, dels ock dyrtidstillägg åt pensionsberättigade båtsmän. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 95 000 kronor. Det totala anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 har *statskontoret* i förutnämnda skrivelse den 29 oktober 1946 med ledning av belastningen under tredje kvartalet 1946 beräknat till 120 000 kronor.

I enlighet med denna beräkning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Pensionering av viss flottans gemenskap för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av . . kronor 120 000.

Familjepensioneringen.

[7.] **7. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Av anslaget, som i gällande riksstat är uppfört med 13 000 000 kronor, bestridas i huvudsak utgifterna för

familjepensioner och familjelivräntor enligt 1941 års allmänna familjepensionsreglemente samt familjepensioner enligt 1936 års allmänna familjepensionsreglemente, dock med undantag för förmåner enligt dessa reglementen åt efterlevande till anställningshavare vid affärsverken, samt

familjepensioner enligt kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 508) angående ny familjepension i vissa fall, dock med undantag för ny familjepension, som enligt meddelade bestämmelser skall utgå av statens pensionsanstalts medel, av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. eller av kyrkofondens medel samt för ny familjepension efter anställningshavare vid affärsverken.

Under sistförflutna budgetår utgjorde belastningen å motsvarande anslag i runt tal 9 265 000 kronor. Enligt *statskontorets* beräkningar bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 13 500 000 kronor. Kostnadsökningen i förhållande till det senast förflutna budgetåret sammanhänger med den vid 1946 års riksdag beslutade pensionsregleringen.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 13 500 000.

[8.] **8. Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för budgetåret 1946/47 uppfört med 425 000 kronor. De utgifter, som bestridas från anslaget, utgöras av familjepensioner enligt 1936 och 1942 års familjepensionsreglementen för arbetare, dock med undantag av familjepensioner åt efterlevande till arbetare vid de affärsdrivande verken och till sådana arbetare vid försvarets fabriksverk, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1946 har *statens pensionsanstalt* beräknat medelsbehovet under budgetåret 1947/48 till 500 000 kronor.

I överensstämmelse härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 500 000.

Gemensamma anslag.

[9.] **9. Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.** För nämnda ändamål är i gällande riksstat upptaget ett anslag å 15 000 kronor. I enlighet med av *lotsstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1946 framlagt förslag torde anslaget för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 15 000.

[10.] **10. Diverse pensioner och understöd m. m., förslagsanslag.** Av anslaget, som i gällande riksstat är uppfört med 2 800 000 kronor, bestridas utgifterna för dels pensioner i enlighet med för varje särskilt fall meddelade föreskrifter — huvudsakligen de s. k. riksdagspensionerna —, dels understöd till vissa f. d. anställningshavare vid sinnessjukhusen, dels övergångsvis förekommande ersättningar åt efterlevande, då någon av lotsverkets betjäning till följd av tjänstutövning avlidit, dels ock pensioner åt vissa f. d. befattningshavare vid vägväsendet.

Statskontoret har beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 till 2 425 000 kronor. Härtill komma kostnader för pensioner på grund av vägväsendets förstatligande. Dessa kostnader ha för nästkommande budgetår av *statens pensionsanstalt* beräknats till 375 000 kronor.

Enligt de anförda beräkningarna borde anslaget sålunda för nästa budgetår uppföras med 2 800 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse pensioner och understöd m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 2 800 000.

[11.] **11. Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statliga pensionsväsendet m. m., förslagsanslag.** Förslag torde komma att framläggas för riksdagen om reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statliga pensionsväsendet. För ändamålet synes å riksstaten böra uppföras ett särskilt regleringsanslag, från vilket jämväl böra bestridas kostnaderna för kristillägg å pensioner vid det statliga pensionsväsendet, vilka i gällande riksstat upptagits till 8 800 000 kronor. Anslaget synes i avvaktan på proposition i ämnet böra upptagas med ett beräknat belopp av 17 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statliga pensionsväsendet m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 17 000 000.

B. Statsunderstödda pensionsväsendet.

Chefen för finansdepartementet anmäler härefter de under denna avdelning såsom 1—4 upptagna anslagen.

[12.] **1. Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt, förslagsanslag.** Anvisningen av statsmedel till statens pensionsanstalt har från och med budgetåret 1933/34 inskränkts till belopp, som — jämte anstaltens övriga inkomster — beräknats erforderliga för bestridande av anstaltens löpande utgifter för pensioner och förvaltningsändamål utan anlitan­de av dess kapitalbehållning. För innevarande budgetår har för ändamålet ett belopp av 13 400 000 kronor uppförts i riksstaten såsom förslagsanslag.

Genom beslut den 15 juni 1939, den 12 maj 1944 och den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning för statens pensionsanstalt (statsliggaren s. 948). Vidare har Kungl. Maj:t genom brev den 28 juni 1946 fastställt följande stat för pensionsanstalten, att lända till efterrättelse tills vidare från och med budgetåret 1946/47.

Stat.

Avlöningar:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	66 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7 150
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	69 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	20 600
5. Barntillägg, <i>förslagsvis</i>	»	320
6. Kristillägg, <i>förslagsvis</i>	»	21 930
7. Provisoriskt lönetillägg, <i>förslagsvis</i>	»	14 500

Säger för avlöningar kronor 200 700.

Omkostnader:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	800
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	19 400
3. Övriga utgifter:		
a. Hyra, <i>förslagsvis</i>	kronor	16 800
b. Depositionskostnader m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3 500
	»	20 300

Säger för omkostnader kronor 40 500

Summa kronor 241 200.

Särskilda uppbördsmedel:

Förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt	kronor	10 700
Hyresmedel	»	500
Säger för särskilda uppbördsmedel kronor		11 200
Nettoutgift kronor		230 000.

I skrivelsen den 30 augusti 1946 har *statens pensionsanstalt* framlagt förslag angående bidrag till pensioneringskostnaderna för pensionsanstalten för budgetåret 1947/48. Av skrivelsen framgår i huvudsak följande.

Pensionsanstaltens *inkomster* under budgetåret 1945/46 ha, om man bortser från anvisade anslagsmedel, i avjämnade belopp utgjort:

årliga pensionsbidrag	kronor	11 955 000
engångsavgifter	»	737 000
räntor	»	6 873 000
Summa kronor		19 565 000.

Det belopp, 11 955 000 kronor, vartill inkomsterna av pensionsbidrag uppgått under sistnämnda budgetår, bör rätteligen minskas med omkring 365 000 kronor, motsvarande under samma budgetår influtna pensionsbidrag, som normalt bort inlevereras under budgetåret 1944/45. Med utgångspunkt från den sålunda korrigerade inkomstsiffran för budgetåret 1945/46 beräknar pensionsanstalten, med hänsyn tagen till ökade pensionsavgifter för vissa delägargrupper samt till avgifter från nya delägare, inkomsterna under budgetåret 1947/48 av de årliga pensionsbidragen från befattningshavare och huvudmän till omkring 12 000 000 kronor. Inkomsterna av engångsavgifterna under samma budgetår uppskattar pensionsanstalten till ungefär samma belopp som motsvarande inkomster under budgetåret 1945/46 eller till omkring 700 000 kronor. Av pensionsanstaltens räntebärande tillgångar — omkring 200 miljoner kronor — beräknas omkring 185 000 000 kronor vara placerade i riksgäldskontoret mot en uppskattad ränta av 3,2 %, omkring 12 500 000 kronor hos kommuner mot en medelränta av 4,5 % samt omkring 2 500 000 kronor i obligationer och inteckningslån mot en medelränta av 3,1 %. Ränteinkomsterna under ifrågavarande budgetår uppskattas sålunda av pensionsanstalten till omkring $(0,032 \times 185\,000\,000 + 0,045 \times 12\,500\,000 + 0,031 \times 2\,500\,000 =)$ 6 560 000 kronor. Enligt dessa beräkningar skulle anstaltens inkomster under nästa budgetår komma att utgöra sammanlagt omkring $(12\,000\,000 + 700\,000 + 6\,560\,000 =)$ 19 260 000 kronor.

Pensionsanstaltens *utgifter* under budgetåret 1945/46 hava i avjämnade belopp utgjort:

för pensioner	kronor	28 150 000
för förvaltningskostnader	»	204 700
Summa kronor		28 354 700.

Utgifterna för pensionerna för innevarande budgetår har pensionsanstalten med utgångspunkt från utgifterna under juli månad 1946 beräknat till omkring 32 765 000 kronor. För budgetåret 1947/48 räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 1 200 000 kronor. Därvid ha beaktats verkningarna av företagen modifiering av övergångsbestämmelserna rörande folkskollärarnas pensionsålder. Pensionsanstalten beräknar alltså pensionsutgifterna under nästkommande budgetår till $(32\,765\,000 + 1\,200\,000 =)$ 33 965 000 kronor. Under antagande att förvaltningsutgifterna under samma budgetår i enlighet med i det följande framlagda beräkningar komma att uppgå till 248 500 kronor, uppskattar pensionsanstalten sålunda de löpande utgifterna för nästa budgetår till $(32\,765\,000 + 1\,200\,000 + 248\,500 =)$ 34 213 500 kronor. Efter avdrag av beräknade inkomster, 19 260 000 kronor, skulle nettoutgifterna sålunda utgöra 14 953 500 kronor.

Vad beträffar förvaltningskostnaderna under nästa budgetår har anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjts med 700 kronor för löneklassuppflyttningar till 67 200 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har höjts med 900 kronor till 70 600 kronor. Höjningen avser motsedda löneklassuppflyttningar och viss förstärkning av medelstillgången för ersättning åt tillfälliga befattningshavare.

Utgifterna för rörligt tillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1947/48, uträknade efter samma grunder, som tillämpats för innevarande budgetår, beräknar pensionsanstalten komma att uppgå till omkring 100, 100 respektive 1 200 kronor högre belopp än i staten för innevarande budgetår eller till respektive 20 700, 22 030 och 15 700 kronor.

Av anslagsposten till expenser för innevarande budgetår — 19 400 kronor — får enligt föreskrift i förutnämnda brev av den 28 juni 1946 tagas i anspråk för lyse förslagsvis 700 kronor och för övriga expenser högst 18 700 kronor.

Beträffande den för utgifter för lyse avsedda delposten ifrågasätter anstalten ingen ändring.

Av det för övriga expenser beräknade beloppet, 18 700 kronor, äro 13 000 kronor avsedda för bestridande av utgifter för förbrukningsmaterial och liknande löpande expenser, medan återstående 5 700 kronor äro beräknade för engångsutgifter för anskaffning av skåp m. m.

För löpande expenser under nästa budgetår beräknar pensionsanstalten samma belopp som för innevarande budgetår eller 13 000 kronor.

Genom beslut den 12 juli 1946 har Kungl. Maj:t medgivit anstalten förhyra en hålkortsanläggning av Powerssystem för redovisning av pensionsutbetalningar och skatteavdrag m. m. Årshyran för sagda anläggning utgör 19 075 kronor. Utöver årshyran beräknar anstalten 3 000 kronor för anskaffande av under budgetåret erforderliga hålkort. Häremot svarande belopp föreslås skola uppföras å ifrågavarande delpost.

I enlighet härmed uppskattar pensionsanstalten medelsbehovet å anslagsposten till expenser för budgetåret 1947/48 till $(700 + 13\,000 + 19\,075 + 3\,000 =)$ 35 775 kronor eller i avrundat tal 35 800 kronor.

Grundhyran för den av pensionsanstalten förhyrda ämbetslokalen är i gällande hyresavtal fastställd till 15 000 kronor. Härutöver utgår särskild bränsleersättning. Denna ersättning har för budgetåret 1945/46 uppgått till 2 013 kronor 75 öre. För nästa budgetår anses — enligt från byggnadsstyrelsen inhämtad uppgift — med hänsyn till emotsedd större bränsletilldelning bränsleersättningen böra beräknas till 2 500 kronor. Det under nästkommande budgetår för delposten till hyra erforderliga anslagsbeloppet anses därför kunna beräknas till $(15\ 000 + 2\ 500 =) 17\ 500$ kronor.

Anslagsposten till depositionskostnader är i gällande stat upptagen till 3 500 kronor. För budgetåret 1947/48 beräknar pensionsanstalten det erforderliga beloppet till 3 200 kronor.

Förvaltningsbidraget från lärarinnornas pensionsanstalt skall jämlikt föreskrift i förutnämnda brev den 28 juni 1946 för budgetåret 1946/47 utgå med fem procent av kostnaderna för tillämpning av staten för statens pensionsanstalt med undantag av de å anslagsposten till övriga utgifter fallande utgifterna. För nästkommande budgetår anses förvaltningsbidraget böra utgå efter samma grunder. I överensstämmelse härmed bör bidraget, därest staten ändras på sätt här föreslagits, beräknas till $0,05 (67\ 200 + 7\ 150 + 70\ 600 + 20\ 700 + 320 + 22\ 030 + 15\ 700 + 800 + 35\ 800 =) 12\ 015$ kronor eller i avrundat tal 12 000 kronor.

Beträffande ovan ej berörda anslagsposter — arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, barn tillägg samt sjukvård m. m. — ifrågasätter pensionsanstalten ej någon ändring.

De av pensionsanstalten verkställda beräkningarna ha icke givit mig anledning till erinran, men vissa efter beräkningarnas framläggande inträffade ändringar i förutsättningarna påkalla jämkningar av en del poster.

Regleringen av befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonalen — varigenom tre kontorsbiträdestjänster i lönegrad A 4 skulle tillkomma — medför en ökning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 10 500 kronor och den allmänna löne regleringen en ökning med 34 188 kronor till sammanlagt 111 888 kronor eller i runt tal 111 900 kronor.

Regleringen av befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonalen medför vidare en minskad belastning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 7 800 kronor och den allmänna löne regleringen en ökning med i runt tal 34 900 kronor. Anslagsposten bör för nästa budgetår upptagas med i runt tal 99 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg bör uppföras med 12 700 kronor.

Nu berörda ändringar av anslagen till avlöningar och rörligt tillägg föranleda en omräkning av posten förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt. Denna post, som i det föregående upptagits till 12 000 kronor, bör ändras till 13 400 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i den för statens pensionsanstalt gällande personalförteckningen upptaga tre befattningar som kontorsbiträde i lönegrad A 4;

dels godkänna följande stat för statens pensionsanstalt att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Stat.

Avlöningar:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 111 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 7 150
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 99 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 12 700
5. Barntillägg, <i>förslagsvis</i>	» 320
<hr/>	
Säger för avlöningar	kronor 231 070

Omkostnader:

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	kronor 57 300
<hr/>	
Säger för omkostnader	kronor 57 300
<hr/>	
Summa	kronor 288 370

Särskilda uppbördsmedel:

Förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt	kronor 13 400
Hyresmedel	» 500
<hr/>	
Säger för särskilda uppbördsmedel	kronor 13 900
<hr/>	
Nettoutgift	kronor 274 470;

dels ock till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15 000 000.

[13.] **2. Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 000 kronor.

Statskontoret har i sin förenämnda skrivelse den 29 oktober 1946 med ledning av belastningen under tredje kvartalet 1946 beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 till oförändrat belopp.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5 000.

[14.] **3. Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget med 15 000 kronor. I enlighet med förslag av *statens pensionsanstalt* torde anslaget för nästa budgetår kunna nedsättas till 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 10 000.

[15.] **4. Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, förslagsanslag.** I gällande riksstat är anslaget upptaget med 400 000 kronor.

Statens pensionsanstalt har i skrivelsen den 30 augusti 1946 föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp. I överensstämmelse härmed får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 400 000.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Myrdal, det under 5 upptagna anslaget.

[16.] **5. Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt, förslagsanslag.** I gällande riksstat är anslaget upptaget med 1 400 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 3 maj 1946 meddelat beslut angående anslagets användning (statsliggaren s. 950).

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *direktionen över handelsflottans pensionsanstalt* hemställt dels om medgivande att under kalenderåret 1947 dyrtidstillägg finge utgå å pensioner från anstalten enligt samma grunder, som i dylikt hänseende varit gällande för kalenderåret 1946, dels ock att anslaget måtte för budgetåret 1947/48 upptagas med oförändrat belopp, 1 400 000 kronor.

I enlighet med direktionens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att under kalenderåret 1947 dyrtidstillägg må utgå å pensioner från handelsflottans pensionsanstalt enligt samma grunder, som i dylikt hänseende varit gällande för kalenderåret 1946,

dels ock till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 400 000.

Chefen för finansdepartementet anmäler härefter det under 6 upptagna anslaget.

[17.] **6. Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet m. m., förslagsanslag.** Förslag torde komma att framläggas för riksdagen om reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet. För ändamålet synes å riksstaten böra uppföras ett särskilt regleringsanslag, från vilket jämväl böra bestridas kostnaderna för tidigare beslutade regleringar av ifrågavarande pensioner ävensom för dyrtids- och kristillägg å pensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet. Nämda kostnader ha i gällande riksstat upptagits till 14 625 000 kronor. Anslaget synes i avvaktan på proposition i ämnet böra upptagas med ett beräknat belopp av 21 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 21 000 000.

C. Allmänna indragningsstaten.

Chefen för finansdepartementet anmäler de under denna rubrik upptagna anslagen 1—2.

[18.] **1. Avlöningar till personal å indragningsstat m. m., förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 200 000 kronor. *Statskontoret* har i förenämnda skrivelse med ledning av belastningssiffrorna för tredje kvartalet år 1946 beräknat utgifterna under budgetåret 1947/48 för ifrågavarande pensionärskategori till 230 000 kronor. På sätt i statsverkspropositionen under gemensamma frågor föreslagits bör från detta anslag bestridas jämväl kostnaderna för dyrtids- och kristillägg till personal å indragningsstat. Anslaget bör för ändamålet uppräknas till 275 000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 275 000.

[19.] **2. Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor, förslagsanslag.** I gällande riksstat är anslaget uppfört med 30 000 kronor. *Statskontoret* har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 20 000 kronor. På sätt i statsverkspropositionen under gemensamma

frågor föreslagits bör från detta anslag bestridas jämväl kostnaderna för dyrtids- och kristillägg till ifrågavarande ersättningstagare. Anslaget bör för ändamålet uppräknas till 25 000 kronor. Jag hemställer således att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 25 000.

Chefen för finansdepartementet anför slutligen:

Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1945/46. I utlåtande nr 12 till 1943 års riksdag har bankoutskottet i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad uppställning av tolfte huvudtiteln framhållit, att förslaget innebure, att den ditintills tillämpade uppdelningen av pensionskostnaderna på särskilda anslag för civila och militära befattningshavare m. fl. skulle slopas. Då emellertid ifrågavarande kostnader i räkenskaperna skulle bokföras var för sig, uttalade utskottet det önskemålet, att uppgift å kostnadernas fördelning på civila ändamål och försvarsändamål skulle offentliggöras i lämplig form, exempelvis i statsverkspropositionerna. I anledning av bankoutskottets sålunda uttalade önskemål torde i protokollet få intagas följande sammanställning å kostnadsfördelningen under budgetåret 1945/46 inom de anslag under tolfte huvudtiteln, från vilka pensionskostnader för såväl civila som militära befattningshavare m. fl. bestridas.

Anslag	Kostnader avseende förutvarande anställningshavare			
	vid civilförvaltningen		vid försvarsväsendet	
	för tjänstepension, kronor	för familjepension, kronor	för tjänstepension, kronor	för familjepension, kronor
Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	17 107 539: 52	—	18 094 920: 13	—
Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.....	344 858: 47	—	1 804 858: 26	—
Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst	57 110: 03	—	40 072: 41	—
Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	—	5 280 363: 31	—	3 984 955: 39
Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	—	73 745: 95	—	249 799: 13
Dyrtidstillägg m. m. å äldre pensioner vid det statliga pensionsväsendet..	2 074 880: 21	898 179: 68	3 809 264: 95	748 457: 53
Kristillägg å pensioner vid det statliga pensionsväsendet	2 743 585: 63	920 444: 46	3 338 033: 41	691 932: 61

Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda. I detta sammanhang tillåter jag mig vidare erinra om 1930 års riksdags bemyndigande för Kungl. Maj:t (riksdagens skrivelse nr 74) att i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagens bankoutskott angivna riktlinjer till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30 000 kronor om året besluta om årligt understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst.

Beviljade understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de affärsdrivande verken, skola gäldas av de medel, av vilka verkens omkostnader bestridas. Övriga understöd skola jämlikt beslut av 1934 års riksdag bestridas av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Genom särskilda beslut den 22 mars, den 14 juni, den 1 november och den 13 december 1946 har Kungl. Maj:t beviljat årligt understöd åt 64 änkor efter i statens tjänst anställda personer till ett sammanlagt årsbelopp av 21 984 kronor.

Av dessa understöd utgå

från *anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.*: 2 understöd å 240 kronor, 12 understöd å 300 kronor, 12 understöd å 384 kronor, 1 understöd å 492 kronor och 1 understöd å 630 kronor, tillhoppa 9 810 kronor;

av *trafikmedel*: 5 understöd å 240 kronor, 13 understöd å 300 kronor, 15 understöd å 384 kronor och 1 understöd å 630 kronor, tillhoppa 11 490 kronor; samt

av *telegrafverkets medel*: 1 understöd å 300 kronor och 1 understöd å 384 kronor, tillhoppa 684 kronor.

Sammanfattning.

Tolfte huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1946/47 utgörande	kronor	107 870 000
kommer vid bifall till de framställda förslagen att för budgetåret 1947/48 uppgå till	»	126 735 000
innebärande en ökning av	»	18 865 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Register

till

Tolfte huvudtiteln för budgetåret 1947/48.

A. Statliga pensionsväsendet.

Sid.	Kronor
1 Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	48 500 000
2 Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.	1 600 000
3 Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	3 225 000
4 Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.....	160 000
4 Vadstena krigsmanshuskassa.....	1 200 000
5 Pensionering av viss flottans gemenskap.....	120 000
6 Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	13 500 000
6 Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	500 000
7 Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.....	15 000
7 Diverse pensioner och understöd m. m.....	2 800 000
7 Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statliga pensionsväsendet m. m.	*17 000 000
Säger för statliga pensionsväsendet	88 620 000

B. Statsunderstödda pensionsväsendet.

8 Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt	15 000 000
12 Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.....	5 000
13 Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.....	10 000
13 Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.....	400 000
13 Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pen- sionsanstalt.....	1 400 000
14 Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statsunder- stödda pensionsväsendet m. m.	*21 000 000
Säger för statsunderstödda pensionsväsendet	37 815 000

* Beräknat belopp.

C. Allmänna indragningsstaten.

Sid.		Kronor
14	Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.....	275 000
14	Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten över- tagna familjepensionskassor.....	25 000
	Säger för allmänna indragningsstaten	<u>300 000</u>
		Summa 126 735 000.
15	Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1945/46.	
16	Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.	

Bilaga 15 till
1947 års statsverksproposition.

Oförutsedda utgifter.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari
1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågan om anvisande av anslag å riksstaten till oförutsedda utgifter och anför därvid följande.

Oförutsedda utgifter, förslagsanslag. För bestridande av oförutsedda utgifter har riksdagen efter av Kungl. Maj:t gjorda framställningar å riksstaterna för budgetåren 1943/44—1946/47 uppfört förslagsanslag å för ett vart av åren 1 000 000 kronor, att under vissa angivna villkor stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen.

Enligt Kungl. Maj:ts särskilda härefter angivna beslut ha under år 1946 följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

å utrikesdepartementets föredragning:	Kronor
Till gäldande av ersättning för vissa genom krigsförhållandena uppkomna förluster för statstjänstemän m. fl. (¹ / ₂ , ²² / ₂ , ¹² / ₄ , ¹⁰ / ₆ , ¹⁴ / ₆ , ⁶ / ₉ 1946)	643 199: 04
• gäldande av ersättning till beskickningen i Budapest för i samband med krigshändelserna förlorad kassabehållning (¹⁹ / ₇ 1946)	56 920: 18
å försvarsdepartementets föredragning:	
Till gäldande av kostnader för bärgning av undervattensbåten U 8 och minsveparen Vinga (⁸ / ₃ 1946)	200 000: —
• gäldande av vissa haverikostnader (⁸ / ₃ 1946)	412 746: 39
• gäldande av ersättning för skador vid kollision mellan hjälpkanonbåten 41 Skagerack och Skonaren Regina (¹⁷ / ₆ 1946)	88 133: —
• gäldande av kostnader för bärgning av kryssaren Fylgia (²⁹ / ₆ 1946)	350 000: —
• gäldande av vissa hyreskostnader vid Blekinge flygflottilj (¹² / ₇ 1946; jfr r. skr. 1946: 415)	125 000: —
• gäldande av ersättning till firman Virå bruk m. fl. i anledning av skador till följd av flygolycka (²⁹ / ₇ 1946)	27 281: 91
• täckning av vissa såsom propriebalanser redovisade fordringar (³ / ₁ 1946; jfr r. skr. 1946: 94)	21 693: 71
å ecklesiastikdepartementets föredragning:	
Till gäldande av viss kronan ålagd ersättningsskyldighet till aktiebolaget Nordsvensk träexport m. m. (³⁰ / ₁₂ 1946)	20 432: 68

Säger 1 945 406: 91

Under senare år har tillkomsten av särskilda tilläggsstater medfört ändrade former för medelsanvisningen till vissa oförutsedda utgifter under tid då riksdagen sammanträtt. Anslaget till oförutsedda utgifter har under sådan tid endast tagits i anspråk för utgifter av den art, varmed anslaget under normala förhållanden belastats, medan för andra utgifter, som hade kunnat bestridas därifrån, i stället äskats särskilda anslag hos riksdagen. Under tid då riksdag varit samlad men icke sammanträtt har anslaget däremot enligt av riksdagen godkänd praxis anlitats i full utsträckning.

För budgetåret 1947/48 torde anslaget till oförutsedda utgifter kunna bestämmas till 1 miljon kronor. Beträffande dispositionen av anslaget synas de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 183 medgav 1944 års riksdag (skrivelse nr 329), att från anslaget till oförutsedda utgifter finge, på sätt i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst vore där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare. Samma bemyndigande har av riksdagen lämnats för budgetåren 1945/46 och 1946/47.

Hittills ha med stöd av detta bemyndigande genom särskilda beslut på utrikes-, försvars- och kommunikationsdepartementens föredragning medgivits ersättningar om sammanlagt cirka 1,2 miljoner kronor. De under år 1946 fattade besluten ha i sedvanlig ordning redovisats i samband med förenämnda förteckning över utgifterna under anslaget för året. Något ytterligare bemyndigande i berörda hänseende torde icke bliva erforderligt för budgetåret 1947/48.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Oförutsedda utgifter för budgetåret 1947/48* anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 000 000, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka äro av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under villkor:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintlig behållning icke lämpligen kan för ändamålet anlitats,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller avser ändamål, för vilka anslag uppförts å sådan beredskapsstat, varom förmäles i § 63 regeeringsformen,

samt att genast vid nästa lagtima riksdags början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året anvisat att utgå av anslaget.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:ts Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

1947 års statsverksproposition.

Riksdagen och dess verk m. m.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari
1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1947/48 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. samt anför därvid följande.

Riksgäldskontoret har med skrivelse den 5 december 1946 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som böra upptagas i riksstaten för budgetåret 1947/48. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m. Beträffande innehållet i denna specifikation torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas följande av skrivelsen.

Anslagen äro i allmänhet med undantag för avlöningsanslagen upptagna med oförändrade belopp. Till tryckning av borgarståndets protokoll för år 1723 samt bondeståndets protokoll vid 1738—1739 års riksdag har under reservationsanslaget till Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll uppförts ett belopp av 16 000 kronor. Tillsammans med motsvarande anslag för budgetåret 1945/46 och 1946/47, vardera å kr. 17 000, har därigenom för ifrågavarande ändamål sammanlagt anvisats kr. 50 000, motsvarande de enligt bankoutskottets utlåtande nr 16 till 1945 års riksdag beräknade kostnaderna. På framställning av styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp har uppförts ett förslagsanslag å kr. 26 000 till täckande av gruppens kostnader.

Anslaget till Allmänt kyrkomöte har uppförts med ett formellt belopp av 100 kronor. Anslaget till Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m. har ansetts böra sänkas med 210 000 kronor i förhållande till det för budgetåret 1946/47 beräknade beloppet. Närmare motivering för anslagsäskandena till Riksdagsbiblioteket skall av biblioteksstyrelsen lämnas i särskild framställning till riksdagens vederbörande utskott.

Avlöningsanslagen till riksdagen, riksdagens revisorer, riksgäldskontoret, riksdagens hus och riksdagsbiblioteket ävensom till justitieombudsmannen och militieombudsmannen samt deras expeditioner ha uppräknats med hänsyn till den allmänna löneregleringen. Pensionsanslagen ha beräknats enligt nu gällande pensionsbestämmelser med rörligt tillägg efter 15 % och kristillägg efter 16 %. Anslaget till provisoriskt lönetillägg har utgått. Anslaget till kristillägg omfattar endast kristillägg på pensionerna.

Riksgäldskontorets beräkning av de särskilda anslagen torde böra godtagas. I avbidan på den pensionsreglering för vissa f. d. statliga befattningshavare m. fl., varom förslag såsom under tolfte huvudtiteln berörts kommer att framläggas till årets riksdag, torde anslagen till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl., till pensioner åt efterlevande till befattningshavare samt till kristillägg tillsvidare endast böra uppföras med beräknade belopp. I anslutning till vad jag i olika sammanhang anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde anslaget till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond böra uppräknas till 116 000 kronor, medan anslaget till barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst tillsvidare endast bör beräknas.

Under återopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställa om anslag för budgetåret 1947/48 till riksdagen och dess verk m.m.

[1.] **1. Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 960 000.

[2.] **2. Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 800 000.

[3.] **3. Riksdagen: Avlöningar till personal, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Avlöningar till personal* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 950 000.

[4.] **4. Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 800 000.

[5.] **5. Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 17 000.

[6.] **6. Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll, reservationsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 16 000.

[7.] **7. Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 26 000.

[8.] **8. Riksdagen: Övriga omkostnader, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Övriga omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 230 000.

[9.] **9. Allmänt kyrkomöte, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänt kyrkomöte* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100.

[10.] **10. Riksdagens revisorer: Arvoden till revisorererna, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer: Arvoden till revisorererna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 39 000.

[11.] **11. Riksdagens revisorer: Avlöningar till personal, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer: Avlöningar till personal* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 61 000.

[12.] **12. Riksdagens revisorer: Omkostnader, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 17 000.

[13.] **13. Riksgäldskontoret: Avlöningar, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 368 000.

[14.] **14. Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m., förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 835 000.

[15.] **15. Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 332 000.

[16.] **16. Riksdagens hus: Avlöningar, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens hus: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 84 000.

[17.] **17. Riksdagens hus: Omkostnader, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens hus: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 157 000.

[18.] **18. Riksdagsbiblioteket: Avlöningar, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 118 000.

[19.] **19. Riksdagsbiblioteket: Omkostnader, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 13 100.

[20.] **20. Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning, reservationsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50 000.

[21.] **21. Riksdagsbiblioteket: Utgivande av tillägg till bibliotekets katalog, reservationsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Utgivande av tillägg till bibliotekets katalog* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 23 000.

[22.] **22. Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 85 000.

[23.] **23. Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 8 000.

[24.] **24. Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100 500.

[25.] **25. Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 11 100.

[26.] **26. Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl., förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 103 000.

[27.] **27. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 30 000.

[28.] **28. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 116 000.

[29.] **29. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, förslagsanslag.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5 000.

[30.] **30. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av .. kronor 2 400.

[31.] **31. Kristillägg, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kristillägg* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 18 000.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1947/48 utgöra 9 375 200 kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till gällande riksstat med 210 100 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Bilaga 17 till 1947 års statsverksproposition.

Luftfartsfonden.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler de frågor, som sammanhånga med luftfartsfonden, samt anför därvid följande.

För redovisning av statens med den civila regelbundna lufttrafiken förenade tillgångar och skulder, inkomster och utgifter inrättades från och med den 30 juni 1938 luftfartsfonden. I samband med inrättande från och med den 1 juli 1945 av luftfartsstyrelsen, varom förslag framlades för 1945 års riksdag i proposition nr 262, skedde en viss omläggning av redovisningen av här ifrågavarande inkomster och utgifter i syfte, bland annat, att i större utsträckning än förut samla kostnaderna för den civila luftfarten å fonden.

Å fonden redovisas för närvarande i statens flygfält ingående markområden och byggnader samt staten tillhöriga, för luftfartslederna avsedda belysnings- och radiofyranläggningar. Vidare upptagas i fondens räkenskaper de av staten ägda aktierna i aktiebolaget Aerotransport. De till flygfälten hörande radioanläggningar, vilka förvaltas av telegrafverket, redovisas däremot å telegrafverkets fond. De å riksstaten för innevarande budgetår samt tidigare anvisade anslagen under luftfartsfonden med undantag av anslagen till markinköp och till aktieteckning i aktiebolaget Aerotransport ha helt avskrivits. Beträffande de av 1946 års riksdag under höstsessionen å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår såsom kapitalinvestering i fonden anvisade och för andra ändamål än markinköp avsedda anslagen har avskrivningsfrågan lämnats öppen i avvaktan på närmare erfarenheter rörande den kommande flygtrafiken och dess möjligheter att betala kapitalkostnaderna.

Å luftfartsfondens stat upptagas numera å utgiftssidan särskilda poster till avlöningar och till omkostnader för luftfartsstyrelsen och för flygplatsorganisationen. Vidare upptagas å staten kostnader för underhåll och drift av luftfartsleder, hyres- och arrendeavgifter m. m. för förhyrda lokaler och arrenderade områden, kostnader för projektering av flygplatser samt ersättning till telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten.

Å statens inkomstsida upptagas hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och områden, trafikinkomster, utdelning å aktier i aktiebolaget Aerotransport, ersättning för väderleksobservationer samt diverse inkomster. Den brist, som uppkommer å staten för luftfartsfonden, avföres såsom underskott å riksstatens driftbudget under rubrik Utgifter för statens kapitalfonder.

I skrivelse den 30 september 1946 har *luftfartsstyrelsen* framlagt förslag angående ombildande från och med den 1 juli 1947 av luftfartsfonden till en affärsverksfond och av luftfartsstyrelsen till ett affärsdrivande verk, varjämte styrelsen gjort framställning om fastställande av stat för luftfartsfonden för budgetåret 1947/48.

Departements-
chefen.

De av luftfartsstyrelsen i nyssnämnda skrivelse upptagna principspörsmålen samt frågorna om antalet av och löneställningen för luftfartsstyrelsens och flygplatsorganisationens personal torde framdeles efter ytterligare beredning få anmälas för Kungl. Maj:t.

I avbidan härpå torde underskottet å luftfartsfonden böra i riksstatsförslaget för budgetåret 1947/48 upptagas med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1947/48 beräkna ett underskott av kronor 100.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.

1947 års statsverksproposition.

Riksgäldsfonden.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:st Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1947/48 m. m. samt anför därvid följande.

Med skrivelse den 5 december 1946 har riksgäldskontoret överlämnat förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1947/48. Å utgiftssidan upptagas i detta förslag räntor till belopp av 312 138 000 kronor samt kapitalrabatter m. m. om tillhoppa 1 200 100 kronor. Då inkomsterna beräknats till 2 338 100 kronor utvisar förslaget till stat ett underskott att avföras å riksstaten å 311 000 000 kronor.

Beträffande riksgäldskontorets beräkningar av underskottet inhämtas följande av skrivelsen.

Förslaget till stat för riksgäldsfonden utvisar ett underskott av 311 000 000 kronor eller samma belopp, som beräknats för innevarande budgetår, trots den delvis redan skedda och i övrigt förutsedda ökningen av statsskulden, som påverkar förräntningen under budgetåret 1947/48. Detta sammanhänger huvudsakligen med den omläggning av räntebetalningen på statslånen från betalning halvårsvis till betalning helårsvis, som sedan några år tillbaka successivt genomföres vid konvertering av förfallande lån mot nya obligationslån och som medför en förskjutning av anslagsbehovet mellan olika budgetår. För budgetåret 1947/48 utjämnas den stegring av räntekostnaderna, som förorsakas av statsskuldökningen, därigenom att å 1942 års 3 0/0 lån, som skall konverteras i augusti 1947, endast ett halvt års ränta förfaller under budgetåret 1947/48, medan räntan (helårsränta) på motsvarande konverteringslån beräknas förfalla till betalning första gången under budgetåret 1948/49.

Mot riksgäldskontorets beräkningar har jag intet att erinra. Skulle ändring ske i de förhållanden, som legat till grund för riksgäldskontorets beräkningar rörande lånebehovet för nästa budgetår, förutsätter jag, att riksgäldskontoret till riksdagen inkommer med förslag om erforderlig justering av det nu framlagda förslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna bilagda förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1947/48 (*bihang*);

dels ock för *Riksgäldsfonden* å driftbudgeten för budgetåret 1947/48 upptaga ett underskott av . . . kronor 311 000 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Bihang.

Förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1947/48.

Utgifter.		Kronor
A. Räntor å den fonderade statsskulden:		
Räntelöpande obligationslån:		
1.	Ränta å 1934 års 3 % lån	4 634 688
2.	» » 1937 » 3 % amorteringslån av den $\frac{1}{3}$	3 529 364
3.	» » 1937 » 3 % » » » $\frac{1}{3}$	2 941 134
4.	» » 1939 » $2\frac{3}{4}$ % lån	3 249 997
5.	» » 1940 » $4\frac{1}{2}$ % amorteringslån	4 349 156
6.	» » 1941 » 4 % lån	18 647 826
7.	» » 1941 » 3 % » med vinstutlottning..	4 000 000
8.	» » 1941 » $3\frac{1}{2}$ % »	11 487 207
9.	» » 1942 » $3\frac{1}{2}$ % »	15 158 283
10.	» » 1942 » 3 % » av den $\frac{15}{8}$	9 971 753
11.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{8}$	8 144 966
12.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{4}$	12 710 408
13.	» » 1943 » 3 % » » » $\frac{15}{4}$	8 377 650
14.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{1}{11}$	12 430 425
15.	» » 1944 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{3}$	7 832 213
16.	» » 1944 » 3 % » » » $\frac{15}{3}$	8 132 175
17.	» » 1944 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{12}$	19 539 940
18.	» » 1945 » 3 % » » » $\frac{1}{7}$, förslagsvis	15 790 230
19.	» » 1945 » 3 % » » » $\frac{1}{11}$	10 627 470
20.	» » 1946 » 3 % » » » $\frac{1}{2}$, förslagsvis	27 103 800
21.	» » 1946 » 3 % » » » $\frac{15}{12}$, förslagsvis	9 000 000
22.	» » 1940—1945 års 3 % lån (för inlösen av enskilda järnvägar)	2 349 647
		220 008 332
Premieobligationslån:		
23.	Vinster å 1942 års premieobligationslån	9 872 000
24.	» » 1943 »	5 253 000
25.	» » 1944 »	5 991 500
26.	» » 1945 »	7 880 000
27.	» » 1946 »	3 700 000
		32 696 500
Sparobligationer m. m.:		
28.	Ränta å sparobligationer, förslagsvis	3 000 000
29.	» » rikskonton, förslagsvis	730 000
30.	» » inlåning från sparbanker, förslagsvis	3 040 050
		6 770 050
Statsskuldförbindelser:		
31.	Ränta å statsskuldförbindelser, förslagsvis	14 800 000
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.:		
32.	Ränta å lån hos statsinstitutioner och fonder m. m., förslagsvis	18 500 000

	Kronor
Av staten övertagna lån:	
33. Räkta å av staten övertagna lån, <i>förslagsvis</i>	383 000
Övrig fonderad statsskuld:	
34. Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen	300 000
35. Räkta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvar- teret Lejonet i Stockholm	90 000
36. Räkta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital	7 500
37. » » Göta kanals reparationsfond	7 045
38. » » innehållna felräkningspenningar, <i>förslagsvis</i>	150
	<u>404 695</u>
	293 562 577
B. Räkntor å den tillfälliga statsskulden:	
1. Räkta å skattkamarväxlar, <i>förslagsvis</i>	3 000 000
2. » » vissa till riksgäldskontorets förvaltning överlämnade medel, <i>förslagsvis</i>	8 500 000
	<u>11 500 000</u>
C. Räkta å beräkнад ny upplåning:	
1. Räkta å beräkнад ny upplåning, <i>förslagsvis</i>	7 075 423
D. Kapitalrabatter m. m.:	
1. Kapitalrabatter, <i>förslagsvis</i>	1 000 000
2. Inlösningsprovisioner m. m., <i>förslagsvis</i>	200 000
3. Kursförluster, <i>förslagsvis</i>	100
	<u>1 200 100</u>
Summa	313 338 100
Inkomster.	
A. Räkntor:	
1. Räkta å uppköpta statsobligationer	1 078 000
2. » » utlånade medel m. m.	600 000
	<u>1 678 000</u>
B. Uppgäld och kursvinster:	
1. Uppgäld	100
2. Kursvinster	185 000
	<u>185 100</u>
C. Diverse inkomster:	
1. Preskriberade obligationer och kuponger m. m.	400 000
2. Depositionsavgifter för premieobligationslånen	50 000
3. Övriga diverse inkomster	25 000
	<u>475 000</u>
Underskott att avföras å riksstatens driftbudget	311 000 000
Summa	<u>313 338 100</u>

1947 års statsverksproposition.

Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler frågan om anslag till *avskrivning av nya kapitalinvesteringar* samt anför därvid följande.

Under huvudtiteln *Avskrivning av nya kapitalinvesteringar* uppföras nu anslag för täckning av den investeringsförlust, som uppstår i samband med genomförandet av helt eller delvis oräntabla nya kapitalinvesteringar. Dessa anslag ha tidigare ställts till riksgäldskontorets förfogande för att, i den mån investeringsanslagen uttagas, belastas till belopp motsvarande den beräknade investeringsförlusten. Samtidigt ha motsvarande avskrivningar verkställts i vederbörande kapitalfonders räkenskaper. Investeringens beskaffenhet har fått avgöra, huruvida avskrivningen skolat ske direkt eller genom det avskrivna beloppets uppförande på ett värdeminskningsskonto.

Vid omläggningen av kapitalbudgeten från och med budgetåret 1944/45 bibehölls förevarande huvudtitel i princip oförändrad såtillvida att särskilda avskrivningsanslag äskades för de olika icke helt räntabla civila investeringsändamålen. Enär redovisningsskyldigheten mot statsbudgeten för investeringsanslagen överfördes till de fondförvallande myndigheterna, medförde omläggningen emellertid den förändringen, att även avskrivningsanslagen numera ställas till dessa myndigheters förfogande, att i första hand utnyttjas för investeringsutgifternas bestridande.

Föreliggande riksstatsförslag innefattar åtskilliga anslag å kapitalbudgeten, beträffande vilka en investeringsförlust måste beräknas. Jag torde nu få i korthet redogöra för de fall, där så är förhållandet. Hemställan göres i anslutning till denna översikt om att erforderliga avskrivningsanslag skola äskas eller ock upptagas med beräknade belopp i riksstatsförslaget.

Statens affärsverksfonder. För avskrivning under statens affärsverksfonder torde endast de till försvarsberedskap vid statens järnvägar äskade investeringsanslagen, vilka huvudsakligen betingas av militära skäl, komma i fråga. Såsom framgår av vad chefen för kommunikationsdepartementet anfört vid äskandet av anslagen torde för avskrivningsändamål bliva erforderligt ett sammanlagt anslagsbelopp av 2 140 000 kronor, varav 1 980 000 kronor hänföra sig till anslaget till skydd för inmatningsstationer och 160 000 kronor till anslaget till omändring av slutna godsvagnar för manskaps-transport.

Luftfartsfonden. Investeringsanslagen under luftfartsfonden ha hittills med undantag för anslag till markinköp och till aktieteckning i aktiebolaget Aero-transport helt avskrivits. Vid anmälan av proposition nr 379 angående byggande av en storflygplats m. m. till 1946 års riksdag förordade chefen för kommunikationsdepartementet, att ställningstagandet till frågan om avskrivning av vissa i propositionen angivna kapitalinvesteringar i luftfartsfonden finge anstå i avvaktan på närmare erfarenheter rörande den kommande flygtrafiken och dess möjligheter att bära förekommande kapitalkostnader. Riksdagen uttalade icke någon erinran däremot. För budgetåret 1947/48 äskas investeringar i luftfartsfonden å sammanlagt 18 095 000 kronor. Frågan om avskrivning torde fortfarande få lämnas öppen i avbidan på närmare utredning rörande avskrivningsgrunderna inom kommunikationsdepartementet. I förslaget till investeringsstat för luftfartsfonden för budgetåret 1947/48, som framlägges under kapitalbudgeten har visst belopp preliminärt beräknats för normal avskrivning inom fonden.

Statens allmänna fastighetsfond. Enligt av riksdagen godkända regler för avskrivning av investeringar i allmänna fastighetsfonden utgör grundavskrivningen vid nybyggnader för ämbetsverk 25 procent av anläggningskostnaden och vid nybyggnader för fångvården, sjukhus, forskningsinstitut och skolor 50 procent. Kostnader för ändrings- och reparationsarbeten, vilka icke öka fastighetsvärdet, avskrivs helt. För lotsverkets byggnader utgör grundavskrivningen 50 procent, dock avskrivs hamn- och fyranläggningar omedelbart i sin helhet. Kostnader för markförvärv avskrivs icke.

Med tillämpning av dessa grunder böra avskrivningsanslag i riksstatsförslaget uppföras på sätt framgår av följande sammanställning. Beträffande

de investeringsanslag, vilka i riksstatsförslaget upptagits med allenast beräknade belopp, ha de däremot svarande avskrivningsanslagen likaledes beräknats.

A n s l a g	Investering kronor	Avskrivning kronor
Justitiedepartementet:		
Ny fångvårdsanstalt	*1 000 000	*500 000
Tillbyggnad av bostadshus vid ungdomsanstalten å Skenäs	40 000	20 000
Ombyggnad av köket vid fångvårdsanstalten i Härnösand	61 000	30 500
Utrikesdepartementet:		
Inköp av fastighet för beskickningen i Dublin ..	200 000	50 000
Inköp av fastighet för konsulatet i Wellington ..	100 000	25 000
Socialdepartementet:		
Nybyggnad för statens rättsläkarstation i Stock- holm	*1 260 000	*630 000
Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.	*5 000 000	*2 500 000
Anordnande av garage vid landsfiskalsbostället i Karesuando	6 500	6 500
Kommunikationsdepartementet:		
Istandsättning av uthyrningsfastigheter vid Drott- ningholms slott	117 000	117 000
Annexbyggnad till kanslihuset	1 500 000	375 000
Anordnande av lokaler för högsta domstolen . . .	1 180 000	295 000
Anordnande av lokaler för Svea hovrätt	150 000	37 500
Utökade lokaler för hovrätten över Skåne och Blekinge	640 000	160 000
Utökade lokaler för hovrätten för Övre Norrland	430 000	107 500
Anordnande av lokaler för överståthållarämbetet	1 600 000	400 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Södermanlands län m. m.	600 000	150 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Östergötlands län	325 000	81 300
Nybyggnad för länsstyrelsen i Blekinge län	1 200 000	300 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Hallands län	*850 000	*212 500
Nybyggnad för länsstyrelsen i Skaraborgs län ..	500 000	125 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Värmlands län m. m.	500 000	125 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Gävleborgs län . . .	800 000	200 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Västernorrlands län m. m.	750 000	187 500

* Beräknat belopp.

*Statsverkspropositionen: Bil. 19: Avskrivning
av nya kapitalinvesteringar.*

A n s l a g	Investering kronor	Avskrivning kronor
Nybyggnad för länsstyrelsen i Västerbottens län m. m.	900 000	225 000
Finansdepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning	500 000	190 000
Ecklesiastikdepartementet:		
Nybyggnader för kemiska och biokemiska insti- tutionerna vid universitetet i Uppsala m. m. . .	1 000 000	500 000
Nybyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala	150 000	75 000
Nybyggnad för fysiologiska institutionen vid uni- versitetet i Lund	*350 000	*175 000
Uppförande av nybyggnad för fysiska institutio- nen vid universitetet i Lund	300 000	150 000
Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska insti- tutet	*1 700 000	*850 000
Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö	2 100 000	1 050 000
Utbyggande av karolinska sjukhuset	1 750 000	875 000
Inredning av vissa lokaler inom radiumhemmet vid karolinska sjukhuset	20 000	20 000
Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm ..	*5 000 000	*2 500 000
Uppförande av förrådsbyggnad för vissa institu- tioner vid tekniska högskolan i Stockholm ..	50 000	25 000
Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola ..	*3 700 000	*1 850 000
Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna	*2 000 000	*1 000 000
Ombyggnads- och reparationsarbeten vid hant- verksskolan i Växjö för blinda kvinnor	190 000	95 000
Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna	1 054 000	541 500
Jordbruksdepartementet:		
Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan	1 695 600	1 029 100
Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut	314 800	167 300
Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontroll- anstalt	110 000	110 000
Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan	15 700	15 700
Byggnadsarbeten vid statens veterinärmedicinska anstalt	60 000	30 000
Byggnadsarbeten vid skogshögskolans förläggning i Garpenberg	150 000	150 000
Byggnadsarbeten vid statens skogsforsknings- institut m. m.	25 000	25 000

* Beräknat belopp.

A n s l a g	Investering kronor	Avskrivning kronor
Handelsdepartementet:		
Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut	*85 000	*21 300
Nybyggnad vid ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation	*1 450 000	*725 000
Uppförande av byggnader för institutet för konserveringsforskning	750 000	375 000
Säkerhetsanstalter för sjöfarten	915 000	777 500

Anslaget till anordnande av garage vid landsfiskalsbostället i Karesuando å 6 500 kronor bör med hänsyn till investeringens beskaffenhet omedelbart helt avskrivas. Likaledes torde anslaget till iståndsättning av uthyrningsfastigheter vid Drottningholms slott å 117 000 kronor i överensstämmelse med de principer som tillämpats vid invärderingen av ifrågavarande byggnader å slottsbyggnadernas delfond böra helt avskrivas. Av anslaget till vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning å 500 000 kronor torde ett belopp av 95 000 kronor, avsett för uppförande av ett flertal s. k. vaktstugor, med hänsyn till investeringsändamålet i sin helhet böra avskrivas. Återstående belopp bör, sedan avdrag beräknats för vissa markkostnader, avskrivas med 25 procent, varför avskrivningsanslaget torde böra uppföras med i runt tal 190 000 kronor. Anslaget till inredning av vissa lokaler inom radiumhemmet vid karolinska sjukhuset å 20 000 kronor torde med hänsyn till ändamålet i sin helhet böra avskrivas. Anslaget till om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna å 1 054 000 kronor avser bland annat vissa smärre ändrings- och reparationsarbeten vid skolorna i Vänersborg och Växjö å 13 000 respektive 16 000 kronor, vilka belopp till fullo böra avskrivas. Anslaget i övrigt, som avser nybyggnad för dövstumskola i Härnösand, torde böra avskrivas med 50 procent eller 541 500 kronor. Av anslagen till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan å 1 695 600 kronor och till byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut å 314 800 kronor torde kostnader för vissa anläggningar för jordbruksdriften och för smärre ändringsarbeten å tillhoppa 362 600 och 19 800 kronor under respektive anslag i enlighet med hittills tillämpade grunder böra i sin helhet omedelbart avskrivas. Anslagen till byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt, vid veterinärhögskolan, vid skogshögskolans förläggning i Garpenberg och vid statens skogsforskningsinstitut å 110 000, 15 700, 150 000 respektive 25 000 kronor avse helt kostnader för sådana reparations- och anläggningsarbeten, vilka icke väsentligt komma att höja fastighetsvärdena, varför anslagen helt böra avskrivas.

* Beräknat belopp.

Försvarets fonder. För investeringar i försvarets fastighetsfond skall enligt beslut av 1942 års riksdag (skr. nr 455) avskrivningsbehovet beräknas schablonmässigt till 50 procent av den totala investeringen i vederbörande delfond med undantag för kostnader dels för markförvärv, vilka icke underkastas någon avskrivning, dels ock för vissa byggnader, vilka avskrivs med anlåtande av medel utom budgeten. För investeringar inom ramen av 1942 års försvarsbeslut ha anslagen från och med budgetåret 1943/44 årligen uppförts med vissa kvotdelar av den återstående anslagssumman, varvid jämväl avskrivningsanslagen från och med nämnda budgetår kvoterats. För avskrivningsändamål ha under varje delfond anvisats ett kvotanslag under rubriken Vissa byggnadsarbeten m. m. samt ett anslag för avskrivning av övriga arbeten. Budgetåret 1946/47 är det sista budgetåret i femårsperioden för de av försvarsbeslutet omfattade byggnadsföretagen. De för budgetåret 1947/48 äskade investeringarna i försvarets fastighetsfond ha i anslutning till vad som tidigare tillämpats föreslagits uppförda under särskilda anslag. I fråga om beräkningen av avskrivningsbehovet för de sålunda äskade investeringsanslagen torde man böra anknyta till det före budgetåret 1943/44 tillämpade avskrivningssättet. Ett gemensamt avskrivningsanslag för var och en av delfonderna torde sålunda böra äskas för nästa budgetår.

Under arméns, marinens och flygvapnets delfonder äskas investeringsanslag om tillhopa 16 625 000, 3 335 000 respektive 21 175 000 kronor. Härav avse 450 000, 15 000 respektive 75 000 kronor kostnader för markförvärv, för vilka avskrivning ej skall beräknas. Avskrivning torde icke heller beräknas för anslagen under arméns delfond till ordnande av Svea livgardes förläggning å Järvafältet å 1 040 000 kronor och till ordnande av Stockholms luftvärnsregementes förläggning å 3 000 000 kronor, för vilka anslag avskrivningsbehovet skall täckas av s. k. Ladugårdsgärdesmedel. I enlighet härmed böra avskrivningsanslagen under envar av delfonderna beräknas till 6 067 500, 1 660 000 respektive 10 550 000 kronor.

Statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd. Såsom närmare framgår av vad som anförts vid anmälan av inkomstberäkningen för budgetåret 1947/48 för statens utlåningsfonder, har fråga väckts om en omprövning av räntebestämmelserna för vissa statliga lånefonder. Avskrivningsanslagen för investeringar i statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd torde i avbidan på närmare ställningstagande till nämnda fråga lämpligen böra uppföras med beräknade belopp. Anslagen ha tillsvidare beräknats med tillämpning av hittills för vederbörande fonder gällande avskrivningsprocenter. I fråga om investeringar i lånefonder, för vilka total avskrivning bör ske, torde däremot avskrivningsanslagen kunna definitivt äskas och alltså upptagas till samma belopp som motsvarande investeringsanslag. Detta gäller följande anslag under statens utlåningsfonder, nämligen anslagen till statens lånefond för universitetsstudier, till allmänna studielånefonden samt till statens fiskredskapslånefond.

Sammanfattning och hemställan. Avskrivningsanslagen uppgå tillsammans till 125 miljoner kronor. En översikt över huru anslagen fördela sig på olika fonder och departement lämnas i följande tablå.

	Statens affärs- verks- fonder	Statens allmänna fastig- hets- fond	Försva- rets fonder	Statens utlå- nings- fonder	Fonden för låne- under- stöd	Summa
II. Justitiedeparte- mentet	—	550 500	—	—	—	550 500
III. Utrikesdeparte- mentet	—	75 000	—	—	—	75 000
IV. Försvarsdeparte- mentet...	—	—	18 277 500	—	—	18 277 500
V. Socialdeparte- mentet	—	3 136 500	—	74 467 500	7 185 000	84 789 000
VI. Kommunika- tionsdeparte- mentet...	2 140 000	3 098 300	—	—	—	5 238 300
VII. Finansdeparte- mentet	—	190 000	—	—	—	190 000
VIII. Ecklesiastikde- partementet	—	9 706 500	—	1 310 000	—	11 016 500
IX. Jordbruksde- partementet	—	1 527 100	—	1 710 000	140 000	3 377 100
X. Handelsdeparte- mentet...	—	1 898 800	—	—	—	1 898 800
Summa	2 140 000	20 182 700	18 277 500	77 487 500	7 325 000	125 412 700

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels, under förutsättning att motsvarande investeringsanslag beviljas, anvisa följande *reservationsanslag* till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1947/48 i härefter angivna fonder, nämligen

Statens järnvägars fond:

Kommunikationsdepartementet:

Försvarsberedskap vid statens järnvägar:

Skydd för inmatningsstationer kronor 1 980 000

*Omändring av slutna godsvagnar för
manskapstransport »* 160 000

Statens allmänna fastighetsfond:

Justitiedepartementet:

Tillbyggnad av bostadshus vid ung-

domsanstalten å Skenäs kronor 20 000

*Statsverkspropositionen: Bil. 19: Avskrivning
av nya kapitalinvesteringar.*

<i>Ombyggnad av köket vid fångvårdsanstalten i Härnösand</i>	<i>kronor</i>	30 500
Utrikesdepartementet:		
<i>Inköp av fastighet för beskickningen i Dublin</i>	»	50 000
<i>Inköp av fastighet för konsulatet i Wellington</i>	»	25 000
Socialdepartementet:		
<i>Anordnande av garage vid landsfiskalsbostället i Karesuando</i>	»	6 500
Kommunikationsdepartementet:		
<i>Iståndsättning av uthyrningsfastigheter vid Drottningholms slott</i>	»	117 000
<i>Annexbyggnad till kanslihuset</i>	»	375 000
<i>Anordnande av lokaler för högsta domstolen</i>	»	295 000
<i>Anordnande av lokaler för Svea hovrätt</i>	»	37 500
<i>Utökade lokaler för hovrätten över Skåne och Blekinge</i>	»	160 000
<i>Utökade lokaler för hovrätten för Övre Norrland</i>	»	107 500
<i>Anordnande av lokaler för överståthållarämbetet</i>	»	400 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Södermanlands län m. m.</i>	»	150 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Östergötlands län</i>	»	81 300
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Blekinge län</i>	»	300 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Skaraborgs län</i>	»	125 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Värmlands län m. m.</i>	»	125 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Gävleborgs län</i>	»	200 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Väster-norrlands län m. m.</i>	»	187 500
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Västerbottens län m. m.</i>	»	225 000

Finansdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning</i>	kronor	190 000
---	--------	---------

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Nybyggnader för kemiska och bioke- miska institutionerna vid universite- tet i Uppsala m. m.</i>	»	500 000
<i>Nybyggnad för meteorologiska institu- tionen vid universitetet i Uppsala ..</i>	»	75 000
<i>Uppförande av nybyggnad för fysiska institutionen vid universitetet i Lund .</i>	»	150 000
<i>Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö</i>	»	1 050 000
<i>Utbyggande av karolinska sjukhuset ..</i>	»	875 000
<i>Inredning av vissa lokaler inom radium- hemmet vid karolinska sjukhuset ..</i>	»	20 000
<i>Uppförande av förrådsbyggnad för vis- sa institutioner vid tekniska högsko- lan i Stockholm</i>	»	25 000
<i>Ombyggnads- och reparationsarbeten vid hantverksskolan i Växjö för blind- da kvinnor</i>	»	95 000
<i>Om- och nybyggnadsarbeten vid döv- stumskolorna</i>	»	541 500

Jordbruksdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten vid lantbrukshögsko- lan</i>	»	1 029 100
<i>Byggnadsarbeten vid Alnarps lant- bruks-, mejeri- och trädgårdsinsti- tut</i>	»	167 300
<i>Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt</i>	»	110 000
<i>Byggnadsarbeten vid veterinärhögsko- lan</i>	»	15 700
<i>Byggnadsarbeten vid statens veterinär- medicinska anstalt</i>	»	30 000
<i>Byggnadsarbeten vid skogshögskolans förläggning i Garpenberg</i>	»	150 000
<i>Byggnadsarbeten vid statens skogs- forskningsinstitut m. m.</i>	»	25 000

*Statsverkspropositionen: Bil. 19: Avskrivning
av nya kapitalinvesteringar.*

Handelsdepartementet:

<i>Uppförande av byggnader för institutet för konserveringsforskning</i>	kronor	375 000
<i>Säkerhetsanstalter för sjöfarten</i>	»	777 500

Försvarets fonder:

Försvarsdepartementet:

Försvarets fastighetsfond:

<i>Arméns delfond</i>	kronor	6 067 500
<i>Marinens delfond</i>	»	1 660 000
<i>Flygvapnets delfond</i>	»	10 550 000

Statens utlåningsfonder:

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Statens lånefond för universitetsstudier</i>	kronor	750 000
<i>Allmänna studielånefonden</i>	»	560 000

Jordbruksdepartementet:

<i>Statens fiskredskapslånefond</i>	»	10 000
---	---	--------

dels, i avbidan på särskild proposition, beräkna följande reservationsanslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1947/48 i härefter angivna fonder, nämligen

Statens allmänna fastighetsfond:

Justitiedepartementet:

<i>Ny fångvårdsanstalt</i>	kronor	500 000
--------------------------------------	--------	---------

Socialdepartementet:

<i>Nybyggnad för statens rättsläkarstation i Stockholm</i>	»	630 000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens sinner sjukhus m. m.</i>	»	2 500 000

Kommunikationsdepartementet:

<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Hallands län</i>	»	212 500
---	---	---------

Ecklesiastikdepartementet:

Nybyggnad för fysiologiska institutio- nen vid universitetet i Lund	kronor	175 000
Nybyggnad för karolinska mediko-ki- rurgiska institutet	»	850 000
Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm	»	2 500 000
Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola	»	1 850 000
Vissa byggnadsarbeten vid folkskolese- minarierna	»	1 000 000

Handelsdepartementet:

Ombyggnadsarbeten vid statens hant- verksinstitut	»	21 300
Nybyggnad vid ingenjörsvetenskapsaka- demiens försöksstation	»	725 000

Statens utlåningsfonder:

Socialdepartementet:

Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer	kronor	9 730 000
Lånefonden för främjande av bostads- byggande på landsbygden	»	1 612 500
Lånefonden för bostadsbyggande	»	63 125 000

Jordbruksdepartementet:

Jordbrukets maskinlånefond	»	900 000
Egnahemslånefonden	»	800 000

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

Tilläggsån till viss bostadsbyggnads- verksamhet	kronor	2 320 000
Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder	»	2 160 000
Lån till bostadsförbättringsverksamhet	»	1 080 000
Lån till anordnande av allmänna sam- lingslokaler	»	1 625 000

*Statsverkspropositionen: Bil. 19: Avskrivning
av nya kapitalinvesteringar.*

Jordbruksdepartementet:

<i>Lån för anskaffande av skogjordbruk vid lantmanna- och lanthushållsskolor</i>	kronor	100 000
<i>Lån för anskaffande av grästorkar m. m. »</i>		40 000

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

1947 års statsverksproposition.

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler de frågor som röra anslag till *avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* samt anför därvid följande.

I anslutning till 1938 års budgetreform upprättades per den 30 juni 1938 en fond för oreglerade kapitalmedelsförluster för redovisning av förluster, som uppkommit å statens kapitalfonder och överförts till fonden i den ordning Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämt. Å fonden, som står under riksgäldskontorets förvaltning, skola icke redovisas följande förluster å statens kapitalfonder, nämligen förluster för riksbanksfonden, sådana förluster för statens affärsverksfonder, statens pensionsfonder och riksgäldsfonden, som äro av den mindre omfattning, att de normalt böra täckas av löpande inkomster, samt förluster, för vilka täckning kan beredas av inom vederbörande fond verkställda avsättningar till förnyelsefond eller värdeminskningsskonto. Innan jag ingår på de frågor om avskrivning av å fonden redovisade förluster, som nu böra anmälas för riksdagen, torde jag på sedvanligt sätt få anmäla spörsmålet om redovisning av vissa ackordsuppgörelser.

Ackordsuppgörelser angående lån från statens utlåningsfonder m. m. Med bifall till propositionen nr 281 har 1940 års lagtima riksdag (skr. nr 373) bemyndigat Kungl. Maj:t att i fråga om vissa statliga lån, i den mån ej annat föranledes av särskilda föreskrifter för viss låneverksamhet, efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller

utom gäldenärs eller löftesmans konkurs, ävensom att eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, så ock att, där särskilt vägande skäl därtill föranleda, medge betalningsanstånd även i fall, då sådant anstånd ej påkallas av gäldenärs eller löftesmans iråkade obestånd.

Bemyndigandet gäller i fråga om lån från statens utlåningsfonder med undantag av lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar; lånefordringar under fonden för låneunderstöd, vilka hänföra sig till anslag för viss lånerörelse, med undantag av lån från allmänna järnväglånefonden, bibanelånefonden och allmänna byggnadslånefonden; lån från jämtländska lappväsendets fond, Västerbottens och Norrbottens lappfonder (fr. o. m. den 1 juli 1943 statens lappfond); samt lån från folkpensioneringsfonden för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 i reglementet angående förvaltningen av nämnda fond.

Riksdagen medgav tillika, att befogenheten finge av Kungl. Maj:t delegeras åt underordnad myndighet, respektive riksbanken och riksgäldskontoret.

Vid lämnandet av detta bemyndigande uttalade riksdagen emellertid önskemålet, att redovisning i någon lämplig form årligen skulle lämnas riksdagen för beslut rörande ackordsuppgörelser och andra efterskänkanden, som fattats på grund av bemyndigandet.

Den äskade redovisningen torde på sätt tidigare skett få lämnas riksdagen i den formen, att avskrifter av de under föregående kalenderår fattade besluten angående biträdande av ackord ävensom andra efterskänkanden av statens rätt, som innefatta mera än ett medgivande av betalningsanstånd, tillställas riksdagens vederbörande utskott jämte en sammanfattande förteckning.

I enahanda ordning torde redovisning få lämnas för de fall, i vilka Kungl. Maj:t under föregående kalenderår tagit i anspråk det av 1942 års riksdag (prop. nr 241; skr. nr 388) lämnade bemyndigandet att tills vidare efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall biträda ackord i fråga om kronans fordringar för försåld fast egendom.

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. Enligt av 1939 års lagtima riksdag godkända principer skall under denna rubrik årligen äskas ett anslag till belopp, som kan antagas genomsnittligt bereda täckning för de förluster som för varje år bruka uppkomma. I riksstaterna för budgetåren 1939/40—1945/46 har ifrågavarande anslag upptagits till ett avrundat belopp av 1,5 miljoner kronor.

Med hänsyn till det stora avskrivningsbehov, som väntats komma att framträda i fråga om vissa under krigsåren beslutade investeringar, har anslaget för innevarande budgetår uppförts i riksstaten med 10 miljoner kronor, vilket belopp avvägs i förhållande till det vid riksstatens uppgörande rådande statsfinansiella läget. Bland de anvisningar, som kräva en retroaktiv av-

skrivning över fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster, kunna särskilt nämnas de omfattande statliga investeringarna i bostadsproduktionen, vilka delvis äro av subventionsnatur.

Med skrivelse den 30 augusti 1946 har statskontoret överlämnat en promemoria angående de kapitalmedelsförluster, som i räkenskaperna för budgetåret 1945/46 redovisas å av statskontoret förvaltade statliga kapitalfonder och som äro av natur att bära överföras till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. Förlusterna uppgå sammanlagt till 105 289 kronor 86 öre och falla på statens utlåningsfonder med 101 631 kronor 86 öre och med återstoden, eller 3 658 kronor, på fonden för låneunderstöd, statskontorets delfond. Förlusterna på utlåningsfonderna avse lån från lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift och industrilånefonden, medan förlusterna på statskontorets delfond av fonden för låneunderstöd avse värnpliktslån.

Med skrivelse den 5 september 1946 ha fullmäktige i riksgäldskontoret överlämnat redogörelse för under budgetåret 1945/46 bokförda förluster å av riksgäldskontoret förvaltade kapitalfonder. Enligt skrivelsen ha samtliga i riksgäldskontoret under budgetåret bokförda kapitalmedelsförluster blivit täckta, varvid fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster anlitas för täckning av dels förluster under fonden för låneunderstöd, riksgäldskontorets delfond, å tillhoppa 284 998 kronor 83 öre, avseende lån för aktiebolaget Vetlanda järnvägar och Eksjö—Österbymo järnvägsaktiebolag, dels en förlust under fonden för förslag till statsverket å 1 583 kronor 83 öre, avseende förskott av kostnader för uppgörande av byggnadsplaner.

I skrivelse den 6 december 1946 har riksbanken såsom sådan under budgetåret 1945/46 uppkommen förlust å statens kapitalfonder, som bör överföras till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster, anmält ett belopp av 260 kronor, utgörande förlust å statens bosättningslånefond.

Utöver vad som erfordras för årlig avskrivning av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster bära medel under förevarande anslag även i fortsättningen, i den mån den statsfinansiella utvecklingen medger det, beräknas för retroaktiv avskrivning av vissa under krigsåren beslutade investeringar. I avvaktan på den fullständigare överblick över det statsfinansiella läget, som under vårens lopp kan vinnas, synes anslaget tills vidare kunna beräknas till 50 miljoner kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avhidan på särskild proposition i ämnet, till *Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* för budgetåret 1947/48 beräkna ett anslag av kronor 50 000 000.

*Statsverkspropositionen: Bil. 20: Avskrivning av
oreglerade kapitalmedelsförluster.*

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

1947 års statsverksproposition.

Statens allmänna fastighetsfond.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1947/48 och anför därvid följande.

Översikt av fastighetsfondens ställning m. m.

Statens allmänna fastighetsfond omfattar tio delfonder, av vilka slottsbyggnadernas delfond förvaltas av byggnadsstyrelsen och de övriga stå under förvaltning av fångvårdsstyrelsen, utrikesdepartementet, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, generaltullstyrelsen, Uppsala universitet, Lunds universitet, direktionen för karolinska sjukhuset och lotsstyrelsen. Fastighetsfonden är anordnad såsom en kapitalfond, vilket innebär, att — förutom kapitalbehållningen — fondens inkomster och utgifter redovisas i rikshuvudboken. Inkomst- och utgiftsstat för fonden fastställs årligen av Kungl. Maj:t och riksdagen. Å utgiftssidan i denna stat upptagas anslagsposter för bestridande från fonden av reparations- och underhållskostnader m. m. samt för avsättning till värdeminskningsskonto. Från fondens stat bestridas vidare hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden. Å statens inkomstsida beräknas, förutom hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden samt diverse inkomster, en post för varje delfond, benämnd ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler; över denna post redovisas de belopp som för nämnda ända-

mål anvisas under de olika huvudtitlarna på riksstaten. Fondens överskott redovisas på särskild titel på riksstatens inkomstsida.

Fastighetsfondens kapitalbehållning uppgick den 1 juli 1945 till 199,94 miljoner kronor. Enligt en av riksräkenskapsverket i samband med riksbokslutet upprättad sammanställning ha under budgetåret 1945/46 kapitalinvesteringarna i fonden uppgått till 17,82 miljoner kronor, medan utgifterna å motsvarande avskrivningsanslag utgjort 7,87 miljoner kronor, avskrivningsmedlen inom fonden uppgått till 3,58 miljoner kronor och övriga inom fonden för investering disponibla medel belöpt till 0,02 miljon kronor. Nettoökningen av fondens behållning på grund av nyinvestering har således uppgått till 6,35 miljoner kronor. Genom inrättande per den 1 juli 1945 av slottsbyggnadernas delfond samt genom invärderingar och omföringar mellan kapitalfonder har fastighetsfondens kapitalbehållning ökat med 78,35 miljoner kronor. Den utgående behållningen den 30 juni 1946 uppgick sålunda till 284,65 miljoner kronor.

Den för budgetåret 1945/46 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 24,21 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp, medan utgifterna och överskottet upptogs till respektive 12,06 och 12,15 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen (s. 178 o. f.) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 12,77 miljoner kronor, vilket belopp alltså tillförts statsregleringen. Till reparations- och underhållskostnader m. m. ha åtgått 4,97 miljoner kronor. Behållningen av reserverade reparationsmedel har under budgetåret minskat något och uppgick den 30 juni 1946 till 1,23 miljoner kronor, varav dock 0,17 miljon kronor må disponeras först efter Kungl. Maj:ts medgivande.

Den för innevarande budgetår gällande staten för fastighetsfonden är fastställd genom brev den 1 mars 1946 (statsverkspropositionen del 22, riksdagens skrivelse nr 30).

Från och med budgetåret 1944/45 har genomförts en omläggning av arbetsåret för reparationsverksamheten, varigenom detta lösgjorts från sin förutvarande bundenhet vid budgetåret och nu i stället börjar i månaderna mars—april. Härigenom kan reparationsverksamheten förläggas till vår- och försommarmånaderna, så att den icke liksom tidigare sammanfaller med byggnadsindustriens högsäsong i slutet av sommaren och början av hösten. En förutsättning härför är, att Kungl. Maj:ts förslag till stat för fastighetsfonden framlägges i statsverkspropositionen och att staten fastställs av riksdagen under dess tidigare skede.

Det förslag till stat för allmänna fastighetsfonden, som framlägges i det följande (*bilaga*), slutar på ett belopp av 27 235 000 kronor, vilket innebär en ökning av omslutningssumman med 1 683 000 kronor. Ökningen betingas i första hand av en höjning av posterna till reparations- och underhållskostnader med sammanlagt 1 002 000 kronor. Avsättningen till värdeminskningsskonto ökar med 304 000 kronor och hyresutgifterna med 463 000 kronor. Hyresinkomsterna förutses öka med 35 000 kronor medan diverse inkomster beräknas minska med 26 000 kronor. Fondens överskott förutsättes trots de

senaste årens investeringar och förutsedda invärderingar, på grund av utgiftsstegringar på byggnadsstyrelsens delfond, minska med 86 000 kronor. Slutligen betingar balansen i staten en uppräknig av ersättningsanslagen till fonden med sammanlagt 1 674 000 kronor.

Till grund för förslaget till stat för fastighetsfonden ha lagts av vederbörande förvaltningsmyndigheter avgivna statförslag för respektive delfonder, varöver riksräkenskapsverket den 3 december 1946 avgivit utlåtande.

Utvidgad redovisning på fonden.

Till invärdering på *slottsbyggnadernas delfond* har byggnadsstyrelsen efter samråd med riksmarskalksämberet föreslagit det s. k. före detta munkklostret i Vadstena, vilket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1936 upplåtits till Birgittastiftelsen, men icke upptagits till redovisning på någon statlig kapitalfond. Byggnadsstyrelsen har föreslagit ett markvärde av 30 000 kronor och ett byggnadsvärde av 256 000 kronor.

Vad rör *Uppsala universitets delfond* har drätselnämnden framhållit att psykiatriska kliniken vid Uppsala universitet, som torde komma att tagas i bruk under innevarande år, borde invärderas på delfonden.

Vad myndigheterna i förevarande hänseende föreslagit föranleder i detta sammanhang icke någon erinran från min sida, och det synes lämpligt att vid förevarande beräkningar utgå från att förslagen komma att framdeles av Kungl. Maj:t bifallas. Skulle så icke bliva fallet, torde på Kungl. Maj:t ankomma att vidtaga erforderliga åtgärder beträffande dispositionen av de därav berörda anslagsposterna. *Departements-
chefen.*

Reparations- och underhållskostnader m. m.

I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreskrivit ha de fondförvaltande myndigheterna avgivit redogörelser för användningen under budgetåret 1945/46 av medel, som under här ifrågavarande anslagsposter ställts till förfogande. Beträffande redogörelsernas innehåll torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

I detta sammanhang må erinras, att vid behandlingen av förslaget till stat för fastighetsfonden vid 1943 års riksdag (prop. nr 71) ställning togs till frågan om principerna för beräkningen av medelsbehovet för reparationsändamål. De av Kungl. Maj:t i nämnda sammanhang godkända beräkningsgrunderna, mot vilka riksdagen icke riktat erinran, innebära huvudsakligen följande.

Beloppet av erforderliga reparationsmedel erhålles genom multiplicering av byggnadsbeståndets bokförda värde med en viss procentsats, underhållsprocenten. I byggnadsbeståndets bokförda värde ingå icke de byggnader, som färdigställas under det budgetår, som närmast föregår det budgetår

statförslaget avser. Underhållsprocenten anpassas efter byggnadernas ålder. Sålunda fastställs ett visst procenttal för gamla byggnader och ett annat för nya byggnader. Under de första åtta åren halveras vidare underhållsprocenten för de nya byggnaderna. Underhållsprocenten eller det erhållna reparationsmedelsbehovet omräknas slutligen med hänsyn till inträffade förändringar i prisläget på byggnadsmarknaden, vilka förändringar framgå av byggnadsstyrelsens reparationskostnadsindex.

Det sålunda beräknade beloppet av erforderliga medel för reparationer och underhåll utgör en ram för medelstilleddningen, vilken sedan med hänsyn till läget på arbetsmarknaden, materialtillgången, den statsfinansiella situationen m. m. av statsmakterna underkastas eventuellt erforderliga justeringar.

I brev den 1 mars 1946 har Kungl. Maj:t förklarat, att beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. för budgetåret 1947/48 skall beträffande fångvårdsstyrelsens, medicinalstyrelsens, byggnadsstyrelsens, Uppsala universitets och Lunds universitets delfonder ske i enlighet med de principer, som förordats i förenämnda proposition, och att härvid värdena å nyuppförda byggnader i förekommande fall skola omräknas till 1935 års prisnivå i enlighet med de i 1946 års statsverksproposition, del 22, s. 6—7 återgivna, av byggnadsstyrelsen förordade principerna.

För att kunna bestämma de byggnadsvärden, som byggnaderna skulle ha betingat därest de uppförts år 1935, måste en omräkning ske efter nybyggnadskostnadsindex.

Åt byggnadsstyrelsen har uppdragits att utarbeta en dylik index, men då detta arbete ännu icke hunnit slutföras har styrelsen med utnyttjande av tillgängliga indexserier uppskattat nybyggnadskostnadsindex med 1935 som basår till 114 år 1939, 130 år 1940, 139 år 1941, 149 år 1942, 154 år 1943, 156 år 1944 och 157 år 1945.

Beträffande reparationskostnadsindex har byggnadsstyrelsen anmält att denna med 1935 som basår för år 1946 beräknats till 162 mot 152 för år 1945.

Slottsbyggnadernas delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond, vilken inrättades per den 1 juli 1945, har för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 701 000 kronor, varav 442 000 för de kungl. slotten med tillhörande byggnader, 62 000 för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga, 107 000 för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m. samt 90 000 för vissa iståndsättningsarbeten.

För nästa budgetår hemställer byggnadsstyrelsen om anvisande av sammanlagt 757 000 kronor, varav 468 000 för slottsbyggnaderna, 65 000 för uthyrda lägenheter, 143 000 för historiska byggnader m. m. samt 81 000 för iståndsättningsarbeten.

I fråga om delposterna för slottsbyggnaderna och de uthyrda lägenheterna ha i statförslaget dessa ökats med 26 000 respektive 3 000 kronor motsvarande enligt styrelsens indexberäkningar underhållskostnadernas stegring sedan år 1945.

Beträffande delposten till reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m. har styrelsen framhållit, att det för innevarande budgetår anvisade beloppet är otillräckligt, och föreslagit en ökning med 12 000 kronor, varav 7 000 kronor motsvarande underhållskostnadernas stegring. Därför har styrelsen ansett det önskvärt att anordna en parkeringsplats vid Läckö slott, vilket beräknas draga en kostnad av 10 000 kronor. För munkklostret i Vadstena erfordras enligt styrelsens beräkning 14 000 kronor för yttre reparationer m. m., som enligt upplåtelsevillkoren ankomma på kronan.

Slutligen har styrelsen hemställt om 81 000 kronor för vissa angelägna iståndsättningsarbeten och därvid anfört följande.

Vid *Drottningholms slott* böra de för vaktmanskap och polis avsedda lokalerna inom Kyrkpaviljongen, vilka uppvärmas med lokala eldstäder, förses med värmeledning ansluten till slottets panncentral. Det innebär nämligen viss brandrisk att uppvärmningen handhaves av härför ovan personal. Samtidigt böra även till lokalerna hörande toaletter förses med vattenklosetter. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas till 8 000 kronor.

Vid *Ulriksdals slott* äro fasaderna till Konfidensbyggnaden i sådant skick, att en genomgående reparation snarast bör vidtagas för en beräknad kostnad av 30 000 kronor. Till trädgården hörande 2 stycken bostadsbyggnader, benämnda arbetarebostaden och direktörsbostaden, äro genom eftersatt underhåll i stort behov av genomgripande yttre reparationer. Byggnadsstyrelsen har redan måst utföra vissa arbeten å yttertaket till arbetarebostaden. De avsedda iståndsättningsarbetena för dessa bostadsbyggnader beräknas uppgå till 18 000 kronor. Den utarrenderade trädgården vid Ulriksdal bör jämväl förses med ny vattenledning, enär den gamla genom beläggning och för klena rör icke tillnärmelsevis kan leverera för rörelsen och bostäderna erforderliga vattenmängder. Kostnaden för ledningens omläggning jämte mätaranordning beräknas till 10 000 kronor.

Vid *Haga slott* är Ekotemplet i trängande behov av reparation, enär bland annat den bärande träkonstruktionen är svårt angripen av röta. Kostnaden beräknas till 15 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond ha varit anslagna följande belopp under respektive budgetår.

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Kronor	275 000	325 000	325 000	260 000

Vid beräkning av underhållskostnaderna för nästkommande budgetår har fångvårdsstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 1 mars 1946 omräknat värdena å byggnader uppförda efter 1935 till detta års prisnivå, samt differentierat underhållsprocenten med hänsyn till byggnadernas ålder i enlighet med de i propositionen nr 71 till 1943 års riksdag förordade principerna.

Fångvårdsstyrelsen gör emellertid gällande att procentsatserna äro för låga och anför därvid i huvudsak följande.

Enligt de i proposition nr 71 förordade principerna, vilka utarbetats av dåvarande intendenten K. Bildmark, skall beräkningen av underhållsanslagen

ske med hjälp av vissa procentsatser. Underhållsprocenten för fångvårdsstyrelsens delfonds byggnader är enligt Bildmarks förslag vid 1939 års prisläge 1,75 för äldre byggnader, 0,35 för nya byggnader, 1—8:e året, och 0,70 för nya byggnader, från och med 9:e året. Vid sina beräkningar har Bildmark icke tagit hänsyn till att de intagna beredas ersättning i form av arbetspremier för av dem utförda reparationsarbeten. Härigenom belastas posten till reparations- och underhållskostnader m. m. av kostnader, till vilka hänsyn icke tagits vid postens beräkning, och vilka numera äro större än tidigare. Att dessa kostnader ökat beror på att 1946 års riksdag i samband med den nya verkställighetsreformens genomförande beslutat att arbetspremierna skola höjas med genomsnittligt 150 procent.

Vid beräklandet av underhållsanslagets storlek måste hänsyn ovillkorligen tagas till detta förhållande, enär medelsbeloppet eljest blir alldeles otillräckligt.

Ännu en synpunkt behöver i detta sammanhang beaktas. Med den nya verkställighetsreformen kommer antalet på slutna anstalter intagna att minskas, enär en allt större del av de intagna flyttas över till kolonier. Under sådana förhållanden tages de byggnadssakkunniga fångarnas arbetskraft i anspråk huvudsakligen för nybyggnader och större ombyggnader, till vilka riksdagen beviljat särskilda anslag, varemot enklare underhållsarbeten numera måste i större omfattning än förr utföras av fri arbetskraft. Det blir nämligen oekonomiskt att förlägga sakkunnig arbetsledning till anstalter, där allenast smärre reparationer skola utföras. Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att styrelsen vid uppgörande av kostnadsberäkningar för nybyggnads- och ombyggnadsarbeten i regel reducerar kostnaderna med hänsyn till att arbetena helt eller delvis skola utföras av intagna.

Med hänsyn till att arbetspremierna böra rymmas inom postens ram och till att underhållsarbetena utföras i mindre omfattning än tidigare av intagna bör den av Bildmark uträknade underhållsprocenten vid 1939 års prisläge bestämmas till 1,92 för äldre byggnader, 0,76 för nya byggnader från och med 9:e året och 0,38 för nya byggnader, 1—8 året.

Med hänsyn till den efter år 1939 inträdda kostnadsstegringen skulle procentsatserna i enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag uppräknas till 2,75, 1,09 respektive 0,54. Underhållskostnaderna framgå av följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- och under- hållskost- nader m. m. kronor
Äldre byggnader	9 287 162	2,75	255 397
Nya byggnader över 8 år	783 000	1,09	8 535
Nya byggnader ej över 8 år	3 318 825	0,54	17 922
	Kronor 13 388 987	—	281 854

I överensstämmelse härmed har styrelsen föreslagit, att reparationsposten för nästa budgetår upptages till 285 000 kronor.

I infordrat utlåtande över dessa beräkningar har *byggnadsstyrelsen* funnit reparationsposten kunna upptagas med nämnda belopp, vilket med 25 000 kronor överstiger vad som skulle ha äskats, därest höjning av procentsatserna

icke ägt rum, men ansett ytterligare utredning erforderlig för ett slutligt ställningstagande till frågan om underhållsprocentens storlek.

I skrivelse den 25 november 1946 har *fångvårdsstyrelsen* anfört att vattenförsörjningen vid fångvårdsanstalten å Hall och sinnessjukavdelningen å Håga vore otillfredsställande och hemställt om ett särskilt anslag å 15 000 kronor till vattenanläggningar å nämnda platser.

I denna fråga har *riksräkenskapsverket* anfört, att fastigheternas värdeökning genom en sådan anläggning kunde förväntas bli så obetydlig, att erforderliga medel lämpligen kunde inräknas i den å delfonden uppförda anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m.

Utrikesdepartementets delfond. Den för denna delfond under förevarande rubrik uppförda anslagsposten är uppdelad på en delpost till reparations- och underhållskostnader för delfondens fastigheter och en förslagsvis beräknad delpost till uppvärmning och belysning av tjänstebostäder i statens fastigheter för vissa tjänstemän vid utrikesförvaltningen. För nämnda ändamål ha anvisats följande belopp:

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m., kronor	5 000	162 000	162 000	160 000
Bränsle och lyse för vissa tjänstebostäder, <i>förslagsvis</i> kronor	124 000	130 000	105 000	110 000

Den för budgetåret 1943/44 vidtagna nedsättningen av reparationsmedlen motiverades av den stora behållning av reserverade medel, som uppstått å posten.

Byggnadsstyrelsen har för budgetåret 1947/48 beräknat kostnaderna för reparation och underhåll av delfondens fastigheter till 120 000 kronor. Här- till komma onera m. fl. löpande utgifter, vilka beräknats till 65 000 kronor. I överensstämmelse härmed har delposten till reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. uppförts med (120 000 + 65 000 =) 185 000 kronor.

Kostnaderna för uppvärmning och belysning av tjänstebostäder under budgetåret 1947/48 ha av utrikesdepartementet beräknats till 149 000 kronor.

Medicinalstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. ha för denna delfond anslagits följande belopp.

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Kronor	800 000	900 000	1 050 000	1 450 000

Av det för budgetåret 1941/42 anvisade beloppet å 1 015 000 kronor ställdes endast 800 000 kronor till medicinalstyrelsens förfogande för bestridande under samma budgetår av kostnaderna för reparationer och underhåll. Av den innehållna delen, 215 000 kronor, har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 april 1943 medgivit styrelsen rätt att disponera ett belopp av 50 000 kronor.

För nästa budgetår har styrelsen föreslagit, att anslagsposten skall upptagas med 1 750 000 kronor och som motiv härför anført, att arbetena för reparation och underhåll på grund av otillräckliga anslag under de senaste åren måst eftersättas.

Medicinalstyrelsen har beräknat reparationsmedelsbehovet i enlighet med de grunder, som framlagts i propositionen nr 71 till 1943 års riksdag. Underhållsprocenten efter 1939 års pris har härvid för äldre byggnader utgjort 1,3, för nya byggnader över 8 år 0,70 och för nya byggnader ej över 8 år 0,35. På grund av senare inträdd prisstegring, som beräknats till 10 procent sedan år 1945, ha dessa procentsatser uppräknats till 1,93, 1,04 respektive 0,52. Härjämte ha underhållskostnaderna för ett antal provisoriska paviljonger uppskattats till 1,65 procent av byggnadsvärdet.

Underhållskostnaderna framgå av följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- och under- hållskostna- der m. m. kronor
Äldre byggnader	72 221 398	1,93	1 393 873
Nya byggnader över 8 år	19 706 888	1,04	204 952
Nya byggnader ej över 8 år	12 689 311	0,52	65 984
Provisoriska paviljonger	838 496	1,65	13 835
	Kronor 105 456 093	—	1 678 644

Förutom ovan angivna direkta underhållskostnader beräknas 25 000 kronor till avlöningar och resor för två byggnadsinspektörer, 30 000 kronor till höjning av standarden i ett antal bostäder bland annat genom w.c.-anläggningar samt 21 000 kronor för utbyte av vissa plattväggar i Umedalens sjukhus. Sammanlagt beräknas sålunda reparationsutgifterna belöpa sig till (1 678 644 + 25 000 + 30 000 + 21 000 =) 1 754 644 kronor, eller avrundat 1 750 000 kronor.

I infortrat utlåtande över dessa beräkningar har *byggnadsstyrelsen* be-
träffande de direkta underhållskostnaderna anført i huvudsak följande.

Vid beräkning av utgiftsposten »Reparations- och underhållskostnader m. m.» har medicinalstyrelsen i enlighet med den princip, som anges i proposition nr 71 till 1943 års riksdag och som innebär en differentiering av underhållsprocenten med hänsyn till byggnadernas ålder, i avseende på procentsatsernas storlek för de olika byggnadskategorierna tillämpat för gruppen äldre byggnader 1·30 %, för gruppen nya byggnader över 8 år 0·70 % och för gruppen nya byggnader ej över 8 år 0·35 % vid 1939 års prisläge. Procentsatserna hava av medicinalstyrelsen vid 1946 års prisläge uppskattats till 1·93, 1·04 respektive 0·52 %, varvid räknats med en prisstegring å byggnadskostnaderna med omkring 10 % sedan år 1945. Enligt byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex är prisstegringen emellertid endast omkring 6 %, varför procentsatserna i stället för de av medicinalstyrelsen angivna böra bliva 1·86, 1·00 och 0·50 %.

I saknad av närmare uppgift rörande tillkomsten av nya byggnader har byggnadsstyrelsen icke med säkerhet kunnat pröva de av medicinalstyrel-

sen uppgivna värdena för de olika grupperna av byggnader. Efter samråd med medicinalstyrelsens byggnadsinspektör har byggnadsstyrelsen uppskattat byggnadsvärdena för de olika grupperna samt beräknat underhållskostnaderna enligt nedanstående uppställning, varvid i överensstämmelse med byggnadsstyrelsens yttrande den 27 november 1945 till chefen för finansdepartementet rörande medicinalstyrelsens förslag till stat för ifrågasvarande delfond för budgetåret 1946/47 värdet å nya byggnader tillkomna efter 1939 omräknats till detta års prisnivå.

	Byggnads- värde (underhålls- värde) kronor	Underhålls- procent	Erforderliga un- derhållsmedel vid 1946 års prisnivå kronor
Äldre byggnader.....	79 885 458	1,86	1 485 869
Nya byggnader över 8 år.....	12 042 827	1,00	120 428
Nya byggnader ej över 8 år.....	9 761 000	0,50	48 805
Provisoriska paviljonger.....	838 496	1,65	13 835
	Kronor 102 527 781	—	1 668 937

Efter tillägg av de tidigare angivna kostnaderna under denna delfond, sluta byggnadsstyrelsens beräkningar på sammanlagt 1 745 000 kronor.

Byggnadsstyrelsens delfond. Under denna delfond ha till reparations- och underhållskostnader m. m. anvisats följande belopp.

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Kronor.....	1 500 000	1 800 000	1 600 000	2 700 000

I sitt förslag till stat för byggnadsstyrelsens delfond för budgetåret 1947/48 har styrelsen upptagit anslagsposten för reparations- och underhållskostnader till 3 000 000 kronor. Till grund för uppskattningen av medelsbehovet har lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1946 redovisade byggnaderna. Från detta värde, 175 298 109 kronor, har dragits värdet av byggnader under uppförande samt till delfonden hörande byggnader, beträffande vilka styrelsen icke har att bestrida underhållet. Härtill har sedan lagts byggnadsvärdet å karolinska institutets byggnader inom kvarteret Glasbruket, som numera icke bokföras å delfonden men komma att disponeras av kronan intill den 1 juli 1948, samt ett uppskattat byggnadsvärde av sammanlagt 707 000 kronor för fastigheten nr 26 i kvarteret Borgaren i Nyköping, Fångvårdsanstalten i Linköping, fastigheten nr 1 i kvarteret Aklejan i Västervik, fastigheten nr 10 i kvarteret Kansliet i Falun, fastigheten nr 6 i kvarteret Onkel Adam i Östersund samt landsfiskalsbostäderna i Särna och Karesuando. Sammanlagda värdet av de byggnader, för vilka styrelsen bestrider underhållet utgör 159 963 882 kronor. Detta värde har av byggnadsstyrelsen omräknats i enlighet med de i 1946 års statsverksproposition, del 22, s. 6—7 återgivna av styrelsen förordade principerna, varefter erforderliga underhållsmedel vid 1935 års prisnivå beräknats till 1 820 424 kronor i enlighet med följande tabell.

	Bokfört byggnadsvärde kronor	Byggnadsvärde reducerat till 1935 års pris- nivå	Underhålls- procent	Erforderliga un- derhållsmedel vid 1935 års prisnivå kronor
Äldre byggnader	100 298 878	100 298 878	1,5	1 504 483
Nya byggnader över 8 år . .	17 123 822	17 053 836	1,0	170 538
Nya byggnader ej över 8 år	42 541 182	29 080 708	0,5	145 403
	Kronor 159 963 882	146 433 422	—	1 820 424

Till den sålunda erhållna summan 1 820 424 kronor ha lagts kostnaderna för yttre underhåll av de kungliga teatrarna, vilka kostnader uppskattats till 21 500 kronor vid 1935 års prisläge, varvid erhållits summa 1 841 924 kronor. Då indextalet beträffande underhållskostnader för år 1946 stigit till 162 jämfört med 100 år 1935, har reparationsposten i staten för budgetåret 1947/48 föreslagits till $(1,62 \times 1\,841\,924 =)$ 2 983 917 kronor eller i runt tal 3 000 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet anför styrelsen följande.

Under budgetåret 1942/43—1945/46 reducerades denna anslagspost med omkring 30 procent mot vad som normalt skulle hava erfordrats för byggnadernas underhåll. I skrivelse den 30 oktober 1945 med förslag till stat för byggnadsstyrelsens delfond för innevarande budgetår uttalade styrelsen, att tillgången på material och arbetskraft kunde förväntas bli av mer normal omfattning under detta budgetår, varför någon reduktion av anslagsposten ej borde företagas, enär ett fortsatt eftersättande av byggnadsunderhållet icke längre vore tillrådligt. I anslutning härtill upptogs i staten underhållsposten änyo med ett mot byggnadernas värde svarande oavkortat belopp (2 700 000) kronor.

Enligt styrelsens mening bör även för budgetåret 1947/48 underhållsanslaget upptagas med oavkortat belopp. Styrelsen får därför föreslå, att posten »Reparations- och underhållskostnader m. m.» för budgetåret 1947/48 upptages med ett belopp av 3 000 000 kronor.

Då emellertid tillgången på material och arbetskraft möjligen under nästa budgetår kan bli så knapp, att styrelsen nödgas vidtaga därav betingade jämkningar i planen för underhållsarbetenas utförande, får styrelsen ifrågasätta att styrelsen bemyndigas disponera denna post för ordinarie reparations- och underhållsarbeten intill ett belopp av 2 600 000 kronor, samt att dispositionen av återstående belopp måtte bero på särskilda beslut av Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 13 augusti 1946 har byggnadsstyrelsen gjort framställning om särskilt anslag till installation av en elektrisk personhiss i fastigheten nr 1 i kvarteret Arken i Östersund och rörande behovet av hissen lämnat följande uppgifter.

Lokalerna i vindsvåningen 3 trappor upp disponeras av vägförvaltningen, vars arkiv är förlagt till källarvåningen. Vägförvaltningens lokaler äro livligt besökta av allmänheten och då arkivet ligger fyra trappor under arbetslokalerna har även förvaltningen anhållit, att en personhiss installeras. Våningshöjden är omkring 380 cm och trapporna äro ganska obekväma.

Kostnaderna för installationen ha av styrelsen med ledning av en av

länsarkitekten verkställd utredning och på grundval av infordrade anbud beräknats till högst 22 000 kronor.

Vidare har byggnadsstyrelsen den 10 september 1946 till anordnande av en person- och varuhiss i fastigheten Birger Jarls torg 13 i Stockholm, i vilken fastighet kammarrätten disponerar 3 våningar, hemställt om ett särskilt anslag. Som stöd för hemställan har framhållits, att trapporna i fastigheten innefatta trettio var för sig höga trappsteg, samt att det vid dylikt förhållande vore förenat med betydande ansträngning att gå i trapporna, särskilt för äldre personer samt för den personal, som hade att bära tunga domböcker och andra handlingar. Kostnaderna för detta arbete ha på grundval av infordrat anbud beräknats till 30 000 kronor.

Slutligen har styrelsen den 22 oktober 1946 hemställt om ett anslag på 55 000 kronor för vissa ändringsarbeten på de i fastigheten Storkyrkobrinken 9 i Stockholm till restaurang Cattelin upplåtta lokalerna samt därvid anfört bland annat att Stockholms stads hälsovårdsnämnd vid upprepade tillfällen påtalat ekonomilokalernas ringa storlek och otidsenlighet. Med anledning härav har innehavaren av restaurangen låtit utarbeta förslag till förbättring av lokaliteterna. Härom anför styrelsen.

Förslaget avser utvidgning av de nuvarande lokalerna i tre avseenden, nämligen dels byggande av en mindre envåningsutbyggnad på gården för utökande av serveringslokalen, dels en utökning av köksavdelningen med de nu mellan restaurangen och Gråmunkegränd belägna arkivlokalerna i bottenvåningen och dels utökning med ett rum i bottenvåningen, vilket huvudsakligen skulle användas till personalrum. Tills vidare under något år skulle dock de i närheten av restaurangens nuvarande matkällare belägna skyddsrummen kunna användas till sistnämnda ändamål.

Restaurangen torde genom sitt läge både nu och framdeles kunna anses väl fylla ett behov av lunchställe för bland annat de omgivande statliga verken, och den hindrar ej vare sig ifrågavarande eller angränsande fastigheters framtida användning som tjänstelokaler.

Dessutom har *mynt- och justeringsverket* i skrivelse den 31 augusti 1946 hemställt om anslag för bland annat ombyggnadsarbeten för en högfrekvensugn, omläggning av uppvärmningssystemet, borttagning av ångpanna och inrättande av lagringsvalv samt förstärkning av bevakningen. Till stöd för sin framställning har verket anfört i huvudsak följande.

Vid bifall till verkets förslag om anskaffande av en högfrekvensugn för smältning av metall för mynttillverkningen, skulle ett elektriskt installationsrum behöva anordnas varjämte vissa omändringsarbeten av redan befintligt installationsrum m. m. bliva erforderliga. Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaden härför till 6 200 kronor.

Mynt- och justeringsverkets lokaler uppvärmas för närvarande från en större ångpannecentral samt två varmvattencentraler. Bostadslägenheterna samt portstugorna inom verket uppvärmas medelst vedeldning.

Verket har nu föreslagit att dess ångpannecentral skulle slopas och värme-centralen vid riksbankens sedeltryckeri övertaga värmedistributionen till myntverkstaden och vissa andra av verkets lokaler. För värmedistributionen till övriga lokaler, som icke kunna erhålla värme från sedeltryckeriets värme-central, skulle en av varmvattencentralerna behöva utvidgas med ytter-

ligare en panna och värmeledning införs i bostadslägenheterna och portstugorna. En varmvattencentral skulle därvid kunna slopas. Genom en sådan anordning skulle all vedeldning i bostadslägenheterna bortfalla och antalet pannrum, i vilka mynt- och justeringsverkets personal behöver utföra eldningsarbete, minskas från tre till ett. Eldarebefattningen för verkstäderna skulle då kunna indragas, varjämte gårdskarlen och nattvaktens eldningsarbete skulle bortfalla. Vidare skulle ökat utrymme för magasineringsändamål erhållas i ved- och kolskjulen. Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaderna för ifrågakvarande omläggning av uppvärmningssystemet till 76 200 kronor. Borttagning av befintlig ångpanna samt anordnande av det utrymme som härigenom uppkommer till lagringsvalv för metaller m. m., varav verket anser att starkt behov föreligger ur säkerhetssynpunkt, skulle enligt byggnadsstyrelsens utredning draga en kostnad av 15 300 kronor. Förstärkning av bevakningen genom installation av vissa elektriska alarmeringsanordningar har mynt- och justeringsverket beräknat till 7 255 kronor.

Den sammanlagda kostnaden för samtliga ifrågakvarande arbeten uppgår till 104 955 kronor eller avrundat 105 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har i utlåtandet över de tre förstnämnda framställningarna anfört, att de föreslagna arbetena vore av den art samt beloppen av den relativt ringa storleksordning, att de äskade medlen lämpligen borde inräknas i den under delfonden upptagna reparationsmedelsposten.

Generaltullstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond ha anslagits följande belopp:

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Kronor	1 000	30 000	40 000	60 000

Det låga beloppet för budgetåret 1943/44 motiverades av en behållning av reserverade reparationsmedel.

Med hänsyn till att underhållet under krigsåren måst väsentligt begränsas, har styrelsen för nästkommande budgetår föreslagit ett oförändrat belopp av 60 000 kronor.

Uppsala universitets delfond. Under denna delfond ha till reparations- och underhållskostnader m. m. för dels akademiska sjukhuset, dels övriga fastigheter anvisats följande belopp:

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Akademiska sjukhuset.....	144 000	154 000	154 000	192 000
Övriga fastigheter	250 000	255 000	255 000	338 000
Kronor	394 000	409 000	409 000	530 000

För budgetåret 1947/48 har drätselnämnden föreslagit, att ifrågakvarande anslagsposter upptagas med sammanlagt 570 800 kronor, varav 210 100 kronor för akademiska sjukhuset samt 360 700 kronor för övriga fastigheter. Till grund för uppskattningen av medelsbehovet har lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1946 redovisade byggnaderna, reducerat med värdet av ännu icke slutförda reparations- och nybyggnadsarbeten. Denna

summa har beträffande såväl akademiska sjukhuset som övriga byggnader i enlighet med de i proposition nr 71 till 1943 års riksdag angivna principerna uppdelats efter de olika byggnadernas ålder, varefter behovet av reparationsmedel vid 1935 års prisnivå framräknats med tillämpning av de för byggnadsstyrelsens fastigheter i Stockholm gällande procentsatserna. Resultatet härav framgår av följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- medel kronor
<i>Akademiska sjukhuset:</i>			
Äldre byggnader	6 566 000	1,5	98 490
Nya byggnader över 8 år	1 885 250	1,0	18 552
Nya byggnader ej över 8 år.....	2 532 875	0,5	12 664
	Kronor 10 984 125	—	129 706
<i>Övriga fastigheter:</i>			
Äldre byggnader	12 923 725	1,5	193 856
Nya byggnader över 8 år	1 689 368	1,0	16 894
Nya byggnader ej över 8 år.....	2 377 578	0,5	11 888
	Kronor 16 990 671	—	222 638

De sålunda erhållna summorna 129 706 kronor och 222 638 kronor ha multiplicerats med indextalet för reparationskostnadernas stegring (162) varefter erhållits ett reparationsmedelsbehov av för akademiska sjukhuset 210 100 kronor och för övriga fastigheter 360 700 kronor.

Lunds universitets delfond. För denna delfond ha tidigare till reparations- och underhållskostnader m. m. anslagits följande belopp:

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Kronor.....	135 000	150 000	150 000	185 000

I statförslaget för budgetåret 1947/48 har äskats ett belopp av 196 000 kronor för reparations- och underhållskostnader. Till grund för uppskattningen av medelsbehovet har lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1946 redovisade byggnaderna. Från detta värde, 8 855 000 kronor, har dragits värdet av byggnader under uppförande, varjämte tillagts ett uppskattat byggnadsvärde av 16 000 kronor för den limnologiska stationen i Aneboda. Reparationsmedelsbehovet vid 1935 års prisnivå har därefter uppskattats med ledning av de av byggnadsstyrelsen tillämpade procentsatserna för normalt underhåll. Resultatet redovisas i följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- medel kronor
Äldre byggnader	6 825 552	1,5	102 383
Nya byggnader över 8 år	2 015 000	1,0	20 150
	Kronor 8 840 552	—	122 533

14 *Statsverkspropositionen: Bil. 21: Statens allmänna fastighetsfond.*

Det sålunda erhållna beloppet har multiplicerats med indextalet 160, var-
 efter till reparationsmedel för nästa budgetår äskats ett belopp av 196 000
 kronor.

Karolinska sjukhusets delfond. Rubriken för reparations- och underhålls-
 kostnader m. m. är för denna delfond i staten uppdelad på två anslagsposter,
 avseende den ena karolinska sjukhuset och den andra serafimerlasarettet.
 Under dessa rubriker ha anslagits respektive utgått följande belopp:

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Karolinska sjukhuset	90 000	100 000	100 000	130 000
Serafimerlasarettet	60 000	60 000	60 000	125 000
	Kronor 150 000	160 000	160 000	255 000

För nästa budgetår har direktionen för karolinska sjukhuset föreslagit
 en höjning med 20 000 kronor till 150 000 kronor för karolinska sjukhuset.
 Till stöd för den föreslagna höjningen av anslagsposten anför direktionen
 att karolinska sjukhuset nu varit i bruk så många år, att det kräver ökat
 underhåll, samt framhåller vidare, att under krigsåren endast de mest träng-
 ande arbeten utförts, men att de balanserade arbetsuppgifterna nu icke
 längre kunna uppskjutas. Beträffande serafimerlasarettet har under inneva-
 rande budgetår medgivits en förstärkning av underhållsanslaget för tidigare
 uppskjutna arbeten. Direktionen upplyser härom, att på grund av före-
 läggande från yrkesinspektionen vissa av dessa arbeten måst uppskjutas
 för att i stället åtgärder för förbättring av arbetsförhållandena vid lasaret-
 tets kemiska laboratorium skulle kunna vidtagas. Kostnaderna härför har
 direktionen beräknat till omkring 35 000 kronor, varför direktionen jäm-
 väl för budgetåret 1947/48 anhållit om förstärkning av underhållsposten, och
 upptagit denna till 100 000 kronor.

Lotsstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader för denna
 delfond ha varit anslagna följande belopp:

Budgetår	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Kronor	215 000	240 000	240 000	240 000

I sitt statförslag för nästa budgetår har styrelsen upptagit posten till oför-
 ändrat 240 000 kronor.

*Departements-
 chefen.*

I anslutning till riksräkenskapsverkets i det föregående återgivna yttrande
 i anledning av fångvårdsstyrelsens, byggnadsstyrelsens samt mynt- och jus-
 teringsverkets framställningar om särskilda anslag till vissa anläggnings-
 och byggnadsarbeten, torde medel för dessa arbeten böra anvisas under ve-
 derbörande delfonders poster till reparations- och underhållskostnader.

För de arbeten vid Drottningholms, Haga och Ulriksdals slott, för vilkas
 utförande byggnadsstyrelsen äskat särskilda medel, bör i överensstämmelse

med styrelsens förslag under *slottsbyggnadernas delfond* upptagas en delpost till iståndsättningsarbeten å 81 000 kronor.

Beträffande *fångvårdsstyrelsens delfond* torde för genomförande av i det föregående omförmälda anläggningsarbeten vid fångvårdsanstalten å Hall och sinnessjukavdelningen å Håga delposten uppräknas med ett belopp av 15 000 kronor och för nästa budgetår upptagas till 300 000 kronor.

För *medicinalstyrelsens delfond* bör reparationsmedelsposten i överensstämmelse med byggnadsstyrelsens beräkningar för nästa budgetår upptagas med 1 745 000 kronor.

Delposten till *byggnadsstyrelsens delfond* torde för nästa budgetår böra uppföras med avrundat 3 200 000 kronor, av vilket belopp erforderliga kostnader för genomförande av i det föregående omförmälda byggnadsarbeten i fastigheterna nr 1 i kvarteret Arken i Östersund samt Birger Jarls torg 13 och Storkyrkobrinken 9 ävensom myntverkets fastighet i Stockholm böra bestridas.

För *Uppsala universitets delfond* böra de för akademiska sjukhuset till 210 100 kronor och för övriga fastigheter till 360 700 kronor upptagna beloppen avrundas till 210 000 kronor respektive 361 000 kronor eller sammanlagt 571 000 kronor.

I övrigt böra ifrågavarande delposter upptagas till av myndigheterna äskade belopp.

I enlighet med vad jag sålunda tillstyrkt skulle till reparations- och underhållskostnader m. m. för å fastighetsfonden redovisade byggnader för nästa budgetår upptagas ett sammanlagt belopp av 7 653 000 kronor med den fördelning på de olika delfonderna, som framgår av bilagan. Detta innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 1 002 000 kronor, varav huvudparten, respektive 500 000 kronor och 295 000 kronor, faller på byggnadsstyrelsens och medicinalstyrelsens delfonder.

Såsom byggnadsstyrelsen föreslagit, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med fastställande av stat för allmänna fastighetsfonden för nästa budgetår vidtaga de inskränkningar av myndigheternas dispositionsrätt till dessa poster, som situationen på byggnadsmarknaden kan föranleda.

Avsättning till värdepapperskonto.

För avskrivning av de å statens allmänna fastighetsfond bokförda tillgångarna tillämpas vissa allmänna, av riksdagen godkända grunder, vilka i huvudsak innebära, att avskrivningen å fondens byggnadsvärden avpassas så, att avskrivningstiden skall utgöra 60 år i normalfall men 40 år för byggnader, beträffande vilka ett extraordinärt avskrivningsbehov anses föreligga (fängelser, sjukhus och forskningsinstitutioner). Grundavskrivning skall ske i det förra fallet med 25 procent, i det senare med 50 procent; avskrivningen skall i båda fallen fullföljas genom en årlig avsättning till värdepapperskonto.

konto, beräknad till 1,25 procent. För grundavskrivningen anvisas erforderliga anslag å riksstatens driftbudget under huvudtiteln avskrivning av nya kapitalinvesteringar. Medel till den årliga avsättningen till värdeminskningsskonto anslås å fastighetsfondens stat under förevarande rubrik. Enligt de av 1943 års riksdag godkända grunderna påbörjas den årliga avsättningen först under andra budgetåret efter det, under vilket en byggnad färdigställts. Härigenom vinnes den fördelen, att statberäkningen bygger på kända förhållanden.

Av en vid riksbokslutet för budgetåret 1945/46 upprättad sammanställning över bland annat allmänna fastighetsfondens fastighets- och värdeminskningsskonton framgår beloppet av den årsavskrivning, som skall ske för budgetåret 1946/47, sammanlagt 3 814 786 kronor. För nästa budgetår bör tilläggas årsavskrivning för de byggnader, som tillkommit under budgetåret 1945/46. Vidare böra avdragas årsavskrivningarna för de byggnader, för vilka under innevarande budgetår avskrivningen slutförts. Riksräkenskapsverket har under iakttagande härav beräknat avsättningsbehovet för budgetåret 1947/48 till 4 117 000 kronor, vilket belopp är summan av de slutliga avsättningarna, bortsett dock från konsekvenser av eventuella invärderingar. Fördelningen av detta belopp på de olika delfonderna framgår av bilagan.

Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Byggnadsstyrelsens delfond. För löpande budgetår har för förevarande ändamål beräknats 2 726 000 kronor. För nästa budgetår uppskattar byggnadsstyrelsen med utgångspunkt från nuvarande förhyrningar utgifterna under denna post till 3 168 000 kronor.

Uppsala universitets delfond. Denna post, som för innevarande budgetår är uppförd med 9 000 kronor, har av drätselnämnden upptagits med ett förhöjt belopp av 2 000 kronor. Som skäl härför anför nämnden, att under de två sista åren en nödvändig utökning av lokalerna för seminariet i statskunskap åstadkommits genom att vissa i Skytteanum tidigare uthyrda rum överlåtits åt seminariet. Sedan framställning nu gjorts om ytterligare utökning av seminariets lokaler, och då en sådan ökning anses bliva bestående, föreslår nämnden att kostnaderna härför inräknas i hyresutgifterna på fastighetsfondens stat.

Mot myndigheternas förslag har jag icke någon erinran och beräknar hyres- och arrendeutgifterna för fastighetsfondens till sammanlagt 3 734 000 kronor med den fördelning på olika delfonder, som framgår av bilagan.

Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler.

Den fastighetsfonden tillkommande ersättningen för till statsmyndigheter upplåtna lokaler bestämmes för samtliga delfonder utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder så, att full förräntning erhålles å det av respektive delfonder disponerade statskapitalet. Den räntefot, vid vilken full förräntning skall anses vara för handen, har satts till 4 procent. För slottsbyggnadernas delfond upptages av redovisningstekniska skäl en formell överskottspost om 1 000 kronor.

Kapitalbehållningarna den 1 juli 1947 för de olika delfonderna utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder framgå av följande sammanställning, vilken — i överensstämmelse med vad som tidigare tillämpats — beräknats med utgångspunkt från att vid ingången av budgetåret 1946/47 för investering i ifrågavarande delfonder disponibla medel i sin helhet lyfts före nämnda budgetårs utgång. Även om de på grundval av dessa kapitalbehållningar beräknade överskotten till följd av uppskjutandet av vissa byggnadsföretag skulle komma att överstiga de faktiska, påverkas statsregleringen likväl icke härav, eftersom ersättningsanslagen upptagas i anslutning till de beräknade överskotten och sedermera belastas i anslutning till de faktiska överskotten.

Kapitalbehållningarna för fastighetsfondens nämnda delfonder den 1 juli 1947 ha sålunda beräknats till följande belopp i runda tal, nämligen:

för fångvårdsstyrelsens delfond	kronor	8 779 000
för utrikesdepartementets delfond	»	6 090 000
för medicinalstyrelsens delfond	»	45 837 000
för generaltullstyrelsens delfond	»	1 259 000
för Uppsala universitets delfond	»	4 233 000
för Lunds universitets delfond	»	5 451 000
för karolinska sjukhusets delfond	»	8 759 000
för lotsstyrelsens delfond	»	1 245 000

I nästföljande tabell ha för här ifrågavarande åtta delfonder sammanförts dels de till 4 procent å förenämnda kapitalbehållningar beräknade överskotten, dels de i det föregående tillstyrkta utgifterna, dels ock de i det följande beräknade inkomsterna. För slottsbyggnadernas delfond ha angivits reparationsutgifterna, nyssnämnda formella överskottspost samt de beräknade inkomsterna. Av dessa uppgifter framräknas så de erforderliga ersättningsanslagen. För fullständighetens skull ha i tablån även medtagits de för byggnadsstyrelsens delfond enligt den följande redogörelsen framräknade beloppen.

D e l f o n d	Överskott	Utgifter	Summa	Andra inkomster än ersättningsanslag	Ersättningsanslag
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
Slottsbyggnadernas	1 000	757 000	758 000	434 000	324 000
Fångvårdsstyrelsens	350 000	468 000	818 000	201 000	617 000
Utrikesdepartementets	245 000	749 000	994 000	44 000	950 000
Medicinalstyrelsens	1 835 000	3 034 000	4 869 000	771 000	4 098 000
Byggnadsstyrelsens	8 460 000	7 874 000	16 334 000	1 096 000	15 238 000
Generaltullstyrelsens	50 000	117 000	167 000	53 000	114 000
Uppsala universitets	170 000	1 091 000	1 261 000	351 000	910 000
Lunds universitets	220 000	294 000	514 000	76 000	438 000
Karolinska sjukhusets	350 000	810 000	1 160 000	237 000	923 000
Lotsstyrelsens	50 000	310 000	360 000	62 000	298 000
Summa	11 731 000	15 504 000	27 235 000	3 325 000	23 910 000

Ersättningsanslaget för *slottsbyggnadernas delfond* har av byggnadsstyrelsen föreslagits höjt med 62 000 kronor. Under innevarande budgetår utgående hyresersättning för Rosersbergs och Strömsholms slott, 35 000 kronor, vilket motsvarar försvarsväsendets förutvarande faktiska utgifter i detta hänseende, är enligt byggnadsstyrelsen allt för låg och föreslås av styrelsen bära uppräknas till 85 000 kronor. Denna ökning har styrelsen tillagt anslaget under fjärde huvudtiteln. Hyresersättningen för Vadstena slott under åttonde huvudtiteln har styrelsen föreslagit höjd med 4 000 kronor, medan återstoden av den föreslagna anslagsökningen 8 000 kronor tillagts sjätte huvudtiteln.

Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört, bör ersättningsanslaget under fjärde huvudtiteln höjas. För närvarande synes mig dock en höjning av 15 000 kronor vara tillfyllest, varför anslaget under nämnda huvudtitel för nästa budgetår bör upptagas med 50 000 kronor och samma anslag under sjätte huvudtiteln, efter omräkning jämväl på grund av den i det följande tillstyrkta nedsättningen av bidraget från Djurgårdskassan, beräknas till 245 000 kronor.

För *byggnadsstyrelsens delfond* skall ersättningen till fastighetsfonden beräknas med stöd av de kalkylerade hyresvärdena för de olika i delfonden ingående fastigheterna och förhyrda lokalerna, dock att hyresutgifterna för bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, försäkringsinspektionen samt statens pensionsanstalt skola ersättas från inspektionernas specialbudgeter respektive från anstaltens stat. Byggnadsstyrelsen har i statförslaget verkställt beräkningar rörande ifrågavarande hyresvärden med uppdelning på olika anslag efter hyresvärdet (hyresutgiften) för lokaler åt de till respektive huvudtitlar hörande statsmyndigheterna. I dessa beräkningar, beträffande vilkas detaljer torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, kommer summan av ersättningsanslagen att uppgå till 15 238 000 kronor, varav 6 169 000 kronor falla på åttonde huvudtiteln.

Med utgångspunkt från ersättningsanslaget från driftbudgeten å sammanlagt 15 238 000 kronor med tillägg av övriga inkomster enligt den följande framställningen å tillhoppa 1 096 000 kronor samt med avdrag av utgifter å sammanlagt 7 874 000 kronor framkommer ett överskott för byggnadsstyrelsens delfond å 8 460 000 kronor.

Godtagande byggnadsstyrelsens beräkning förordar jag, att de särskilda anslagen upptagas med de belopp, som angivas i följande sammanställning.

Huvudtitel		Ersättningsanslag			
		till slottsbyggnadernas delfond	till byggnadsstyrelsens delfond	till annan delfond	Summa
Andra	huvudtiteln		356 000	1 617 000	973 000
Tredje	»		199 000	2 950 000	1 149 000
Fjärde	»	50 000	514 000		564 000
Femte	»		3 396 000	4 098 000	7 494 000
Sjätte	»	245 000	871 000		1 116 000
Sjunde	»		702 000	1 114 000	816 000
Åttonde	»	29 000	6 169 000	2 271 000	8 469 000
Nionde	»		1 585 000		1 585 000
Tionde	»		914 000	298 000	1 212 000
Elfte	»		416 000		416 000
Fjortonde	»		116 000		116 000
	Summa	324 000	15 238 000	8 348 000	23 910 000

De sålunda beräknade ersättningsanslagen äskas i annat sammanhang denna dag under vederbörande huvudtitlar.

Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden.

Jag vill i detta sammanhang erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 juni 1946 förordnat om återupptagande av den av besparingsberedningen igångsatta utredningen om de för statens tjänstebostäder utgående hyrorna, vilken i samband med hyresstöppet avbröts. Resultatet av denna utredning torde inom en nära framtid föreligga. I frågans nuvarande läge torde de av förvaltningsmyndigheterna föreslagna beloppen böra godtagas med vissa avrundningar. I överensstämmelse härmed böra de sammanlagda hyresinkomsterna för fastighetsfonden uppföras med 2 611 000 kronor (se bilagan).

¹ Pängvårdsstyrelsens delfond. — ² Utrikesdepartementets delfond. — ³ Medicinalstyrelsens delfond. — ⁴ Generaltullstyrelsens delfond. — ⁵ Därav till Uppsala universitets delfond 910 000 kronor, till Lunds universitets delfond 438 000 kronor och till karolinska sjukhusets delfond 923 000 kronor. — ⁶ Lotsstyrelsens delfond.

Diverse inkomster.

Slottsbyggnadernas delfond. Byggnadsstyrelsen föreslår att under denna rubrik upptagas dels 150 000 kronor av Djurgårdsförvaltningens överskottsmedel och dels under övriga diverse inkomster ett belopp av 30 000 kronor.

I samband med äskande av ett belopp av 81 000 kronor för iståndsättningsarbeten för vissa byggnader vid de kungl. slotten har styrelsen erinrat, att kostnaderna för dylika arbeten under innevarande budgetår bestridas av Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder.

Uppsala universitets delfond. I sitt statförslag har drätselnämnden uppfört delposten bidrag från Uppsala läns landsting med 82 000 kronor under förutsättning att reparationsmedlen för akademiska sjukhuset höjas till det av nämnden förordade beloppet 210 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har i sitt statförslag för medicinalstyrelsens delfond uppfört ett formellt belopp av 1 000 kronor under förevarande inkomstpost med hänsyn till behovet av ett redovisningskonto för eventuellt inflytande diverse inkomster. Av samma anledning har under Lunds universitets delfond under rubriken diverse inkomster upptagits ett formellt belopp av 200 kronor i samband varmed det från egendoms- och skogsförvaltningen inflytande beloppet uppförts med 50 800 kronor.

Vid anmälan av förslag till avtal mellan kronan och Stockholms stad rörande upplåtelse av Bromma flygplats till kronan och Ladugårdsgärde till staden m. m. (prop. 378/1946) anförde chefen för kommunikationsdepartementet bland annat (s. 16—17), att en Djurgårdskassan genom avtalet åsamkad inkomstminskning å sammanlagt 6 150 kronor för år skulle ersättas kassan i form av vederbörliga avdrag vid den årliga avsättningen från kassan till statens allmänna fastighetsfond. I överensstämmelse härmed bör det av byggnadsstyrelsen till 150 000 kronor beräknade bidraget från djurgårdsförvaltningens överskottsmedel nedräknas till i runt tal 144 000 kronor.

Såsom jag tidigare förordat bör på staten för slottsbyggnadernas delfond under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. upptagas en särskild delpost för iståndsättningsarbeten av 81 000 kronor. I likhet med byggnadsstyrelsen anser jag att dessa utgifter skola bekostas av de i Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder uppsamlade intäkterna av grusförsäljning. Under förevarande rubrik bör därför i staten för nästa budgetår upptagas en särskild post under rubriken bidrag från Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder, vilken bör uppföras med samma belopp, som upptagits för iståndsättningsarbeten, eller 81 000 kronor. I övrigt avsluter jag mig till riksräkenskapsverkets förslag och föreslår att under posten diverse inkomster upptagas sammanlagt 714 000 kronor med den fördelning på olika delfonder som framgår av bilagan.

Hemställan.

Under återopandande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna bilagda förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1947/48.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

**Förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond
för budgetåret 1947/48.**

		Kronor
Inkomster.		
A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:		
1. Slottsbyggnadernas delfond	324 000
2. Fångvårdsstyrelsens »	617 000
3. Utrikesdepartementets »	950 000
4. Medicinalstyrelsens »	4 098 000
5. Byggnadsstyrelsens »	15 238 000
6. Generaltullstyrelsens »	114 000
7. Uppsala universitets »	910 000
8. Lunds universitets »	438 000
9. Karolinska sjukhusets »	923 000
10. Lotsstyrelsens »	298 000
		23 910 000
B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden:		
1. Slottsbyggnadernas delfond	179 000
2. Fångvårdsstyrelsens »	200 000
3. Utrikesdepartementets »	43 000
4. Medicinalstyrelsens »	770 000
5. Byggnadsstyrelsens »	1 030 000
6. Generaltullstyrelsens »	52 000
7. Uppsala universitets »	18 000
8. Lunds universitets »	25 000
9. Karolinska sjukhusets »	236 000
10. Lotsstyrelsens »	58 000
		2 611 000
C. Diverse inkomster:		
1. Slottsbyggnadernas delfond:		
a. Djurgårdsförvaltningens överskottsmedel	144 000	
b. Bidrag från Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder	81 000	
c. Övriga diverse inkomster	30 000	
		255 000
2. Fångvårdsstyrelsens delfond	1 000
3. Utrikesdepartementets »	1 000
4. Medicinalstyrelsens »	1 000
5. Byggnadsstyrelsens »	66 000
6. Generaltullstyrelsens »	1 000
7. Uppsala universitets delfond:		
a. Bidrag från universitetets egendoms- och skogsförvaltning	250 000	
b. Bidrag från Uppsala läns landsting	82 000	
c. Övriga diverse inkomster	1 000	
		333 000

			Kronor
8. Lunds universitets delfond:			
a. Bidrag från universitetets egendomsförvaltning.....	50 800		
b. Övriga diverse inkomster	200	51 000	
9. Karolinska sjukhusets delfond		1 000	
10. Lotsstyrelsens »		4 000	714 000
		Summa	27 235 000

Utgifter.

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:

1. Slottsbyggnadernas delfond:			
a. Reparations- och underhållskostnader för de kungl. slotten med tillhörande byggnader.....	468 000		
b. Reparations- och underhållskostnader för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga.....	65 000		
c. Reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m.	143 000		
d. Vissa iståndsättningsarbeten.....	81 000	757 000	
2. Fångvårdsstyrelsens delfond		300 000	
3. Utrikesdepartementets delfond:			
a. Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m.	185 000		
b. Bränsle och lyse för vissa tjänstebostäder, förslagsvis	149 000	334 000	
4. Medicinalstyrelsens delfond		1 745 000	
5. Byggnadsstyrelsens »		3 200 000	
6. Generaltullstyrelsens »		60 000	
7. Uppsala universitets delfond:			
a. Akademiska sjukhuset	210 000		
b. Övriga fastigheter	361 000	571 000	
8. Lunds universitets delfond		196 000	
9. Karolinska sjukhusets delfond:			
a. Karolinska sjukhuset.....	150 000		
b. Serafimerlasarettet	100 000	250 000	
10. Lotsstyrelsens delfond		240 000	7 653 000

B. Avsättning till värdeminskningsskonto:

2. Fångvårdsstyrelsens delfond, förslagsvis	123 000
3. Utrikesdepartementets » , förslagsvis	82 000
4. Medicinalstyrelsens » , förslagsvis	1 273 000
5. Byggnadsstyrelsens » , förslagsvis	1 506 000.
6. Generaltullstyrelsens » , förslagsvis	12 000

			Kronor
7. Uppsala universitets delfond:			
a.	Akademiska sjukhuset, <i>förslagsvis</i>	213 000	
b.	Övriga fastigheter, <i>förslagsvis</i>	296 000	509 000
8.	Lunds universitets delfond, <i>förslagsvis</i>		92 000
9.	Karolinska sjukhusets » , <i>förslagsvis</i>		485 000
10.	Lotsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		35 000
			4 117 000
C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:			
2.	Fångvårdsstyrelsens delfond, <i>förslagsvis</i>	45 000	
3.	Utrikesdepartementets » , <i>förslagsvis</i>	333 000	
4.	Medicinalstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>	16 000	
5.	Byggnadsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>	3 168 000	
6.	Generaltullstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>	45 000	
7.	Uppsala universitets » , <i>förslagsvis</i>	11 000	
8.	Lunds universitets » , <i>förslagsvis</i>	6 000	
9.	Karolinska sjukhusets » , <i>förslagsvis</i>	75 000	
10.	Lotsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>	35 000	
			3 734 000
Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:			
1.	Slottsbyggnadernas delfond	1 000	
2.	Fångvårdsstyrelsens »	350 000	
3.	Utrikesdepartementets »	245 000	
4.	Medicinalstyrelsens »	1 835 000	
5.	Byggnadsstyrelsens »	8 460 000	
6.	Generaltullstyrelsens »	50 000	
7.	Uppsala universitets »	170 000	
8.	Lunds universitets »	220 000	
9.	Karolinska sjukhusets »	350 000	
10.	Lotsstyrelsens »	50 000	
			11 731 000
Summa			27 235 000

Bilaga 22 till

1947 års statsverksproposition.

Kapitalbudgeten.

Investeringsplan.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari
1947.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Vid 1944 års riksdag beslöts (1944 års statsverksproposition: Kapitalbudgeten: Investeringsplan; riksdagens skrivelse nr 45; proposition nr 276; riksdagens skrivelse nr 464), att kapitalbudgeten skulle från och med budgetåret 1944/45 erhålla en ändrad utformning av i huvudsak följande innebörd.

För varje statlig kapitalfond fastställs årligen en investeringsstat, på vars ena sida redovisas beloppet av den sammanlagda bruttoinvesteringen i fonden enligt av riksdagen fattade anslagsbeslut och på vars andra sida upptagas dels tillgängliga avskrivningsmedel inom fonden (årsavskrivning), dels avskrivningsmedel anvisade över riksstaten (grundavskrivning), dels övriga för investering disponibla kapitalmedel, dels ock i förekommande fall bidrag från särskilda fonder eller kommuner till investeringsföretagens genomförande. Saldot mellan dessa poster anger det nettotillskott av kapitalmedel, som erfordras för de beslutade bruttoinvesteringarnas genomförande, och be-tecknas investeringsbemyndigande. Investeringsbemyndigandena för de olika kapitalfonderna sammanställas till en investeringsplan, vars summa, sedan avdrag skett för återbetalning av kapitalmedel över fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster och i förekommande fall även från andra fonder, utvisar den totala nettoinvestering av lånemedel, som erfordras för genomförande.

det av samtliga de av riksdagen beslutade investeringarna. Investeringsplanen utgör kapitalbudgetens utgiftssida enligt riksstaten. På kapitalbudgetens inkomstsida upptages under beteckningen lånemedel en balanspost med samma belopp som investeringsplanens slutsumma. I specifikationerna till riksdagen upptagas för kapitalbudgetens del nämnda inkomstitel, efter angivna grunder upprättade investeringsstater för samtliga kapitalfonder samt fullständiga anslagsspecifikationer till investeringsplanen.

I samband med ifrågavarande omläggning genomfördes även vissa andra förändringar med avseende på kapitalbudgeten. Redovisningen mot riksdagen av kapitalbudgetanslagen överflyttades från riksgäldskontoret till de fondförvaltande myndigheterna. varvid dessa ålades att vid genomförande av investeringarna i första hand anlita avskrivningsmedel och övriga inom respektive fonder disponibla kapitalmedel och att först när dessa förbrukats utnyttja investeringsbemyndigandena för rekvisition av lånemedel från riksgäldskontoret. För de affärsdrivande verken omändrades därjämte förnyelsefonderna till verkliga värdeminskningskonton, i samband varmed tillgångsvärdena i verkens bokföring underkastades revision. Hos riksgäldskontoret inestående behållningar av särskilt avsatta förnyelsefonds- och pensionsfondsmedel salderades mot verkens kapitalskuld till statsverket. Slutligen beslöts, att avsättningen till pensionsfonder vid de affärsdrivande verken skulle upphöra. Härvid förutsattes, att man vid bestämmandet av de årliga avskrivningarna i stället skulle taga viss hänsyn till de framtida pensionskostnaderna genom en kollektiv avskrivning av investerade kapitalmedel vid sidan av den för bestämda objekt eller objektgrupper erforderliga avsättningen till värdeminskningskonto.

Genom beslut den 2 november 1945 (SFS nr 699) har Kungl. Maj:t vidare förordnat, att redovisningen vid de affärsdrivande verken utom domänverket skall omläggas från kalenderår till budgetår.

Med särskilda skrivelser den 15 november 1946 har *riksräkenskapsverket* överlämnat budgetredovisning och tryckt utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1945/46. Ämbetsverket har därvid bland annat lämnat en redogörelse över utfallet av den av 1945 års riksdag fastställda investeringsplanen samt över vissa bokföringsåtgärder, som sammanhånga med övergången till ny kapitalbudgetsuppställning. Därjämte har ämbetsverket berört några detaljspörsmål avseende själva upprättandet av den avgivna budgetredovisningen. Beträffande innehållet i ämbetsverkets redogörelse torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

I detta sammanhang torde jag få erinra om att jag vid framläggande av slutligt förslag till investeringsplan för innevarande budgetår, i anslutning till av riksräkenskapsverket gjort uttalande i samband med förslag till vissa detaljändringar, förordade, att den av 1944 års riksdag beslutade, genomgripande omläggningen av kapitalbudgetredovisningen finge i sin nuvarande utformning tillämpas under ett flertal budgetår innan frågan om allmän översyn därav upptoges till prövning.

I årets statsverksproposition ha definitiva anslag i ett flertal fall icke kunnat äskas, då de utredningar som skola ligga till grund för anslagsberäkningen ännu icke slutförts. Bland de utgiftsposter, som sålunda icke i detta sammanhang kunnat fastställas, märkas framförallt kostnaderna för den statliga bostadsbyggnadssubventioneringen, för vilka beräknade anslag för nästa budgetår uppförts med i runt tal 375 miljoner kronor.

Enligt bifogade utdrag av statsrådsprotokollet har Kungl. Maj:t denna dag fattat beslut om avlåtande till riksdagen av framställningar om investeringsanslag under olika kapitalfonder med följande totala belopp.

	Kronor	Kronor
I. Statens affärsverksfonder:		
A. Postverkets fond	5 400 000	
B. Telegrafverkets fond	143 735 000	
C. Statens järnvägars fond	101 800 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	86 500 000	
E. Domänverkets fond	<u>625 000</u>	338 060 000
II. Luftfartsfonden		18 095 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		45 144 600
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	41 135 000	
B. Försvarets fabriksfond	<u>3 210 000</u>	44 345 000
V. Statens utlåningsfonder		370 720 000
VI. Fonden för låneunderstöd		49 400 000
VII. Fonden för förlag till statsverket		50 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	14 860 000	
B. Fonden för kreditgivning till utlandet	<u>200 000 000</u>	214 860 000
		<u>Summa 1 080 674 600</u>

De belopp i avskrivningsmedel och övriga likvida medel som enligt i annat sammanhang framlagda anslagsäskanden för avskrivningsändamål och verkställda preliminära beräkningar skulle stå till förfogande för investeringarnas genomförande framgå av följande sammanställning.

	Kronor	Kronor
I. Statens affärsverksfonder:		
A. Postverkets fond	1 620 000	
B. Telegrafverkets fond	51 001 000	
C. Statens järnvägars fond	57 140 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	22 000 000	
E. Domänverkets fond	<u>376 000</u>	132 137 000
II. Luftfartsfonden		1 001 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		24 565 700

*Statsverkspropositionen: Bil. 22: Kapitalbudgeten:
Investeringsplan.*

	Kronor	Kronor
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	27 158 500	
B. Försvarets fabriksfond.....	1 331 000	28 489 500
V. Statens utlåningsfonder		77 487 500
VI. Fonden för låneunderstöd		7 326 000
VII. Fonden för förslag till statsverket		1 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	5 050 000	
B. Fonden för kreditgivning till utlandet	1 000 000	6 050 000
	Summa	277 057 700

Med ledning av dessa uppgifter kunna investeringsbemyndigandena preliminärt beräknas till de belopp som framgå av följande

Förslag till investeringsplan för budgetåret 1947/48.

I. Statens affärsverksfonder:	Kronor	Kronor
A. Postverkets fond	3 780 000	
B. Telegrafverkets fond	92 734 000	
C. Statens järnvägars fond	44 660 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	64 500 000	
E. Domänverkets fond	249 000	205 923 000
II. Luftfartsfonden		17 094 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		20 578 900
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond.....	13 976 500	
B. Försvarets fabriksfond.....	1 879 000	15 855 500
V. Statens utlåningsfonder		293 232 500
VI. Fonden för låneunderstöd		42 074 000
VII. Fonden för förslag till statsverket		49 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	9 810 000	
B. Fonden för kreditgivning till utlandet....	199 000 000	208 810 000
		Säger 803 616 900
 <i>Avgår kapitalåterbetalning:</i>		
Oreglerade kapitalmedelsförluster.....		50 000 000
	Summa	753 616 900

Slutlig beräkning av investeringsplanen bör anstå i avvaktan på de ytterligare äskanden av investeringsanslag, som kunna komma att framläggas under riksdagens lopp.

Stater innefattande specifikation till de sålunda angivna bemyndigandena torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *bihang*.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvaktan på särskild proposition i ämnet beräkna investeringsplanen för budgetåret 1947/48 jämte därtill fogade stater i enlighet med här framlagda förslag samt

att i riksstaten för nämnda budgetår å kapitalbudgeten beräkna en mot investeringsplanen svarande inkomsttitel sålunda

Lånemedel kronor 753 616 900.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Bihang.

**Förslag till
investeringsstater för budgetåret 1947/48.**

I. Statens affärsverksfonder.

A. Postverkets fond.

Avskrivningsmedel inom fonden	1 540 000	Summa investeringsanslag.	5 400 000
Övriga kapitalmedel	80 000		
Investeringsbemyndigande.	3 780 000		
	5 400 000		5 400 000

B. Telegrafverkets fond.

Avskrivningsmedel inom fonden	51 000 000	Summa investeringsanslag.	143 735 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	92 734 000		
	143 735 000		143 735 000

C. Statens järnvägars fond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	2 140 000	Summa investeringsanslag.	101 800 000
Avskrivningsmedel inom fonden	50 000 000		
Övriga kapitalmedel	5 000 000		
Investeringsbemyndigande.	44 660 000		
	101 800 000		101 800 000

D. Statens vattenfallsverks fond.

Avskrivningsmedel inom fonden	21 900 000	Summa investeringsanslag.	86 500 000
Övriga kapitalmedel	100 000		
Investeringsbemyndigande.	64 500 000		
	86 500 000		86 500 000

E. Domänverkets fond.

Avskrivningsmedel inom fonden	375 000	Summa investeringsanslag.	625 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	249 000		
	625 000		625 000

II. Luftfartsfonden.

Avskrivningsmedel inom fonden	1 000 000	Summa investeringsanslag.	18 095 000
Övriga kapitalmedel.....	1 000		
Investeringsbemyndigande.	17 094 000		
	<u>18 095 000</u>		<u>18 095 000</u>

III. Statens allmänna fastighetsfond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	20 182 700	Summa investeringsanslag.	45 144 600
Avskrivningsmedel inom fonden	4 117 000		
Bidrag från kommuner ...	265 000		
Övriga kapitalmedel.....	1 000		
Investeringsbemyndigande.	20 578 900		
	<u>45 144 600</u>		<u>45 144 600</u>

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarets fastighetsfond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	18 277 500	Summa investeringsanslag.	41 135 000
Avskrivningsmedel inom fonden	6 860 000		
Bidrag från diversemedels- fond	2 020 000		
Övriga kapitalmedel.....	1 000		
Investeringsbemyndigande.	13 976 500		
	<u>41 135 000</u>		<u>41 135 000</u>

B. Försvarets fabriksfond.

Avskrivningsmedel inom fonden	1 330 000	Summa investeringsanslag.	3 210 000
Övriga kapitalmedel.....	1 000		
Investeringsbemyndigande.	1 879 000		
	<u>3 210 000</u>		<u>3 210 000</u>

V. Statens utlåningsfonder.

Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer.

Avskrivningsmedel från riksstaten	9 730 000	Investeringsanslag	35 000 000
Investeringsbemyndigande.	25 270 000		
	<u>35 000 000</u>		<u>35 000 000</u>

*Statsverkspropositionen: Bil. 22: Kapitalbudgeten:
Investeringsplan.*

Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	7 500 000
riksstaten	1 612 500		
Investeringsbemyndigande.	5 887 500		
	7 500 000		7 500 000

Lånefonden för bostadsbyggande.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	295 000 000
riksstaten	63 125 000		
Investeringsbemyndigande.	231 875 000		
	295 000 000		295 000 000

Statens bosättningslånefond.

Investeringsbemyndigande.	2 000 000	Investeringsanslag	2 000 000
---------------------------	-----------	--------------------------	-----------

Luftfartslånefonden.

Investeringsbemyndigande.	17 000 000	Investeringsanslag	17 000 000
---------------------------	------------	--------------------------	------------

Statens lånefond för universitetsstudier.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	750 000
riksstaten	750 000		

Allmänna studielånefonden.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	560 000
riksstaten	560 000		

Jordbrukets maskinlånefond.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	4 500 000
riksstaten	900 000		
Investeringsbemyndigande.	3 600 000		
	4 500 000		4 500 000

Egnahemslånefonden.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	8 000 000
riksstaten	800 000		
Investeringsbemyndigande.	7 200 000		
	8 000 000		8 000 000

Statens fiskredskapslånefond.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	10 000
riksstaten	10 000		

Lotsverkets båtlånefond.

Investeringsbemyndigande.	400 000	Investeringsanslag	400 000
---------------------------	---------	--------------------------	---------

Summa investeringsbemyndigande för statens utlåningsfonder	293 232 500
--	-------------

VI. Fonden för låneunderstöd.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag	49 400 000
riksstaten	7 325 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	42 074 000		
	<u>49 400 000</u>		<u>49 400 000</u>

VII. Fonden för förlag till statsverket.

Övriga kapitalmedel	1 000	Investeringsanslag	50 000
Investeringsbemyndigande	<u>49 000</u>		
	50 000		<u>50 000</u>

VIII. Diverse kapitalfonder.

A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag..	14 860 000
fonden	5 000 000		
Övriga kapitalmedel	50 000		
Investeringsbemyndigande	9 810 000		
	<u>14 860 000</u>		<u>14 860 000</u>

B. Fonden för kreditgivning till utlandet.

Övriga kapitalmedel	1 000 000	Investeringsanslag	200 000 000
Investeringsbemyndigande.	<u>199 000 000</u>		
	200 000 000		<u>200 000 000</u>

Kapitalinvesteringar.

Justitiedepartementet.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler under justitiedepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar att föreläggas 1947 års riksdag, och yttrar därvid följande.

Statens affärsverksfonder.

E. Domänverket.

[1.] **1. Förvärv av fångkolonier.** Straffverkställighetsreformen förutsätter en betydande utbyggnad av fångvårdens kolonisystem. Denna utbyggnad har påbörjats under innevarande budgetår och bör fortsättas under budgetåret 1947/48. Förslag föreligger om inrättande under nästa budgetår av tre nya kolonier, varav en skulle anknytas till ungdomsanstalten i Ystad och de båda övriga till säkerhetsanstalter.

Fångvårdsanstalten i Ystad har sedan flera år använts såsom anstalt för unga män, vilkas sinnesbeskaffenhet företett betydande avvikelser från det normala. Å anstalten emottagas sålunda företrädesvis till ungdomsfängelse dömda med utpräglade psykopatiska drag, vidare unga förvarade och unga straffriförklarade samt i något fall jämväl unga straffångar.

I skrivelse den 23 augusti 1946 har *fångvårdsstyrelsen* hemställt om anslag för anskaffande av en koloni, anknuten till Ystadsanstalten. I skrivelsen anföres, att det många gånger under anstaltens verksamhet framstått som ett starkt önskemål att en helt öppen koloni — Ystadsanstalten vore slutet —

kunde anknytas till densamma. Härigenom bleve det möjligt att där kunna mottaga ett något större antal unga, psykiskt abnorma lagöverträdare även om att pröva vissa av dem under friare former. Styrelsen erinrar vidare, att strafflagberedningen beaktat denna tanke och i sitt betänkande angående verkställigheten av frihetsstraff m. m. föreslagit, att en koloni för 15 unga psykopater skulle inrättas i anslutning till Ystadsanstalten (SOU 1944: 50 s. 242). Denna fråga finner styrelsen icke längre böra undanskjutas.

Rörande den föreslagna kolonien, som skulle rymma 15 platser, och dess användning anföres i styrelsens skrivelse närmare:

Till kolonien bör anknytas ett mindre jordbruk, men de intagna skulle därjämte och kanske företrädesvis sysselsättas med hantverk eller industriellt arbete. Frigång bör praktiseras jämväl vid denna koloni. Med hänsyn härtill är det önskvärt, att den förlägges tämligen nära någon tätort med hantverkare och fabriksrörelse. Den bör ligga i södra Skåne, dock ej för nära Ystad, enär man bör undvika kontakt mellan Ystadsanstaltens och koloniens intagna.

I huvudsak skulle kolonien avses för till ungdomsfängelse dömda men därjämte även för andra kategorier. Med den nya lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt komma vissa mycket unga att dömas till förvaring; så har för övrigt redan skett. I vissa fall kan det finnas olämpligt att föra dessa till den anstalt som är avsedd för yngre förvarade och internerade. Styrelsen har redan haft anledning att i stället använda Ystadsanstalten.

I anslutning härtill meddelar styrelsen, att det vid efterforskningar efter någon mindre egendom, lämpad för här avsett ändamål, visat sig, att priset å egendomar i Skåne vore så pass högt, att man jämväl för denna koloni, ehuru densamma vore mindre än övriga kolonier, borde räkna med samma belopp som tidigare beräknats för kolonier av normal storlek eller 75 000 kronor. Till inköp av inre inventarier för arbetsdriften vid kolonien anser styrelsen ett belopp av 30 000 kronor vara tillräckligt.

Med stöd av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1947/48 bevilja *dels* för förvärv av en koloni, anknuten till anstalten i Ystad, ett investeringsanslag å 75 000 kronor, *dels ock* till jordbruksinventarier m. m. för kolonien ett reservationsanslag å 30 000 kronor.

Sedan 1937 års lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt satts i kraft från och med den 1 januari 1946, äro fångvårdens säkerhetsanstalter under omorganisation i enlighet med den plan, som framlades i propositionen nr 334 till 1945 års riksdag (bilaga 11 s. 82 ff.). Förutom de äldre förvarings- och interneringsanstalterna å Hall och i Norrköping skall sålunda även anstalten i Karlstad tagas i anspråk såsom säkerhetsanstalt. Vidare har fångvårdsstyrelsen erhållit i uppdrag att anskaffa fyra kolonier till dessa anstalter, varav två förutsatts skola anskaffas genom inköp och två genom arrendering. I enlighet härmed skulle det för budgetåret 1946/47 beräknade platsbehovet för förvarade och internerade män, sammanlagt 300 platser (jfr prop. 334/1945 s. 82), tillgodoses på följande sätt.

	Anstalt	Antal platser	
		slutna	öppna
Norrköping	85	
koloni		20
Hall	65	35
koloni		20
Karlstad	35	
koloni I		20
koloni II		20
		185	115
	Summa platser		300.

Av de fyra kolonierna skulle enligt nyssnämnda proposition två tagas i bruk under våren 1946 och två efter den 1 juli 1946. Beträffande de två kolonier som skulle inköpas räknade man — liksom i fråga om köp av kolonier för vanligt fångförvar — med en genomsnittlig köpeskilling av 75 000 kronor. Det av riksdagen till förvärv av kolonier till säkerhetsanstalter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisade investeringsanslaget bestämdes i enlighet härmed till 150 000 kronor. Till inköp av jordbruksinventarier m. m. — kostnaderna beräknade till 40 000 kronor för varje koloni — anvisade 1945 års riksdag 80 000 kronor (jfr prop. 334/1945 s. 7 f.) och 1946 års riksdag ytterligare 80 000 kronor (jfr II ht. 1946 s. 107).

Med anlitande av nyssnämnda investeringsanslag har fångvårdsstyrelsen jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t inköpt egendomen *Orretorp* i Värmlands län, å vilken egendom anordnats en koloni, anknuten till säkerhetsanstalten i Karlstad. Styrelsen har vidare inlett underhandlingar med styrelsen för Skara stifts arbetshem å kronoegendomen *Ollestad* i Älvsborgs län angående övertagande av detta hem att användas såsom koloni för förvarade och internerade. Ehuru dessa underhandlingar ännu icke äro slutförda, räknar fångvårdsstyrelsen med att därest överenskommelse kan komma till stånd, den ersättning, som skulle erläggas för vissa byggnader vid arbetshemmet icke skola överstiga det belopp som återstår å investeringsanslaget. I avvaktan på underhandlingarnas slutförande har Kungl. Maj:t, med godkännande av en i ämnet träffad överenskommelse mellan fångvårdsstyrelsen och styrelsen för arbetshemmet, förordnat om inrättande å hemmet av en provisorisk koloni, vilken även anknutits till säkerhetsanstalten i Karlstad.

Det framtida platsbehovet för förvarade och internerade män har av strafflagberedningen uppskattats till 350 å 400 platser. Den av beredningen föreslagna organisationen av säkerhetsanstalter omfattar därför en sluten anstalt och en koloni utöver de inledningsvis angivna.

I sin förenämnda skrivelse den 23 augusti 1946 har *fångvårdsstyrelsen* även hemställt om anslag för förvärv av ytterligare kolonier till säkerhetsanstalter. Styrelsen har därvid erinrat, att det framtida platsbehovet för förvarade och internerade män beräknats till ett femtiotal platser utöver de

300 platser, som ingå i den för innevarande budgetår fastställda organisationen. Även om antalet förvarade och internerade män icke skulle stiga så högt, finner styrelsen angeläget, att möjlighet finnes att under budgetåret 1947/48 driva fem för förvarade och internerade män avsedda kolonier, d. v. s. hela det antal kolonier av förevarande typ, som strafflagberedningen föreslagit. Styrelsen föreslår nu, att alla dessa kolonier utom en anskaffas genom inköp. Såsom motivering anföres:

Vid sina försök att anskaffa kolonier för förvarade och internerade män har styrelsen funnit att det ställer sig svårt att lösa frågan via arrendeinstitutet. De förvarades och internerades ofta labila och oberäknliga läggning gör det nödvändigt att hava tillgång till förläggningsanordningar av mera stadigvarande art än vad som erfordras för t. ex. straffångar och fängelsefångar. Många av de förvarade och internerade äro så ömtåliga, att de behöva tillgång till ensamt rum, ett behov som i regel icke kan tillgodoses å arrendegårdar. Även å sysselsättningsmöjligheterna måste ägnas stor uppmärksamhet. De intagna sakna ofta fallenhet och håg för jordbruk och önska i stället sysselsättas med hantverk eller industriellt arbete. Lämpliga arbetslokaler av denna art stå emellertid i regel icke att uppbringa på de lantgårdar, som arrenderas. Att uppföra nybyggnader för nu nämnda ändamål kan ju icke ifrågakomma, såframt arrendet ej gäller en kronoegendom.

Genom att åtminstone fyra av de fem kolonierna äro i kronans ägo skulle, enligt vad styrelsen anför, anordningar kunna vidtagas på lång sikt för koloniernas iordningställande och utrustning. Beträffande den femte kolonien anser styrelsen att man åtminstone tills vidare torde kunna försöka med arrende.

För förvärv av ytterligare två kolonier skulle med tillämpning av tidigare använd beräkningsgrund erfordras ($2 \times 75\,000$) 150 000 kronor. Då inköp kunde komma i fråga redan under budgetåret 1946/47, föreslår styrelsen, att beloppet anvisas å tilläggsstat för detta budgetår. Styrelsen tillägger, att med förvärv bör avses även inlösen av enskild tillhöriga byggnader å en kronoegendom, som övertages av fångvården. I enlighet med vad som gäller beträffande det av 1945 års riksdag anvisade anslaget för samma ändamål (prop. 334 s. 83) finner styrelsen vidare skäl tala för att förvärven icke bindas vid förutsättningen, att kolonien skall användas för förvarade och internerade, enär redan befintliga kolonier för vanligt fångförvar eventuellt kunna tagas i anspråk för detta ändamål, om i stället en nyförvärvad koloni användes för straffångar och fängelsefångar.

I fråga om jordbruks- och andra inventarier till här ifrågavarande kolonier erinrar fångvårdsstyrelsen, att medel — tillhoppa 160 000 kronor — redan anvisats till fyra av dem. För den nu föreslagna femte kolonien, som skulle arrenderas, anser styrelsen tillräckligt med ett något lägre belopp, enär vissa inventarier kunde överflyttas från en koloni som vore avsedd att nedläggas. Ett belopp av 30 000 kronor vore sålunda enligt styrelsens mening tillräckligt. Även dessa medel borde anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1946/47.

Med stöd av vad sålunda anförts har fångvårdsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1946/47 bevilja *dels* för förvärv av kolonier till säkerhetsanstalter ett investeringsanslag av 150 000 kronor, *dels ock* till jordbruksinventarier m. m. för en dylik koloni ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Statskontoret, som efter remiss avgivit utlåtande över fångvårdsstyrelsens nu återgivna framställningar, har därvid uttalat, att framställningarna, i den mån statskontoret kunnat ingå på prövning av desamma, icke föranledde någon erinran från ämbetsverkets sida.

Ej heller *domänstyrelsen*, som jämväl yttrat sig i ärendet, har funnit anledning till erinran mot fångvårdsstyrelsens förslag.

Vid anmälan under andra huvudtiteln av frågan om fångvårdsanstalternas anslagsbehov under nästa budgetår har redogörelse lämnats för den hittills verkställda utbyggnaden av fångvårdens koloniväsende (II ht. s. 62). Såsom av denna redogörelse framgår återstå, trots att sex nya kolonier inrättats under år 1946, nära två tredjedelar av de anslag som 1945 och 1946 års riksdagar anvisat för koloniändamål. Anledningen härtill är, såsom samtidigt framhållits, att hälften av de nya kolonierna inrättats på kronoegendomar. Med hänsyn såväl till de medel, som sålunda alltjämt stå till förfogande för ifrågavarande ändamål, som till fångantalets nedåtgående tendens torde anslag för förvärv av kolonier icke behöva anvisas å tilläggsstat till innevarande års riksstat.

Departements-
chefen.

Även om en eller ett par nya fångvårdsanstalter kunna börja uppföras under nästa budgetår — anslag härtill torde, såsom framgår av närmast följande punkt, komma att begäras i särskild proposition — föreligger behov av att fortsätta utbyggnaden av fångvårdens kolonisystem i den av fångvårdsstyrelsen nu begärda omfattningen. Beträffande utformningen av fångvårdens framtida organisation föreligga, såsom i annat sammanhang närmare berörts (II ht. s. 60 f.), tre delvis olika alternativ, vilka utarbetats av resp. strafflagberedningen, fångvårdsstyrelsen och statens sakrevision. Enligt samtliga dessa alternativ skola finnas en koloni, anknuten till anstalten i Ystad, samt fem kolonier, anknutna till säkerhetsanstalter. Det synes emellertid ej erforderligt, att de anslagsmedel för koloniändamål, som anvisas å nästa budgetårs riksstat, bindas vid förutsättningen att användas för inköp av vissa särskilda kolonier. Hinder bör sålunda ej möta att, om så befinner lämpligt, redan anvisade medel tagas i anspråk för förvärv av koloni till Ystadsanstalten; det kan för övrigt tänkas att lämplig koloni till denna anstalt kan anskaffas genom arrendering. Vad angår behovet av kolonier till säkerhetsanstalter må framhållas, att antalet förvarade och internerade män för närvarande är avsevärt lägre än som beräknats. Enligt strafflagberedningens uppskattning skulle sålunda platsbehovet för denna klientel under det första året efter den nya förvarings- och interneringsla-

gens ikraftträdande stiga till 270 platser. Lagen trädde i kraft den 1 januari 1946 men hittills har antalet förvarade och internerade män ökat endast obetydligt; vid början av år 1946 utgjorde detta antal 210 och den 1 december samma år 219. Det synes med hänsyn härtill vara osäkert huruvida under nästa budgetår behov kommer att föreligga att anskaffa så många kolonier till säkerhetsanstalter som fångvårdsstyrelsen tänkt sig. Alternativt böra därför anvisade medel kunna användas till förvärv av kolonier för vanligt fångförvar.

För nästa budgetår torde med hänsyn till det anförda böra anvisas ett gemensamt investeringsanslag för förvärv av tre nya kolonier. Efter en beräknad köpeskilling av 75 000 kronor för varje koloni skulle anslaget bestämmas till 225 000 kronor, vilket motsvarar vad fångvårdsstyrelsen begärt. Samtidigt bör å driftbudgeten anvisas ett reservationsanslag å (2 × 30 000) 60 000 kronor för inköp i enlighet med styrelsens förslag av inventarier m. m. till två nya kolonier.

Liksom hittills böra alla frågor om förvärv av koloniegondomar prövas av Kungl. Maj:t. Det synes särskilt angeläget, att vissa av kolonierna inrättas företrädesvis för verkstadsdrift.

Jag hemställer alltså under denna punkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvärv av fångkolonier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag
av kronor 225 000.

Statens allmänna fastighetsfond.

[2.] **1. Ny fångvårdsanstalt.** Inom fångvårdsstyrelsen pågår för närvarande utredning angående nybyggnad av ett flertal fångvårdsanstalter i anslutning till den omorganisation av fångvårdens anstaltsväsende som är föranledd av 1945 års straffverkställighetsreform. Styrelsen har även anmält sin avsikt att under våren 1947 begära anslag för uppförande av två nya anstalter. Med hänsyn till läget på byggnadsmarknaden torde det emellertid bliva nödvändigt att begränsa nybyggnadsprogrammet under nästa budgetår. För straffverkställighetsreformens förverkligande är det dock angeläget, att åtminstone en ny anstalt då kan uppföras. I avvaktan på att förslag härom kan framläggas i särskild proposition torde å riksstaten böra upptagas ett beräknat anslag för ändamålet å 1 000 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition
i ämnet, till *Ny fångvårdsanstalt* för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av kronor 1 000 000.

[3.] 2. Tillbyggnad av bostadshus vid ungdomsanstalten å Skenäs. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen till 1943 års riksdag (kapitalbudgeten, bilaga 1, punkt 3, s. 4) anvisade riksdagen å riksstaten för budgetåret 1943/44 ett investeringsanslag av 100 000 kronor till uppförande av ett bostadshus vid ungdomsanstalten å Skenäs.

Det nya bostadshus, som med anlåtande av de sålunda anvisade medlen uppförts under åren 1943—1945, består av en större och en mindre del, båda i två våningar. Den större innehåller i varje våning två lägenheter om två rum och kök, belägna på var sin sida om ett trapphus. Den mindre delen innehåller i varje våning endast en lägenhet om två rum och kök, belägen intill ett trapphus.

I sin skrivelse den 26 augusti 1946 har *fångvårdsstyrelsen* anfört, att det vid nämnda byggnads uppförande förutsatts, att den mindre delen framdeles skulle kunna tillbyggas med ytterligare två lägenheter om två rum och kök, så att byggnaden skulle komma att innehålla åtta tvårumslägenheter. Under åberopande av att styresmannen vid anstalten funnit synnerligen angeläget att bostadshuset nu fullbordades enligt den ursprungliga byggnadsplanen hemställer styrelsen, att anslag för ändamålet anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Styrelsen anför:

Behovet av bostadslägenheter, särskilt familjebostäder, vid ungdomsanstalten å Skenäs, är, trots de bostadshus som uppförts och de lägenheter som ställts i ordning i gamla byggnader, alltfjämt mycket stort. Skenäsanstalten är belägen 3 mil från Norrköping och befattningshavarna äro för att erhålla bostäder helt hänvisade till vad fångvården har att erbjuda. Antalet befattningshavare vid anstalten uppgår för närvarande till omkring fyrtio. Vid anstalten finnas 23 familjebostäder och några enkelrum för befattningshavare. Under 1946 har bostadsfrågan kommit i ett nytt läge beroende på dels att flera av anstaltens ogifta tjänstemän ha för avsikt att ingå äktenskap och dels att antalet tjänstemän vid anstalten under de närmaste åren torde komma att ökas med flera nya befattningshavare. Om familjebostäder ej kunna anskaffas riskerar man, att de yngre, under Skenäsanstaltens speciella förhållande skolade tjänstemännen, så snart de nått den kunskaps- och mognadsgrad att de bli särskilt värdefulla i vårdarbetet, söka förflyttning från anstalten. De nya befattningshavare, som torde komma att tillföras anstalten, äro en social kurator, en arbetsassistent, två biträdande yrkeslärare och en maskinist. Inför denna situation har fångvårdsstyrelsen ansett det nödvändigt, att antalet familjebostäder vid anstalten ökas samt därvid funnit att detta skulle kunna ske på ett förhållandevis billigt sätt genom att bostadshuset litt E II tillbygges på sätt ursprungligen avsetts.

Enligt ett av fångvårdsstyrelsens arkitekt G. Birch-Lindgren uppgjort ritningsförslag skulle tillbyggnaden omfatta två våningar. Kostnaderna ha av arkitekten beräknats sålunda.

Byggnadsarbeten inkl. målning	kronor	30 400
Elektriska installationer	»	1 100
Värme- och sanitära installationer	»	4 500
Ritningar, kontroll, arbetsledning	»	4 000

Summa kronor 40 000.

Vid kostnadsberäkningen har förutsatts, att schaktnings-, monterings- m. fl. arbeten skola utföras av de å anstalten intagna.

Fångvårdsstyrelsen hemställer i enlighet med det anförda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål anvisa ett investeringsanslag av 40 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i infordrat yttrande förklarat sig icke ha något att erinra mot ritningsförslaget eller de för förslagets genomförande beräknade kostnaderna.

Statskontoret, som även avgivit infordrat utlåtande i ärendet, har — under framhållande av att ämbetsverket saknade nödiga hållpunkter för en närmare granskning av fångvårdsstyrelsens framställning — förklarat sig icke finna anledning till annat uttalande än att ämbetsverket ville framhålla angelägenheten av att alla åtgärder till byggnadskostnadernas begränsande vidtoges.

*Departements-
chefen.*

Erfarenheterna ha visat att bristen på familjebostäder vid fångvårdsanstalterna medför svårigheter att förvärva befattningshavare med erforderliga kvalifikationer. Dessa svårigheter framträda särskilt då fråga är om mera avlägset belägna anstalter. Vad beträffar Skenäsanstalten är bostadsbristen för närvarande särskilt påtaglig med hänsyn till den av fångvårdsstyrelsen omnämnda personalökningen. Det framstår därför såsom synnerligen angeläget att den ifrågasatta tillbyggnaden kommer till stånd utan uppskov.

I enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag hemställer jag därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillbyggnad av bostadshus vid
ungdomsanstalten å Skenäs* för budgetåret
1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 40 000.

[4.] **3. Ombyggnad av köket vid fångvårdsanstalten i Härnösand.** I skrivelse den 26 oktober 1946 har *fångvårdsstyrelsen* begärt anslag till ombyggnad av köket vid fångvårdsanstalten i Härnösand. Enligt styrelsens mening är anstaltens nuvarande kök behäftat med så stora brister att ombyggnaden ej kan uppskjutas. Styrelsen anför:

Det nuvarande köket vid anstalten är beläget i anstaltsbyggnadens källarvåning, något som ur flera synpunkter är olämpligt och obekvämt. I hygieniskt avseende kunna anmärkningar riktas även mot lokalernas beskaffenhet. Genom läget i källaren kan vid matlagning ordentlig genomluftning icke ske. På grund av lokalernas avskilda belägenhet måste intagna, som tjänstgöra såsom kökshandräckning, ofta lämnas utan tillsyn, vilket givetvis icke är lämpligt. Lokalerna äro dessutom för små och utrymmet medgiver icke att arbetet organiseras rationellt. Särskilt olägligt är, att en snabb utportionering av maten icke kan verkställas på grund av det starkt begränsade ut-

rymmet. Det inträffar, att maten är kall, då den intagne får sin portion. Från de intagna ha klagomål i detta avseende framförts till anstaltsförvaltningen och fångvårdsstyrelsen. Enligt fångvårdsstyrelsens mening är det nödvändigt, att större och framför allt ändamålsenligare lokaler för anstaltens kök snart anordnas, varigenom rådande olägenheter skulle elimineras.

Sedan anstaltens snickeriverkstad överflyttats till en nyuppförd verkstadsbyggnad, vilken beräknades bliva färdig inom den närmaste tiden, kunde, enligt vad fångvårdsstyrelsen vidare anför, lämpligt utrymme för en ny köksavdelning erhållas i den lokal i anstaltens bottenvåning, som för närvarande disponerades av snickeriet. Köket skulle härigenom få ett centralt och bra läge inom anstalten och utrymmet skulle möjliggöra att arbetet med matens tillredning och fördelning planerades och organiserades på ett rationellt sätt.

Förslag till ombyggnad av köket har utarbetats av fångvårdsstyrelsens arkitekt G. Birch-Lindgren, som beräknat kostnaderna på följande sätt.

Byggnadskostnad	kronor	23 000
Värme och ventilation	»	8 300
Sanitära installationer	»	12 000
Elektrisk installation	»	4 000
Elspis, stekspis, värmeskåp	»	5 500
Kylanläggning	»	2 500
Arvoden, oförutsett	»	5 700

Summa kronor 61 000.

I enlighet härmed har fångvårdsstyrelsen hemställt om ett anslag för ifrågasvarande ändamål å 61 000 kronor att anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Byggnadsstyrelsen har i infortrat utlåtande ej funnit anledning till erinran mot ombyggnadsförslaget eller de för dess genomförande beräknade kostnaderna.

Fångvårdsanstalten i Härnösand är centralanstalt för hela Norrland och enighet råder om att den skall bibehållas för framtiden. Åtskilliga moderniseringsarbeten ha redan verkställts vid denna anstalt; bland annat har därstädes uppförts ett nytt verkstadshus, varjämte medel anvisats till inrättande av ny sinnessjukavdelning samt för upphuggning av cellfönster och inredande av dagrum. Modernisering av anstaltens köksavdelning framstår såsom det närmast mest angelägna önskemålet. Det torde emellertid vara tillräckligt, att medel för detta ändamål anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Detta kommer, enligt vad jag inhämtat, icke att fördröja arbetets påbörjande, enär snickeriet ännu ej kunnat överflyttas till den nya verkstadsbyggnaden. Fångvårdsstyrelsens förslag rörande ombyggnadens utförande och de härför beräknade kostnaderna har ej givit mig anledning till erinran.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad av köket vid fångvårds-
anstalten i Härnösand* anvisa ett investerings-
anslag av kronor 61 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

Kapitalinvesteringar.

Utrikesdepartementet.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementet hörande ärenden angående kapitalinvestering för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

[1.] **Inköp av fastighet för beskickningen i Dublin.** Enligt vad chargé d'affaires i Dublin anmält, medför rådande svåra läge på hyresmarknaden därstädes, att man icke inom avsevärd tid kan räkna med någon möjlighet att till skäligt pris förhyra ändamålsenliga kanslilokaler eller bostad för beskickningschefen. Den enda möjligheten att ernå en tillfredsställande lösning synes vara, att statsverket söker förvärva egen fastighet i Dublin, vari kan inrymmas såväl beskickningens kansli som också privatbostad åt chargé d'affaires. De undersökningar, som i sådant syfte gjorts, hava givit vid handen att, på grund av den aktuella situationen på fastighetsmarknaden, optionsrätt icke kan påräknas under tillräckligt lång tid för att möjliggöra framläggande för riksdagen av förslag om inköp av viss bestämd fastighet. Det helt övervägande antalet fastigheter, vilka utbudas i marknaden, försäljas på offentlig auktion, som vanligen tillkännagives först omkring fjorton dagar i förväg.

Det synes under sådana omständigheter vara ofrånkomligt, att erforderliga medel kunna av Kungl. Maj:t utan dröjsmål ställas till förfogande för beskickningschefen i Dublin för inköp av fastighet, sedan tillfälle till lämpligt förvärv yppat sig. — Såvitt kan bedömas av hittills lämnade uppgifter, torde kostnaden för inköp av beskickningshus icke behöva överstiga 180 000 kronor. Byggnadsstyrelsen, som haft tillfälle att genom ombud undersöka fastighetsmarknaden i Dublin, tillstyrker förvärv av fastighet för statens räkning. Då det emellertid enligt styrelsens uppfattning knappast är troligt, att den typ av byggnad, som kan bli föremål för inköp, erbjuder tillräckliga utrymmen i bottenvåningen för kanslilokaler, föreslår styrelsen, att den föreslagna summan ökas med 20 000 för eventuellt för sådant ändamål nödvändig tillbyggnad till fastigheten.

*Departements-
chefen.*

Genom beslut av 1946 års riksdag har Sveriges representation i Dublin omändrats till beskickning från och med innevarande budgetår. Samtidigt ha de livligare förbindelser, framför allt av handelspolitisk art, som möjliggjorts genom krigsförhållandenas upphörande, för beskickningens vidkommande medfört en ökad arbetsbörda med därav föranledd förstärkning av personalen och anspråk på vidgade kansliutrymmen. Inköp av en statens fastighet betingas av rådande läge på hyresmarknaden och synes kunna ske på ekonomiskt fördelaktiga villkor. Omständigheterna nödvändiggöra, att beslutanderätten lägges i Kungl. Maj:ts hand. Jag förordar följaktligen, att anslag åskas av riksdagen för inköp och iordningställande av beskickningshus i Dublin efter Kungl. Maj:ts prövning och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av fastighet för beskickningen i Dublin* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investerings-
anslag av kronor 200 000.

[2.] **Inköp av fastighet för konsulatet i Wellington.** Under åberopande av omöjligheten för närvarande att i Wellington finna lämpliga hyreslokaler för inrymmande av det svenska konsulatet har konsuln därstädes hemställt, att statsverket måtte begagna sig av ett tillfälle, som erbjudit sig att till ett pris, som synes mycket rimligt, inköpa en för ändamålet lämpad fastighet.

Fastigheten består av en villa med trädgård jämte garage belägen helt nära stadens affärscentrum. Huset är byggt i tvenne våningar. Bottenvåningen består av trenne stora rum jämte hall, kök och tvättstuga. Den övre våningen inrymmer fyra stora rum, hall, jungfrukammare och badrum. Konsuln framhåller, att vissa mindre omfattande ändringsarbeten synas erforderliga för fastighetens utnyttjande på möjligast bästa sätt, ävensom att statsverket bör vid förvärv av fastigheten övertaga vissa inventarier från den nuvarande ägaren.

Enligt utlåtande av sakkunniga befinner sig fastigheten i gott skick. Reparationer omfattande jämväl tapetserings- och målningsarbeten ha nyligen

verkställt. Priset, som utgör 7 000 nyzeeländska pund, eller i svenskt mynt omkring 82 000 kronor, anses fördelaktigt.

Ritningar och detaljerade beskrivningar över fastigheten komma att underställas byggnadsstyrelsen, så snart sådana kommit utrikesdepartementet till handa. Styrelsen, som haft tillfälle taga del av hittills föreliggande uppgifter rörande fastigheten, har förklarat sig intet ha att erinra mot det av konsuln föreslagna inköpet.

Efter krigets upphörande har en lönad svensk konsulär representant åter utsänts till Wellington för tillvaratagande i främsta rummet av handelsförbindelserna mellan Sverige och Nya Zeeland. På grund av läget på hyresmarknaden ha för konsulatets installering svårigheter visat sig föreligga. Det framstår som ofrånkomligt att genom förvärv av en statens fastighet bereda lämpliga utrymmen såväl för konsulatets kansli som för bostad åt konsuln. Det nu framlagda förslaget synes innebära en rimlig lösning av föreliggande svårigheter. Jag förordar förslaget men föreslår, att viss marginal beräknas för erforderliga och önskvärda ändringsarbeten samt oförutsedda utgifter. För inköpet och iordningställandet av fastigheten torde böra anslås ett till 100 000 kronor uppräknat belopp.

*Departements-
chefen.*

I viss mindre utsträckning torde genom statsverkets försorg inventarier böra anskaffas i samband med fastighetsförvärvet. Härför uppstående kostnader synas i enlighet med hittillsvarande praxis böra bestridas från förslagsanslaget under tredje huvudtiteln: Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av fastighet för konsulatet i Wellington* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 100 000.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Per Lind.

Kapitalinvesteringar.

Försvarsdepartementet.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 3 januari 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Statsrådet Sköld i egenskap av särskilt förordnad föredragande samt chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, anmäla härefter under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1947/48, varvid statsrådet Vougt anmäler de under punkterna 28 och 29 upptagna frågorna samt statsrådet Sköld övriga frågor.

Statsrådet Sköld yttrar därvid följande.

För byggnads- och anläggningsarbeten beräknades betydande belopp inom den kostnadsram, som genom 1942 års försvarsbeslut för budgetåren 1942/47 fastställdes för försvaret. Härvid avsågos icke endast arbeten, som direkt betingades av försvarsbeslutet, utan även vissa andra arbeten som funnos vara så angelägna, att de borde komma till utförande under nämnda budgetår.

De investeringsanslag, som erfordras för genomförandet av de ifrågavarande arbetena och de ytterligare arbeten, vilka jämlikt tilläggsbeslut till försvarsbeslutet skola komma till stånd, ha i sin helhet anvisats för budgetåren 1942/47. Dock kvarstår fortfarande behov av medelsanvisning *dels* till mötande av prisstegringar å vissa arbeten, *dels* för vissa kapitalinvesteringar i anledning av Stockholms garnisons utflyttning, *dels* för vissa bergförråd, *dels ock* för nytt garnisonssjukhus å Järvafältet. De redan anvisade anslagen äro praktiskt taget helt bundna genom av riksdagen redan fattade beslut. Vissa förhållandevis obetydliga marginaler — för armén 358 300 kronor, för marinen 172 550 kronor och för flygvapnet 716 000 kronor (jfr propositionen 1946: 121) — kvarstå dock under de för armén, marinen respektive flygvapnet anvisade investeringsanslagen (kvotanslagen) för byggnadsprogrammets genomförande. Dessa marginaler äro avsedda att utgöra en reserv för bestridande

Bihang till riksdagens protokoll 1947. 1 saml. Nr 1. Del 23, bil. 25. 1903 46

av uppkommande merkostnader för beslutade byggnadsarbeten och stå följaktligen i princip icke till förfogande för nya byggnadsändamål.

Bristen på arbetskraft och material har medfört, att det sålunda beslutade byggnadsprogrammet endast delvis genomförts. I slutet av fjolåret hade byggnadstillstånd ännu icke beviljats för byggnads- och anläggningsarbeten till en kostnad — inberäknat de på försvarets fabriksstyrelse belöpande — av omkring 133 miljoner kronor. Bland dessa arbeten märkas åtskilliga av hög angelägenhetsgrad, exempelvis förrädsbyggnader, vilkas utförande är en förutsättning för slutförandet av den förstärkta försvarsberedskapens avveckling, flygfältsarbeten, vilka äro av stor betydelse ur flygsäkerhetssynpunkt, samt byggnadsarbeten för Stockholms garnison och för försvarets fabriksstyrelse, vilka skulle möjliggöra friläggande av lokaler och markområden i Stockholm till förmån för trängande civila utrymmesbehov. Inom försvarsdepartementet pågår en utredning i syfte att få till stånd en allmän plan för genomförandet av dessa återstående byggnadsföretag, vilken plan upprättas med beaktande av förhållandena inom byggnadsmarknaden och behovet av byggnadsarbeten för andra ändamål.

Ehuru, såsom nämnts, betydande belopp anvisats under den senaste femårsperioden för byggnadsarbeten inom försvaret, föreligger fortfarande ett stort behov av kapitalinvesteringar i anläggningar för försvaret. De närmast aktuella arbetena ha kostnadsberäknats för armén till 160 miljoner kronor, för marinen till 55 miljoner kronor (treårsperioden 1947/50) och för flygvapnet till 90 miljoner kronor (samma period), d. v. s. till sammanlagt något över 300 miljoner kronor. Av dessa arbeten belöpa 72 miljoner kronor på flygfältsarbeten och 40 miljoner kronor på anläggningar vid flottans baser och för säkerställande av marinens materielförsörjning i krig. Återstoden avser arbeten för förbättring av förläggings- och fritidsutrymmena vid försvarets anläggningar och andra åtgärder för ökandet av trivseln vid dessa anläggningar, vidare arbeten för förbättring av utbildningsmöjligheterna, för anordnande av gymnastiklokaler och idrottsplatser, förråd och dylikt, för rationalisering av värmeanläggningar och verkstäder m. m. i syfte att nedbringa de årliga driftkostnaderna, större allmänna förbättringsarbeten och dylikt. Det är naturligt, att behovet av dessa arbeten och möjligheterna att finansiera desamma måste i första hand bedömas av 1945 års försvarskommitté. I sina medelsäskanden för budgetåret 1947/48 ha arméns fortifikationsförvaltning, marinförvaltningen och flygförvaltningen efter direktiv av överbefälhavaren också utgått från denna förutsättning och därför för nämnda budgetår äskat endast en mindre del av de anslagsmedel för nya kapitalinvesteringar som bedömts vara mest angelägna.

I utlåtande över dessa medelsäskanden har 1945 års försvarskommitté framhållit, bland annat, att ovissheten om den blivande försvarsorganisationens gestaltning talade för att, så långt möjligt vore, med byggnadsarbeten och markförvärv tills vidare finge anstå. Detta gällde även beträffande så

dana arbeten som redan påbörjats men som allttjämt befunne sig i sitt begynnelsestadium. En särställning i förevarande hänseende syntes böra tillkomma de med medelsäskandena för budgetåret 1947/48 avsedda bergrummen, av vilka behov syntes komma att föreligga, oavsett huru den blivande försvarsorganisationen utformades. Givetvis ville kommittén ej heller motsätta sig utförande av sådana översyns- och moderniseringsarbeten som icke utan avsevärt men för försvaret kunde uppskjutas.

För egen del vill jag fästa uppmärksamheten på att de byggnadsarbeten, om vilkas utförande beslut redan fattats men som ännu icke kommit till stånd, enligt det föregående äro av den sammanlagda omfattningen, att det i och för sig är osäkert, om utrymme för ytterligare arbeten kan beredas inom den byggnadskvot som för nästa budgetår kan avses för försvaret. Med hänsyn härtill och med tanke på den allmänna behovsprövning som kommer att ske genom försvarskommitténs försorg skulle det kunna ifrågasättas, om medel för nya kapitalinvesteringar för försvaret — fränsett sådana som avse prisstegringar och fullföljande av redan beslutade arbeten — överhuvudtaget borde äskas för nästa budgetår. Efter samråd med cheferna för försvars- och finansdepartementen och med statsrådet Ericsson har jag emellertid kommit till den uppfattningen, att en dylik ståndpunkt icke bör väljas. Dels är det vanskligt att nu överblicka i vilken takt det kan bli möjligt att utföra de kvarstående byggnadsarbetena. Den plan för utförandet av kvarstående byggnads- och anläggningsarbeten som enligt det föregående förberedes kan därför icke fastläsas för någon längre tid utan måste successivt anpassas efter byggnadsläget i stort. Dels förhåller det sig så att vissa av de arbeten, för vilka medel av myndigheterna äskats för nästa budgetår, kunna till följd av ändrade förhållanden numera visa sig vara mer angelägna än vissa av dem, beträffande vilkas utförande principbeslut redan fattats, en omständighet som även måste beaktas vid uppgörandet av den nyssnämnda planen. Dels slutligen äro åtskilliga av de arbeten, för vilka utrymme icke kunnat beredas inom försvarsbeslutets kostnadsram, av den angelägenhetsgrad, att det är i och för sig nödvändigt att de komma till stånd så snart läget det möjliggör.

Från dessa utgångspunkter har jag funnit mig böra förordas, att för nästa budgetår anvisas medel även för andra kapitalinvesteringar inom försvaret än sådana som innebära ett fullföljande av redan fattade beslut eller medelsanvisning för mötande av prisstegringar. En stark begränsning av medelsäskandena har dock funnits böra ske. Till belysande härav återgivas i efterföljande sammanställning de belopp som för nästa budgetår äskats av vederbörande myndigheter och därutöver erfordras för mötande av förutnämnda prisstegringar och de belopp, som komma att i det följande förordas (härvid medtagas ej vissa byggnadsarbeten för vilka myndigheterna äskat medel å kapitalbudgeten men vilka synts mig böra bekostas från de å staten för försvarets fastighetsfond under vederbörande delfonder uppförda utgiftsposterna till reparations- och underhållskostnader m. m.).

	Äskat belopp mkr.	Av mig förordat belopp mkr.
Försvarets fabriksstyrelse	3,2	3,2
Arméns fortifikationsförvaltning	30,6	16,6
Marinförvaltningen	21,4	3,8
Flygförvaltningen	32,8	21,2
	Summa kronor	44,8
	81,5	44,8

Det sålunda förordade beloppet, 44,3 miljoner kronor, fördelar sig med omkring 8,5 miljoner kronor på fortsättningsanslag för fullföljande av redan beslutade arbeten, 7,5 miljoner kronor på anslag för täckande av merkostnader på grund av prisstegring för redan beslutade arbeten, omkring 1/2 miljon kronor på markförvärv samt omkring 28 miljoner kronor på nya arbeten, därav 15 miljoner kronor på flygfältsarbeten. Till jämförelse må nämnas, att innevarande budgetårs kapitalbudget för försvaret upptager investeringsanslag med tillhoppa omkring 90 miljoner kronor.

I fråga om utförandet av de anläggningsarbeten, som förordas av mig, måste självklart som en allmän förutsättning gälla, att förhållandena på arbetsmarknaden och tillgången på material bli avgörande vid bedömandet genom Kungl. Maj:ts försorg av frågan i vilken takt arbetena skola utföras. Redan i detta sammanhang vill jag dock framhålla, att de förräds- och andra byggnadsarbeten, som äro en förutsättning för ett snabbt slutförande av arbetena med försvarsberedskapens avveckling, samt flygfältsarbeten i angelägenhetshänsende intaga en framskjuten ställning. Till sistnämnda fråga återkommer jag närmare i det följande.

De anslag, som anvisats för utförande av de i försvarsbeslutet ingående byggnads- och anläggningsarbetena, ha i stor utsträckning anvisats som kollektiva anslag, beträffande vilkas disposition Kungl. Maj:t ägt meddela närmare bestämmelser på grundval av riksdagens beslut. Av många skäl är det önskvärt, att för de byggnadsarbeten som ifrågakomma efter femårsperiodens slut, alltså från och med nästa budgetår, anvisas individualiserade anslag, varvid dock till gemensamma anslag böra av praktiska skäl sammanföras likartade arbeten, exempelvis flygfältsarbeten, skjutfältsarbeten och förrädsarbeten. Härigenom vinnes överensstämmelse med den anslagspraxis som tillämpas på andra områden och med förhållandena för försvarets del före 1942 års försvarsbeslut. I det följande framläggas äskandena under försvarets kapitalfonder med tillämpning av denna anslagsprincip.

I sina medelsäskanden ha de olika myndigheterna grundat kostnadsberäkningarna på olika prislägen, nämligen arméns fortifikationsförvaltning på prisläget den 1 januari 1946, marinförvaltningen den 1 juli 1945 och flygförvaltningen den 1 juli 1946. För egen del utgår jag i det följande från att prisläget den 1 juli 1946 skall läggas till grund vid anslagsberäkningarna.

Beträffande ett fåtal medelsäskanden för byggnadsändamål har vid statsverkspropositionens avlätande utredningsarbetet ej framförts så långt, att

ställning i detta sammanhang kan tagas i ärendena. Till dessa frågor torde jag framdeles få återkomma.

Jag övergår nu till behandlingen av de övriga anslag, som böra anvisas under kapitalbudgeten för nästa budgetår.

Försvarets fastighetsfond.

Arméns delfond.

[1.] **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1946 års statsverksproposition (kapitalbudgeten: bilaga 3, s. 20) anvisade riksdagen (skrivelse nr 114) för budgetåret 1946/47 ett investeringsanslag av 150 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* hemställt, att för nästa budgetår ett belopp av 400 000 kronor måtte anvisas för ändamålet. Ämbetsverket har därvid anfört bland annat följande.

Då smärre nybyggnads- och förändringsarbeten enligt numera gällande bestämmelser icke finge utföras med anlitande av ordinarie underhållsmedel och sålunda ovannämnda anslag vore det enda som stode till förfogande för ifrågasvarande ändamål, syntes det fortifikationsförvaltningen högeligen angeläget, att detsamma icke alltför snävt begränsades. Det för budgetåret 1946/47 beviljade anslaget syntes sålunda komma att visa sig helt otillräckligt, varav syntes följa, att ett flertal nödvändiga smärre byggnadsarbeten måste eftersättas till avsevärt men för utbildningsverksamheten vid truppförbanden. I detta sammanhang borde även erinras därom, att detta anslag vore det enda som kunde anlitas för tillgodoseende av under löpande budgetår uppkomna byggnadsbehov. Särskilt de yrkanden, som i förekommande fall framställdes av riksdagens militieombudsman och vederbörande yrkesinspektioner, vore i allmänhet av den karaktär, att de borde om möjligt föranleda omedelbara åtgärder. Med nuvarande anslagsstorlek kunde emellertid erforderliga handlingsmöjligheter i detta hänseende endast vinnas genom att större delen av anslaget hölles i reserv till slutet av budgetåret, vilket åter skulle förrycka anslagets normala utnyttjande.

Anslaget till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten är avsett att möjliggöra utförande av mindre nybyggnads- och förändringsarbeten. Det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade beloppet har visat sig vara knappt beräknat. I och för sig är en höjning därför motiverad. Å andra sidan är det självfallet i nuvarande läge nödvändigt att begränsa även dessa byggnadsarbeten till de allra nödvändigaste.

Såsom inledningsvis berörts har det av flera skäl befunnits önskvärt att vad beträffar försvarets kapitalbudget återgå till det system med individualiserade medelsanvisningar för byggnadsändamål, som tillämpades före budgetåret 1943/44. Detta system medför olägenheter därutinnan, att även förhållandevis obetydliga merkostnader för beslutade byggnadsföretag måste täckas genom ny medelsanvisning. Dessa olägenheter göra sig särskilt märkbara, om bygg-

*Före-
draganden.*

nadsarbetena planeras och utföras under tider då prisnivån icke är stabil. För att undvika att utförandet av byggnadsföretag skall av nu antydda anledningar försvåras eller försenas, synes det önskvärt, att medel stå till Kungl. Maj:ts förfogande för förstärkande av de särskilda byggnadsanslagen i den mån så befinnes oundgängligen nödvändigt. Det synes praktiskt att för detta ändamål avses medel under nu förevarande anslag, som på grund härav i fortsättningen bör benämnas Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. Det är givetvis vanskligt att beräkna anslaget storlek från dessa förutsättningar. Med beaktande jämväl av önskvärdheten av att viss ökning beräknas i medelsanvisningen för de arbeten, som anslaget hittills avsetts för, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår bestämes till 500 000 kronor. I likhet med vad som är fallet innevarande budgetår förutsätter jag, att anslaget må tagas i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall och allenast för ändamål, som icke böra tillgodoses med anlitage av den å staten för försvarets fastighetsfond uppförda anslagsposten till reparations- och underhållskostnader eller genom särskild medelsanvisning under kapitalbudgeten.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[2.] **Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.** För utförande av byggnadsarbeten m. m., som falla inom ramen för 1942 års försvarsbeslut, ha under budgetåren 1943/47 anvisats särskilda investeringsanslag — s. k. kvotanslag — till beloppet motsvarande ungefär fjärdedelen av det belopp, som för nämnda budgetår återstått att anvisa av de medel som i försvarsbeslutet beräknats för respektive försvarsgrens byggnadsarbeten. Till grund för beräkningarna av kostnaderna för dessa arbeten har som regel lagts prisläget den 1 juli 1941. Med stöd av riksdagens bemyndiganden få kvotanslagen överskridas inom ramen för de belopp, som enligt den fastställda ramen sammanlagt anvisats, samt med belopp, motsvarande prisstegringar som inträffat efter den 1 juli 1941, i den mån sagda ram icke till följd av sakliga besparingar kan komma att lämna utrymme härför. Det har förutsatts, att för täckning av merkostnader av dylik art särskilda anslag skulle komma att anvisas.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1945 och 1946 års statsverkspropositioner anvisade riksdagen (skrivelserna 1945: 154 och 1946: 114) såsom särskilda investeringsanslag under arméns, marinens och flygvapnets delfonder av försvarets fastighetsfond respektive (8 000 000 + 2 800 000 =) 10 800 000 kronor, (2 000 000 + 1 600 000 =) 3 600 000 kronor och (6 000 000 + 7 800 000 =) 13 800 000 kronor till prisstegringar för byggnadsarbeten m. m. Dessa förstärkningsanslag omfattade de särskilt angivna belopp, som intill den 1 juli

1945 anvisats från investeringsanslag till mötande av prisstegringar i förhållande till prisläget den 1 juli 1941.

De motsvarande belopp, som anvisats från investeringsanslag under budgetåret 1945/46 och i vilka belopp icke ingå kostnader för markförvärv, uppgå till sammanlagt 7 608 800 kronor med följande fördelning å de olika delfonderna:

arméns	kronor	1 742 500
marinens	»	716 000
flygvapnets	»	5 150 300

För täckning av dessa merkostnader torde böra för nästa budgetår upptagas särskilda investeringsanslag med, i avrundade belopp, 1 700 000 kronor, 700 000 kronor och 5 100 000 kronor. Dessa anslag äro alltså — liksom de tidigare anvisade — att betrakta som formella förstärkningsanslag, som korrespondera mot de av riksdagen lämnade bemyndigandena att överskrida kvotanslagen och därmed även kostnadsramen med hänsyn till inträffade prisstegringar utöver prisläget den 1 juli 1941.

Under respektive delfonder upptager jag frågan om anvisande av anslag för marinen och flygvapnet. I detta sammanhang får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 1 700 000 kronor.

[3.] **Ämbetsbyggnad å Ladugårdsgårde.** För utsprängning av skyddsrum m. m. för de militära administrationsbyggnaderna å Ladugårdsgårde anvisade riksdagen å tilläggsstat för budgetåren 1942/43, 1943/44 och 1944/45 under förevarande rubrik tillhoppa (200 000 + 700 000 + 1 200 000 =) 2 100 000 kronor (skrivelserna 1943: 130 och 500 samt 1944: 497).

Genom särskilda beslut den 14 januari 1944 samt den 26 januari och den 16 mars 1945 anvisade Kungl. Maj:t för utsprängning av ifrågavarande skyddsrum samt för inredningsarbeten i desamma av förenämnda anslag belopp av tillhoppa (900 000 + 1 150 000 =) 2 050 000 kronor.

I skrivelse den 25 november 1946 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att ytterligare medel måtte anvisas för färdigställande av skyddsrummen för ämbetsbyggnaderna å Ladugårdsgårde, samt i anslutning härtill anfört i huvudsak följande.

Arbetena hade nu framskridit så långt, att samtliga tunnlar utsprängts och till väsentliga delar inretts. De för ändamålet anvisade medlen hade emellertid visat sig otillräckliga. Ytterligare medel erfordrades sålunda *dels* för täckande av ökade kostnader för förstärkning av tunneltaken, *dels* för merkostnader för prisstegring, *dels ock* för utförande av inredningsarbeten inom den del av anläggningen, som utsprängts som skyddsrum för den planerade ytterligare utbyggnaden av de militära ämbetsbyggnaderna.

Kostnaderna för förstärkning av tunneltaken hade vid upprättande av kostnadsberäkningarna endast överslagsvis kunnat angivas. Vid arbetenas utförande hade det visat sig, att berget vore av synnerligen bristfällig beskaffenhet, vilket medfört, att en betydligt större takyta måst inklädas än som vid utarbetandet av kostnadsberäkningarna förutsatts. Merkostnaden härför uppginge till i runt tal 150 000 kronor.

Beträffande sprängningsarbetena hade kostnadsberäkningarna uppgjorts i slutet av år 1943 och beträffande inredningsarbetena i början av år 1945. Betydande merkostnader hade uppstått under arbetenas fortgång på grund av ökade materialkostnader och arbetarlöner. Dessa merkostnader uppskattades till 160 000 kronor. Då merkostnaderna till viss del kunnat täckas genom att vissa besparingar kunnat göras vid utförande av andra delar av arbeten, erfordrades emellertid för nu ifrågakvarande ändamål endast ett belopp av 95 000 kronor.

För inredningsarbeten inom den del av anläggningen, som utsprängts som skyddsrum för den planerade ytterligare utbyggnaden av de militära ämbetsbyggnaderna, hade medel icke beräknats inom ramen för de anslag som riksdagen hittills anvisat för ifrågakvarande utbyggnader. Praktiska skäl talade emellertid för att dessa inredningsarbeten utfördes i samband med nu pågående arbeten inom skyddsrummen. Kostnaderna för ifrågakvarande inredningsarbeten hade beräknats till 80 000 kronor.

För slutförande av ifrågakvarande sprängnings- och inredningsarbeten erfordrades sålunda ytterligare (150 000 + 95 000 + 80 000 =) 325 000 kronor.

För vissa särskilda anordningar inom skyddsrummen erfordrades därutöver ett belopp av tillhoppa 160 000 kronor.

För täckande av dessa kostnader kunde icke tagas i anspråk medel, som återstode av de för uppförande av ämbetsbyggnaderna å Ladugårdsgärde hittills anvisade anslagen. Dessa överskottsmedel måste nämligen reserveras för utförande av sådana mindre kompletterings- och justeringsarbeten, som kunde komma att visa sig behövliga under de närmaste åren.

I detta sammanhang borde ett belopp av 45 000 kronor ställas till byggnadsstyrelsens förfogande för täckning av kostnaderna för anordnande av en tillfartsväg till ämbetsbyggnaderna. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande hade nämligen byggnadsstyrelsen förskotterat detta belopp av tillgängliga medel å byggnadsanslagen för ifrågakvarande ämbetsbyggnader.

Det sammanlagda medelsbehovet utgjorde sålunda (325 000 + 160 000 + 45 000 =) 530 000 kronor, vilket belopp borde ställas till byggnadsstyrelsens förfogande.

*Före-
draganden.*

För slutförande av pågående utsprängnings- och inredningsarbeten i skyddsrummen för de militära ämbetsbyggnaderna erfordras ett ytterligare belopp av 325 000 kronor, varav 150 000 kronor hänföra sig till ökade kostnader för förstärkning av tunneltaken, 95 000 kronor till prisstegringar på grund av ökade kostnader för material och arbetskraft samt 80 000 kronor för inredande av ett såsom skyddsrum för blivande ämbetsbyggnader för försvarets civilförvaltning och försvarets sjukvårdsförvaltning avsett utrymme. Av de för sprängnings- och inredningsarbeten för ifrågakvarande skyddsrum av riksdagen anvisade anslagen å tillhoppa 2 100 000 kronor har hittills till byggnadsstyrelsens förfogande ställts ett belopp av tillhoppa 2 050 000 kronor. Återstående belopp å anslagen, 50 000 kronor, bör i första hand tagas i an-

språk för att täcka det av byggnadsstyrelsen ytterligare anmälda medelsbehovet. Vad därutöver erfordras, (325 000—50 000=) 275 000 kronor, synes böra anvisas för nästa budgetår. För vidtagande av de av byggnadsstyrelsen angivna särskilda anordningarna i skyddsrummen — härutinnan torde få hänvisas till handlingarna i ärendet — anser jag mig icke böra för närvarande förorda medelsanvisning. Med anvisande av medel för täckande av vissa förskottsvis gäldade kostnader för anordnande av tillfartsväg till ämbetsbyggnaderna synes kunna anstå i avvaktan på att de definitiva kostnaderna för ämbetsbyggnaderna kunna beräknas.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Ämbetsbyggnad å Ladugårdsgårde* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 275 000 kronor.

[4.] **Nytt garnisonssjukhus för Stockholms garnison.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1946 års statsverksproposition (kapitalbudgeten: bil. 3, s. 25) och propositionen 1946: 9 har riksdagen (skrivelserna nr 92 och 93) beslutat, att ett nytt garnisonssjukhus för Stockholms garnison skall uppföras samt för ändamålet för budgetåret 1946/47 under försvarets fastighetsfond, arméns delfond, anvisat ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor. Såsom framgår av propositionen 1946: 9 beräknades den totala kostnaden för uppförande av sjukhuset till 8 000 000 kronor vid 1944 års prisläge.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* anført, att arbetena med etablissemntets färdigställande beräknades kunna bedrivas i sådan takt, att under nämnda budgetår ett belopp av ytterligare 2 000 000 kronor borde stå till förfogande, varför ämbetsverket hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Enligt vad jag under hand inhämtat från byggnadskommittén för sjukhuset torde byggnadsarbetena icke kunna igångsättas förrän tidigast under våren 1947. Med hänsyn härtill bör medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 1 000 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nytt garnisonssjukhus för Stockholms garnison* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

*Före-
draganden.*

[5.] **Ordnande av Svea livgardes förläggning å Järvafältet.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1941:267, 1943 års statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 2) samt propositionen 1945: 97 anvisade riksdagen (skrivelserna 1941: 364, 1943: 335 och 1945: 421) tillhopa (5 000 000 + 5 000 000 + 3 400 000 =) 13 400 000 kronor för ordnande av Svea livgardes förläggning å Järvafältet.

Vid anmälan av propositionen 1945: 97 (s. 52) anförde jag, bland annat, att arméns fortifikationsförvaltning beräknat totalkostnaden för ordnande av Svea livgardes förläggning å Järvafältet till 16 950 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1944. Av detta belopp belöpte 2 225 000 kronor på vissa förrådsanläggningar för krigsmateriel. Någon närmare utredning rörande förrådsbehovet föreläge emellertid icke och då en särskild av arméchefen tillkallad kommitté vore sysselsatt med att utreda förrådsbehovet i dess helhet vid armén ävensom principerna för förrådsförvaring av olika materiel, ansåg jag mig för det dåvarande icke kunna taga ståndpunkt till här föreliggande äskande.

Arméns fortifikationsförvaltning har i skrivelse den 1 november 1946 framlagt förslag till ifrågavarande förrådsanläggningar vid Svea livgarde. Förslaget har utarbetats på grundval av uppgifter från förutnämnda förrådskommitté och chefen för armén. Kostnaderna för förrådsanläggningarna ha av ämbetsverket beräknats till 1 020 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946, motsvarande 1 040 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att för ändamålet måtte anvisas 1 040 000 kronor.

Ärendet är av den natur, att en fullständig redogörelse icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

*Före-
draganden.*

Kostnaderna för avskrivning till 50 % av investeringarna för Stockholms garnisons utflyttning till Järvafältet bestridas med särskilda medel (nettoinkomsterna från den av djurgårdskommissionen bedrivna exploateringen av Ladugårdsgårde, Johanneshov-Kvarnängen samt försvarets andel i Mariebergs-Konradsbergsområdet). Principerna härför ha närmare berörts i 1943 års statsverksproposition (kapitalbudgeten: bil. 2, s. 11 och 12).

För ordnande av Svea livgardes förläggning ha, såsom av det föregående framgår, hittills av riksdagen anvisats tillhopa 13 400 000 kronor, i vilket belopp icke ingå medel för förrådsanläggningar för krigsmateriel för regementet. Fortifikationsförvaltningen, som tidigare för detta ändamål räknat med en kostnad av 2 225 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1944, har numera beräknat kostnaderna för dessa anläggningar till 1 020 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946, motsvarande 1 040 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946. En avsevärd minskning av kostnaderna har således kunnat uppnås. Förslaget synes mig lämpligt och beräkningen av kostnaderna har icke givit mig anledning till erinran.

Under återopande av det anförda och med erinran att, enligt vad i det föregående anförts, särskilt avskrivningsanslag icke skall beräknas för nu ifrågavarande kapitalinvestering, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ordnande av Svea livgardes förläggning å Järvafältet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 1 040 000 kronor.

[6.] **Ordnande av Stockholms luftvärnsregementes förläggning.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1945: 189 beslöt riksdagen (skrivelse nr 460), att Stockholms luftvärnsregemente skulle förläggas till Norrtälje, varjämte riksdagen för budgetåret 1945/46 till ordnande av regementets förläggning anvisade ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor. Såsom framgår av propositionen beräknades de totala kostnaderna för uppförande av regementets kasern, etablissement m. m. preliminärt till 16 510 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1944.

1946 års riksdag (statsverkspropositionen, kapitalbudgeten: bilaga 3, s. 21 —22, riksdagens skrivelse nr 114) anvisade för samma ändamål för budgetåret 1946/47 ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor. För ordnande av Stockholms luftvärnsregementes förläggning ha sålunda hittills anvisats tillhoppa (3 000 000 + 6 000 000 =) 9 000 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* anfört, att arbetena med etablissementets färdigställande beräknades kunna bedrivas i sådan takt, att under nämnda budgetår ett ytterligare belopp av 5 000 000 kronor borde stå till ämbetsverkets förfogande, varför ämbetsverket hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Fråga har uppkommit huruvida förevarande byggnadsföretag — vilket endast påbörjats — borde fullföljas i nuvarande läge, innan överblick vunnits över det utrymmesbehov, som kommer att föreligga för försvarets institutioner vid beslut i anledning av pågående översyn av försvarsorganisationen, och över möjligheterna att inrymma luftvärnsregementet i lokaler som efter ett sådant beslut kunde bli disponibla för ändamålet. I samband med prövningen av medelsbehovet för detta byggnadsföretag för nästa budgetår har denna fråga närmare övervägts och vissa beräkningar även verkställt rörande kostnaderna vid en förläggning av Stockholms luftvärnsregemente till vissa nu befintliga lokaler. Därvid har befunnits att en sådan lösning icke skulle medföra några större besparingar men däremot olägenheter i skilda hänseenden. Därjämte har konstaterats att, även om anläggningsarbetena i Norrtälje endast till en mindre del utförts, sådana anstalter i övrigt av stat och kommun dock vidtagits, att betydande svårigheter skulle föreligga att nu revidera de uppgjorda planerna. Någon svårighet att utnyttja i Stockholm eller stockholmstrakten eventuellt ledigblivande militära etablissement för andra ändamål har ej heller ansetts föreligga. Med hänsyn härtill och med beaktande jämväl av angelägenheten av att luftvärnsregementets nuvarande lokaler i Stockholm snarast möjligt kunna frigöras för andra ändamål har ett fullföljande av det beslutade byggnadsprogrammet funnits vara att förorda.

I anslutning till vad jag anförde vid annälan av 1946 års statsverksproposition förutsätter jag, att fortifikationsförvaltningen, innan ämbetsverket inkommer med äskande av medel för slutligt färdigställande av ifrågavarande byggnadsföretag, förebringa närmare utredning rörande möjligheterna att nedbringa kostnaderna för företaget, eventuellt genom någon förenkling av bygg-

Före-
draganden.

nadsprogrammet. Fortifikationsförvaltningen har för den fortsatta utbyggnaden av etablissemnet för nästa budgetår äskat ett belopp av 5 000 000 kronor. Då de hittills anvisade medlen endast till en mindre del förbrukats, torde det vara tillräckligt, om för nästa budgetår för ändamålet anvisas 3 000 000 kronor. Såsom i förenämnda proposition 1945:189 förutsatts, skola kostnaderna för etablissemnets uppförande till 50 % avskrivas med särskilda medel (nettoinkomsterna för den av djurgårdskommissionen bedrivna exploateringen av Ladugårdsgärde m. m.).

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ordnande av Stockholms luftvärnsregementes förläggning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

[7.] **Anordnande av vissa ammunitionsförråd.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1944:277 anvisade riksdagen (skrivelse nr 410) för budgetåret 1944/45 å kapitalbudgeten under försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, ett investeringsanslag av 6 570 000 kronor till anordnande av vissa ammunitionsförråd. Av propositionen framgår, att kostnaderna för anordnande av erforderliga ammunitionsförråd uppskattades till 12 500 000 kronor, varav 570 000 kronor avsåges för utvidgning av vissa lokala förråd och återstoden för anordnande av centralförråd. Av det sålunda erforderliga beloppet anvisades medel för lokalförråden samt för påbörjande av centralförråden, tillhoppa (570 000 + 6 000 000 =) 6 570 000 kronor, medan återstående medel förutsattes skola anvisas ett påföljande budgetår.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* hemställt, att ett belopp av 6 115 000 kronor måtte anvisas för anordnande av centralförråd för ammunition, samt i anslutning därtill anført, bland annat, att krigsmaterielverket numera utarbetat förslag till byggnadsprogram för ifrågavarande centralammunitionsförråd. De totala kostnaderna för programmet genomförande hade beräknats till 12 465 000 kronor, varav ett belopp av 350 000 kronor hänförde sig till vissa anordningar för lätt krigsindustri. För sistnämnda anordningar hade krigsmaterielverket äskat medel å det under driftbudgeten upptagna anslaget till engångsutgifter för industriell krigsberedskap. De egentliga byggnadskostnaderna uppginge sålunda till (12 465 000—350 000 =) 12 115 000 kronor. Då 1944 års riksdag för ändamålet anvisat ett belopp av 6 000 000 kronor, erfordrades nu ett belopp av ytterligare (12 115 000—6 000 000 =) 6 115 000 kronor.

Överbefälhavaren har beträffande fortifikationsförvaltningens äskande i denna del framhållit, bland annat, att han ansåge det ur beredskapssynpunkt av synnerlig vikt, att den föreslagna utbyggnaden av centrala ammunitionsförråd i berg komme till utförande.

Ärendet är av den natur, att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde böra inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Kostnaderna för ifrågavarande förråd, vilka tidigare preliminärt uppskattats till i runt tal 12 000 000 kronor, uppgå enligt det nu framlagda, av krigsmaterielverket utarbetade förslaget till 12 115 000 kronor, vartill komma 350 000 kronor för viss lätt krigsindustri. Såsom chefen för försvarsdepartementet vid anmälan av krigsmaterielverkets äskanden under driftbudgeten anfört, böra jämväl kostnaderna för de föreslagna anordningarna för lätt krigsindustri bestridas under kapitalbudgeten. Då 1944 års riksdag för nu ifrågavarande centralförråd anvisat ett anslag av 6 000 000 kronor, utgör det återstående medelsbehovet sålunda (12 115 000 + 350 000—6 000 000 =) 6 465 000 kronor. Med hänsyn till att arbetet med de planerade förråden ännu icke kunnat påbörjas, anser jag mig för nästa budgetår endast behöva räkna med ett ytterligare medelsbehov av 3 000 000 kronor. Återstående medel torde böra anvisas för budgetåret 1948/49. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga att besluta om igångsättande av byggnadsarbetena i deras helhet, oaktat kostnaderna komma att överstiga anvisade anslagsbelopp. I detta sammanhang bör påpekas, att ifrågavarande byggnadsföretag är av synnerligen brådskande natur; de ökade lagringsbehov som uppkommit i samband med den förstärkta försvarsberedskapens avveckling kunna nämligen icke tillgodoses, om de avsedda förråden ej komma till stånd.

Inom statens sakrevision pågå, enligt vad jag inhämtat, vissa undersökningar rörande omfattningen av de sålunda beslutade förrådsanläggningarna. Dessa undersökningar äro ännu ej helt slutförda och kunna därför icke beaktas i detta sammanhang. Självfallet bör emellertid utredningsresultatet komma under bedömande i samband med beslut rörande slutligt godkännande av byggnadsprogram.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa ammunitionsförråd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

[8.] **Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen.** Under hänvisning till vad chefen för försvarsdepartementet denna dag vid anmälan av medelsäskandena under fjärde huvudtiteln anfört vid behandlingen av reservationsanslaget Anskaffning av tygmateriel m. m. (punkt 52) får jag härmed hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

[9.] **Iståndsättning av matinrättningar.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionerna 1943: 222 och 1944: 175 samt i 1945 års statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 2), anvisade riksdagen inom den för armén för femårsperioden 1942/47 beräknade kostnadsramen för byggnadsarbeten medel — tillhoppa omkring 3 000 000 kronor — för ny-, om- och tillbyggnad av matinrättningar vid ett antal truppförband. Av dessa medel avsågs ett belopp av 264 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941 för renovering av Norrbottens artillerikårs matinrättning.

Vid anmälan av propositionen 1946: 121 (s. 30) yttrade jag, bland annat, att de medel, som tidigare beräknats för renovering av matinrättningen vid Norrbottens artillerikår, med hänsyn till uppkommen fråga om sammanslagning av artillerikåren med Bodens artilleriregemente, borde disponeras för fortsatt översyn av arméns matinrättningar med den fördelning, som på förslag av arméns fortifikationsförvaltning komme att fastställas av Kungl. Maj:t.

Häremot hade riksdagen (skrivelse nr 206) intet att erinra.

Efter framställning från arméns fortifikationsförvaltning har *arméförvaltningens intendenturavdelning* verkställt gradering ur angelägenhetssynpunkt av återstående planerade moderniseringsarbeten å äldre matinrättningar, varvid dessa indelats i fem angelägenhetsgrupper. Till grupp 1 har hänförts endast matinrättningen vid Göta artilleriregemente. Till grupp 2 ha hänförts matinrättningarna vid Jämtlands fältjägarregemente, Södra skånska infanteriregementet, Hälsinge och Västernorrlands regementen, Livregementet till häst, Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente.

I sin skrivelse angående medelsbehoven för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* anmält, att ämbetsverket för ombyggnad av matinrättningen vid Göta artilleriregemente hade för avsikt att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att taga i anspråk de medel, 264 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941, som tidigare avsetts för renovering av matinrättningen vid Norrbottens artillerikår. Av de av intendenturavdelningen till angelägenhetsgrupp 2 hänförda matinrättningarna borde enligt fortifikationsförvaltningens mening under nästkommande budgetår matinrättningarna vid Jämtlands fältjägarregemente samt vid Hälsinge och Västernorrlands regementen ombyggas. Kostnaderna för de föreslagna ombyggnadsarbetena — fränsett arbeten av beskaffenhet att bära bestridas från ordinarie underhållsmedel — hade beräknats till för Jämtlands fältjägarregemente 496 000 kronor, för Hälsinge regemente 448 000 kronor och för Västernorrlands regemente 468 000 kronor eller tillhoppa 1 412 000 kronor, allt enligt prisläget den 1 januari 1946. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att sistnämnda belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

*Före-
draganden.*

Enligt vad i det föregående anförts har riksdagen i olika sammanhang inom den för armén för femårsperioden 1942/47 beräknade kostnadsramen för byggnadsarbeten anvisat medel för ny-, om- och tillbyggnad av matinrätt-

ningar vid ett flertal truppförband. Ytterligare ett antal matinrättningar äro emellertid ur hygienisk synpunkt och ur arbetssynpunkt så otillfredsställande, att en ombyggnad av dem är i hög grad angelägen. Fortifikationsförvaltningen har nu framlagt förslag till renovering av tre av dessa, nämligen matinrättningarna vid Jämtlands fältjägerregemente samt vid Hälsinge och Västernorrlands regementen. Ehuru jag i princip icke har något att erinra mot bifall till detta förslag, anser jag mig dock med hänsyn till bristen på arbetskraft och material böra föreslå, att medel för nästa budgetår beräknas endast för ombyggnad av matinrättningarna vid Jämtlands fältjägerregemente och vid Hälsinge regemente. De av fortifikationsförvaltningen framlagda kostnadsberäkningarna för dessa matinrättningar ha icke givit mig anledning till erinran. Jag beräknar således kostnaderna för ombyggnad av ifrågavarande båda matinrättningar till (496 000 + 448 000 =) 944 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946, motsvarande i runt tal 960 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Iståndsättning av matinrättningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 960 000 kronor.

[10.] **Modernisering av värmeanläggningar.** I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* hemställt, att medel måtte anvisas för modernisering av värmeanläggningarna vid Värmlands, Upplands och Älvsborgs regementen, samt i anslutning härtill anført följande.

Uppvärmningsanordningarna vid ifrågavarande regementen bestode i huvudsak av lågtrycksånganläggningar, utförda omkring 1912 och sålunda inemot 35 år gamla. Verkställda undersökningar hade givit vid handen, att anläggningarna nu vore uttjänta och icke fyllde rimliga krav på funktionsduglighet och driftssäkerhet. Vidare medförde anläggningarnas numera föråldrade konstruktion och osäkra funktionerande en onormalt hög bränsleförbrukning, varjämte maskinpersonalens tid i avsevärd utsträckning måste tagas i anspråk för smärre reparationsarbeten och dylikt. Med hänsyn härtill borde ifrågavarande värmeanläggningar ersättas med moderna sådana och i samband därmed i lämplig utsträckning centraliseras. Kostnaderna hade av ämbetsverket beräknats till 987 000 kronor för Värmlands regemente, 965 000 kronor för Upplands regemente samt 816 000 kronor för Älvsborgs regemente eller tillhopa 2 768 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att ett belopp av 2 768 000 kronor måtte anvisas för modernisering av värmeanläggningarna vid förenämnda regementen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår äro uppvärmningsanläggningarna vid Värmlands, Upplands och Älvsborgs regementen i stort behov av modernisering. Ett genomförande av den föreslagna moderniseringen och centraliseringen beräknas komma att medföra avsevärda årliga besparingar.

Med hänsyn härtill är det i och för sig angeläget, att anläggningarna snarast komma till utförande. Å andra sidan kunna anläggningarna icke utföras utan att taga i anspråk material, å vilken råder utpräglad brist. I detta läge anser jag mig böra, i avvaktan på utvecklingen inom detta materialområde, förorda, att medel beräknas endast för anläggningarna vid Värmlands och Upplands regementen, varvid självklart förutsättes, att arbetena påbörjas endast i den mån så är möjligt i rådande materialsituation. Då jag icke funnit anledning till erinran mot fortifikationsförvaltningens kostnadskalkyler, beräknar jag kostnaderna för ifrågavarande arbeten till (987 000 + 965 000 =) 1 952 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946, motsvarande i runt tal 1 990 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Modernisering av värmeanläggningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 1 990 000 kronor.

[11.] **Rationalisering av tygverkstäder.** Sedan arméförvaltningen i skrivelse den 23 december 1942 anmält behov av översyn i rationaliseringssyfte av tygstationerna och truppförbandens verkstäder, ha efter hand som verkställda utredningar slutförts förslag avgivits beträffande om- och tillbyggnader av ett antal dylika stationer och verkstäder.

Med anledning av sålunda framlagda förslag har riksdagen inom ramen av de för armén för femårsperioden 1942/47 beräknade byggnadskostnaderna anvisat medel — tillhoppa omkring 13 000 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941 — till ny-, om- och tillbyggnad av ifrågavarande anläggningar.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har arméns fortifikationsförvaltning anmält, att utredningar genom *arméförvaltningens tygavdelnings* försorg verkställtts jämväl rörande verkstadsdriften vid Kronobergs och Bohusläns regementen, varefter tygavdelningen i särskilda skrivelser till ämbetsverket framlagt resultatet av dessa utredningar.

Beträffande verkstadsdriften vid Bohusläns regemente har tygavdelningen anfört följande.

För närvarande bedreves reparations- och underhållstjänst i icke mindre än 12 olika lokaler fördelade över hela regementet och underställda olika förvaltningsgrenar. Dessutom bedreves motorfordonsreparationstjänsten i förhyrda lokaler.

Med undantag av signalförrådsverkstaden och vapenverkstaden vore verkstadslokalerna synnerligen oändamålsenliga och saknade helt personalrum och sanitära anordningar, varjämte de ur brandskyddssynpunkt vore helt förkastliga. Byggnadernas skick och den stora spridningen utgjorde oöverkomliga hinder att byggnads- och driftsekonomiskt rationalisera driften i dessa.

Det nu utarbetade förslaget innebure, att signalförråds- och vapenverkstäderna kvarbleve i sina nuvarande fullt acceptabla lokaler. All övrig verkstadsdrift skulle överföras till en nybyggd tygverkstad förslagsvis förlagd

till närheten av det nya varmgaraget med dess tvätt- och smörjanordningar, varigenom gemensam värmecentral kunde ordnas för dessa byggnader.

Beträffande Kronobergs regemente har tygavdelningen föreslagit rationalisering och centralisering av verkstadsdriften genom tillbyggnad av en år 1943 uppförd verkstad vid regementet.

Fortifikationsförvaltningen, som för sin del ansett, att de av tygavdelningen föreslagna ny- och tillbyggnaderna av tygverkstäder vid Kronobergs och Bohusläns regementen borde genomföras, har beräknat kostnaderna till 283 000 kronor för Kronobergs regemente och till 449 000 kronor för Bohusläns regemente eller tillhoppa till 732 000 kronor, allt enligt prisläget den 1 januari 1946, samt hemställt, att sistnämnda belopp måtte ställas till ämbetsverkets förfogande för utförande av ifrågakvarande arbeten.

Chefen för armén har tillstyrkt bifall till fortifikationsförvaltningens förslag.

Förevarande medelsäskande innebär ett fortsättande av pågående rationaliserings- och centraliseringsarbeten vid truppförbandens tygverkstäder. Enligt de nu framlagda förslagen skall vid Kronobergs regemente en befintlig tygverkstad tillbyggas, medan vid Bohusläns regemente en helt ny tygverkstad skall byggas. I och för sig synes intet vara att erinra mot nämnda förslag, som äro ägnade att medföra en bättre driftsekonomi vid de berörda verkstäderna. Med hänsyn till bristen på arbetskraft och material anser jag emellertid, att för nästa budgetår medel böra beräknas endast för uppförande av ny tygverkstad vid Bohusläns regemente. Såsom av arméförvaltningens tygavdelnings utredning framgår, är verkstadsdriften vid detta regemente för närvarande splittrad på ett flertal lokaler, vilket medför att driften blir oekonomisk. De hittills använda lokalerna äro vidare otillfredsställande ur såväl hygieniska som verkstadstekniska synpunkter. Det framlagda förslaget till centralisering av driften till en ny tygverkstad synes mig lämpligt. Då jag icke funnit anledning till erinran mot fortifikationsförvaltningens kostnads kalkyler, beräknar jag kostnaderna för uppförande av ny tygverkstad vid Bohusläns regemente till 449 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946, motsvarande i runt tal 460 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946. Med hänsyn till anslagsbehov, som eventuellt kunna framdeles uppkomma, förordar jag, att det anslag, som bör uppföras under kapitalbudgeten, benämnas Rationalisering av tygverkstäder, ehuru endast en verkstad avses med det nu aktuella anslaget.

*Före-
draganden.*

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rationalisering av tygverkstäder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 460 000 kronor.

[12.] **Uppförande av gymnastikbyggnader m. m.** I 1941 års försvarsutrednings betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsen-

Bihang till riksdagens protokoll 1947. 1 saml. Nr 1. Del 23, bil. 25. 1903 46 2

det förutsattes, att som regel gymnastikbyggnader med bastu skulle anordnas vid de nya kasernetablissemment som avsågos skola uppföras under femårsperioden 1942/47.

Vid anmälan av 1943 års statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 2, s. 7) anförde jag, bland annat, att jag vid min granskning av myndigheternas anslagsräskanden för budgetåret 1943/44 ansett mig böra strängt pröva behovet av byggnadsföretagen mot bakgrunden av föreliggande förhållanden, vilket medfört, att jag funnit mig böra beräkna medel endast för en del av de byggnadsföretag, som av myndigheterna förordats, och i dessa fall ibland i reducerad omfattning. Sålunda borde medel icke beräknas för påbörjande av nya gymnastikbyggnader och badanläggningar och ej heller för utförande av nya idrottsplatser. Härvid förutsatte jag, att — därest de förhållanden som lade hinder i vägen för dessa anläggningars utförande skulle undergå sådana förändringar, att anläggningarna prövades kunna komma till stånd — Kungl. Maj:t skulle äga att med anlitande av de till förfogande stående byggnadsanslagen medgiva arbetenas igångsättande.

I skrivelse den 13 december 1946 har *arméns fortifikationsförvaltning* framlagt förslag till uppförande av gymnastikbyggnader vid arméns nya kasernetablissemment och i anslutning härtill anført följande.

Vid planläggningen av byggnadsverksamheten för armén under femårsperioden 1942/47 hade icke medtagits uppförande av gymnastikbyggnader vid de nya kasernetablissemmenten. Härvid hade emellertid förutsatts, att de sålunda uppskjutna gymnastikbyggnaderna skulle komma till utförande efter utgången av femårsperioden så snart det allmänna läget på byggnadsmarknaden icke längre gjorde ett ytterligare uppskjutande oundgängligen nödvändigt.

Behovet av gymnastikbyggnader vid arméns nya etablissemment kvarstode alltså och hade gjort sig alltmera gällande efter hand som förbanden i större omfattning inflyttat i de nya etablissemmenten. Avsaknaden av badinrättningar inom etablissemmenten förorsakade vid samtliga ifrågavarande förband betydande svårigheter och tidsförluster samt, främst vid avsides belägna förläggningar, allvarliga hygieniska vådor.

Inom femårsplanen saknades medel för gymnastikbyggnader vid Arméns jägarskola, Skånska pansarregementet, Wendes och Bergslagens artilleriregementen, Göteborgs och Luleå luftvärnskårer samt Göta trängkårs kompani i Nora. För samtliga nu nämnda förband utom jägarskolan hade försvarsutredningen föreslagit uppförande av gymnastikbyggnader. Jägarskolan vore enligt försvarsutredningens förslag avsedd att utgöra en detacherad bataljon av Norrbottens regemente — Norrbottens regementes skidlöparbataljon — vilken skulle vara organiserad endast vintertid. Vid sådant förhållande bedömdes gymnastikbyggnad för bataljonen icke bliva erforderlig. Sedan bataljonen numera omorganiserats till en självständig, året runt bestående jägarskola, erfordrades emellertid för den fysiska träningen, vilken vid detta förband vore av särskild betydelse, tillgång till gymnastiklokaler. För gymnastikbyggnad vid Göta trängkårs kompani i Nora borde medel för närvarande icke beräknas.

Beträffande de kasernetablissemment, som uppförts med anlitande av s. k. Gärdesmedel, saknades medel för gymnastikbyggnader vid Svea livgarde, Göta pansarlivgarde, Svea artilleriregemente och Stockholms luftvärnsrege-

mente. För gymnastikbyggnad vid Arméns intendenturförråd och Första intendenturkompaniet hade däremot medel av riksdagen anvisats.

Kostnaderna för uppförande av nu föreslagna gymnastik- och badanläggningar, för vilka medel icke beräknats eller anvisats av riksdagen, hade av fortifikationsförvaltningen beräknats till 2 743 000 kronor såvitt angår etablissemang upptagna i femårsplanen och till 2 046 000 kronor för övriga etablissemang.

Medel för berörda gymnastikbyggnader hade, utom för Arméns jägarskola, beräknats i den för innevarande budgetår gällande investeringsreserven.

Chefen för försvarsstaben har förklarat sig icke ha något att erinra mot ifrågavarande medelsäskande under förutsättning att uppförande av gymnastikbyggnader icke gäves företräde framför centrala ammunitionsförråd i berg och anläggningar för bombsäkra drivmedelsförråd.

Chefen för armén har för sin del uttalat, att här upptagna äskande icke finge inkräkta på av arméchefen förordade övriga byggnader och markförvärv.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, *dels* att ett belopp av 2 743 000 kronor måtte anvisas för uppförande av gymnastikbyggnader vid Arméns jägarskola, Skånska pansarregementet, Wendes och Bergslagens artilleriregementen samt Göteborgs och Luleå luftvärnskårer, *dels ock* att ett belopp av 2 046 000 kronor måtte anvisas för samma ändamål vid Svea livgarde, Göta pansarlivgarde, Svea artilleriregemente och Stockholms luftvärnsregemente.

Vid de nya kasernetablissemang, som under senare år uppförts, ha gymnastikbyggnader icke kommit till utförande. Icke heller ha medel för ändamålet anvisats av riksdagen. Anledningen härtill har varit, att dessa byggnadsarbeten på grund av rådande brist på material och arbetskraft ansetts böra skjutas på framtiden. Fortifikationsförvaltningen har nu hemställt, att medel måtte ställas till förfogande för uppförande av gymnastikbyggnader *dels* vid vissa kasernetablissemang, vartill medel anvisats inom den för armén för budgetåren 1942/47 fastställda kostnadsramen för byggnadsarbeten, *dels ock* vid vissa etablissemang, som uppförts med anlåtande av s. k. Gärdesmedel.

*Före-
draganden*

Ehuru, såvitt nu kan bedömas, bristen på arbetskraft och material fortfarande försvårar ett utförande av ifrågavarande byggnadsarbeten, anser jag dock, att ett begränsat belopp bör beräknas för ändamålet i syfte att möjliggöra arbetenas igångsättande vid läglig tidpunkt. Jag vill i detta sammanhang erinra om att vid de truppförband, som ej förfoga över gymnastiklokaler och därigenom ej heller över badinrättning — lokaler för bad äro avsedda att inrymmas i de blivande gymnastikbyggnaderna — föreliggande betydande svårigheter ur utbildningssynpunkt och i hygieniskt hänseende. För nästa budgetår torde ett belopp av 1 000 000 kronor böra beräknas för uppförande av gymnastikbyggnader. Detta belopp synes böra tagas i anspråk för uppförande av gymnastikbyggnader med badinrättningar vid de etablissemang, bekostade inom femårsplanens ram, där behovet av dylika lokaler prövas vara mest trängande. Medel för gymnastikbyggnader vid de etablissemang, som uppförts med anlåtande av s. k. Gärdesmedel, synas böra anvisas vid en

senare tidpunkt. Vid dessa etablissemang pågå fortfarande byggnadsarbeten, vilka synas böra fullbordas, innan medel för ytterligare byggnadsarbeten anvisas.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av gymnastikbyggnader m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[13.] Anordnande av skjutbanor m. m.

Förvärv och iordningställande av skjutbana för Livregementets grenadjärer. I skrivelse till arméns fortifikationsförvaltning har sekundchefen för Livregementets grenadjärer anhållit, att åtgärder måtte vidtagas för förvärv av en Örebro skytteförening tillhörig, av regementet i viss utsträckning disponerad skjutbana, i samband varmed erforderliga förbättringsarbeten borde vidtagas på skjutbanan.

Chefen för armén har tillstyrkt sekundchefens förslag.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* anført följande.

Till Livregementets grenadjärers förfogande stode för närvarande en kronan tillhörig skjutbana om 24 tavelställ. Därutöver ägde regementet i begränsad omfattning disponera omförmälda Örebro skytteförening tillhöriga bana om likaledes 24 tavelställ. Enligt ett med skytteföreningen avslutat kontrakt, vars giltighetstid utginge den 1 juni 1947, ägde nämligen regementet kostnadsfritt i viss mån disponera föreningens skjutbana mot det att föreningen i viss omfattning finge använda regementets bana. Föreningens bana vore belägen i omedelbar närhet av regementets bana men på Örebro stad tillhörig mark. Denna mark inginge i det område, som Örebro stad, enligt ett mellan dåvarande arméförvaltningens fortifikationsdepartement och staden den 10 april och den 22 maj 1907 avslutat avtal om regementets förläggning till staden, upplåtit till kronan. Därest kronan önskade utvidga sin skjutbana, skulle staden enligt avtalet utan ersättning med full äganderätt till kronan överlåta härför erforderlig mark norr och öster om skjutbanan. Skytteföreningens bana vore belägen å den öster om kronans bana befintliga mark, som kunde erfordras för utvidgning av sistnämnda bana. På grund härav vore ett mellan staden och föreningen ingånget avtal om upplåtelse av marken till föreningens bana avslutat under förutsättning av lantförsvarets medgivande. Giltighetstiden för sistnämnda avtal utginge den 28 september 1946. Skytteföreningens bana vore av den beskaffenhet, att på grund av säkerhetsskäl tillstånd icke kunnat lämnas till densamma användning annat än för skjutning i begränsad omfattning med 6,5 millimeters vapen. Ur utbildningssynpunkt vore det emellertid oundgängligen erforderligt för regementet att disponera över två 24-tavelsbanor, som kunde utan restriktioner användas för skjutning. Härför vore emellertid beträffande skytteföreningens bana erforderligt, att å densamma företoges vissa förbättringsarbeten. Fortifikationsförvaltningens skjutbaneofficer hade vid utredning på platsen konstaterat, att höjning av kulfånget och anbringande därå av en skyddsskärm vore ofrånkomligt. Därjämte måste justering av blinderingsvall samt stensprängning komma till utförande. Kostnaderna för dessa arbeten hade av förvaltningen beräknats till sammanlagt 40 000 kronor enligt

prisläget den 1 januari 1946. Vid förhandlingar med representanter för skytteföreningen hade upplysts, att föreningen icke vore villig medgiva kronan att utföra dessa arbeten å föreningens bana mot ett långtidsavtal om begränsad rätt för regementet att disponera banan utan i så fall önskade, att kronan övertog banan. Även fortifikationsförvaltningen hade funnit det mindre lämpligt, att kronan nedlade en summa av 40 000 kronor i förbättringsarbeten på en skjutbana, som icke tillhörde kronan. Enär tiden för upplåtelse av den mark, varå föreningens skjutbana vore belägen, utginge den 28 september 1946, förefunnes juridisk möjlighet för kronan att icke medgiva förlängning av detta avtal utan i stället påfordra, att marken överlämnades till kronan för utvidgning av regementets bana. Av billighetsskäl borde emellertid denna möjlighet icke begagnas. Även ekonomiska skäl talade häremot, då kostnaderna för anläggande av en ny 24-tavelsbana torde betydligt överstiga 100 000 kronor.

På grund härav hade fortifikationsförvaltningen låtit verkställa värdering av skytteföreningens bana. Banans värde hade därvid uppskattats till 59 250 kronor. Även föreningen har låtit värdera banan och därvid kommit till ett värde av 79 100 kronor. Efter med representanter för föreningen förda förhandlingar hade föreningens styrelse förklarat sig villig att för sin del tillstyrka försäljning av banan till kronan mot en köpeskillning av 58 000 kronor, varav 50 000 kronor skulle erläggas kontant och 8 000 kronor genom att kronan iklädde sig betalningsansvar för ett antal av föreningen beställda nya tavelställ, samt under förutsättning dels att föreningen medgavs rätt att i viss mindre omfattning kostnadsfritt disponera både den till överlåtelse föreslagna banan och regementets egen bana, dels ock att, därest militärt förband i en framtid icke skulle vara förlagt till Örebro, den överlättna banan utan ersättning återställdes till föreningen.

Med hänsyn till det banan vid fortifikationsförvaltningens värdering åsatta värdet hade förvaltningen funnit den fordrade köpeskillningen och övriga uppställda köpevillkor vara för kronan skäliga och godtagbara. De sammanlagda kostnaderna för förvärv av banan och iordningställande av densamma skulle sålunda uppgå till $(58\,000 + 40\,000 =)$ 98 000 kronor, vilket belopp understeg kostnaderna för anläggande av en ny 24-tavelsbana för regementet. I samband med ett övertagande av skytteföreningens bana borde Örebro stad anmodas att i enlighet med 1907 års avtal utan ersättning till kronan med full äganderätt överlåta den för banan erforderliga marken.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att 98 000 kronor måtte anvisas för förvärv och iordningställande av skjutbana för Livregementets grenadjärer.

Skolskjutnings- och kulspruteskjutbana vid Hälsinge regemente. I sin skrivelse angående medelsbehoven för budgetåret 1945/46 äskade arméns fortifikationsförvaltning medel för anläggande av en ny skolskjutningsbana vid Hälsinge regemente och anförde därvid i huvudsak följande.

Regementet disponerade för skolskjutning dels en kronan tillhörig skjutbana med 24 tavelställ, dels ock den å arrenderad mark belägna s. k. Tolfforsbanan med 12 tavelställ. Dessutom bedrev regementet skolskjutning å tre skjutbanor vid Rödningen med sammanlagt 36 tavelställ, vilka banor tillhörde Gävle stads frivilliga skarpskytteförening. Skjutbanorna vid Tolffors och Rödningen vore belägna på ett avstånd av omkring 3,5 kilometer från regementets kaserner, vilket medförde, bland annat, att tidsödande förflyttningar bleve nödvändiga vid banornas utnyttjande. För Tolfforsbanan utginge en årlig arrendeavgift av 425 kronor, vilken avgift vid arrendekontraktets utgång

den 5 november 1947 kunde förväntas bli höjd. Banan vore i starkt behov av ombyggnad, och kostnaderna härför hade beräknats till 22 000 kronor. Skarpskytteföreningens banor, för vilkas nyttjande erlades en ersättning av 10 kronor per dag och bana, kunde av säkerhetsskäl icke begagnas för skjutning med kulsprutegevär. Regementet vore skyldigt att utföra förekommande större reparationer å banorna, vilka arbeten visat sig ganska omfattande. En ny skjutbana med 12 tavelställ kunde iordningställas öster om regementets nuvarande skolskjutningsbana för en kostnad av 55 000 kronor.

Framställningen föranledde ingen annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att medel för den föreslagna skjutbanan beräknades inom grovarbetsreserven för budgetåret 1945/46.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1946/47 upptog fortifikationsförvaltningen ånyo detta medelsbehov. Framställningen föranledde emellertid i denna del icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* anfört i huvudsak följande.

Skjututbildningen vid Hälsinge regemente kunde icke på ett tillfredsställande sätt bedrivas på regementets nuvarande skjutbana, som endast hade 24 tavelställ. Anläggningen saknade vidare särskild kulspruteskjutbana, vilket medförde, att skolskjutningsbanan måste utnyttjas jämväl för skjutning med kulsprutor. Härigenom utsattes banan för mycket stark förslitning. Förutom ny skolskjutningsbana med 12 tavelställ borde med hänsyn härtill anordnas en kulspruteskjutbana med 6 tavelställ. Kostnaderna för anordnande av en kombinerad skolskjutnings- och kulspruteskjutbana med tillhoppa 18 tavelställ hade av ämbetsverket beräknats draga en kostnad av 145 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946.

Chefen för armén har tillstyrkt anordnande av en dylik kombinerad skjutbana på sätt av ämbetsverket föreslagits.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att ett belopp av 145 000 kronor måtte anvisas för anläggande av en kombinerad skolskjutnings- och kulspruteskjutbana vid Hälsinge regemente.

Skolskjutningsbana å Tofta skjutfält. I sin skrivelse angående medelsbehoven för budgetåret 1945/46 äskade arméns fortifikationsförvaltning 34 000 kronor för anordnande av en skolskjutningsbana med 8 tavelställ å Tofta skjutfält. Framställningen föranledde ingen annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att den föreslagna anläggningen hänfördes till grovarbetsreserven för ovan nämnda budgetår.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* ånyo upptagit ifrågakvarande medelsbehov samt därvid anfört bland annat följande.

Å Tofta skjutfält avsåges att framdeles förläggas en utbildningsdivision om stab (reducerad) och två batterier under tiden den 1 maj—den 1 oktober varje år. Vidare utnyttjades skjutfältet av en kontingent ur Stockholms luftvärnsregementes batteri på Gotland under en tid av omkring en månad årligen. För skolskjutning å skjutfältet hade tidigare använts en längs havsstranden liggande provisorisk bana. Sedan fortifikationsförvaltningen av säkerhetsskäl ansett sig böra förbjuda skjutning å denna bana, hade genom vederbörande förbandschefs försorg anordnats en ny provisorisk skjutbana

med 12 tavelställ på ett åkerfält omkring 2 kilometer från förläggningsbyggnaderna å skjutfältet. Denna bana vore emellertid av synnerligen primitiv beskaffenhet och tillfredsställde icke rimliga krav på säkerhet och funktionsduglighet. Sålunda anbringades måltavlorna i fasta tavelställ av trä. Som markörskydd utnyttjades ett stenröse vid sidan av måltavlorna, vilket medförde att skjutning måste upphöra varje gång som markering skulle äga rum. Vidare saknades kulfång, varför den bortom måltavlorna belägna skogsträngen vid skjutning måste avspärras medelst poster. Kostnaderna för anläggande av en ny skolskjutningsbana å skjutfältet beräknades numera med hänsyn till vissa på senare tid genomförda förbättringar av målanordningarna å arméns skjutbanor komma att uppgå till 38 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att 38 000 kronor måtte anvisas för anläggande av en skolskjutningsbana å Tofta skjutfält.

Värmestugor vid truppförbandens skjutbanor. I sina medelsäskanden för nästa budgetår har arméns fortifikationsförvaltning äskat medel för uppförande av värmestugor vid skjutbanor samt därvid anfört följande.

Efter genomförande av den ettåriga värnplikten bedreves numera skjututbildningen vid arméns truppförband under årets samtliga månader. För tillgodogörande av utbildningstiden under den kallare årstiden erfordrades värmestugor å förbandens skjutbanor. För ifrågavarande ändamål kunde tidigare för beredskapsändamål utnyttjade baracker tagas i anspråk. I första hand borde de nordligast förlagda truppförbanden komma i fråga. För nästa budgetår borde värmestugor anordnas vid andra och sjätte militärområdenas truppförband. Kostnaderna härför hade av ämbetsverket beräknats till 40 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1946.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att 40 000 kronor måtte anvisas för uppförande av värmestugor vid truppförbandens skjutbanor.

Sammanfattning. För nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen sålunda äskat följande anslag för anordnande av skjutbanor m. m.

Förvärv och iordningställande av skjutbana för Livregementets grenadjärer	kronor	98 000
Skolskjutnings- och kulspruteskjutbana för Hälsinge regemente	»	145 000
Skolskjutningsbana å Tofta skjutfält	»	38 000
Värmestugor vid truppförbandens skjutbanor	»	40 000
		<hr/>
	Summa kronor	321 000

Iordningställande av lämpliga skjutbanor ingår som ett betydelsefullt led i åtgärderna till förbättring av utbildningen vid truppförbanden. Under de senare åren ha jämförelsevis betydande medel anvisats för detta ändamål. Fortfarande föreligger ett starkt behov inom vissa förband av att förbättra anordningarna för skjututbildning. Jag anser mig därför böra förorda, att ytterligare anslag anvisas för ifrågavarande ändamål.

Som framgår av den lämnade redogörelsen har fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår äskat medel för förvärv och iordningställande av en skjutbana vid Livregementets grenadjärer samt för anordnande av nya skjut-

Före-
draganden.

banor vid Hälsinge regemente samt å Tofta skjutfält ävensom för uppförande av värmestugor vid skjutbanor vid truppförbanden i norra Sverige.

Vid Livregementets grenadjärer disponerar regementet för närvarande — förutom en kronan tillhörig skjutbana med 24 tavelställ — en skjutbana tillhörande Örebro skytteförening, likaledes med 24 tavelställ och belägen på Örebro stads mark. Denna bana har föreningen erbjudit sig att på vissa villkor sälja till kronan för 58 000 kronor. För förbättringsarbeten å banan erfordras ett belopp av 40 000 kronor. Den mark, varå banan är belägen, har Örebro stad enligt ett med kronan avslutat markavtal förbundit sig att, när kronan det påfordrar, utan ersättning med full ändanderätt överlåta för anläggning av en skjutbana. Enär det ur utbildningssynpunkt är i hög grad önskvärt, att regementet förfogar över två 24-tavelskjutbanor, som utan restriktioner kunna användas för all slags skjutning med finkalibriga vapen, anser jag mig böra tillstyrka, att den skytteföreningen tillhöriga banan förvärvas och att medel för iordningställande av skjutbanan ställas till förfogande. De av fortifikationsförvaltningen beräknade kostnaderna ha icke givit mig anledning till erinran. Jag förutsätter, att marken i samband med förvärv av skjutbanan övergår i kronans ägo.

Vad angår Hälsinge regemente har fortifikationsförvaltningen föreslagit anläggande av en ny kombinerad skolskjutnings- och kulspruteskjutbana med 18 tavelställ i anslutning till regementets nuvarande skolskjutningsbana med 24 tavelställ. Regementet har hittills — utöver den egna skolskjutningsbanan — genom särskilda avtal disponerat fyra skolskjutningsbanor med tillhopa 48 tavelställ. Dessa banor äro emellertid belägna på relativt långt avstånd från regementets kaserner, vilket medför tidsödande förflyttningar. Då Hälsinge regemente vad beträffar skjutbanor är sämre lottat än övriga infanteritruppförband, finner jag mig nu böra tillstyrka, att vid regementet anordnas en ny kombinerad skolskjutnings- och kulspruteskjutbana. Det av fortifikationsförvaltningen framlagda förslaget synes mig lämpligt och beräkningen av kostnaderna för anläggningen har icke givit mig anledning till erinran.

Å Tofta skjutfält saknas för närvarande permanent skolskjutningsbana. Den hittills använda skjutbanan är av primitiv beskaffenhet och fyller icke rimliga anspråk på säkerhet. Då — såvitt nu kan bedömas — årligen å skjutfältet under fem månader kommer att vara förlagd en utbildningsdivision, anser jag mig böra nu förordna, att, för att skjututbildningen skall kunna ordnas på tillfredsställande sätt, en skolskjutningsbana anlägges på skjutfältet. Fortifikationsförvaltningens kostnadsberäkningar ha icke givit mig anledning till erinran.

I likhet med fortifikationsförvaltningen finner jag det lämpligt, att övertaliga baracker iordningställas såsom värmestugor vid skjutbanor vid truppförbanden inom andra och sjätte militärområdena.

Kostnaderna för de nu föreslagna anläggningsarbetena m. m., vilka torde böra bestridas från ett särskilt för ändamålet uppfört investeringsanslag, beräknas sålunda av mig till (98 000 + 145 000 + 38 000 + 40 000 =) 321 000